

T.C.

BARTIN ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**İRAN MECLİS KÜTÜPHANESİ 17805 NUMARALI TÜRKÇE ŞİİR
MECMUASI (43a-78b vr.) (İNCELEME-METİN) VE MECMUALARIN
SİSTEMATİK TASNİFİ PROJESİ'NE [MESTAP] GÖRE TASNİF)**

SENA ERDEM

DANIŞMAN

DR. ÖĞR. ÜYESİ YILMAZ TOP

BARTIN-2023

T.C.
BARTIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

İRAN MECLİS KÜTÜPHANESİ 17805 NUMARALI TÜRKÇE ŞİİR MECMUASI
(43a-78b vr.) (İNCELEME-METİN VE MECMUALARIN SİSTEMATİK TASNİFİ
PROJESİ'NE [MESTAP] GÖRE TASNİF)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Sena ERDEM

BARTIN-2023

KABUL VE ONAY

Sena ERDEM tarafından hazırlanan “İRAN MECLİS KÜTÜPHANESİ 17805 NUMARALI TÜRKÇE ŞİİR MECMUASI (43^a-78^bvr.) (İNCELEME-METİN-MECMUALARIN SİSTEMATİK TASNİFİ PROEJESİ’NE [MESTAP] GÖRE TASNİF)” başlıklı bu çalışma, 31.08.2023 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oy birliği ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Doç. Dr. Ümran AY SAY

Üye : Doç. Dr. Kürşat Şamil ŞAHİN

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Yılmaz TOP

Bu tezin kabulü Lisansüstü Eğitimi Enstitüsü Yönetim Kurulu’nun/...../20... tarih ve 20...../.....-..... sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof. Dr. Mustafa Sabri GÖK
Enstitü MüdürÜ

BEYANNAME

Bartın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü tez yazım kılavuzuna göre Dr. Öğr. Üyesi Yılmaz TOP danışmanlığında hazırlamış olduğum “İRAN MECLİS KÜTÜPHANESİ 17805 NUMARALI TÜRKÇE ŞİİR MECMUASI (43a-78b vr.) (İNCELEME-METİN-MECMUALARIN SİSTEMATİK TASNİFİ PROJESİ’NE [MESTAP] GÖRE TASNİF)” başlıklı yüksek lisans tezimin bilimsel etik değerlere ve kurallara uygun, özgün bir çalışma olduğunu, aksinin tespit edilmesi halinde her türlü yasal yaptırımını kabul edeceğimi beyan ederim.

31.08.2023

Sena ERDEM

ÖNSÖZ

Lisans bitirme tezi ve yüksek lisans danışmanlığımı üstlenen, gece gündüz demeden metin kontrollerinin devamlılığını sağlamadaki titizliği ve özverisiyle, motivasyonumu kaybettiğimde beni kendime getirip bu tezin tamamlanmasında çok büyük katkısı olan, yüksek lisans süremiz boyunca mezuniyetimiz için en az bizim kadar heyecanlanan ve önemseyen, kıymetli ve saygıdeğer hocam Dr. Yılmaz TOP'a, tezin konusunu oluşturan mecmua ile tanışmamıza vesile olan Doç. Dr. Ümran AY SAY hocama çok teşekkür ederim. Lisans dönemimde de bilgilerinden istifade ettiğim Eski Türk Edebiyatı alanında ilk lisans dersimi aldığım saygıdeğer hocalarım Doç. Dr. Kürşat Şamil ŞAHİN'e, Doç. Dr. Gülay KARAMAN'a ve lisans eğitimime başladığım ilk günden beri rehberlik eden, kendisini örnek aldığım hocalarımdan olan Dr. Özge ÖZBAY KARA'ya, Farsça şiirlerin çevirisindeki yardımı için kıymetli hocam Prof. Dr. Saadet KARAKÖSE'ye, uzaktan doküman sağlama konusunda kolaylık sağlayan Milli Kütüphane Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğüne ve bu yayınları ivedilikle ulaştıran kütüphane çalışanı Okan BAŞARAN beye ve jüri üyesi hocalarıma katkılarından dolayı teşekkürü borç bilirim.

Eğitim hayatımın en büyük destekçisi, maddi manevi desteğini benden hiç esirgememiş olan, uzakta da olsam yüksek lisans sürecimi de her zaman takip edip her gün muhakkak arayan, sona ulaşmayı benimle birlikte bekleyen canım babam Halil ERDEM'e, beni benden daha çok düşünen canım annem Ayşe ERDEM'e, üniversite eğitim hayatımın başladığı günden bugüne dek bana hem abilik hem kardeşlik eden erkek kardeşlerim Dursun ERDEM ve Emre ERDEM'e, maddi ve manevi desteklerini eksik etmeyen ablalarım Fatma GÜLER ve Nebahat ERDEM'e, kız kardeşim Rukiye GÖK ile Kübra ERDEM'e, zor zamanlarımda bana hem anne, hem abla, hem dost olan kıymetli büyüğüm Sultan KOYUNCU'ya sonsuz minnet ve teşekkürlerimi sunarım.

Sena ERDEM

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

İRAN MECLİS KÜTÜPHANESİ 17805 NUMARALI TÜRKÇE ŞİİR MECMUASI (43a-78b vr.) (İNCELEME-METİN-MECMUALARIN SİSTEMATİK TASNİFİ PROJESİ'NE [MESTAP] GÖRE TASNİF)

Sena ERDEM

Bartın Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Yılmaz TOP

Bartın- 2023, sayfa: 272

Mecmua çalışmalarının ünü ve çeşitlilik kazanması 15. yüzyıldan sonra artmıştır. Bu döneme kadar genellikle hadis konulu mecmualar görülmüştür. 15. yüzyıldan sonra farklı alanlarda –bu arada klasik Türk şiiri sahasında da- mecmuaların tertip edildiği görülmektedir. Klasik Türk edebiyatı açısından oldukça önemli olan şiir mecmualarının; yazar kişinin edebi bilgisi, zevki, şairlere olan yakınlığı ve ilgisine bağlı olarak içeriği ve hacmi değişmektedir. Şiir mecmuaları özellikle Klasik Türk edebiyatı açısından divanlardan sonra önemli bir yere sahiptir. Tezkirelerde adı geçmeyen pek çok şair ve şiirlerine bu yazmalarda karşılaşılabilmektedir. Henüz tamamı okunmamış bu hazine değerindeki yazmalar Türk edebiyatı açısından oldukça kıymetlidir.

Şiir mecmuaları üzerinde yapılan çalışmalar; metnin okunması, içeriğinin belirlenmesi ve dökümünün hazırlanması, ele alınan konuların yoğunluğuna göre tasnif edilmesi şeklindedir. MESTAP (Mecmuaların SistematiK Tasnifi Projesi), söz konusu bu

çalışmalarda elde edilen verilerin değerlendirilmesi açısından önemli bir projedir. Bu projenin hedefi, öncelikle kayıtlı olan bütün mecmuaların sistematik olarak tasnif edilmesi, içerik bilgilerinin belirlenerek dökümünün hazırlanmasıdır. Bu çalışmada, İran Meclis Kütüphanesi 17805 numarada kayıtlı *Mecmû'â-i Eş'âr-ı Türkî* (43^a-78^b vr.)'nin çeviri yazılı metni oluşturularak mecmuadaki şiirlerin ilk ve son beyitleri, nazım şekilleri, nazım türleri ve vezinleri MESTAP kapsamında tablo hâlinde tanıtılmıştır.

Bu çalışmada ilk olarak şiir mecmuasının tanımı ve tarihsel gelişimi hakkında bilgi verilmiştir. İkinci olarak, söz konusu mecmuanın (*Mecmû'â-i Eş'âr-ı Türkî*) şekil ve içerik özellikleri tanıtılarak nazım şekli ve türlerinin tasnifi yapılmıştır ve mecmuanın, klasik Türk şiiri sahasındaki çalışmalara sağlayacağı katkılar değerlendirilmiştir. Çalışmaya konu olan mecmuanın nüsha tavsifinin ardından metin tesisine dair ilkeler belirtilmiş ve mecmuanın çeviri yazılı metni sunulmuştur. Çeviri yazılı metinde; mecmuada yer alan şiirlerin, bu şiirler üzerinde hazırlanmış yayınlardaki (makale, bildiri, kitap ...) şekilleriyle karşılaştırılmasına dayalı bir çalışma da yapılmış ve dipnotta farklılıklar belirtilmiştir. Son olarak, mecmuada bulunan şiirler, Mecmuaların Sistemik Tasnifi Projesi'ne (MESTAP) göre tasnif edilmiş, MESTAP tablosuna yerleştirilmiştir. Çalışmada elde edilen verilerin Klasik Türk şiiri alanında yapılacak çalışmalara kaynaklık edeceği umulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Klasik Türk şiiri, MESTAP, musammat, şiir mecmuası.

ABSTRACT

M. Sc. Thesis

**IRANIAN PARLIAMENT LIBRARY NO. 17805 POETRY MAGAZINE
(43a-78b vr.) (ANALYSIS-TEXT-CLASSIFICATION ACCORDING TO THE
SYSTEMATIC CLASSIFICATION PROJECT OF MAGAZINES [MESTAP])**

Sena ERDEM

Bartın University

Graduate School

Department of Turkish Language and Literature

Thesis Advisor: Asst. Prof. Yılmaz TOP

Bartın-2023, pp:272

The reputation and diversity of journal works increased after the 15th century. Until this period, journals on hadith were generally seen. After the 15th century, it is seen that mecmuas were organized in different fields by the way, also in the field of Classical Turkish poetry. Poetry magazines, which are very important in terms of Classical Turkish literature; its content and volume vary depending on the writer's literary knowledge, taste, closeness and interest in poets. Poetry magazines have an important place after divans, especially in terms of Classical Turkish literature. Many poets whose names are not mentioned in the tezkires and poems belonging to these poets can be encountered in these manuscripts. These treasured manuscripts, which have not yet been fully read, are very valuable in terms of Turkish literature.

Studies on poetry magazines; reading the text, determining its content and preparing its transcript, classifying the topics covered according to their intensity. MESTAP (Systematic Classification of Journals Project) is an important project in terms of evaluating the data obtained in these studies. The aim of this project is to systematically classify all registered journals, to determine their content information and to prepare a

breakdown. In this study, the first and last couplets, verse forms, verse types and meters of the poems in the mecmua were introduced in tabular form by creating the translated text of Mecnû'â-i Eş'âr-ı Türkî (43^a-78^b vr.) registered at the Iranian Parliament Library numbered 17805.

In this study, firstly, information about the definition and historical development of poetry magazine is given. Secondly, the form and content features of the mentioned journal (Mecnû'â-i Eş'âr-ı Türkî) were introduced and the verse form and types were classified, and the contributions of the journal to the studies in the field of Classical Turkish poetry were evaluated. Following the description of the copy of the journal that is the subject of the study, the principles regarding the establishment of the text were specified and the translated text of the journal was presented. In the translated text; A study based on the comparison of the poems in the journal with the forms in the publications (articles, papers, books...) prepared on these poems was also carried out and the differences were indicated in the footnote. Finally, the poems in the journal were classified according to the Systematic Classification of Journals Project (MESTAP) and placed in the MESTAP table. It is hoped that the data obtained in the study will be a source for studies in the field of Classical Turkish poetry.

Keywords: Classical Turkish poetry, MESTAP, musammat, poetry magazine.

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY.....	ii
BEYANNAME.....	iii
ÖNSÖZ.....	iv
ÖZET.....	v
ABSTRACT.....	vii
İÇİNDEKİLER.....	ix
TABLolar DİZİNİ.....	xi
EKLER DİZİNİ.....	xii
KISALTMALAR	xiii
1. GİRİŞ	1
1.1. Mecmuanın Tanımı.....	1
1.2. Mecmuaların Tasnifi.....	2
1.3.Şiir Mecmualarının Önemi.....	3
1.4.Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi (MESTAP).....	4
2. İNCELEME	6
2.1.İRAN MECLİS KÜTÜPHANESİ 17805 NUMARALI TÜRKÇE ŞİİR MECMUASI'NIN (43 ^a -78 ^b vr.) MUHTEVASI.....	6
2.1.1. Nüsha Tavsifi	6
2.1.2. Mecmuada Karşılaşılan Problemler (43 ^a -78 ^b).....	7
2.1.3. Mecmuanın İmla Özellikleri.....	9
2.1.4. Mecmuadaki Şairler ve Şiirleri (43 ^a -78 ^b vr.).....	10
2.1.5. Divanlarda ve Diğer Akademik Yayınlarda (Makale, Bildiri, Tez...) Tespit Edilemeyen Şiirler ve Şairleri	13
2.1.6. Mecmuadaki Şiirlerin Şekil Özellikleri (43 ^a -78 ^b vr.).....	16
2.1.7. Metin Tesisi Esasları.....	25
3. ÇEVİRİ YAZILI METİN.....	31
3.1. İran Meclis Kütüphanesi 17805 Numaralı Türkçe Şiir Mecmuası'nın Ana Metninde Yer Alan Şiirler	31
3.2. İran Meclis Kütüphanesi 17805 Numaralı Türkçe Şiir	

Mecmuası'nda Haşiyelerde Yer Alan Şiirler.....	145
4. İRAN MECLİS KÜTÜPHANESİ 17805 NUMARALI TÜRKÇE ŞİİR	
MECMUASI'NIN (MECMÛ'Â-İ EŞ'ÂR-I TÜRKÎ) (43^a-78^b vr.)	
MESTAP'A GÖRE MUHTEVA TABLOSU.....	168
5. SONUÇ.....	192
KAYNAKLAR.....	195
EKLER.....	200
ÖZGEÇMİŞ.....	272

TABLULAR DİZİNİ

Tablo No	Sayfa No
2.1: Mecmuanın ana metninde yer alan şairler ve şiirleri (43 ^a -78 ^b vr.)	11
2.2: Haşiyelerde yer alan şiirler ve şairleri (43 ^a -78 ^b vr.).....	12
2.3: Divanlarda ve diğer akademik yayınlarda tespit edilemeyen şairler ve şiirlerin nazım şekli (43 ^a -78 ^b vr.).....	15
2.4: Mecmuada tahmise/tesdise konu olan şairler ve şiirler.....	22
2.5: Mecmuadaki (43 ^a -78 ^b vr.) şiirlerin aruz kalıpları, bahirleri ve kullanım sıklığı.....	24
2.6: Çeviri yazı alfabesi.....	30
4.1: İran Meclis Kütüphanesi 17805 numaralı Türkçe Şiir Mecmuası'nın (43 ^a -78 ^b vr.) MESTAP'a göre muhteva tablosu	169

EKLER DİZİNİ

Ek	Sayfa
No	No
EK 1. İran Meclis Kütüphanesi 17805 numaralı Türkçe Şiir Mecmuası'nın (43 ^a -78 ^b vr.) tıpkıbasımı	200

KISALTMALAR

AD: Ahdî-i Bağdâdî Dîvânı (Bedestani, 2018).

B.: Bent

b.: Beyit

BD: Bâkî Dîvânı (Küçük, 2019).

bkz.: Bakınız

BRD: Bağdatlı Rûhî Dîvânı (Ak, 2001).

BT: Beyânî Tezkiresi (Sungurhan, 2017a).

CD: Cinânî Dîvânı (Okuyucu, 1994).

CED: Cenâbî Dîvânı (Kesik, 2018).

DAD: Dükakinzâde Ahmed Beg Dîvânı (Süzen, 1994).

DUD: Derzi-Zâde Ulvî Dîvânı (Çelik ve Kılıç, 2018).

ED: Emrî Dîvânı (Saraç, 20..).

EYL: Ahmet Serdar Erkan YL Tezi (Erkan, 2016).

FD: Fuzûlî Dîvânı (Kılınç, 2021).

FGD: Figanî ve Divançesi (Karahana, 1966).

G.: Gazel

GAD: Gelibolulu Mustafa Âlî Dîvânı (Aksoyak, 2018).

GND: Ganizâde Nâdirî Dîvânı (Külekçi, 1985).

GŞ: Ahdî ve Gülşen-i Şu'arâsı (Solmaz, 2005).

h: Hâşiye

HBD: Habîbî Dîvânı (Erden, 2016).

HD: Hayretî Dîvânı (Musluoğlu, 2021).

hzl.: Hazırlayan

ID: İşkî Dîvânı (Uzun, 2011).

İDDT: İbrahim Direkli Doktora Tezi (Direkli, 2022).

KA: Kühü'l-Ahbâr'ın Tezkire Kısmı (İsen, 2017).

KD: Kemâl Paşazâde Dîvânı (Saraç, 2021).

KFD: Kara Fazlî Dîvânı (Özkat, 2005).

KK: Kur'an-ı Kerim (URL-1, 2023)

KND: Karamanlı Nizâmî Dîvânı (Turpcu, 2016).

KT: Kınalızâde Tezkiresi (Sungurhan, 2017b).

Ktp.: Kütüphane

LT: Latîfî Tezkiresi, Tezkiretü'ş-Şu'arâ ve Tabsîratü'n-Nuzamâ (Canım, 2018).

m.: Mısra

M.: Muhammes

Mc.: Mecmua

MD: Medhî Dîvânı (Seyhan, 2000).

MFK: Mehmet Fatih Köksal'ın Makalesi (Köksal, 2019).

MHD: Muhibbî Dîvânı (Yavuz, 2016).

Ms.: Müseddes

NB: Nail Boysak Yüksek Lisans Tezi (Boysak, 2007).

NCD: Necâtî Dîvânı (Tarlan, 1997).

ND: Nesîmî Dîvânı (Ayan, 2014).

ÖZS: Selîkî ve Şiirleri (Zülfe, 2009).

RD: Rahmî Dîvânı (Tığlı, 2006).

SAD: Sarban Ahmed Dîvânı (Kayabaşı, 1995).

SD: Selîmî (II. Selim) Dîvânçesi (Kesik, 2012).

SDD: Sâdık Dîvânı (Sunal, 2014).

STM: Semra Tunç'un Makalesi (Tunç, 2007).

s.: Sayfa

ş.: Şiir

ŞD: Şâhî Dîvânı (Kılıç, 1999).

T.: Tahmis

TM: Tietze'in Makalesi (Tietze, 1951).

TYD: Taşlıcalı Yahyâ Bey Dîvânı (Bozyiğit, 2021).

UD: Usûlî Dîvânı (İsen, 2020).

ULD: Derzi-Zâde Ulvî Dîvânı (Çetin, 1993).

VD: Veysî Dîvânı (Toska, 1985).

vr.: Varak

ZD: Zâtî Dîvânı (Tarlan, 1967).

1. GİRİŞ

Mecmualar Klasik Türk Edebiyatında divanlar dışında oldukça önemli bir yere sahiptir. Mecmualar derlenen dönemin edebî zevkinin panoraması niteliğindedir. Mecmualar vasıtasıyla pek çok şairin bilinmeyen, divanında bulunmayan şiirleri ortaya çıkmakta, tezkirelerde ve diğer yazılı kaynaklarda ismi dahi geçmeyen şairlere ve onların şiirlerine ulaşılmaktadır. Bu bölümde mecmuanın tanımı, mecmuaların tasnifi, Türk edebiyatında mecmuaların yeri ve önemi ile tezin konusu içinde yer alan Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi (MESTAP) hakkında kısaca bilgi verilmiştir.

1.1. Mecmuanın Tanımı

Mecmû'a, Arapça "cem" (toplama, bir araya getirme) kökünden gelip mef'ûl bâbında müennes (dişil) bir kelimedir. "Toplanmış, bir araya getirilmiş" anlamına gelir. Kütüphanecilik literatüründe mecmûanın karşılığı "derleme"dir. Mecmûa, kelimenin geniş anlamıyla edebî terminolijide, birçok bakımdan benzerlik gösterdikleri cönk gibi âyetler, hadisler, fetvâlar, dualar, hutbeler, şiirler, ilâhiler, şarkılar, mektuplar, latifeler, lugazlar ve muammalarla, ilaç tariflerinin ve faydalı bilgilerin (fevâid), farklı notların, tarihî belge ve kayıtların (tevârih) derlendiği eserler olarak tanımlanmaktadır (Uzun, 2003).

Mecmuaların konuları çoğunlukla gazel, kaside, mektup, tarih, musammat, tevhid, na't, mersiye türlerinden oluşmaktadır. Zamanla bu derleme defterler fıkıh, kelim, hadis, simyâ, reml, sihir gibi ilimlerin yanı sıra musiki ve hat gibi sanat dallarında da oluşturulmuştur.

Şiir mecmualarının pek çoğunda istinsah, ketebe veya ferağ kaydı bulunmaz. Bunun sebebi de derleyen kişilerin kendi edebî zevklerine göre tuttuğu defterler olmasındandır.

Mecmuaların derleniş amacı çoğunlukla edebîdir. Bunlardan gazel, kaside, musammat vb. nazım şekilleri en çok tercih edilenlerdir. Mecmua geleneği, klasik şiirde muhtelif şairlerin şiirlerini içeren, bazen de mürettibin kendi şiir hünerini kayıt altına alabilmek ve edebî zevkini yansıtmak için derledikleri defterlerdir. Yazılı kaynaklarda

divânlardan sonra gelen en mühim eserlerindedir. Mecmualar edebî bilgi yanında yazıldığı dönemin tarihine, sanat anlayışına, yaşam tarzına ve sosyal hayatına ışık tutan tarihi belge niteliğindedir. Mecmualarda edebiyat tarihi adına bizi bekleyen yeni bilgiler ve belgeler yer almaktadır.

1.2.Mecmuaların Tasnifi

Türk edebiyatında mecmualar için yapılan tasniflerden, bu tasniflendirilmelerde karşımıza çıkan şiir mecmuaları, şiir açısından bizi ilgilendiren asıl kısmı oluşturmaktadır. Şir mecmualarında, belirli bir düzen bulunmamaktadır. Tamamen derleyen kişisel tercihinine ve zevkine bağlı olarak şekillenmektedir. *Şairler değişik yüzyıllardan, farklı mezhep ve meşreplerde; şiirler değişik nazım şekillerinde, muhtelif uzunluklarda hatta Türkçe'nin yanı sıra başta Farsça ve Arapça olmak üzere farklı dillerde de olabilir* (Köksal, 2012). Herhangi bir nazım türü veya nazım şekli birliği olmadan derlenmiş manzum metinlerden de oluşan toplamalara şiir mecmuası da denilmektedir. Bu eserler, kütüphanelerde *Şiir Mecmuası* adı altında kayıtlı olabildiği gibi genellikle *Mecmû'a-i eş'âr* veya *Mecmû'atü'l-eş'âr* olarak da kayıtlı olabilmektedir. Mecmualar üzerindeki çalışmalar arttıkça sınıflandırmalarda da artış ve değişiklik görülmektedir.

Agâh Sırrı Levend *Türk Edebiyatı Tarihi* isimli eserinde mecmuaları şu şekilde sınıflandırmıştır:

1. *Nazire Mecmuaları*
2. *Meraklılarca toplanmış, birer antoloji niteliğinde seçme şiirler mecmuaları*
3. *Türlü konulardaki risalelerin bir araya getirilmesiyle meydana gelen mecmualar*
4. *Aynı konudaki eserlerin bir araya getirilmesiyle meydana gelen mecmualar*
5. *Tanınmış kişilerce hazırlanmış, birçok yararlı bilgileri, fıkraları ve özel mektupları kapsayan mecmualar* (Levend, 2008).

Günay Kut mecmuaları şu şekilde sınıflandırmıştır: *Nazire mecmuaları, seçme şiir mecmuaları, aynı konu ile ilgili eserlerin bir araya gelmesi ile oluşan mecmualar, karışık mecmualar, tanınmış kişilerce veya derleyeni belli kişilerce hazırlanmış mecmualar* (Kut, 1986).

Atabey Kılıç, Mecmualar hakkında yaptığı detaylı sınıflama ile mecmuaları; *cilt ve tertip hususiyetleri, şekil, dil, muhteva, şahısların tertip ettiği veya şahıslar için tertip edilen mecmualar* şeklinde beş başlık altında bir tasnife tabi tutmuştur (Kılıç, 2012).

Mecmua alanındaki çalışmaların artmasıyla zamanla yeni tasnifler ve değerlendirmeler olacaktır.

1.3. Şiir Mecmualarının Önemi

Mecmualar derlenen dönemin edebi zevkin panoraması niteliğindedir. Çalışmamız özelinde şiir mecmuaları daha önce adına pek rastlanılmamış şairlerden, şiirlerden ya da herkesçe kabul görmüş şahsiyetlerin yeni şiirleri ile mevcutta var olan şiirlerinin farklı varyantlarına ulaşılmasını sağlamaktadır. Yazıldığı dönemin edebî zevki hakkında fikir veren mecmualar, derlenen dönem göz önünde bulundurularak ele alınması gerekmektedir.

Birbirinden farklı yüzyıllarda yaşamış şairlerin, farklı nazım şekillerinde, çoğunlukla Arapça, Farsça, Türkçe dillerinde kaleme alınmış eserlerini içeren şiir mecmualarında; kaynaklarda adı geçmeyen şairlere ve şiirlerine rastlamak; bunun yanı sıra bilinen şairlerin divanlarında bulunmayan şiirleri de şiir mecmualarında karşımıza çıkabilmesi mümkündür.

Şiir mecmualarının ihtivası yalnızca şiirlerden oluşmamaktadır. Mecmuaların vikaye yapraklarında ve derkenarlarda farklı türde veya konuda şiirler olabileceği gibi, çeşitli dualar, tılsımlar, ilaç tarifleri, yemek tarifleri, bazı din büyüklerinin duaları, mecmua sahibi tarafından eklenen doğum ve ölüm tarihleri gibi bazı bilgi notları ve kayıtları da yer almaktadır. Şiir mecmuası üzerinde yapılacak çalışmada daha önce söylenildiği gibi şiir, şair, tanınmış şairlerle ilgili yeni ve çeşitli bilgilerle karşılaşılması kuvvetle muhtemeldir.

Mecmualar içeriklerine göre isimlendirilirler. İçinde nazirelerin bulunduğu Ömer bin Mezid'in *Mecmûatü'n-Nezâir*'i, Egridirli Hacı Kemal'in *Câmiu'n Nezâir*'i, Edirneli Nazmî'nin *Mecmau'n-Nezâir*'i, Budinli Hisâlî'nin *Metâliu'n- Nezâir*'i gibi mecmualara nazire mecmuası denir. İçinde birkaç tane şairin divânları bulunan mecmualar mecmua-i devâvîn adıyla anılır. Hüseyin Ayvansarayî'nin yalnızca müstezadlar içeren *Eş'âr-nâme-i Müstezâd*'ı içerğine göre adlandırılan mecmualardır.

Şiir mecmualarında kaynaklarda adı geçmesine ve tezkire yazarları tarafından övgüyle kendisinden bahsedilmesine rağmen, tanınmayan ve şiirleri bilinmeyen şairlerin şiirlerinde de ulaşılmaktadır. Mânî'nin mecmualardan ve tezkirelerden hareketle şiirleri tespit edilmiş ve Semra Tunç tarafından “*On Altıncı Yüzyıl Divan Şairi Mânî ve Şiirleri*” isimli yazısında tanıtılmıştır (Tunç, 2007).

Mecmualarda bir şairin şiirinin nüsha farklılıklarına, birbirinden farklı nazım şekillerine, bu nazım şekillerinin farklı bend ya da kafiye türleriyle karşılaşılma ile birlikte kullanımına rastlamadığımız ya da az rastladığımız aruz kalıplarına rastlanmaktadır. Mecmualarda farklı şairlerin şiirlerine yer verilmekle beraber özellikle bir şairin şiirlerinin yoğun olduğu da görülür. (Köksal, 2012).

1.4.Mecmuaların Sistemik Tasnifi Projesi (MESTAP)¹

Türkiye kütüphaneleri ve Osmanlı Devleti'nin etkileşimi olduğu ülkelerin kütüphanelerinde henüz tasnifi ve üzerinde çalışma yapılmamış binlerce mecmua vardır. Bunların içerisinde henüz açığa çıkmamış edebiyat ve tarihi değeri olanlar da vardır. Bu konuda yapılmış en ciddi ve kapsamlı çalışma Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığının himayelerinde Ankara'da *Osmanlı Şiirinin Hazineleri: Mecmualar ve Cönkler* başlıklı bir çalıştay düzenlenmiş ve *Mecmuaların Sistemik Tasnifi Projesi* (MESTAP), Mehmet Fatih Köksal'ın öncülüğünde başlatılmıştır. MESTAP'ın amacı edebiyat sahasında yazılı bütün mecmuaların ayrıntılı tasnif ve dökümlerinin yapılmasıdır. Böylelikle edebiyatımızda karşımıza çıkan tüm mecmuaların bir çatı

¹ Detaylı bilgi için bk. <https://mestap.com/mestap/>. (Erişim Tarihi: 25.02.2023).

altında derli toplu olarak belli kurallar dahilinde irdelenmesi amaçlanmış ve bitirilmiş olan projelerin de ortak yöntemlerle ele alındığı görülmüştür. Bu çalışmaların neticesinde; bir şairin divanında yer almayan şiirleri dijital ortamda kolaylıkla ulaşılır hâle gelmiştir. Böylece alanın meraklıları yapılan çalışmalardan kolaylıkla istifade etme imkânı bulmuşlardır.

MESTAP herhangi bir kişi veya üniversiteye has bir çalışma, proje olmayıp ülke çapında, bu alanda çalışan gönüllülerin müdahil olmasıyla el birliğiyle gerçekleştirilecek müşterek bir projedir. Projenin hedefi, öncelikli olarak şiir mecmuaları, nihâi olarak da edebiyatla ilgili -cönkler de dâhil olmak üzere- bütün mecmuaların ayrıntılı tasnif ve dökümlerinin yapılmasıdır... Proje sonunda tez çalışmalarının hülâsası demek olan tablolar bir “veri bankası”nda bir araya getirilecektir... (Köksal, 2017).

Bu proje kapsamında bütün şiir mecmuaları veri tabanına işlenmiş olacak ve bu alanda çalışma yapan araştırmacılar ihtiyacı olan bilgilere kolaylıkla bilgisayarından bulabilecektir. İran Meclis Kütüphanesi 17805 numarada kayıtlı mecmua (43^a-78^b vr.) üzerinde yaptığımız çalışmamızın da yukarıda bahsedilen amaçlar etrafında şekillenerek klasik edebiyat sahasına katkı sağlaması amaçlanmıştır.

2.İNCELEME

Bu bölümde mecmuanın şekil özellikleri, içerik bilgisi, mecmua üzerinde çalışma yapılırken karşılaşılan problemler, mecmuanın imlâ özellikleri, mecmuada yer alan şairler ve şiirlerine değinilmiştir. Ayrıca bu bölüm içinde mecmuada olup divan, makale, tez gibi akademik kaynaklarda tespit edilememiş şiirler ve şairler verilmiştir. Mecmuanın çeviri yazılı metni oluşturulurken takip edilen yöntemler maddeler halinde metin tesisi esasları başlığı altında verilmiş olup sonrasında çeviri yazıda kullanılan alfabe tablo şeklinde verilmiştir.

2.1.İran Meclis Kütüphanesi 17805 Numaralı Türkçe Şiir Mecmuası'nın

(43^a-78^b vr.) Muhtevası

2.1.1. Nüsha Tavsifi

Çalışmanın konusunu oluşturan Mecmua İran Meclis Kütüphanesi 17805 numarada kayıtlı, kitap adı bölümünde Mecmû'a-i Eş'âr-ı Türkî (43^a-78^b vr.) yazmaktadır. Mecmuanın dış ölçüleri 19x25 cm olup, 84 varaktan oluşmaktadır. Mecmuanın vr. 78^a-78^b'de sayfanın büyük çoğunluğunda okumaya engel teşkil eden kopukluk vardır. Mecmuanın varakları üzerinde iki ayrı sayfa numaralandırması yapılmıştır. Sayfa numaralarındaki farklılık mecmuada eksik sayfaların varlığını düşündürmektedir.

[43^a]

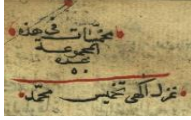
Müseddeslerde ilk dört mısra yan yana, sonraki iki mısra sayfa ortasına gelecek şekilde konumlandırılmıştır. Genellikle beş bentten oluşan müseddeslerde, beş bentten fazla olanlar için şiiri o sayfada sonlandırmak için sayfa kenarını kullanarak tamamlamıştır (Ekler: vr. 43^a). Yine aynı şekilde 48^a'da olan Müseddes-i Ahmedî'de beşinci bentten sonra devam eden üç bent sayfa kenarında verilmiş, mütekerrir mısraların ilk kelimeleri yazılıp hatırlatma yapılarak yazılmıştır (Ekler: vr. 48^a). Yazı harekeli nesihdir, bazı başlıklar sürh mürekkeple, şiirler siyah mürekkeple yazılmıştır. Başlığı olmayan şiirler de mevcuttur. Mecmuada genellikle şiirlerin son bendinde yer alan

mahlasların üstü kırmızı mürekkeple çizgi çizilerek belirginleştirilmiştir. Mürettep bazı şiirlerde başlıkta mahlas verip üstünü sürh mürekkeple çizmiştir.

[47^b]

Bazılarında ise başlığı siyah verip kenarlarına ve üstüne sürh işaretleme yapmıştır.

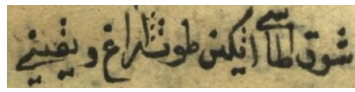

[52^a].

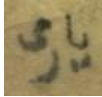
Çalışmamıza konu olan Türkçe şiir mecmuasının (43^a- 78^b vr.) 51^a-75^b varak aralığındaki rakabelerde eksiklik bulunmamaktadır.

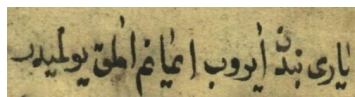
[52^b]

[53^a]

[74^b]

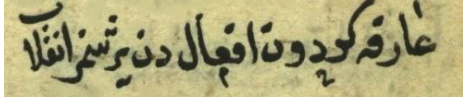
[75^a]

Mecmuanın derkenarlarında mürettebin hattı dışında da yazılar mevcuttur. Haşiyelerin yazı stiline bakıldığımızda tahminen üç farklı el yazısı görülmektedir. Haşiyelerde genelde kaside, gazel, murabba, tahmis gibi nazım biçimleri yazılmıştır. 43^b-47^b varakları aralığında "*Înâbetnâme-i Veysî Efendi*" başlığıyla Veysî'nin *Înâbetnâme*'si vardır. Ancak 46^b'de "*Mevlânâ Nizâmî-i Fermâyed*" başlığıyla Karamanlı Nizâmî'nin gazeli bulunmaktadır. 52^a-56^a varak aralığında "*Murabba'ât-ı mûsikıyyât-ı 'aded hâ 100*" başlığıyla verilmiş, musiki makamında râst, râst-ı penç-gâh, penç-gâh, nikrîz, sıfâhân, evc-i irak makamlarının olduğu murabbalar vardır. 71^b-72^a'da yer alan "*Gazel-i Sultan Bayezid bin Sultan Süleyman Tahmîs-i Pertevî*" başlığıyla beş bentlik, 72^b-73^a'da yer alan "*Gazel-i Zâtî Tahmîs-i Hisâlî*" başlıklı beş bentlik tahmisler ile 52^a-56^a varaklarındaki murabbaları mürettebin yazdığını düşünüyoruz.

2.1.2. Mecmuada Karşılaşılan Problemler (43^a-78^b vr.)

Türk edebiyatının yazılı kaynakları arasında olan ve son yıllarda önemi ve üzerinde yapılan çalışmaların arttığı mecmuaların, malzeme kalitesi ve muhafaza koşulları göz önüne alındığında bazı tahribatlara uğraması muhtemeldir. Çalışmamızın konusunu

oluşturan İran Meclis Kütüphanesi 17805 numarada kayıtlı *Mecmû'â-i Eş'âr-ı Türkî* (43^a-78^b vr.)'de başta ve sonda kopuk yapraklar vardır. Mürettibin bariz hatalar yapmaktan kaçınmış, mecmuanın tertibinde dikkatli davranmış olduğunu düşünüyoruz. Ancak insan eliyle oluşturulduğu için bazı yerlerde kelime ve harf hataları olabilir. Mürettip hata yaptığını fark ettiğinde bunu düzeltmeye çalışmıştır.

(63^b)

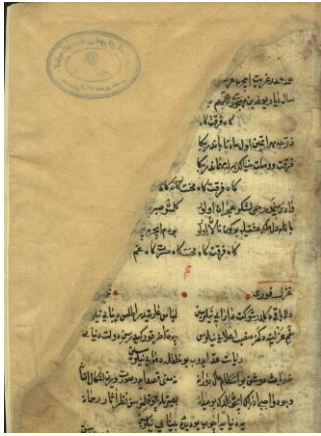
‘ Ārife ef’ āl-i gerdūdan yaraşmaz inşılāp (38.ş., II. B., 3. m.)

77^a'nın son bendinde yer alan tahminsin zemin şiiri olan Necâtî'nin gazelindeki beytin ilk mısraında ND'den bakılarak düzeltme yapılmıştır.

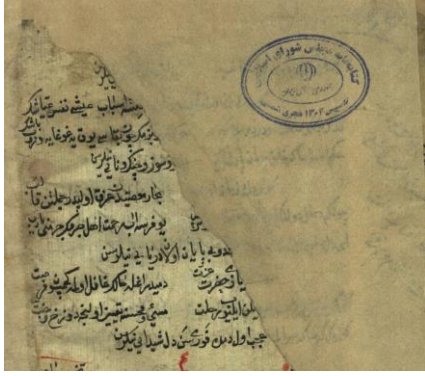

(77^a)

Cānına oldı **Necātî**nün ḥavāle ‘ ışk-ı yār (68.ş., VII. B., 4. m.)

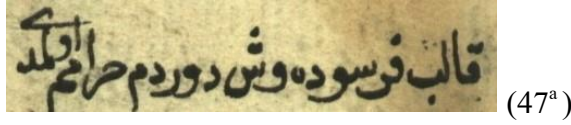
78^a'da sayfada kopukluk olduğundan Rahmî'ye ait muhammesin II. bendinin son mısraı ve sonrasındaki bendlerde de bu sebeple okunamayan mısralar mevcuttur.

78^b'de de aynı şekilde kopukluk olduğu için Fevrî'nin gazeline yapılan tahmis okunamadı.

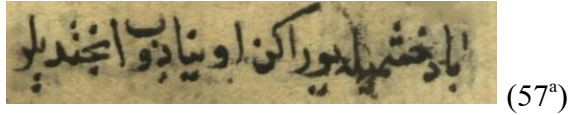
2.1.3. Mecmuanın İmla Özellikleri

- ❖ Mürettip 47^a'da خ yerine ح yazmıştır. Kelimenin doğru yazılışı metne eklenip, harfin yanlış yazımı dipnotta fotoğraf ile gösterilmiştir.

Qāleb-i fersūde-veş durdum hırāmım olmadı (9. ş., II. B., 1. m.)

- ❖ İmaleleri yazıyla göstermek için () elif çekilmiştir.

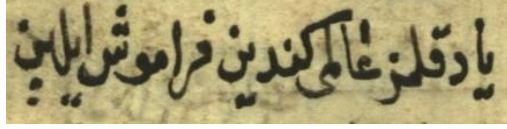
Bād-ı hışm-ile yüregın oynadup incitdiler (24. ş., IV. B., 3. m.) (yüregın kelimesinde vezin gereği imale yapılması gerekmektedir.)

- ❖ Farsça terkiplerde yer yer gerekmediği halde izafet kesresinin ى ile işaretlendiği görülmektedir.

Hāk-pāyünden dirîğ itmek revā mı cān-ı ben (22. ş., VI. B., 2. m.)

- ❖ Bağlaç olan "ki"nin yazımında (◌) kullanması gerekirken, (ى) ile yazmıştır.
- ❖ Belirtme hal ekinin vezin gereği okutulmadığı durumlarla karşılaşılacaktır.

(60^a)

Yād kılmaz 'ālemi kendin ferāmuş eyleyen (30. ş., V. B., 2. m.)

2.1.4. Mecmuadaki Şairler ve Şiirleri (43^a-78^b vr.)

Mecmuada incelenen varaklar aralığındaki şairler ve şiirleri, mecmuadaki sıralamaya göre sırasıyla varak numarası, şairin ismi, nazım şekli ve şiir numarası verilmiştir. Mecmuadaki şiirleri ana metindeki akışı bozmayacak şekilde şiirin devamı olan bend ve mısralar dipnota eklenmeden devam ettirilmiştir. Derkenarlarda bulunan ve devam eden farklı şairlerin şiirleri çeviri yazılı metin bölümünden sonra haşiyede yer alan şiirler başlığıyla verildiği için buradaki tabloda da metinde izlenen yol izlenmiştir. Mecmuada (43^a-78^b vr.) en çok kullanılan nazım şekilleri sırasıyla 58 muhammes, 17 müseddes, 11 murabba, 4 gazel, 4 müfred, 2 kıt'a, 1 kaside, 1 terki-bend, ve 1 mısradır. 68^a'da yer alan mütekerrir muhammes 'Muhammes Li-Muharririhî' başlığıyla verilmiş olup mürettibe aittir. Ancak kim olduğu tespit edilememiştir. Tahmisler 52^a'da "muhammesât-ı fı hezihi mecmu'at 'âde 50 " başlığı ile, yine aynı şekilde 52^{a/h}'de *Murabba'ât-ı mûsikıyyât-ı 'adedhâ 100* başlığı ile musiki makamlarında yazılmış murabbalar verilmiştir.

Aşağıdaki tablo 2.1 ve tablo 2.2.'de, mecmuada yer alan şiirlerin varak numarası, şairler ve şiirlerin nazım şekli ile çeviri yazılı metne aktarırken tarafımızca verilen sıra numarasını içeren bilgiler verilmiştir. Tabloyu oluştururken ana metinde ve haşiyelerde yer alan şiirler için metin tesisinde izlenen yöntem uygun olarak iki ayrı tabloda verilmiştir.

Tablo 2.1: Mecmuanın ana metninde yer alan şairler ve şiirleri (43^a-78^b vr.)

Vr. No	ŞAİR	NAZIM ŞEKLİ	ŞİİR NUMARASI
43 ^a	Habîbî	müseddes	1
43 ^b	Medhî	müseddes	2
44 ^a	Haşimî	müseddes	3
44 ^b	Cinânî ²	müseddes	4
44 ^b	Sâ'î	müseddes	5
45 ^b	Yahyâ	müseddes	6
46 ^a	Su'âlî	müseddes	7
46 ^b	Sipâhî	müseddes	8
47 ^a	Sipâhî	müseddes	9
47 ^b	Cinânî	müseddes	10
48 ^a	Ahmedî	müseddes	11
48 ^b	Selikî	tesdis	12
49 ^a	Hayretî	müseddes	13
49 ^b	?	müseddes	14
50 ^a	Tavkî	tesdis	15
50 ^b	Cinânî	muhammes	16
51 ^a	Fuzûlî	müseddes	17
52 ^a	Mehemmed	tahmis	18
54 ^a	Mânî	tahmis	19
54 ^b	Usûlî	tahmis	20
55 ^b	Usûlî	tahmis	21
56 ^a	Günâhî	tahmis	22
56 ^b	Rahmî	tahmis	23
57 ^a	Fazlî (Kara)	tahmis	24
57 ^b	Fuzûlî	tahmis	25
57 ^b	Fuzûlî	muhammes	26
58 ^a	Medhî	tahmis	27
58 ^a	Fuzûlî	muhammes	28
59 ^a	Mahremî	tahmis	29
59 ^b	Aşkî (İşkî)	tahmis	30
60 ^a	Bâkî	tahmis	31
60 ^b	Ubeydî	tahmis	32
61 ^a	Bâkî	tahmis	33
61 ^b	Bâkî	tahmis	34
62 ^a	Bâkî	tahmis	35
62 ^b	Amrî	tahmis	36
63 ^b	?	tahmis	37
63 ^b	Aşkî	muhammes	38
64 ^a	Aşkî	muhammes	39
64 ^b	Kevserî	tahmis	40

² Mecmuada müseddes için yazılan başlıkta Kemâl Paşazâde yazmaktadır.

65 ^a	Sipâhî	tahmis	41
65 ^a	Sâ'î	tahmis	42
65 ^b	Sâdık	tahmis	43
66 ^a	Ahdî	tahmis	44
66 ^b	Sipâhî	tahmis	45
67 ^a	Sipâhî	tahmis	46
67 ^b	Nâlî	muhammes	47
68 ^a	Li-muharririhî	muhammes	48
68 ^b	Âlî	tahmis	49
68 ^b	Abdül Ganizâde	tahmis	50
69 ^a	Zihnî	tahmis	51
69 ^b	Figânî	muhammes	52
70 ^a	Hayâlî	tahmis	53
70 ^b	Şehzâde Mustafa	muhammes	54
71 ^a	Hayretî	tahmis	55
71 ^b	Fazlî (Fuzûlizâde)	muhammes	56
72 ^a	Râmî	tahmis	57
72 ^b	Şerîfî	tahmis	58
73 ^a	Veysî	muhammes	59
73 ^b	Makâlî	tahmis	60
74 ^a	Emrî	tahmis	61
74 ^a	Yahyâ	muhammes	62
74 ^b	Hâfız	tahmis	63
75 ^a	Fazlî	tahmis	64
75 ^b	Emrî	tahmis	65
76 ^a	Subhî	tahmis	66
76 ^b	Muhibbî	tahmis	67
76 ^b	Sirâcî	tahmis	68
77 ^a	Kıyâsî	muhammes	69
77 ^b	Rahmî	muhammes	70
78 ^a	?	tahmis	71
78 ^b	Mu'îdî	tahmis	72

Tablo 2.2: Haşiyelerde yer alan şiirler ve şairleri (43^a-78^b vr.)

Vr. No	ŞAİR	NAZIM ŞEKLİ	ŞİİR NUMARASI
43 ^{b/h} -47 ^{b/h}	Veysî	terkib-bend	73
46 ^{b/h}	Nizâmî	gazel	74
49 ^{a/h}	?	müfred	75
52 ^{a/h}	?	murabbâ	76
52 ^{b/h}	?	murabbâ	77
52 ^{b/h}	?	murabbâ	78
53 ^{a/h}	?	murabbâ	79
53 ^{a/h}	?	murabbâ	80
53 ^{b/h}	?	murabbâ	81
54 ^{a/h}	?	murabbâ	82

54 ^{b/h}	?	murabbâ	83
55 ^{a/h}	?	murabbâ	84
55 ^{b/h}	?	murabbâ	85
56 ^{a/h}	Emrî	gazel	86
56 ^{b/h}	?	murabbâ	87
57 ^{a/h} -58 ^{b/h} 67 ^{a/h} -68 ^{b/h}	Rûhî	kaside	88
62 ^{a/h}	Emrî	gazel	89
66 ^{a/h}	?	rubai	90
71 ^{b/h}	Pertevî	tahmis	91
72 ^{b/h} -73 ^{a/h}	Hisâlî	tahmis	92
73 ^{b/h}	Rûhî	gazel	93
74 ^{a/h}	?	nazm/kıt'a (?)	94
74 ^{b/h}	?	müfred	95
74 ^{b/h}	?	matla	96
75 ^{a/h}	?	müfred	97
75 ^{b/h}	?	?	98
77 ^{b/h}	?	nazm/kıt'a (?)	99

2.1.5. Divanlarda ve Diğer Akademik Yayınlarında (Makale, Bildiri, Tez...) Tespit Edilemeyen Şiirler ve Şairleri

Mecmuada şairi belli olan ve yayınlarda tespit edilemeyen toplamda 44 şiir/nazım (31 adet musammat; 4 muhammes, 19 tahmis, 4 tesdis, 1 müseddes ile şairi belli olmayan 1 tesdis, mürettibe ait 1 muhammes, Fevrî'nin gazeline yapılan 1 tahmis, 11 murabba, 3 müfred, 2 nazm/kıt'a, 1 matla ve 1 mısra) divanlarda ve diğer yayınlarda tespit edilememiştir. Bunların detaylı açıklamaları ve tablosu aşağıda verilmiştir.

- ❖ Hâşîmî'nin Ankâ (Şirazi Molla Hüseyin)'nin matla beytine yaptığı tesdis kaynaklarda tespit edilememiştir.
- ❖ Suâlî'nin Yahyâ Bey'in müseddesinin "Beni öldür vücudumdan ne nâm u ne nişân olsun" son mısramı tazmin ederek yazdığı tesdis kaynaklarda tespit edilememiştir.
- ❖ Sipâhî'ye ait biri; Üsküplü İshak Çelebi'nin "Bilmem nedür günâhum bakmaz yüzüme Ahmed/ Yazuk degül bana hey ümmet-i Muhammed" beytinin tazminiyle oluşturulan tesdis, diğeri Yahyâ Bey'in "Bana ol gün yüzlü Ahmed'den şefa'at yok mıdır/ Yâ şefa'at olmaya bende liyâkat yok mıdır" matlası üzerine tazmin faaliyetiyle oluşturduğu 2 tesdis ile Sâ'î'nin gazeline, Lâtîfî'nin gazeline ve Fuzûlî'nin gazeline yaptığı 3 tahmis olmak üzere; Sipâhî'ye ait 5 musammat kaynaklarda tespit edilememiştir.

- ❖ Sâ'î'nin 1 müzdevic müseddesi ile Yahyâ Bey'in gazeline yaptığı 1 tahmisi kaynaklarda tespit edilememiştir.
- ❖ Tavkî'nin Cenâbî'nin gazeline yaptığı yaptığı tahmis kaynaklarda tespit edilememiştir. Tahmise konu olan Cenâbî'nin gazeli mecmuada 7,divanda 5 beyittir. Farklılıkları ve divanda olmayan beyitler dipnotta gösterilmiştir. Ayrıca Tavkî hakkında kaynaklarda bir bilgiye rastlanmamıştır.
- ❖ Günâhî'nin Hayretî'nin gazeline yaptığı tahmis kaynaklarda tespit edilememiştir.
- ❖ Amrî'nin Fuzûlî'nin gazeline yaptığı tahmis Amrî Divanı'nda yoktur.
- ❖ Mecmuada Aşkî'nin, Bâkî'nin "Görelüm âyine-i devrân ne suret gösterür" mısraının tazminiyle oluşturulmuş iki tahmisi vardır. Divanda yalnızca biri mevcuttur. Divanda olmayan tahmis 64^ada yer alan 39 numaralı şiiirdir.
- ❖ Kevserî'nin Fethî'nin gazeline yaptığı tahmisin yalnızca I. bendi Latîfî Tezkiresi'nde Kevserî başlığı altında verilmiştir (Canım, 2018:456).
- ❖ Nâlî'nin 5 bentlik "Rabbi yessir lâ tuassir Rabbi temmim bi'l-hayr" mısraıyla oluşan mütekerrir muhammesi kaynaklarda tespit edilememiştir.
- ❖ Zihnî'nin Makâlî'nin gazeline yaptığı tahmisi kaynaklarda tespit edilememiştir.
- ❖ Figâni'ye ait 5 bentten oluşan müzdevic muhammesi Figâni Dîvânçesi'nde ve diğer yayımlarda tespit edilememiştir.
- ❖ Hayâlî'nin Vezir İbrahim Paşa'nın gazeline yaptığı tahmis Hayâlî Bey Dîvânı'nda ve diğer yayımlarda tespit edilememiştir.
- ❖ Mecmuada "Muhammes-i Şehzâde Sultan Mustafa" başlığı ile verilen 5 bentlik Şehzâde Mustafa'nın mütekerrir muhammesi tespit edilememiştir.
- ❖ Fuzûli-zâde Fazlî'ye ait 9 bentlik mütekerrir muhammes kaynaklarda tespit edilememiştir. Mürettip mecmuada ki diğer Fazlî (Kara Fazlî) ile karışmaması için muhammesin başlığında "Fazl bin Fuzûl" yazmıştır.
- ❖ Râmî'nin Sırrî'nin gazeline yaptığı tahmis ve tahmise konu olan gazel kaynaklarda tespit edilememiştir.
- ❖ Şerîfî'nin Muhibbî'nin gazeline yaptığı tahmis yayımlarda tespit edilememiştir.
- ❖ Makâlî'nin Figânî'nin gazeline yapmış olduğu tahmis tespit edilememiştir.
- ❖ Subhî'nin Ulvî'nin gazeline yaptığı tahmis kaynaklarda tespit edilememiştir.
- ❖ Sirâcî'nin Necâtî'nin gazeline yaptığı tahmis kaynaklarda tespit edilememiştir.

- ❖ Kıyâsî'nin Ebûbekir Kânî'nin "Gördün zamâne uymadı sen uy zamâneye" mısraı üzerine yapılan tahmis kaynaklarda tespit edilememiştir.
 - ❖ Pertevî'nin Şâhî (Sultan Bayezid)'nin gazeline yaptığı tahmis kaynaklarda tespit edilememiştir.
 - ❖ Hisalî'nin Zâtî'nin gazeline yaptığı tahmis kaynaklarda tespit edilememiştir.
 - ❖ Şairi belli olan bu musammatlar dışında 49^b'de yer alan 1 müzdevic müseddes, 63^a'da yer alan Yahyâ Bey'in "Beni öldür vücudumdan ne nâm u ne nişân olsun" mısraı üzerine yapılan 5 beentlik tahmis, 68^a'da mürettibe ait "muhammes-i Li Muharririhî" başlığıyla yer alan mütekerrir muhammes, 78^a'da Fevrî'nin gazeline yapılan tahmisin kime ait olduğu tespit edilememiştir.
 - ❖ Bunların yanı sıra mecmuada şairi belli olmayan 11 murabba, 1 müfred, 1 mısra kaynaklarda tespit edilememiştir.
- Aşağıdaki tabloda;mecmuada olan şiirlerden divanlarda ve diğer akademik yayımlarda tespit edilemeyen şiirlerin nazım şekli, şiir numarası, varak numarası ve şairlerin isimleri verilmiştir.

Tablo 2.3: Divanlarda ve diğer akademik yayınlarda tespit edilemeyen şairler ve şiirlerin nazım şekli (43^a-78^b vr.)

Vr. No	ŞAİR	NAZIM ŞEKLİ	ŞİİR NUMARASI
44 ^a	Haşîmî	tesdis	3
45 ^a	Sâ'î	müseddes	5
46 ^a	Su'âlî	tesdis	7
46 ^b	Sipâhî	tesdis	8
47 ^a	Sipâhî	tesdis	9
49 ^b	?	tesdis	14
50 ^a	Tavkî	tesdis	15
56 ^a	Günâhî	tahmis	22
62 ^b	Amrî	tahmis	36
63 ^a	?	tahmis	37
64 ^a	Aşkî	tahmis	39
64 ^b	Kevserî	tahmis	40
65 ^a	Sipâhî	tahmis	41
65 ^a	Sâ'î	tahmis	42
66 ^b	Sipâhî	tahmis	45
67 ^a	Sipâhî	tahmis	46
67 ^b	Nâlî	muhammes	47
68 ^a	Li-muharririhî	muhammes	48
69 ^a	Zihnî	tahmis	51
69 ^b	Figânî	muhammes	52

70 ^a	Hayâlî	tahmis	53
70 ^b	Şehzâde Mustafa	muhammes	54
71 ^b	Fazlî (Fuzûlizâde)	muhammes	56
72 ^a	Râmî	tahmis	57
72 ^b	Şerîfî	tahmis	58
73 ^b	Makâlî	tahmis	60
76 ^a	Subhî	tahmis	66
76 ^b	Sirâcî	tahmis	68
77 ^a	Kıyâsî	muhammes	69
78 ^a	?	tahmis	71
49 ^{a/h}	?	müfred	75
52 ^{a/h}	?	murabbâ	76
52 ^{b/h}	?	murabbâ	77
52 ^{b/h}	?	murabbâ	78
53 ^{a/h}	?	murabbâ	79
53 ^{a/h}	?	murabbâ	80
53 ^{b/h}	?	murabbâ	81
54 ^{a/h}	?	murabbâ	82
54 ^{b/h}	?	murabbâ	83
55 ^{a/h}	?	murabbâ	84
55 ^{b/h}	?	murabbâ	85
56 ^{b/h}	?	mısra	87
66 ^{a/h}	?	murabba	84
71 ^{b/h}	Pertevî	tahmis	85
72 ^{b/h} -73 ^{a/h}	Hisâlî	tahmis	92
74 ^{a/h}	?	nazm/kıta (?)	94
74 ^{b/h}	?	müfred	95
74 ^{b/h}	?	matla	96
75 ^{a/h}	?	müfred	97
75 ^{b/h}	?	?	98
77 ^{b/h}	?	nazm/kıta (?)	99

2.1.6. Mecmuadaki Şiirlerin Şekil Özellikleri (43^a-78^b vr.)

Mecmuada çalışma yaptığımız 43^a-78^b varakları aralığındaki şiirlerde 44 tahmis, 14 muhammes, 13 müseddes, 12 murabba, 3 tesdis, 3 gazel, 1 kaside, 1 terkib-bend, 3 müfred, 1 mısra, 1matla bulunmaktadır. Mecmuada yer alan nazım şekilleri şöyledir:

- ❖ **Beyit/müfred:** Mecmuada 3 adet müfred bulunmaktadır. Kimlere ait olduğu tespit edilememiştir.

Olmayam şâhid u meysiz bir ân

Niyetüm çok ama çıksın ramazân

- ❖ **Gazel:** Mecmuada yazılı gazeller derkenarda yer almaktadır. 46^{a/h}'de Nizâmî'nin 9 beyit, 62^{a/h}'da olmak Emrî'nin 5 beyit ve 73^{b/h}'de Rûhî'nin 5 beyit olmak üzere üç adet gazel bulunmaktadır. Derkenarda bulunan gazellerin matla beyitleri örnek olarak verilmiştir:

İtmedin seyl-i fenâ 'ömr diyârını harâb

Huz min'el-'ayşi nasîben ve min'el-'ömr-i nisâb (Nizâmî) (46^{b/h}) (74. ş.)

Yatur dil-i hatt-ı şeb-gûnında zülf-i yâra yasdanmış

Ne bilsün dûn kara gününde miskîn [mâra yasdanmış] (Emrî)(62^{a/h}) (89. ş.)

Saňa zâhid eger dirse şarâb-ı dil-güşâdan geç

Şarâb-ı dil-güşâdan geçme iy dil bu riyâdan geç (Rûhî) (73^{b/h}) (93. ş.)

- ❖ **Kaside:** Mecmuada müstakil olarak yer alan tek kaside haşiyede bulunan Rûhî'nin "f" redifli kasidesidir. Dîvânda 30 beyitten oluşan kaside, mecmuada 31 beyittir. Kasidenin ilk 18 beyiti 57^{a/h} ve 58^{b/h}'de, sonraki 13 beyit 67^{a/h} ve 68^{b/h} varaklarında yer almaktadır. Aşağıda kasidenin matla beyti verilmiştir.

Yâ min gıddete bi-merkadihi ravzatü'n-Necef

Makbûletü'l-emâkinü mecmû'atü'ş-şeref

(57^{a/h}) (88. ş.)

- ❖ **Murabba:** Mecmuada yer alan murabba'lar 52^a-56^a varaklarının haşiyelerinde bulunan farklı mûsîki makamlarının başlık olarak verildiği bentlerdir. Kime ait olduğu tespit edilememiştir. Haşiyelerde 11 adet murabba bulunmaktadır. 1 adet râst makamında, 6 adet râst penç-gâh makamında, 1 adet penç-gâh makamında, 2 adet nikrîz makamında, 1 adet ısfahân makamında murabbalar yer alır. Mecmuada yer alan makamların açıklamaları bu başlık altında verilmiştir.

Râst: Sözlük anlamı doğru, düzgün anlamlarına gelir. Müzikte anlamı; Türk müziğinin en eski ve en çok kullanılan makamlarındandır. Bütün makamların anası olarak kabul edilen râst; "ümmü'l makâmât" sayılır. Mûsikîde rast beşlisi ve rast dörtlüsünün birleşmesinden meydana

gelen, rast (sol) perdesinde karar kılan en eski ve basit makamlardan biridir. Çıkıcı bir makamdır. Râst makamının alt perdesinde olan râst-ı cedîd tahminen III. Selim tarafından terkîbedilmiş ve az kullanılmış bir mürekkep (birleşik) makamdır (Devellioğlu, 2007). Mecmuada râst makamından 1 adet (52^{a/h}) murabba vardır.

Râst

Sabâ gurbetdeki gül yüzlü yârümden haber var mı
Anuñ hiç bû-yı zülf-i müşk-bârundan eser var mı
Ne gördüñ cûy-bâr-ı ayânesinden doğrusın söyle
Benüm gibi o servüñ pâyine yüzler sürer var mı (52^{a/h}) (76. ş.)

Penç-gâh: Türk müziğinin en eski mürekkep makamlarındandır. Asırlarca önce rağbetle kullanılırken, sonra itibardan düşmüştür. Makam inici-çıkıcı olarak seyredir. Mûsikîde rast ve beyâtî dizilerinden meydana gelen birleşik makamdır. Penç-gâh makamının; penç-gâh-ı asl ve penç-gâh-ı zâid olarak birleşik makamları da mevcuttur. Mecmuada 1 adet (54^{b/h}) penç-gâh makamında murabba vardır. Mürettip tarafından haşiyede iki ayrı penç-gâh adında başlık vermişse de şiiri yoktur (Devellioğlu, 2007).

Penç-gâh

[...] senüñ haberlerüñ almağa olsa çâremüz
Kaşkî kulağımız kadar eyleselerdi pâremüz
[...] gibi biz alçaàa mâ'il olmazuz mâyil
Himmetimiz bülend-durur alçağadur nazâramuz (54^{b/h}) (83. ş.)

Râst-ı Penç-gâh: Kaynaklarda bu makama dair bir bilgi bulunamamıştır. Râst makamından olan birleşik bir makam olduğunu düşünülmektedir. Râst makamının râst-ı cedîd, râst-gerdâniye, râst-geveşt, râst-kürdî, râst-mâhûr, râst-mâye, râst-nevrûz, râst-şehnâz gibi birleşik makamları vardır. Mecmuada bu makama ait 6 adet murabba verilmiştir. Bunlardan 5 tanesi bir dörtlükten, bir tanesi iki dörtlükten oluşur.

Râst-ı penç-gâh

Handân ol iy gönül kim visâl ihtimâli var

Fürkat-i kemâle irdi kemâlün zevâli var

Allâh'ım saklasun işidenden ırag ola

Yâründen ayru düşenün ayruksı hâli var (53^{a/h}) (79. ş.)

Nikrîz: Türk müziğinin en eski mürekkep makamlarındandır, eskiden nîrîz de denilirdi. Bir dörtlü ve bir beşliden yapılmış olan basit görünüşlü birleşik makamlardandır. Kederli bir azamet, esrarlı bir hüznü taşıyan nikrîz, orta derecede kullanılmıştır (Devellioğlu, 2007). Nikrîz-i kebir, nikrîz-i segâh, nikrîz-i sagîr birleşik makamlarıdır. Mecmuada 2 adet nikrîz makamında murabba vardır.

Nikrîz

Beni men' eyleme zâhid yüri cânânımdan

Göz göre ayrılalım mı varayım cânımdan

Hasteyim yâr benüm derdüme dermânımdur

Hey meded ol dem ayırmañ beni yârânımdan (55^{b/h}) (85. ş.)

İsfâhân: Türk müziğinin en eski mürekkep makamlarındandır. Pûselik beşlisi, dügâh perdesine nakledilmiş bir râst dörtlüsü ve beyâtî makamından meydana gelmiştir. İsfahân-cedîd, ısfahân-gerdâniyye, ısfahân-geveşt, ısfahân-ırâk, ısfahân-mâye, ısfahân-nevrûz, ısfahân-selmek, ısfahân-şehnâz, ısfahân-zemzeme gibi birleşik makamları vardır (Devellioğlu, 2007). Mecmuada bu makamdan 1 tane nazm vardır.

İsfâhân

Dil reh-i gamda cânâ katlanmaz

Cân-ı ten nâ-tüvâna katlanmaz

Gönül eşk-i revâna katlanmaz

Gönlün müddet-i medid ister

‘ Akli koyup cünûn yolın tutdum

Yol bilen kârbâna katlanmaz

‘Ömr ise ol zamâna katlanmaz
Ölür **Emrî** lebûnde yâre görüp
Bâğ-ı kûyın hevâsın ańdıkca
Kimseler zahm-ı câna katlanmaz (56^{a/h}) (86. ř.)

Evc-i ‘ırak: Eski makamlardandır. Bu makam ırak makamının inici şeklidir. Segâh dörtlüsünün ırak perdesindeki şeddi ile uşşak dörtlüsünün karışmasından mürekkep bir makamdır. Durak ırak ve birinci derecede güçlü düğâh’dır. Makam tiz perdelerde dolaşıktan sonra, inici bir şekilde ırak’da karar verir (Devellioğlu, 2007). Mecmuada bu makam için mürettip tarafından 56^{b/h}’de bir başlık açılmış, yalnızca murabbanın ilk mısraı yazılmıştır. Vezni hezec bahrinden mefâ‘ îlün mefâ‘ îlün mefâ‘ îlün mefâ‘ îlün’dür.

Evc-i ‘ırak
Dimezsen iy saçı Leylâ baña bir kerre Mecnûnum (56^{b/h}) (87. ř.)

- ❖ **Muhammes:** Şekil itibariyle ele aldığımızda gazeller ve mısra üzerine yapılan tahmisler ve şairlerin doğrudan yazmış oldukları muhammeslerle mecmuadaki beşliler elli yedi adettir. Mecmuada herhangi bir mısra veya beyit üzerine tanzim edilmeden şairlere ait müteşekkil on adet muhammes bulunmaktadır. Bunların iki tanesi müzdevic muhammes, sekiz tanesi de mütekerrir muhammestir. Mütekerrir muhammeslerin biri mürettibe aittir, bir tanesi de Fuzûlî’nin oğlu Fazlî’ye aittir.

Mürettibe ait muhammesin ilk bendi:

İy letâfet tahtınuñ sultâni cânânum benüm
Vey melâhat kişverinüñ şâhı sultânüm benüm
Tutdı afâkı meded bu âh u efgânüm benüm
Nâr-ı hicrâna beni yandırma cânânum benüm
Şâh-ı hûbânüm efendüm sevdüğüm cânüm benüm

(68^a) (48. ř., I. B.) (Mütekerrir muhammes)

70^b'de yer alan Şehzade Mustafa'ya ait muhammes de bunlardan biridir.

Muhammes-i Şehzâde Sultân Mustafâ

İy sa'âdet necmi devlet mâhı mihr-i âs-mân
Subh dem peyk-i sabâ virdi selâmuñdan nişân
Baht-ile yâr ol zemîn turdukca döndükce zamân
Muttalî' dür gayb u dâna âşkârâ vü nihân
Ârzû-yı cân u dil mihr-i mahabbetdür hemân

(70^b) (54. ş., 1. B.) (Mütekerrir muhammes)

- ❖ **Tahmîs:** Mecmuada kırk yedi adet, farklı şairlerin gazelleri üzerine yapılmış tahmis; dört adet de Bâkî, Yahyâ Bey, Ebûbekir Kânî'nin mısraları üzerine yapılmış tahmisler vardır. Bu şekilde mecmuadaki toplam tahmis sayısı kırk yedi olmaktadır. Tahmislerin bent sayısı 5-8 arasında değişmektedir. En fazla beş bentten oluşan tahmis vardır. Altı bent ve sekiz bentten oluşan birer adet tahmis vardır. Bunlardan 52^a'da yer alan Monla Mehemmed'in "[Kaside]³-i Âgehî Tahmîs-i Mehemmed" başlıklı tahmisi ise otuz benttir ve mecmuadaki en uzun tahmistir.
- ❖ **Müseddes:** Mecmuada dokuz adet müseddes olup; bunların beş tanesi mütekerrir müseddes, 4 tanesi de müzdevic müseddestir. Başlıkta dört tanesinde "*müseddes-i Fuzûlî, müseddes-i Hayretî, müseddes-i Ahmedî*" başlığı ile verilmiş olup, bir tanesinde yalnızca "*müseddes*" başlığı yazılıdır; mahlası yoktur. Şairi ve şiiri diğer yayımlarda tespit edilememiştir.
- ❖ **Tesdîs:** Mecmuada tesdîs başlığı bulunan yalnızca iki adet tesdis bulunmaktadır. Bunlardan bir tanesi 48^b'de yer alan "*Matla'ı Câ'fer Tesdîs-i Selîkî*" ve 50^a'da yer alan "*Gazel-i Cenâbî Tesdîs-i Tavkî*" başlıklı tesdislerdir. Bunların dışında farklı şairlerin matlaları üzerine kurulu tesdis beş; Yahyâ Beyîn "*Beni öldür vücûdumdan ne nâm u ne nişân olsun*" nakaratlı

³ Mecmuada "Gazel" yazmaktadır. TM kaynak alınarak düzeltilmiştir.

müseddesine nazire mahiyetinde ve mısraı üzerine tazmin ederek yazan Su'âlî'nin tesdisi bulunmaktadır.

- ❖ **Terkib-bend:** Mecmuada bir adet terki-i bend bulunmaktadır. 43^{b/h}-47^{b/h} aralığında Veysî'nin dokuz bentten oluşan İnâbetnâme'si vardır. Veysî'nin İnâbetnâmesi devam ederken 46^{b/h}'de Nizâmî'nin gazeli bulunmaktadır.

- ❖ **Nazm/Kıt'a:** Mecmuada 2 adet kıt'a bulunmaktadır.

Çalışmanın konusunu oluşturan musammat mecmuasında; murabba, muhammes ve müseddeslerin yanı sıra gazellere ve kasideye yapılan tahmislerle; mısra, ve matlaların tazminiyle oluşturulan tahmis ve tesdisler de vardır. Aşağıda verilen tablo 2.4'de bu tahmis ve tesdislerin hangi şairlerden, kim tarafından yapıldığı mecmuadaki yeri ve tarafımızca yapılmış olan şiir numaraları ile verilmiştir. Bu tablodan sonra mecmuadaki şiirlerde hangi veizlerin çoğunlukta kullanıldığını göstermek amacıyla tablo 2.5'de "Mecmuadaki (43^a-78^b vr.) şiirlerin aruz kalıpları, bahirleri ve kullanım sıklığı" başlığı ile verilmiştir.

Tablo 2.4: Mecmuada tahmise/tesdise konu olan şairler ve şiirler

Tahmise/tesdise dönüştürülen gazellerin/matlaların şairleri	Tahmise/tesdise konu olan gazel/matla/kaside/mısra	Tahmise/tesdise dönüştüren şairler	Tahmislerin/tesdislerin metindeki numaraları	Mecmuadaki yer numarası
Bursalı Halimî	Matla	Medhî	2	43 ^b
Ankâ (Şirâzi Molla Hüseyin)	Matla	Hâşimî	3	44 ^a
Yahyâ	Mısra	Su'âlî	7	46 ^a
Üsküplü İshak Çelebi	Matla	Sipâhî	8	46 ^b
Yahyâ	Matla	Sipâhî	9	47 ^a
Câ'fer	Matla	Selikî	12	48 ^b
Cenâbî	Gazel	Tavkî	15	50 ^a
Hayâlî	Matla	Cinânî	16	50 ^b

Âgehî	Kaside	Monla Mehemmed	18	52 ^a
Fuzûlî	Gazel	Mânî	19	54 ^a
Nesimî	Gazel	Usûlî	20	54 ^b
Nesimî	Gazel	Usûlî	21	55 ^b
Hayretî	Gazel	Günâhî	22	56 ^a
Necâtî	Gazel	Rahmî	23	56 ^b
Necâtî	Gazel	Fazlî	24	57 ^a
Habîbî	Gazel	Fuzûlî	25	57 ^b
Selimî	Gazel	Medhî	27	58 ^a
Selimî	Gazel	Mahremî	29	59 ^a
Muhibbî	Gazel	Aşkî	30	59 ^b
Muhibbî	Gazel	Bâkî	31	60 ^a
Muhibbî	Gazel	Ubeydî	32	60 ^b
Selim	Gazel	Bâkî	33	61 ^a
Selim	Gazel	Bâkî	34	61 ^b
Necâtî	Gazel	Bâkî	35	62 ^a
Fuzûlî	Gazel	Amrî	36	62 ^b
Yahyâ	Mısra	?	37	63 ^a
Bâkî	Mısra	Aşkî	38	63 ^b
Bâkî	Mısra	Aşkî	39	63 ^b -64 ^a
Fethî	Gazel	Kevserî	40	64 ^b
Sâ'î	Gazel	Sipâhî	41	65 ^a
Yahyâ	Gazel	Sâ'î	42	65 ^a
Emrî	Gazel	Sâdık	43	65 ^b
Fuzûlî	Gazel	Ahdî	44	66 ^a
Fuzûlî	Gazel	Sipâhî	45	66 ^b
Latîfî	Gazel	Sipâhî	46	67 ^a
Kemâl Paşazâde	Gazel	Âlî	49	68 ^b
Bâkî	Gazel	Ganizâde Nâdirî	50	68 ^b
Makâlî	Gazel	Zihnî	51	69 ^a
Vezir İbrâhim Paşa	Gazel	Hayâlî	53	70 ^a
Ahmed Paşa	Gazel	Hayretî	55	71 ^a
Sırrî	Gazel	Râmî	57	72 ^a
Muhibbî	Gazel	Şerîfî	58	72 ^b
Figânî	Gazel	Makâlî	60	73 ^b
Nişânî	Gazel	Emrî	61	74 ^a
Hayretî	Gazel	Hâfız	63	74 ^b

Zâtî	Gazel	Fazlî	64	75 ^a
Bâkî	Gazel	Emrî	65	75 ^b
Ulvî	Gazel	Subhî	66	76 ^a
Yahyâ	Gazel	Muhibbî	67	76 ^b
Necâtî	Gazel	Sirâcî	68	76 ^b
Ebubekir Kânî	Mısra	Kıyâsî	69	77 ^a
Fevrî	Gazel	?	71	78 ^a
Necâtî	Gazel	Mu'îdî	72	78 ^b
Şâhî	Gazel	Pertevî	91	71 ^{b/h}
Zâtî	Gazel	Hisâlî	92	72 ^{b/h}

Tablo 2.5: Mecmuadaki (43^a-78^b vr.) şiirlerin aruz kalıpları, bahirleri ve kullanım sıklığı

Remel Bahri	fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün	32
	fe' ilâtün (fâ' ilâtün) fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün	10
	fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün	1
Hezec Bahri	mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün	37
	mef' ülü mefâ' ilün mef' ülü mefâ' ilün	2
	mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' il	1
	mef' ülü mefâ' ilün fe' ilün	1
Muzârî Bahri	mef' ülü fâ' ilâtü mefâ' ilü fâ' ilün	10
	mef' ülü fâ' ilâtün mef' ülü fâ' ilâtün	2
Müctes Bahri	mefâ' ilün fe' ilâtün mefâ' ilün fe' ilün	1
Mütেকârib Bahri	fa' ülün fa' ülün fa' ülün fa' ül	1
Cedid Bahri	fe' ilâtün mefâ' ilün fe' ilün	1
Recez Bahri	müstef' ilün müstef' ilün müstef' ilün müstef' ilün	1
Hafif Bahri	fe' ilâtün (fâ' ilâtün) mefâ' ilün fe' ilün (fa' lün)	1
	fâ' ilâtün mefâ' ilün fâ' ilâtün mefâ' ilün	1

Mecmuada 43 şiirde remel bahri kullanılmıştır. Bu bahrin mecmuada en çok kullanılan kalıbı *fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün*'dür (32 şiir). Mecmuada 41 şiirde hezec bahri kullanılmıştır. Bu bahrin en çok kullanılan kalıbı *mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün*

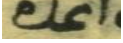
mefâ 'ilün 'dür (37 şiir). En az kullanılan bahirler; muzârî bahri (12 şiir), hafif bahri (2 şiir), mütekârib bahri (1 şiir), müctes bahri (1 şiir), cedid bahri (1 şiir) ve recez bahri (1 şiir)'dir.

2.1.7. Metin Tesisi Esasları

1. Mecmuada varakların numaralandırılma sırasına uyulmuştur.
2. Metin tesisinde, metin neşrinde genel kabul gören çeviriyazı alfabesi esas alınmıştır.
3. 43^a-78^b vr. aralığında olan şiirlere 1'den başlayarak numaralandırma yapılmıştır. Beyitler Latin rakamları ile bentler Romen rakamlarıyla numaralandırılmıştır.
4. Mecmuada yer alan şiirlerin buldukları sayfa numaraları şiire verilen rakamın hemen altında, mahlasın veya şiir başlığının hemen üstünde verilmiştir.
5. Metin tamiri gereği metne eklenen kısımlar köşeli parantez "[]" işaretiyle gösterilirken tamamen okunmayan kısımlar "[...]" ile, metin içinde okunamayan kelimeler fotoğraf şeklinde metnin içine eklenmiştir.

Ör: Gâfil olma gözüñ [aç sen seni insân idegör]

[Hem-dem-i ehl-i dil olup tenüni cân idegör] (11.ş., VI. B.)

Ör: Ta' alluğ kaydunı terk it dilâ bu kevn-i (14.ş., IV. B.)

Ör: [...]

[...] esbâb-ı 'ayşi nefis-i 'ayyâşuñ

[...]

[Bu] bezmüñ çün beğası yoğ ya gavgâya virüp bâşuñ

[...] u sūz ü çeng ü nâyı n'eylersin (71. ş., IV. B.)

6. Metinden vezin ve anlam gereği çıkarılan yerler yay ayrıç "(" ile gösterilmiştir. Anlamlandıramadığımız yerlerde mısra sonuna yay ayrıç içinde soru işareti "(?)" kullanılmıştır.

Ör: Oğuram ismüñde *bismillâhi(r)rahmânirrahîm* (21. ş., II. B.)

Ör: Nükte-i sırr-ı nefaht(en) çün ki urduñ bir demi (21. ş., V. B.)

7. Vezin, şiir başlığı veya maslasın altında verilmiş olup veznin ait olduğu bahir belirtilmiştir.

Ör: mef' ulü fâ' ilätü mefâ' ilü fâ' ilün (1. ş.)

Muzârî³ - - + / - + - + / + - - + / - + -

8. Mecmuada bulunan şiirler, ulaşabildiğimiz divan ve makale, tez gibi yayımlanmış akademik çalışmalarla karşılaştırılması yapılmıştır. Görülen farklılıklar, farklılık olan kelimedede dipnot açılarak gösterilmiştir. Dipnot ile gösterilen farklılıklarda önce mecmuada bulunan hali yazılmış; sonrasında (:) konularak divan veya tezlerdeki farklılık verilmiş, sonrasında eserin kısaltması eklenmiştir.

Ör: cuvânı: nigârı, HBD

9. Şairin mahlası beyitte koyu (bold) harflerle yazılmıştır.

Ör: Bu söz yakîn **Habîbî** gümânun durur senün

10. Mecmuada haşiyede yer alan şiirler eğer o şiirin devamı ise metnin bütünlüğünün bozulmaması için şiire devam edilerek, dipnotta varak numarası yanında "h" harfî ile üst simgede gösterilmiştir. Şiirin devamını oluşturmayan haşiyede yazılı gazel, kaside, murabba, müfred, rubai gibi nazım şekilleriyle yazılı şiirler varak numarası verilerek *Metin* bölümünün bitiminde *Haşiyelerde Yer Alan Şiirler* başlığı altında verilmiştir.

Ör:

Nergis uyandı perçemin vü dâmen câme-i h^vâb

Gül çıktdı pîreheñ yakâsından açub niğâb

Ol dem ki çıktdı cübbe-i maşrığdan âf-tâb

Çep dutdı câna cümle-i âfâkı tutdı tâb

Bir zerre gördüm anda dehendür didüm didi

Bu söz yakîn **Habîbî** gümânun durur senün (43^{a/h}) (1. ş., VI. B.)

11. Mecmuada yer alan Arapça âyet ve hadis iktibasları metinde transkribe edilerek bold ve italik olarak yazılı haldedir. Bu alıntıların kaynakları dipnotlarda gösterilmiştir.

12. Vokalle biten kelimelerden sonra vokal ile başlayan bir kelime geldiğinde vezin gereği vokallerden birinin düşürülmesi gerektiği durumlarda vokalin düştüğü yer kesme işareti ile gösterilmiştir.

Ör: N'tdüm o meh-liqāya āyā nedür hikāyet (8. ş., II. B.)

13. Geçmiş zaman hikāye eki düz vokalli şekilde yazılmıştır.
14. Geçmiş zaman rivāyet eki daima düz ve dar vokalli şekilde yazılmıştır.
15. Fiile ve isme getirilen birinci teklik şahıs ekinin vokali düz-geniş olarak yazılmıştır.
16. Partisip eki olan -dık daima yuvarlık vokalli şekilde kullanılmıştır.
17. Metin boyunca soru eki kelimelerden ayrı ve düz dar vokalle yazılmıştır.
18. Geniş zaman eki yuvarlak vokalli şekilde yazılmıştır.
19. Birinci tekil şahıs eki ve birinci çoğul şahıs iyelik ekinin yazımında metinde birlik sağlanması açısından daima yuvarlak vokalle yazılmıştır.
20. Bildirme eki yuvarlak vokalle yazılmıştır.
21. -ıp, -ip, up, -üp gerindium ekinin yazılışında metinde b ile değil p harfi kullanılmıştır.
22. -tır eki daima d'li şekliyle ve yuvarlak vokalli şekilde kullanılmıştır.
23. Genitif eki yuvarlak yazılmıştır.
24. "imek" ek-fiilinin şart, hikāye, rivāyet çekimlerinin yazımında metindeki imla göz önünde tutulmuştur. Bitişik yazılmıştır.
25. Kāil, māil vb. hemzeli kelimelerin gösterilmesinde, hemzeli yazım tercih edilmiştir. Metindeki imlası farklı ise bu dipnotta gösterilmiştir.

Ör: Niçe ey serv-i hırām ol sebebe ‘aqlım zā’il

Pāyün şūyına gönüm aqub olur mā’il

Seni aqyār kenār ide kim ola qā’il (5. ş., V. B.)

26. Şeddeli kelimelerin imlasında vezne uyulmuştur.
27. Vav-ı ma'düle “^v” işaretiyle gösterilmiştir.
Ör: h^vār, h^vāb.
28. Atıf vavları daima ayrı yazılmıştır.
29. Farsça ön ekler kelimededen kısa çizgi ile ayrılarak yazılmıştır.
30. Mecmuada “gonca” kelimesinin yazımında mürettip bazen “gonça” bazen “gonçe” ve bazen de “gonce”yi kullanmıştır. Kelimenin sözlükteki yazılışı olan “gonca” tercih dilmiştir.
31. Farsçada tekrarlanan kelimeler arasına getirilen ek/edatlardan oluşan ibarelerde kelimeler arasındaki ek/edatlar kısa çizgi ile ayrılmıştır.

Ör: dem-ā-dem, ser-tā-ser, nihān-ender-nihān, ber-ā-ber...

32. Şiirlerin başında bulunan ifadeler (velehü, muhammes-i Fuzûlî...) metne dahil edilmiştir.
33. İki kelimenin kaynaşması neticesinde oluşan ünlü, düşmeli ulamayı işaret etmek için alt çizgi “_” ile işaret edilmiştir.
- Ör: Göründi_ eşyâda vech’ullâh zâhir (71^b) (56. ş., IV. B., II. m.)
34. Mürettip, Farsça terkipleri “ye” harfi ile gösterebilmektedir, böyle durumlarda yapılan terkiplerde ayrıca bir hatırlatmaya gidilmemiştir.
35. Vezinle ilgili hususiyetler;
- a. Arapça, Farsça kelimelerdeki vezin gereği zihafı (kısa) hecelerde sözlük imlasına sadık kalındı, kısaltmaya, imlâ değişikliğine gidilmemiştir.
- b. Vasıta eki ve edat olan “ile” vezin gereği “ile” ya da “le” şeklinde okunmuştur. Ayrıca “ile” eki kendinden önceki kelimeye bitişik yazıldıysa “-” işaret ile ayrılmıştır, bitişik yazılmadığı durumda da ayrı yazılmıştır.
- Ör: aqlamag-ile, çağlamag-ile, kolaylamag-ile, alamarga-yla.
- c. N’ola, n’itdim, n’em, n’ider, n’eylersin, k’ola, gibi büzülmeler, metinde kesme işaretiyle ayrılarak gösterilmiştir.
- d. Vezin kusuru bulunan mısralar dipnotlarda işaret edilmiştir.
36. Arapça veya Farsça kelime ve tamlamaların yazımında Prof. Dr. İsmail Ünver’in “Çeviriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler” (Ünver, 1993) adlı makalesindeki tekliflerine uyulmaya çalışılmıştır.
- a. Arapça terkipler, “min’el-‘ömri, fetḥü’l-bâb, ale’ş-şahri, meskenü’l-kenzi, fi’z-zulmeti” örneklerinde görüldüğü şekilde yazılmıştır. Lafza-i Celâl ile birleşen isimler ya da harf-i cerler ise apostrof ile yazımı tercih edildi: “Cemâlu’llâh, Fenâfi’llâh, Vechu’llâh, Sırru’llâh, Kenzu’llâh, Rûhu’llâh, li’llâh, Fazlu’llâh ” vd.
- b. Farsça isim ve hâl köküyle oluşturulan birleşik kelimeler genel olarak tireli yazıldı: “tarâb-nâk, dîvâne-hûy, dil-hûn, dil-rîş, kamer-veş” vd.
- c. Ön ekler, edatlar ve Farsça ikili tekrarlar eklendikleri kelimedenden tire ile ayrıldı: “bî-dil, ber-dâr, dil-cûy, mâ-cerâ, kâr-bân, dem-â-dem, lâ-mekân, nâ-tuvân, bî-karâr, bî-vefâ, pür-hûn” vd.
- d. Arapça ve Farsça kelimelerin köklerindeki ünlüler korundu: “mahabbet, mümkün, müşkil, ‘ışk” asıl okunuşları ile yazıldı.
37. ‘içün’ler kelime ile arasına (-) konularak kelimeye bitişik yazılmıştır.

Nihâl-i nâz-perver kâmet-i bâlâñ-içün olsun (47^b) (10. ş., II. B., I. m.)

38. Mecmuanın çeviri yazılı metni oluşturulurken “Oktay New Transkripsiyon” yazı tipi kullanılmıştır.
39. Metin çeviri yazıya aktarılırken Tablo 1.6’da yer alan “Çeviri Yazı Alfabeti” kullanılmıştır.

Tablo 2.6: Çeviri yazı alfabesi

ا (ā)	A, a, Ā, ā, E, e	ش	Ş, ş
ء	’	ص	Ş, ş
ب	B, b, P, p	ض	Ž, ž, Đ, đ
پ	P, p	ط	Ṭ, ṭ
ت	T, t	ظ	Z, z
ث	Ṣ, ṣ	ع	‘
ج	C, c	غ	Ġ, ġ
چ	Ç, ç	ف	F, f
ح	Ḥ, ḥ	ق	Ḳ, ḳ
خ	Ḥ, ḥ	ك	K, k, G, g, ñ
د	D, d	ل	L, l
ذ	Z, z	م	M, m
ر	R, r	ن	N, n
ز	Z, z	و	V, v; o, ö, u, ü; ū, ō, ^v
ژ	J, j	ه	H, h; a, e
س	S, s	ی	Y, y; ı, i; ī

3. ÇEVİRİ YAZILI METİN

3.1. İran Meclis Kütüphanesi 17805 Numaralı Türkçe Şiir Mecmuası'nın Ana Metninde Yer Alan Şiirler

1.

[43^a]

Ḥabībī⁴

mef' ulü fā' ilätü mefā' ilü fā' ilün

Muzārī⁷ - - + / - + - + / + - - + / - + -

I

Dün gördüm ol cüvānı⁵ ṭarab-nāk ü ercümend
Kāfūr eliyle destelemiş ' anberīn kemend
Bağdum⁶ şikenci ṭurrasına zār u müstemend
Bir şahş-ı nā-tüvān oturur gerdeninde bend
Kimdür bu miskīn ol ne resendür didüm didi
Zülfüm kemendi ṭutduğı⁷ cānuñ durur senüñ

II⁸

La' l-i güher dişiyle yapışmış ṭudağına⁹
Misk¹⁰-i Ḥoten ulaşmış¹¹ şanki¹² yañağına
Dürr-i Necef hevādan aşılmış kulağına
Çok dāne dāne nesne dökilmiş ayağına

⁴ Ḥabībī'nin bu müseddesi *Ḥabībī Divānı*'nda yedi benttir. (Erden, 2018:36). Bu bent Mecmua'da yoktur, HBD; II. B.

1. çekmiş cemāle fer ü dem ü 'izz ü cāhını

'anberle doldurup başa geymiş külāhını

3. ebrin yüzinden aldı ve 'arz etti māhını

gördüm yüzinde dāne -yi ḥāl-i siyāhını

5. şol müşk lāle üzre nedendür dedüm dedi

cānuñda 'aks-i dāğ-ı nihānuñ -durur senüñ

⁵ cüvānı: nigānı HBD.

⁶ bağdum: bağdum HBD.

⁷ ṭutduğı: ṭutsağı HBD.

⁸ II. B.: III. B., HBD.

⁹ tudağına: dudağına, HBD.

¹⁰ misk: müşk, HBD.

¹¹ ulaşmış: hevesden, HBD.

¹² şanki: ulaşmış, HBD.

Hey! Hey! Bu ne   ak k-i Yemend r did m didi
G zden a an¹³ ci gerdeki  anın durur sen n

III¹⁴

G z g rd gince g n l m olur h sn-i m 'ili
Eyler del  periligiyle¹⁵ bir¹⁶ nice   akili¹⁷
Y zinde¹⁸ si r¹⁹ id p²⁰ yine bir²¹  ah-ı B bili
Bend itmi  anda bir ni e  ahib-nazar-ı dili
 in s yle bu ne  ah-ı zek ndur did m didi
Ey  ok  a alu kend  mek nu n durur sen n

IV²²

Ya um y ridi  u gibi²³ ol serv  uyına
G z ba a²⁴  aldı z lf   hatt-ı r y m yına
P rane-ser g n l a up aldı²⁵ r yına²⁶
Alındı²⁷ tıfl-ı dil²⁸  nu n rengine m yına²⁹
Bu ne  uceste serv-i semend r did m didi
Ba t-ı  a  id u  mr-i civ nu n durur sen n

V³⁰

Seyr³¹ ide³²  ı dı g l ene ol serv-i g l-  iz r
Elv n miyve d menine d kdi³³  ah- s r
Bih³⁴ g rd m anda piste v  b d m s b anar

¹³ a an: a an, HBD.

¹⁴ III. B.: V. B., HBD.

¹⁵ periligiyle: bu  ive ile, HBD.

¹⁶ bir: -, HBD.

¹⁷ Bu mısradaki vezin aksamaktadır.

¹⁸ y z nde: si r, HBD.

¹⁹ si r: eylemi , HBD.

²⁰ id p: y z nde, HBD.

²¹ bir: -, HBD.

²² IV. B.: VI. B., HBD.

²³ gibi: kimi HBD.

²⁴ ba a: ba a, HBD.

²⁵ aldı: ol  addi, HBD.

²⁶ r yına: c yına, HBD.

²⁷ alındı: aldı, HBD.

²⁸ tıfl-ı dil: tıfl tek dil, HBD.

²⁹ rengine m yına: reng-i r yuna, HBD.

³⁰ V. B.: IV. B., HBD.

³¹ seyr: ge t, HBD.

³² ide: ile, HBD.

³³ d kdi: t kd  HBD.

³⁴ bih: ben, HBD.

Bir kuş³⁵ okurdu ʿ arız-ı bağında zār u zār
Bu³⁶ kuş ne kuşdur³⁷ ol³⁸ ne çemendür didüm didi
Bāğ-ı ruhumda³⁹ murğ-ı revānuñ durur senüñ

VI⁴⁰

Nergis uyandı perçemin⁴¹ vü⁴² dāmen⁴³ cāme-i h^vāb
Gül çıktı⁴⁴ pīrechen yaçasından⁴⁵ açup niķāb
Ol dem ki çıktı⁴⁶ cūbbe⁴⁷-i maşrıķdan āf-tāb⁴⁸
Çep⁴⁹ dutdı⁵⁰ cāna cümle-i āfāķı tutdı tāb⁵¹
Bir zerre gördüm anda dehendür didüm didi
Bu söz yaķın **Habībī** gümānun durur senüñ

2.

[43^b]

Medhī⁵²

mefāʿ ilün mefāʿ ilün mefāʿ ilün mefāʿ ilün

Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

I

Bu ben dil-ħastenüñ derdin dil-efgār olmayan bilmez
Gice tā şubħ olunca zār u bī-dār⁵³ olmayan bilmez
Ne şanlar yutduğum her demde ğam-ħ^vār olmayan bilmez

³⁵ kuş: murğ HBD.

³⁶ bu: ol, HBD.

³⁷ kuşdur: ol murğ, HBD.

³⁸ ol: bu, HBD.

³⁹ ruhumda: çemende, HBD.

⁴⁰ 43^a /h – V. B.: VII. B., HBD.

⁴¹ perçemin: ez-çemen, HBD.

⁴² vü: lāle, HBD.

⁴³ dāmen: vü, HBD.

⁴⁴ çıktı: çığdı, HBD.

⁴⁵ yaçasından: yaķasından, HBD.

⁴⁶ çıktı: doğdu, HBD.

⁴⁷ cūbbe: kıble, HBD.

⁴⁸ VI. B. / III. m.: VII. B. / IV. m., HBD.

⁴⁹ çep: teb, HBD.

⁵⁰ dutdı: tüştü, HBD.

⁵¹ VI. B. / IV. m.: VII. B. / III. m., HBD.

⁵² Medhī Divanı'nda (MD) tespit edilmiştir (Seyhan, 2000:197).

⁵³ bī-dār: bīmār MD.

Ġām-ı hicrân-ı yâre yandugum⁵⁴ yâr olmayan bilmez
Benüm derd-i derûnum ‘ aşık-ı zâr olmayan bilmez⁵⁵
Maḥabbet bir belâdur kim giriftâr olmayan bilmez

II

Bilinmez ‘ aql-ile kâr-ı maḥabbet özge ḥâletdür
Maḥabbet ḥâşılı benden şorarsañ derd ü mihnetdür
Bunı her kim bilürse bil kim ol sâhib-kerâmetdür⁵⁶
Bilür hâlim şular kim hem-dem-i derd-i maḥabbetdür⁵⁷
Benüm derd-i derûnum ‘ aşık-ı zâr olmayan bilmez
Maḥabbet bir belâdur kim giriftâr olmayan bilmez

III

Bugün esrârına vâkıf olanlar cümle eşyânuñ
Temâşa eyleyenler berr ü baḥrın işbu dünyânuñ
Bilenler lezzetin zûlmet içinde âb-ı hayvânuñ
Buña ‘ aklı irişmez feylesofuñ belki Loḡmân’uñ
Benüm derd-i derûnum ‘ aşık-ı zâr olmayan bilmez
Maḥabbet bir belâdır kim giriftâr olmayan bilmez

IV

Bilürler şûret-i ḥâlüm⁵⁸ görenler şûretâ ammâ
Derûnum derdini bilmez gerek a‘ lâ gerek ednâ
Gerek Câmasb-ı dâñâdur gerekse Bū ‘ Alî Sîna
Benüm zâ‘ fum⁵⁹ görüp derdüm ‘ ilâcın kılmasun aslâ⁶⁰
Benüm derd-i derûnum ‘ aşık-ı zâr olmayan bilmez
Maḥabbet bir belâdur kim giriftâr olmayan bilmez

V

Cefâ vü cevri ider cân-ı ‘ azîze muttaşıl cânân
‘ Aceb mi **Medḥî**yâ olsam⁶¹ dem-â-dem nâle vü efgân
Maḥabbet nârınâ yandı yağıldı sîne-i süzân
Görüp ḥâlüm baña tâ‘ n itmesin mi⁶² zâhid-i nâdân
Benüm derd-i derûnum ‘ aşık-ı zâr olmayan bilmez

⁵⁴yandugum: neydügüm, MD.

⁵⁵Bursalı Halîmî. (Pala, İ. 2013: 391)

⁵⁶ II. B./ III. m.: II. B./IV. m., MD.

⁵⁷ II. B./ IV. m.: II. B./ III. m., MD.

⁵⁸ ḥâlüm: ḥâlüm, MD.

⁵⁹ zâ‘ fum: nabzum, MD.

⁶⁰ aslâ: kat‘ â, MD.

⁶¹ olsam: kılsam, MD.

⁶² itmesin mi: itse tañ mı, MD.

Maḥabbet bir belâdur kim giriftâr olmayan olmaz

3.

[44^a]

Hâşîmî⁶³

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

I

Bilinmez şanıp itme ğayrılarla 'ahd u peymānı
Tuyulmaz nesne olmaz her ne deñlü olsa pinḥānī
Meşeldür gözlüye yoĸ gizlü dirler cānımıñ cānı
Kerem kıll göz göre itme raķıbe gizlü iḥsānı
Dime aĝyāra luṭf itsem niḥānī kim tıyar anı⁶⁴
Olur rāz-ı niḥānī 'āşıķa ilḥām-ı Rabbānī

II

Lebüni dişleyüp kaşd-ı işāret itme aĝyāra
Acıtma cānımı gel ḥorde geçme bu dil-i zāra
Göz ucıyla beni ğamz itme ey gül her ḥas u ḥāra
Şatup bu bendeni gel başlama herkesle bāzāra
Dime aĝyāra luṭf itsem niḥānī kim tıyar anı
Olur rāz-ı niḥānī 'āşıķa ilḥām-ı Rabbānī

III

Alup şatmaķdadur 'uşşāķı her dem ḥāşılı kārūñ
Ķo gitsün var raķıb-ile yine maḥfıce bāzārun
Şehādet eyler iken tırmayup evza' u eṭvāruñ
Ḥabībim fāide itmez senüñ yoĸ yire inkārun
Dime aĝyāra luṭf itsem niḥānī kim tıyar anı
Olur rāz-ı niḥānī 'āşıķa ilḥām-ı Rabbānī

IV

Ola şanma şaķın 'uşşāķı senden ey perī ĝāfil
Tuyulmaz añlayup olma raķıb-i dīve gel mā' il
Eĝerçi dürlü dürlü perde aşmaķ soñra hep ķābil
Velīkin 'āşıķız olmaz bize kevn ü mekān ḥ' āil

⁶³ Bu müseddes *Hâşîmî Dîvânı* 'nda tespit edilememiştir (Karaca, 1995).

⁶⁴ Şirazi Hüseyin Molla'nın bir gazelinin matla beyti (Top, 2013: 254).

Dime aġyāra luṭf itsem niḥānī kim ṭuyar anı
Olur rāz-ı niḥānī ʿ āşıka ilḥām-ı Rabbānī

V

Eliñ yüze ṭuṭup açmazdan aġyāra vefā itme
El altından ele luṭf u bize cevr ü cefā itme
Bu yüzden **Hāşimī**-i zāra sulṭānım ezā itme
Ṭuyulmaz şanma meyliñ ġayra yañlışıdur ḥaṭā itme
Dime aġyāra luṭf itsem niḥānī kim ṭuyar anı
Olur rāz-ı niḥānī ʿ āşıka ilḥām-ı Rabbānī

4.

[44^b]

(Kemāl Paşazāde)⁶⁵
[Müseddes-i Cinānī]

feʿ ūlün feʿ ūlün feʿ ūlün feʿ ūl
Mütekārib + - - / + - - / + - - / + -

I

Şehā her ġarībe cefādan şaķın
Aķıtma sirişkin gedādan şaķın
Kerem eyle kaḥr-ı ḥudādan şaķın
Meded zaḥm-ı seḥm-i każādan şaķın
Şaķın nāle-i mübtelādan şaķın
Yigitsin görünmez belādan şaķın

II⁶⁶

ʿ Adū saña terk-i vefā it⁶⁷ dimiş
Keydür luṭfı cevr ü cefā it⁶⁸ dimiş
Benümçün қаpuñdan cüdā it⁶⁹ dimiş
Giriftār-ı dām-ı belā it⁷⁰ dimiş
Şaķın nāle-i mübtelādan şaķın

⁶⁵ Bu müseddes *Cinānī Dīvanı* ında tespit edilmiştir. Mürettibin başlıkta yanlışlıkla Kemāl Paşazāde yazmış olduğunu düşünmekteyiz. Bkz. Okuyucu, 1994: 369. *Kemāl Paşazāde Dīvānı* ında yoktur (Saraç, 2021).

⁶⁶ II. B.: V. B., CD.

⁶⁷ it: kıl, CD.

⁶⁸ it: kıl, CD.

⁶⁹ it: kıl, CD.

⁷⁰ it: kıl, CD.

Yigitsin görünmez belādan şaķın

III⁷¹

Beni hicrūn⁷² öldürdi cānum meded
Yazuķ düşdi⁷³ boynıña⁷⁴ ķanum meded
Esirge beni nev-cüvānum meded
Meded tāze serv-i revānum meded
Şaķın nāle-i mübtelādan şaķın
Yigitsin görünmez belādan şaķın

IV⁷⁵

Niçün seyl-i eşküm revān⁷⁶ eyledüñ
Ķamu gizlü rāzum ‘ayān⁷⁷ eyledüñ
Beni ‘āleme dāstān eyledüñ
Şeb ü rüzgārum⁷⁸ fiğān eyledüñ
Şaķın nāle-i mübtelādan şaķın
Yigitsin görünmez belādan şaķın

V⁷⁹

Dükenmez mi cānā bu cevr ü cefā
Tenüm bī-mecāl oldı ķaddüm dü-tā
Ĥazer ķıl esirger ġarīb[i] Ĥudā
Geçer ‘arş-ı a‘ lā[y]ı tūr-i du‘ ā
Şaķın nāle-i mübtelādan şaķın
Yigitsin görünmez belādan şaķın

5.

[45^a]

Sā‘ ī

fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün (fa‘ lün)

Remel - + - - / + + - - / + + - - / + + - (+ -)

⁷¹ III. B.: II. B., CD.

⁷² hicrūn: cevrūñ, CD.

⁷³ düşdi: boynuna, CD.

⁷⁴ boynına: düşdi, CD.

⁷⁵ IV. B: IV. B., CD.

⁷⁶ revān: ‘ayān, CD.

⁷⁷ ‘ayān: beyān, CD.

⁷⁸ rüzgārum: rüz ķārum, CD.

⁷⁹ V. B.: III. B., CD.

I

Ey benim mülk-i melâhatda şeh-i hubānum
V'ey benim burc u sa'âdetde meh-i tâbānum
Şevk-i mihrûn-ile âfâkı tûtar efgānum
Derd -i hicrûni ölince çekeyim sultānum
Cānı teslim ideyim sen leb-i ruḥ-efzāya
Bilmeyem nice gelüp gitdügümi dünyāya

II

Ezel ey mihr baña eyler-idüñ 'arz-ı cemāl
Nür-ı şevkuñ ile ser-geşte idüm zerre misāl
Ḥāk idüp şimdi reh-i ğuşşada kılduñ pā-māl
Kalmadı zerre kadar bu ten-i lâğarda mecāl
Bād-ı 'aşkuñla efendi düşe tûra yürürem
Za'fdan rişte-i cismüm ile cānum sürürem

III

Bu günâh ile beni dūr iden yanuñdan
Nāmumı ḥak idesen defter-i divānuñdan
Añlanan luḥ u 'atâdır güzelim şānuñdan
Nā-ümîd eyleme gel bendeni iḥsānuñdan
Görmez iseñ seg-i kūyuñ ile yeksān beni
Öldürür pâdişehüm ğayret-i aḳrān beni

IV

Künc-i mihnetde yine itmeğe def' i elem
Ḥün-ı dilden çekerin kâse-i serle tolu cām
Mest-i 'aşkam baña 'arz itme şarâb-ı gülfām
Dil-i sevdâ-zede anınla da olmaz ārām
Derdüme ölmeden özge bulmaz mı çäre
Gözüme karşı lebüñ emdüresin ağyāra

V

Niçe ey serv-i ḥirām ol sebebe 'aḳlum zā'il
Pāyi[nu]ñ şūyına gönlüm açup olur mā'il
Seni ağyār kenār ide kim ola ḳā'il
Açup ağlaya Sâ'î gibi bir deryā-dil
Güher-i ma'rifeti irmeye ğuş-ı cāna
'Arz-ı ḥāl itmeye sultānına dervişāne

6.

[45^b]

Yahyā⁸⁰

50⁸¹

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

I

Niçe bir mā-cerāmuz dūstāna dāstān olsun
Niçe bir nār-ı ' iŝkum dūd-ı āhumdan ' ayān olsun
Mekānum ' ayn-ı ' ālemde nihān-ender-nihān olsun
Kilāb-ı kūyuña cism-i za' īfūm armağan olsun
Ne kūyuñ āh-ile ʔolsun ne ʔapuñda fiğān olsun
Beni öldür vücūdumdan ne nām u ne nişān olsun

II

İki dest-i du' ā gibi baña seng-i mezār itme
Mezārum nā-pedīd it ' ayn-ı ' uŝŝāḩa ğubār itme
Ölüm bir h^vāb-ı rāḩatdur cihāna⁸² i' tibār itme
Enīnūmden emīn ol adum añıldıḩca ' ār itme
Ne deñlü zaḩmet ise iḩtiyār-ile⁸³ firār itme
Beni öldür vücūdumdan ne nām u ne nişān olsun

III

Vişāl-i dil-rübāsından firāḩ-ı dil-ğüşā⁸⁴ yegdür
Celālinden cemālin gör vefāsından cefā yegdür
Muḩaŝŝal sālīk-i rāh-ı ' adem oldum ḩudā yegdür
Yoğ olmadın⁸⁵ var olmaz ölmedin ölmek baña yegdür
Bu der-bend-i fenāda⁸⁶ ŝaḩn-ı sahrā-yı beḩā yegdür
Beni öldür vücūdumdan ne nām u ne nişān olsun

⁸⁰ Bozyiğit, (2021:325).

⁸¹ Mc.'de bazı şiirlerin başlığında mahlastan sonra mürettip tarafından verilmiş bu şekilde numaralandırma vardır.

⁸² cihāna: ḩayāta TYD.

⁸³ ile: eyle, TYD.

⁸⁴ dil-ğüşā: dil-rübā, TYD.

⁸⁵ olmadın: olmayan, TYD.

⁸⁶ fenāda: fenādan, TYD.

IV

Seni rencide-hâtır eyler imiş nâle vü zârı
Niyâz ehlin helâk eyle gider yolundağı h̄v̄ârı⁸⁷
Yumulmayınca ten gözi açılmaz yâr didârı
Sevâbın kaçd idüp kırtar belâlardan bu bî-mârı
Eyâ h̄sün elinüñ şâhib-kırânı h̄şm-ile bârı
Beni öldür vücūdumdan ne nâm u ne nişân olsun

V

Maḥabbet ehline yârüñ cefâsı imtiḥânıdır
Ölümlü ‘âşıkâ cevır oqları devlet nişânıdır
Baña **Yahyâ** gibi ölmek ḥayât-ı câvidânîdür
Beḳâ bilme felek âyînesini cümle fânîdür
Begüm ḥayr işi te’ḥîr itme bi’llâhi zamânıdır
Beni öldür vücūdumdan ne nâm u ne nişân olsun

7.

[46^a]

Nazîre-i Su‘âlî

51⁸⁸

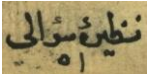
mefâ‘îlün mefâ‘îlün mefâ‘îlün mefâ‘îlün
Hezec +---- / +---- / +---- / +----

I

Niçe bir sînede derd-i ğam-ı ‘ışkum nihân olsun
Niçe bir fâş olup esrâr-ı nihânım ‘âyân olsun
Niçe bir firḳatüñle gözlerümden ḳan revân olsun
Niçe bir vâdi-i ğamda işüm âh u fiġân olsun
Niçe bir ‘âleme aḥvâl-i ‘ışkum dâstân olsun
Beni öldür vücūdumdan ne nâm u ne nişân olsun

⁸⁷ Mc.’de bu şekilde yazılıdır.

⁸⁸ Mc.’de bazı şiirlerin başlığında mahlastan sonra mürettip tarafından verilmiş bu şekilde numaralandırma vardır.

II

Dür-i dendānuñ ey meh-rū senüñ dürr-i ‘adenden yeg
Şaçuñ sünbül yüzüñ gül kâmetüñ serv-i semenden yeg
Cihân bâğında çün olmayasın ğonca dehenden yeg
Muhaşşal görmedim iy verd-i rā‘ nâ hiç senden yeg
Eger kim bir belâ-keş ‘âşıkun var-ısa benden yeg
Beni öldür vücūdumdan ne nām u ne nişān olsun

III

Serī-i mülk-i hüsnüñ şāhısın iy şāh-ı hūbānım
Kuluñ kurbānuñ olmağ-iledür kapuñda ‘unvānım
Dem-â-dem kanlar ağlar hasretüñle çeşm-i giryānım
Revān olsun benüm rūh-ı revānum yoluña cānım
Mürüvvet kanısın ihsān idüp luḫ eyle sultānım
Beni öldür vücūdumdan ne nām u ne nişān olsun

IV

Giriftār-ı kemend-i kākül-i dil-dār olupdur dil
Harīk-i âteş-i cevri ü cefāya yār olupdur dil
Elüm irmez vişāl-i dilbere nâ-çār olupdur dil
Begüm āyine gibi ‘âşık-ı didār olupdur dil
Enīs-i nāle vü feryād ü āh u zār olupdur dil
Beni öldür vücūdumdan ne nām u ne nişān olsun

V

İdersin ‘âşıkā cevri idüp ağıyārla ‘ālem
Revān eyler **Su‘ālī** gözlerinden nem yerine dem
Geçipdür iy kemān-ebrū anuñ cānına tīr-i ğam
Dem-â-dem hātırına cānib-i Hāqdan olup merhem
Oğur bu mısra‘ feryād u efgān eyleyüp her dem
Beni öldür vücūdumdan ne nām u ne nişān olsun

8.

[46^b]

Sipāhī

mef’ülü fā’ ilātün mef’ülü fā’ ilātün
Muzāri‘ - - + / - + - - / - - + / - + - -

I

Ağyār-ı bed-likāya taķıldı ol sehī ķadd
Ben sāye-veş fetādan miskīni eyledi radd
Ķaddüm ħam itdi ġam-ile āĥir o ķāş-ı ser-med
Dürr eyledü nazardan idüp cefā-yı bī-ĥadd
Bilmem nedür günāhum baķmaz yüzüme Aĥmed⁸⁹
Yazuķ degül mi baña hey ümmet-i Muĥammed

II

‘Arż-ı cemāl idince ol āf-tāb-ı tal‘ at
Mıhr-i ‘izāri ile virdi dile ĥarāret
N’tdüm o meh-likāya āyā nedür ĥıķāyet
Gözden bıraķdı şimdi uçdı o şevķ ü ĥālet
Bilmem nedür günāhum baķmaz yüzüme Aĥmed
Yazuķ degül mi baña hey ümmet-i Muĥammed

III

Evvel idüp vefā ser ‘arż-ı maĥabbet itdi
Semt-i cefāya gitdi şoñra ‘adāvet itdi
Bizden kesildi vardı ellerle ülfet itdi
Bilsem o çeşm-i āfet n’em gördi nefret itdi
Bilmem nedür günāhum baķmaz yüzüme Aĥmed
Yazuķ degül mi baña hey ümmet-i Muĥammed

IV

Kendinden oldı evvel ol şūĥuñ āş-nālıķ
Dil dökdi göñlüm aldı gösterdi dil-rubālıķ
Düşmezken ol periye çāķ böyle bī-vefālıķ
Yüz tutdı cevre cāna kār eyledi cüdālıķ⁹⁰
Bilmem nedür günāhum baķmaz yüzüme Aĥmed
Yazuķ degül mi baña hey ümmet-i Muĥammed

V

‘Işķına düşdi göñlüm şol dem ki ‘aşıķ oldı
Seyl-i sirişķ o demde ķana bulanıķ oldı
Mānend-i lāle bağrum her ķūşe yanıķ oldı
İki gözüm **Sipāhī** ‘ayn-ı şaķāyıķ oldı
Bilmem nedür günāhum baķmaz yüzüme Aĥmed
Yazuķ degül mi baña hey ümmet-i Muĥammed

⁸⁹ *Üsküplü İshāk Çelebi Dīvani*, g.24/1, Çavuşoğlu, M. (Şentürk, 2016:185).

⁹⁰ Mc.’de z ile yazılıdır.

9.

[47^a]

Sipāhī

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

I

Zāhidā mevtā-yı ehl-i ' ışka raḥmet yoğ mıdur
Cennet-i kũyında yāruñ istirāhat yoğ mıdur
Dũzah-ı fũrkat yağar mı nũr-ı vuslāt yoğ mıdur
Hey zavallı şems-i envār-ı hidāyet yoğ mıdur
Baña ol gũn yũzli Ađmedden řefā' at yoğ mıdur⁹¹
Yā řefā' at olmağa bende liyāđat yoğ mıdur

II

Ķaleb-i fersũde-veş durdum ħirāmım⁹² olmadı
Durmadı ol serv-kadd ' ahdına rāmım olmadı
Bir nefes ħařr olmadım ' ālemde kāmım olmadı
Başuma Ķopdı Ķiyāmetler Ķiyāmum olmadı
Baña ol gũn yũzlũ Ađmedden řefā' at yoğ mıdur
Yā řefā' at olmağa bende liyāđat yoğ mıdur

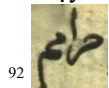
III

Yanayın ħāk-isteri kũl ide dirhem āteři
Ķeřm-i pũr-nem susayup sũnmezse sīnem āteři
Dũzah-ı fũrkatden āsāndur cehennem āteři
Hey meded yandurdı cismũm cũmleten ħam āteři
Baña ol gũn yũzlũ Ađmedden řefā' at yoğ mıdur
Yā řefā' at olmağa bende liyāđat yoğ mıdur

IV

Ol bũte cān virdũgũmden kāfir oldı dir misin
Ben gũnah-kāra ' azāb olsa ħamum sen yir misin
Zāhir ũ bātın zebānilerle sũfi bir misin

⁹¹Yahyā Bey'in matla' ı ũzerine tazmin faaliyeti ile oluşturulmuştur (Bozyiğit, 2021:482).

⁹²Mc.'de bu şekilde yazılıdır.

Ta' n idersen ehl-i ' ışka bilmezem kâfir misin
Baña ol gün yüzlü Aḥmedden şefâ' at yok midur
Yâ şefâ' at olmağa bende liyâkat yok midur

V

Kâ'be şandum ol bütüñ küyını idündüm penâh
Döndürüp mihrâbdan yüz kaşın itdüm secde-gâh
Sehv-ile kıldum kabul itmez mi dirsın ol ilâh
Sen kır[ıl]ma iy **Sipâhî** eyleme yok yire âh
Baña ol gün yüzlü Aḥmedden şefâ' at yok midur
Yâ şefâ' at olmağa bende liyâkat yok midur

10.

[47^b]

Cinānī⁹³

mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

I

N'ola ğarķ-âb iderse kâ'inâtı çeşm-i giryānum
Yaķarsa řāk-ı çarḫı sūz-ı âh-ı âteş efşānum
Sezā-vār-ı mürüvvet beste-i ğamdur dil ü cānum
Maķarrum ķalmamışdur cürmümi inkāra dermānum
Günāhum bī-nihāyetdür şayılmaz cürm ü ' işyānum
Meded⁹⁴ ' afvuñla ḥandān it beni⁹⁵ devletlü sulṭānum

II

Nihāl-i nāz-perver ķāmet-i bālāñ-içün olsun
Gül-i bāğ-ı leřāfet ' arız-ı zībāñ-içün olsun
Benāğuşuñdaki⁹⁶ ol⁹⁷ ḥāl-i⁹⁸ ' anber-sāñ-içün olsun
Edā-yı rûḫ-baḫşuñ lā' l-i gevher-zāñ-içün olsun
Günāhum bī-nihāyetdür şayılmaz cürm ü ' işyānum
Meded⁹⁹ ' afvuñla ḥandān it beni¹⁰⁰ devletlü sulṭānum

⁹³Bu müseddes, *Cinānī Divānı* 'nda tespit edilmiştir (Okuyucu, 1994:276), başlık CD'de *Tesdīs-i Cinānī Efendi ser-bende eş Azerī Efendi* şeklindedir.

⁹⁴ meded: beni, CD.

⁹⁵ beni: meded, CD.

⁹⁶ benāğuşuñdaki: müselsel, CD.

⁹⁷ ol: kākülünle, CD.

⁹⁸ ḥāl-i: ḥaṭṭ-ı, CD.

⁹⁹ meded: beni, CD.

¹⁰⁰ beni: meded, CD.

III

Firākuñla gönül āvāredür sensüz qarārum yok
Ġamuñla küşe¹⁰¹-i ğurbetde kaldum ğam-ġüsārum yok
Varup   arz¹⁰² eylemekdür saña fikrüm ğayrı kārūm yok
Ġicābumdan velīkin i  tirāza¹⁰³ iġtidārūm yok
Ġünāhum bī-nihāyetdür şayılmaz cürm ü   işyānum
Meded¹⁰⁴   afvuñla ħandān it beni¹⁰⁵ devletlü sulţānum

IV

Beden kim senden ayru ħālīb-ı efsurde olmışdur
Ġam-ı hicrān-ile gitmiş ħayātı mürde olmışdur
Meded ħıl ğonca-veş dil-teng olup pejmürde olmışdur
Efendüm¹⁰⁶ gerçi benden ħāţıruñ āzürde olmışdur
Ġünāhum bī-nihāyetdür şayılmaz cürm ü   işyānum
Meded   afvuñla ħandān it beni devletlü sulţānum

V

Ġudā kim ħüsn-i bī-hem-tā-ile mişlüñ   adīm itdi
Bi'ħamdi'llāh kim¹⁰⁷ ol zāt ü¹⁰⁸ şıfātı hem¹⁰⁹ kerīm itdi
Cinānī işigüñde gerçi-kim cürm-i   azīm itdi
Ne itdiyse recā-yı   afv idüp çok dürlü¹¹⁰ bīm itdi
Ġünāhum bī-nihāyetdür¹¹¹ şayılmaz cürm ü   işyānum
Meded   afvuñla ħandān it beni devletlü sulţānum

11.

[48^a]

¹⁰¹ küşe: ġüşe, CD.

¹⁰²   arz:   özr, CD.

¹⁰³ i  tirāza: i  tizāra, CD.

¹⁰⁴ meded: beni, CD.

¹⁰⁵ beni: meded, CD.

¹⁰⁶ efendüm: efendi, CD.

¹⁰⁷ kim: ki, CD.

¹⁰⁸ zāt ü: zāt-ı, CD.

¹⁰⁹ şıfātı hem: ħa a-baġşuñ, CD.

¹¹⁰ çok dürlü: bī-ħavf u, CD.

¹¹¹ bī-nihāyetdür: ħadden efzūndur, CD.

Müseddes-i Ahmedi¹¹²

fe' ilātün (fā' ilātün) / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

Remel - + - - / + + - - / + + - - / + + -

I

‘ Ārif ol mürşide ir¹¹³ zātuñi insān¹¹⁴ idegör¹¹⁵
Baş koyup eşigine cānuñi kırbān idegör
Kātresin bahre ulaş¹¹⁶ kendüñi ‘ ummān idegör
Kul iken¹¹⁷ özüñi¹¹⁸ var¹¹⁹ ‘ āleme sulţān idegör
Ġāfil olma gözüñ aç sen seni insān idegör
Hem-dem-i ehl-i dil olup tenüñi cān idegör

II

Şekl-i insān görinüp¹²⁰ ma' nāde hayvān yürüyen¹²¹
Şüretā¹²² cānlı gibi sīreti¹²³ bī-cān yürüyen¹²⁴
Baş açuk yalñ ayak çıplağ u¹²⁵ ‘ uryān yürüyen¹²⁶
Bilmeyüp kendüsini¹²⁷ vālih ü¹²⁸ hayrān yürüyen
Ġāfil olma gözüñ aç sen seni insān idegör
Hem-dem-i ehl-i dil olup tenüñi cān idegör

¹¹² Bu müseddes Süzen, 1994:387 (DAD), Erkan, 2016:141-143 (EYL), ve Kayabaşı, 1995: 347-349 (SAD)'da tespit edilmiştir. Ahmedi'nin bu müseddesi tespit edilen kaynaklarda IX benttir. Mecmuada olmayan dīvānda ve diğer kaynaklarda olan VII. bend:

Enbiyā gitdi izin izleyü dergāha ulaş
Evliyā hayline ser-çeşme olan şāha ulaş
Men ‘ aref sırrını duy ‘ ārif-i bi'llāha ulaş
Nefsüñi añla muhaqqak dağı Allāha ulaş
Ġāfil olma gözüñ aç sen seni insān idegör
Hem-dem-i ehl-i dil olup tenüñi cān idegör

¹¹³ ir: var, DAD.

¹¹⁴ insān: irfān, DAD.

¹¹⁵ idegör: anda gör, SAD.

¹¹⁶ ulaş: iriş, EYL.|| ulaş, SAD. || iriş, DAD.

¹¹⁷ kul iken: kul iken, EYL.|| kullıgın, SAD.

¹¹⁸ özüñi: var, EYL. || var, DAD.

¹¹⁹ var: özüñi, EYL. || özüñi, DAD.

¹²⁰ görinüp: görünür, DAD.

¹²¹ yürüyen: yürüme, EYL.|| kürüyen, SAD.

¹²² şüretā: şüret., DAD.

¹²³ sīreti: siretde, EYL.

¹²⁴ yürüyen: yürüme, EYL.

¹²⁵ çıplağ u: çalağ-ı, SAD.

¹²⁶ yürüyen: yürüme, EYL.

¹²⁷ kendüsini: kendi özüñ, EYL.|| kendisi ey, SAD.

¹²⁸ valih ü: vallahi, SAD.

III

Hey¹²⁹   abeş yirlere¹³⁰    mr ni¹³¹ Őaķın¹³² itme telef¹³³
Rabb ne eyle   ib det bu durur fi'l-i¹³⁴ selef
 dem ¹³⁵ ol ki¹³⁶ dis nler saņa bu¹³⁷ ĥayr-ı ĥalef
Nefs ni¹³⁸ terk ideg r¹³⁹ t  bulasın¹⁴⁰   izz  ¹⁴¹ Şeref
 afil olma g z n aĥ sen seni ins n ideg r
Hem-dem-i ehl-i dil olup ten ni c n ideg r

IV

Aldadı¹⁴² ĥırŐ   hev  nefs ni¹⁴³ ĥarr lıĥı ko
UŐlan a hey¹⁴⁴ del ¹⁴⁵ d v ne bu r sv lıĥı ko
Ehl-i ĥ l ol gel e¹⁴⁶ Şimden-ger  Őeyd lıĥı ko
  Aĥluņı baŐuņa dir¹⁴⁷ fikr ide¹⁴⁸ a   m lıĥı ko
 afil olma g z n aĥ sen seni ins n ideg r
Hem-dem-i ehl-i dil olup ten ni c n ideg r

V

Ĥamd u Őukr eyle Ĥud ya virilen ni   mete baĥ
Seni tekr m¹⁴⁹ id ben eyled ĥi   izzete baĥ
Ol ĥak m n¹⁵⁰ kerem-i¹⁵¹ luĥfını g r ĥikmete¹⁵² baĥ

¹²⁹ hey: bu, EYL.

¹³⁰ yirlere: yolda, EYL.

¹³¹    mr ni: Őaķın, EYL.

¹³² Őaķın: kend z ni, EYL.

¹³³ hey abeş yirlere    mr ni Őaķın itme telef: Őaķınup    mr ni sen itme   abeş yire telef, DAD.

¹³⁴ f il-i: ĥavl-i, EYL.

¹³⁵  dem :  dem, EYL.

¹³⁶ ki: t , EYL.

¹³⁷ saņa bu: senada, SAD.

¹³⁸ nefs ni: ĥafleti, EYL. || ĥafleti, SAD. || ĥafleti, DAD.

¹³⁹ ideg r: ide g r, EYL: || ide, SAD.

¹⁴⁰ t  bulasın: t  bulasın, EYL. || ruĥuņ bula t , SAD. || r ĥun bula t  ki, DAD.

¹⁴¹ izz  : -, DAD.

¹⁴² aldadı: aldadur, EYL. || aldadur, DAD.

¹⁴³ nefs ni: nefs ne, EYL.

¹⁴⁴ hey: ey, EYL. || m , DAD.

¹⁴⁵ del : dil-i, EYL. || dil-i, DAD.

¹⁴⁶ gel e: y ri, EYL. || daĥı, DAD.

¹⁴⁷ dir: al, DAD.

¹⁴⁸ ide: id p, EYL. || id p, SAD. || fikreyle, DAD.

¹⁴⁹ tekr m: tekr m, EYL. || tanrım, SAD.

¹⁵⁰ ĥak m n: ker m n, EYL. || ĥek m n, SAD.

¹⁵¹ kerem-i: kerem  , EYL. || kerem  , SAD.

¹⁵² ĥikmete:   izzete, EYL.

‘ Ārif¹⁵³-iseñ berü gel saña olan¹⁵⁴ devlete baḡ
Ġāfil olma gözün aç sen seni insān idegör
Hem-dem-i ehl-i dil olup tenüñi cān idegör

VI¹⁵⁵

Sen seni şanma tehi ‘ ālem-i kübrāsın sen
Dünyede¹⁵⁶ eşref olan mazhar-ı esmāsın sen
Ma‘ nide ādem-iseñ ‘ arş-ı mu‘ allāsın sen
Yirde gökde ne ki var cümleden a‘ lāsın sen
Ġāfil olma gözün aç sen seni insān idegör
Hem-dem-i ehl-i dil olup tenüñi cān idegör

VII¹⁵⁷

Hālīkuñ ma‘ rifetin hāşıl iden buldı kemāl
Odur insān-ı mükemmel aña yoḡ ḡıl-ile¹⁵⁸ ḡāl
Benligi terk idegör tā¹⁵⁹ olasın nīk-i¹⁶⁰ hısāl
Yoḡ-durur¹⁶¹ şoñ¹⁶² ucu bir zerre şehā ‘ özre¹⁶³ mecāl
Ġāfil olma gözün aç sen seni insān idegör
Hem-dem-i ehl-i dil olup tenüñi cān idegör

VIII¹⁶⁴

Ahmedī¹⁶⁵ ḡafleti¹⁶⁶ ḡo¹⁶⁷ kendüñe ‘ ālī naḡar it
Mürşid-i kāmile var¹⁶⁸ kendüñe¹⁶⁹ bir gerçek er¹⁷⁰ it
Vāşıl-ı ma‘ rifet it¹⁷¹ olıgör¹⁷² bir hünere¹⁷³ it

¹⁵³ ‘ ārif: ‘ āḡıl, EYL. || ‘ āḡıl, SAD. || ‘ āḡıl, DAD.

¹⁵⁴ olan: olan, EYL.|| gelen, SAD. || gelen, DAD.

¹⁵⁵ vr. 48^{a/h}

¹⁵⁶ dünyede: dünyāda, EYL.|| dinde, SAD.

¹⁵⁷ VII. B.: VIII. B., EYL.|| VIII. B., SAD.

¹⁵⁸ ḡıl-ile: ḡıl u, EYL.|| ḡıylile, SAD.

¹⁵⁹ ta: kim, DAD.

¹⁶⁰ nīk-i: nīk-i, EYL.|| biñ, SAD. || hūb, DAD.

¹⁶¹ yoḡ-durur: yoḡdurur, EYL.|| yoḡdur, SAD.

¹⁶² şoñ: şoñ, EYL.|| sen, SAD. || şoñucu, DAD.

¹⁶³ ‘ özre: ‘ özre, EYL. || ḡayre, SAD.

¹⁶⁴ VIII. B.: IX. B., EYL. || IX. B., SAD.

¹⁶⁵ Aḡmedī: Aḡmedā, DAD.

¹⁶⁶ ḡafleti: ḡayriyi, EYL.|| ḡayri, SAD. || ḡayrı, DAD.

¹⁶⁷ ḡo: ḡoyup, DAD.

¹⁶⁸ var: ir, EYL.|| ir, SAD.

¹⁶⁹ kendüñe: nāmuñi, EYL.|| namuñi, SAD. || namuñi, DAD.

¹⁷⁰ er: er, EYL.|| ad, SAD.

¹⁷¹ ma‘ rifet it: ma‘ rifetu’llāh, EYL.|| ma‘ rifetüllah, SAD. || ma‘ rifetullāh, DAD.

¹⁷² olıgör: ola gör, EYL.|| ola gör, SAD.

¹⁷³ bir hünere: bir hünere, EYL.|| perhiz, SAD.

Ḥasb-i ḥālūñi hemān bir söz-ile muhtaşar it
Ġāfil olma gözūñ aç sen seni insān idegör
Hem-dem-i ehl-i dil olup tenūñi cān idegör

12.
[48^b]

Matla' -ı Ca' fer Tesdīs-i Selīki¹⁷⁴

fā'ilātūn fā'ilātūn fā'ilātūn fā'ilūn

Remel - + -- / - + -- / - + -- / - + -

I

Ža' f-ı hicr¹⁷⁵-i yār-ile kalmadı tende kuvvetüm
Bār-ı miḥnet çekmeden iki büküldi kâmetüm
Yār bi-pervā-durur derdā ki bilmez ḥāletüm¹⁷⁶
Gerçi yoğ-durur bir nefes nuḡka mecāl ü tāqatüm
Söylemek kaşd itdügümce yāre derd ü ḥasretüm
Ağlamak tutar beni güftāra qalmaz qudretüm

II

Her gice fikr eylerem kim şubḥa irersem eger
Şubḥ-dem 'ālemlere şalduğda ol ḥürşid fer
Ḥālūmi 'arz idem aña kuyına idüb güzer
Līk varub 'arz-ı ḥāl için aña idüb¹⁷⁷ nazar
Söylemek kaşd itdügümce yāre derd ü ḥasretüm
Ağlamak tutar beni güftāra qalmaz qudretüm

III

Bir ṭabībe ḥālūmi 'arz eyledüm ben mübtelā
Nabzuma el urdı bağdı yüzüme didi baña
Derd-i 'aşq ancak saña dil-dārdan olur devā
Ben didüm dermān yoğ-imiş kim kaçan varub aña
Söylemek kaşd itdügümce yāre derd ü ḥasretüm
Ağlamak tutar beni güftāra qalmaz qudretüm

¹⁷⁴ Selīki'nin bu tesdīsī, Zülfe, 2009:188 (ÖZS)'de tespit edilmiştir.

¹⁷⁵ hicr: 'ışq, ÖZS.

¹⁷⁶ derdā ki bilmez: bilmez dirīgā, ÖZS.

¹⁷⁷ aña idüb: edüp aña, ÖZS.

IV

Ol perî-peyker kaçan kim karşıdan olsa ‘ ayān
Tağılır ‘ aklum benüm bî-hūş olurum bir zamān
‘ Aklumı cem‘ eylerüm kim söyleyem hālüm revān
Lîkî kaldum şöyle hayrān kim nice idem beyān
Söylemek kaçd itdügümce yāre derd ü hasretüm
Ağlamak tutar beni güftāra kalmaz kudretüm

V

Hālümü bilmez benüm pes n’eylesün baña habīb
Bilmeyince hastenün derdin ‘ ilāc itmez tabīb
Yoğ-imiş dermān ezelden derd-imiş baña naşīb
Nice ‘ arz idem āna hālüm **Selîkî** ben garīb
Söylemek kaçd itdügümce yāre derd ü hasretüm
Ağlamak tutar beni güftāra kalmaz kudretüm

13.

[49^a]

Müseddes-i Hayreti¹⁷⁸

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

I

Olmadum devründe bir dem şād elünden iy felek
Olmadı vîrāne dil ābād elünden iy felek
Oldı şabrum hırmeni ber-bād elünden iy felek
Zulm idüp¹⁷⁹ dād eylemezsın dād elünden iy felek
Bārî öldür olayın āzād elünden iy felek
Āh elünden iy felek feryād elünden iy felek

II

Dem mi var kim gönçe-veş bağrum tolu kan olmaya
Gül gibi yā dāmenüm pür-hār-ı hicrān olmaya

¹⁷⁸Bu müseddes, *Hayretî Dîvânı (Tenkitli Metin- Dil İçi Çeviri)*'nda tespit edilmiştir (Musluoğlu, 2021:144).

¹⁷⁹ idüp: éder, HD.

Lāle-veş cānumda dāğ-ı nār-ı hierān olmaya
Ḥātırūm sūnbül gibi yā-ḥud perīşān olmaya
Yā zamān olur mı gülşen baña zindān olmaya
Āh elüñden iy felek feryād elüñden iy felek

III

Virmedüñ fırsat çü yār-ile idem ʿıyş-ı müdām
Nūş idem bezm-i vişālinde şarāb-ı lāle-fām
Ben de iller gibi ʿālemde alam fi'l-cümle kām¹⁸⁰
Ġayrı meclisden gerekmez şunmasunlar bana cām¹⁸¹
Hem baña devründe ʿıyş itmek ḥarām oldu ḥarām¹⁸²
Dād elüñden iy felek feryād elüñden iy felek¹⁸³

IV

Başuma dār-ı cihāmı tār iden sensin benüm¹⁸⁴
Gözüme bu çarḥı teng ü tār iden sensin benüm¹⁸⁵
Meskenüm gül-zār-iken pür-ḥār iden sensin benüm
Cānumı hoş-ḥāl-iken bī-mār iden sensin benüm
Göñlümi her nesneden bī-zār iden sensin benüm
Dād elüñden iy felek feryād elüñden iy felek

V

Bozılup iy zāl kıtā tīz günde çenberüñ
Göreym kim tōb ola meydān-ı miḥnetde serüñ¹⁸⁶
Tutılup māhuñ zevāle ire mihr-i enverüñ¹⁸⁷
Yirlere ola ber-ā-ber Ḥayretī gibi yirüñ
Kim yirin ḥāk eyledüñ ol bir avuç ḥākisterüñ
Dād elüñden iy felek feryād elüñden iy felek

14.

[49^b]

Müseddes

¹⁸⁰ ʿālemde: ʿālemden, HD.

¹⁸¹ meclisden: meclisde, HD.

¹⁸² hem: kim, HD.

¹⁸³ dād: āh, HD.

¹⁸⁴ tār: dār, HD.

¹⁸⁵ çarḥı: çetri, HD.

¹⁸⁶ göreym: göreyin, HD.

¹⁸⁷ tutılub: dutılup, HD.

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

I

Bulup gel gevher-i ' ışkı dilā dürr-i ' Adenden geç
Vişāl-i bŷy-ı cānān it yŷri mŷşk-i Hŷotenden geç
Cemālu 'llāhı gör ' ālemde cānā ğayrısından geç
Fenāfi 'llāh olup vaħdet meyın iç cām-ı Cemden geç
Beķābi 'llāh olam dirseñ gŷñŷl ķayd-ı bedenden geç
Ebed ' ışkıyla var olmaķ dilerseñ cŷmlesinden geç

II

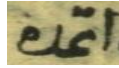
Şorarsañ kesb-i ' irfānı eger ' ālemde iy sā 'il
Bu kesret ' āleminde vaħdeti gel iste ol ' āķil
Taşavvur fikr iderseñ dŷnyede ķalduñ ebed ğāfil
Yŷri var bahr-ı ' ışķa ŷal şaķın hiĉ gŷzleme sāhil
Dilā meydān-ı ' ışķ iĉre eger olduñsa ehl-i dil
Tekebbŷrlŷk hevāsın terk idŷp mā' ile-menden geç

III

Ķabŷl it pend-i pīrānı gŷñŷl şaķın ' inād itme
Uyup nefsŷñ hevāsına gice gŷndŷz fesād itme
Ćalış ' ilm-i ledŷn kesb it ŷzŷñe ceħl-i ād itme
Şaķın fevt itme vaķti kendŷñe zŷlm-ile dād itme
Dile alma bu fānı dŷnyenŷñ ' aysın murād itme
Beķāsı ĉŷnki yoķdır cānuñı vir sen de benden geç

IV

Sŷzŷm budır saña iy ' āşık-ı şādık bu ' ālemde
Kerāmetler velāyetler ķodı Hāķķ ibn-i Ādemde
Bu dehr-i fānıde ħalkŷñ kimi şād kimi mātemde
Gelenler gitmede yoķdır beķā bu devr-i Hātemde

Ta' alluķ ķaydunı terk it dilā bu kevn-i
Liķā' -yı zātı isterseñ ya bundan geç ya andan geç

V

Gŷñŷl ğurbet yiter şimden-gerŷ gel vişāl-i cānān ol
Şarāb-ı ' ışkı nŷş eyle ebed hem mest-i sekrān ol
Ćihānda ğuşşā vŷ ğamdan ħalāş ol şād u ħandān ol
Sŷlŷk eyle yŷri taħsıl-i ' irfān eyle insān ol
Nukŷş-ı ' ālemi ' aynuña alma merd-i merdān ol
Mŷcerred ol mŷcerred iy gŷñŷl bu ķaħpe zenden geç

15.

[50^a]

Ġazel-i Cenābī¹⁸⁸ Tesdīs-i Tavkī

fa' ilātün fa' ilātün fa' ilātün fa' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

I

Yüzine ħurşid-i 'ālem-tāb beñzer beñzemez
'Anberīn ħālüne müşk-tāb beñzer beñzemez
Leblerüne gonçe-i seyr-āb beñzer beñzemez
Küşe-i ebrūsına mihrāb beñzer beñzemez
La'l-i nāb-ı dilbere 'unnāb beñzer beñzemez
Eşküm içre dideme ġarġ-āb beñzer beñzemez

II

Ka'beye kılmam ber-ā-ber āstān-ı kūyuñı¹⁸⁹
Cennet-i a' lāya virmem gülsitān-ı kūyuñı
Vaşf ider mi çarġ üzre dāstān-ı kūyuñı¹⁹⁰
Murġ-ı cān ister hevā eyleye canān kūyuñı
Küşe-i¹⁹¹ çeşm-ile baña büstān -ı kūyuñı
Şulamaġa zār-ile dolāb¹⁹² beñzer beñzemez

III

Nāz-ile her dem su'āl eyler teb sīmīn-berüm
Tā giriftār-ı firāġ-ı zülf-i müşkīn-peykerüm
Nicedür aĥvālūñ iy dīvāne-hüy ebterüm
Ya ola ħāl-i dilim zülfīnden ayru dilberüm
Ebrazlıġıñ yādına ħan aġladıkça gözlerüm¹⁹³
Yollar üzre eşkime seyl-āb beñzer beñzemez

IV

Ey yüzi gül zülf-i sünbül gözleri bādām-ter

¹⁸⁸ Bu gazel *Cenābī Dīvānı* 'nda (CED) 5 beyittir (Kesik, 2018:98).

¹⁸⁹ kūyuñı kelimesinde “u” harfi “و” ile gösterilmiş diġer mısralarda gösterilmeden devam edilmiştir.

¹⁹⁰ Bu mısrada vezin aksamaktadır.

¹⁹¹ küşe-i: küze-i, CED.

¹⁹² dolāb: tolāb, CED.

¹⁹³ III. b.: -, CED.

Hāl-i Hindüñ la' ldür turmaz şatar dâ'im şeker
Vay ne efşānuña yoğdır sen gibi bir fitne-ger
Haṭṭ-ı dil-cūyuñ mıdur yā fitne-i devr-i kamer
Mūr-ı haṭṭuñ cem' olup şehd-i lebüñden zevk ider¹⁹⁴
Ol leb-i cān-baḥşuña cüllāb beñzer beñzemez

V

Ey ki şorman hālünü murğ-ı şikeste bālinüñ
Pāyesi a' lā düşidür gün gibi iqbālinüñ
Bendesidür şāhlar baht-ı humāyūn-fālinüñ
Ṭālī'ī ferhundedür peyveste haṭṭ u hālünüñ
Vaşfi rüşen gün gibi cānā kamer-veş alınuñ¹⁹⁵
Tā reşide¹⁹⁶ çihreñe meh-tāb beñzer beñzemez¹⁹⁷

VI¹⁹⁸

Bir gedā iderüm ki istiğfār iderdüm rif' ate
Başum ağardı cihānda tāc u taḥt u ğarrata
Derd-i dağ-ı hicr-ile şād idi gönlüm miḥnete
Pādişāhum āsitānuñda irişdüm devlete
Pister-i¹⁹⁹ hār u hās-ı kūyında vardum rāḥata²⁰⁰
Aña²⁰¹ temsīl istedüm sincāb beñzer benzemez

VII

Ol ki var ḥüsn-i melāḥat-kişverinüñ begleri
Aña olmışdur müsellemlük-i nāz-ı dilberi
Bir kabā-zīr-keş kılıdur āfitāb-ı hāveri
Ol ki oldı **Ṭavki** mehcūr anuñ ḥāk-i deri
Nūr-ı Aḥmed'dür cebīni aña nisbet ruḥları²⁰²
İy **Cenābī** haṭṭına Aşḥāb beñzer beñzemez²⁰³

16.

[50^b]

¹⁹⁴ IV. b.: -, CED.

¹⁹⁵ alınuñ: alınınuñ, CED.|| V. b.: IV.b., CED.

¹⁹⁶ ta reşide: tār-ı şebdür, CED.

¹⁹⁷ V.b.: IV. b., CED.

¹⁹⁸ [50^a/h]

¹⁹⁹ pister-i: bister-i, CED.

²⁰⁰ VI. b: III. b., CED.

²⁰¹ aña: ana, CED.

²⁰² VII. b.: V. b., CED.

²⁰³ VII. b.: V. b., CED.

Cinānī²⁰⁴

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

I

Civānā²⁰⁵ ' ışık-ı pākūñ niçe bir dilde zamān²⁰⁶ olsun
Demidür ' āleme şıdık-ı derūnum dāstān olsun
Bilinsün müdde' inūñ cümle aḥvālī ' ayān olsun
Benüm de imtiyāzum ḥalk içinde bī-gümān olsun
Gerek dervīş-i dil-rīş vü gerek şāh-ı cihān olsun
Saña ' āşık olan²⁰⁷ evvel benümle imtiḥān olsun

II

Kimi t̄alib geçer vaşla kimisi sāde pehlūya
Ġarazsuz kimse meyl itmez şaḥın sen serv-i dil-cūya
Ḳanā' at eylemez il ḥaṭṭ u ḥāl ü çeşm ü ebrūya
Sözüm t̄ut i' timād itme varup aḡyār-ı bed-ḥūya²⁰⁸
Gerek dervīş-i dil-rīş vü gerek şāh-ı cihān olsun
Saña ' āşık olan²⁰⁹ evvel benümle imtiḥān olsun

III

Seni sevdüm diyü kim bezl iderse yoluña mālın
Reh-i ' ışkuñda şādık zann idüp gūş itme aḡvālın
Zemāne ḥalkınuñ çokdır bilürsin mekr ile ālin
Eger bilmek dilersen herkesün²¹⁰ keyfiyyet-i ḥālın
Gerek dervīş-i dil-rīş vü gerek şāh-ı cihān olsun
Saña ' āşık olan²¹¹ evvel benümle imtiḥān olsun

IV

Şu kim eyler ḥabībüm vaşluñ için saña ibrāmı
Ḳazer kıl anı ' āşık şanma ḥayr olmaz ser-encāmı
Şaḥın şayd itmesünler sen hümā için ḳurup dāmı
Dil-i şūrīde gibi puḥte şanma gördüğüñ ḥāmı

²⁰⁴ Bu muhammes *Cinānī Divānī* 'nda (CD) tespit edilmiştir (Okuyucu, 1994:289). Divanda başlık "*Tesdīs-i Cinānī Efendi ser-bend-i in ez-ān Ḳayālī 'st raḥimehumu 'llāhi Ta'ālā*" şeklindedir.

²⁰⁵ civānā: niḡārā, CD.

²⁰⁶ zamān: niḡārā, CD.

²⁰⁷ olan: geçen, CD.

²⁰⁸ bed-ḥūya: bed-gūya, CD.

²⁰⁹ olan: geçen, CD.

²¹⁰ herkesün: anlaruñ, CD.

²¹¹ olan: geçen, CD.

Gerek dervîş-i dil-rîş vü gerek şâh-ı cihân olsun
Saña ‘ aşık olan²¹² evvel benümle imtiḥân olsun

V

Aküp dil-cûy-ı gülşen gibi sen serv-i dil-ārāya
Şafā-yı kalb-ile kâni‘ durur ancak temâşāya
Girüp meydân-ı ‘ ışka başlayup şıdķ²¹³-ile da‘ vāya
Direm bî-baḥā²¹⁴ olup her ‘ aşık-ı miskin ü şeydāya
Gerek dervîş-i dil-rîş vü gerek şâh-ı cihân olsun
Saña ‘ aşık olan²¹⁵ evvel benümle imtiḥân olsun

VI

Ķapuḥda pād-şâhum ḳullaruḥ çok gerçi kim ‘ aşık
Cinānīem ḳanı bir baḥā beḥzer ‘ aşık-ı şādık
Benüm akrân içinde ḥamdüli’llâh ‘ ışķ-ile fâik
Melâmet tekyesinde pîr-i ‘ ışķ oldum disem lâyık
Gerek dervîş-i dil-rîş vü gerek şâh-ı cihân olsun
Saña ‘ aşık olan²¹⁶ evvel benümle imtiḥân olsun"

17.

[51^a-51^b]

Müseddes-i Fuzûlî²¹⁷

mefâ‘ ilün fe‘ ilâtün mefâ‘ ilün fe‘ ilün

Müctes + - + - / + + - - / + - + - / + + -

I

Menem ki ḳâfile-sâlâr-ı kâr-bân²¹⁸-ı ğamem
Müsâfir-i reh-i şahrâ-yı miḥnet ü elemem
Ḥaḳîr baḳma baḥā²¹⁹ kimseden sağınma kemem
Faḳîr-i pād-şeh âsâ gedâ ey muḥteşem[em]
Sirişķ-i taḥt-ı revân pes baḥā vü âh ‘ alem

²¹² olan: geĉen, CD.

²¹³ şıdķ: cân, CD.

²¹⁴ bî-baḥā: bî-bâk, CD.

²¹⁵ olan: geĉen, CD.

²¹⁶ olan: geĉen, CD.

²¹⁷Müseddes *Fuzûlî Divânı*’nda (FD) vardır (Kılınĉ, 2021: 687).

²¹⁸ kâr-bân: kârvân, FD.

²¹⁹baḳma baḥā: baḳma maḥā, FD.

Cefâ vü cev̄r mülâzım belâ vü derd haşem

II

Ne milk ü māl baña çarḥ virse memnūnem
Ne milk ü malden āvāre kılsa maḥzūnem
Egerçi müflis [ü] pest ü muḥaḳḳar-ı dūnem
Dem-â-dem eyle ḥayâl eylerem ki Qârūnem
Göñülde naḳd-i vefâ genci lîk pinhānî
Gözüm ḥizāne-i la' l ü güher velî fānî

III

Ḥayât şarf idüben derd kılmışam ḥâşıl
Sirişk-i al u ruḥ-ı zerd kılmışam ḥâşıl
Zamîr gözgüsine gerd kılmışam ḥâşıl
Ṭabî' at-ı seg-i şeb-gerd kılmışam ḥâşıl
İşüm kara gice tā şubḥ nâle vü feryād
Ne virseler aña şâkir ne diseler aña şād

IV

Sirişk-rîz gül-endâmlar hevâsı ile
Şikeste-ḥâl siyeh zülfler cefâsı²²⁰ ile
Zamâne içre ğam-ı ' ışk mā-cerâsı ile
Hemîşe maşlahatum özgeler rızâsı [ile]
Ne devr-i gerdiş-i devrân²²¹ menüm murâdum ile
Ne ğayet-i emelüm ḥüsn-i i' tiḳâdum ile

V

Ḥasūd şüret-i aḥvâlüme nazâr kılmaz
Cefâ kıılır men-i bî-çāreye ḥazer kılmaz
Şanur ki nâle vü zârüm aña eşer kılmaz
Anı mürür ile ' âlemde der-be-der kılmaz
Zamâne içre mücerrebdür intikâm-ı zamân
Hemîşe yahşıya yahşısı virür yamāna yamân

VI

Hoşem ki ḥāme-yi taḳdîr-i îzed-i müte' âl
Vücüd levḥine taşvîr idende şüret-i ḥâl
Raḳam kıılan eger idbârdur eger iḳbâl
Olur tağayyür aña ğayrdan bir emr-i muḥâl
Sa' âdet-i ezeli ḳâbil-i zevâl olmaz

²²⁰ cefâsı: hevâsı, FD.

²²¹ devrân: gerdün, FD.

Güneş yir üstüne hem düşse pây-mâl [olmaz]

VII

‘Azîz-i Hâk hased-i düşmen ile olmaz h̄vâr
Hasûd h̄ilesi iqbâli eylemez idbâr
Egerçi gül-büne gâh[î] hazânda âfet vār
Tedârik eyler aña ‘âkıbet nesîm-i bahâr
Ġaraż ki her ki ezelden olursa devlet-mend
Muḥâldür yite âşâr-ı devletüne gezend

VIII

Egerçi bir niçe gün âf-tâb-ı²²² ‘âlem-i dūn
Cihânda eyledi iqbâl-i rāyetimi nigūn
Zamâne şüret-i aḥvâlüm itdi dīger-gūn
Vefâ ḥaṭına kalem çekdi çarḥ-ı bûkalemūn
Bugūn zamâne ol aḥvâlden peşimāndur
Egerçi kâfir idi ḥâliyâ müselmāndur

IX

Fuzûlî eyledüġün ‘ahdüñe vefâ kılgıl
Yiter şikâyet idüp şerḥ-i mâ-cerâ kılgıl
Vücūduñı hedef-i nâvek-i belâ kılgıl
Ḳamu cefâlara şabr eyleyüp du‘â kılgıl
Kim ola dūst rızâsı hemîn saña ḥâsıl
Rızâ-yı dūstdur aşl-ı temettu‘ iy ġâfil

18.

[52^a-54^a]

”muḥammesât-ı fî hezihi mecmu‘at ‘âde 50 ”

”[Kaside]²²³-i Āgeḥî Taḥmîs-i Meḥemmed²²⁴”

²²² âf-tâb: iktizâ, FD.

²²³ Mecmuada Ġazel yazmaktadır. TM kaynak alınarak düzeltilmiştir.

²²⁴ Bu tahmis Tietze’in *XVI. Asır Türk Şiirinde Gemici Dili Āgeḥî Kasidesi ve Tahmisleri* (TM) adlı makalesinde otuz bir bentten oluşmaktadır (Tietze, 2010:113-138). Bazı bentlerin mecmuadaki sıralanışı farklıdır. Mecmuada yer almayan on beşinci benti burada vermeyi uygun gördük. 15. Bent:

Zifoz-ile geliyür dört yañadan bād-i belâ
Emr-i taḳdîr-ile çeksem elem-i derd nola

fā' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

Remel - + - - / + + - - / + + - - / + + -

I

Bahr-i ' ışık içre dilā kıble yeli gibi esen
Fülk-i dil mevc-i belādan alıma oldu dümen
Düstüm düşmene uyup poca gitme²²⁵ benden
Çekdürüp firqatañı bizden ırāğ olduñ sen
Baħr-ı fūrkatde niçe furtunalar çekdüm ben

II

' Ālemi ğarķ ider aķıtma sirişküm nehrin
Niçe bir nüş ideyüm derd-i firāķuñ zehrin
Şaluban fülk-i dile bād-ı muħālif ķahrın
Sen yıķarsın bu yaķalarda ğönüller şehrin
Dil ü cān mülkini yağma idici sensin sen

III

Ey güzeller re'isi sen ne yirüñ²²⁶ ādemisin
Yemm-i ' ışķuñ hep esir itdi berüñ ādemisin²²⁷
Ķaķana²²⁸ derdi yiter şalma cefālar kömisün
Bād-ı ' ışķuñ alavand eyledi şabrum gemisin
İlevend oldu ğönül tıflı senüñ derdüñden

IV²²⁹

Bir benüm gibi daħı var mı bu yaşıda ķurıda
Baħr u berde sim-ber dilber-içün cān eride
Palamar tıtmadı baştarda sürer lengeride
Baħr-ı ' ışık içre yürürsem n'ola yelken-i tırıda
Bir ħarāmī baķııcı yāre esir oldum ben

V²³⁰

Andrye Tōrya ilinden mi gelürsin eyā (?)

Çünkü hātifden erişdi ķulağa böyle sadā
Rūzgāruñ ķarşık oldu, hazer eyle, dilā
Üstine aldurasın tira mola mayna seren

²²⁵ poca gitme: bocalatma, TM.

²²⁶ yirüñ: elüñ, TM.

²²⁷ itdi berüñ ādemisin: esir eylediği ada mısın?, TM.

²²⁸ ķaķana: furtuna, TM.

²²⁹ IV. B: V. B., TM.

²³⁰ V. B.: IV. B., TM.

Bize İspanya luġâtin hecelet ahyānā
Kırmızı kaçfe yelek gey melek ol ey ra'c nā
Barbariçsān²³¹ siyeh atlasdan olaldan cānā
Gemici neftilerin ' aşık-ı zār itdūñ sen

VI²³²

Şanma her bahri-i üftāde irişür *Hızr'a*
El uran dāmen-i feryāda irişür *Hızr'a*
Haţuñ ol mu' ciz-i Mūsāda irişür *Hızr'a*
Seyr iden yüzüñi deryāda irişür *Hızr'a*
Kadre uğrar seni bir kerre Kadırgada gören

VII

Bu zamān hūbları alarġa yürür yārāna²³³
Forsa yüzden göriverler koculur nādāna²³⁴
Ah-ile kanlu yaşum dönse n'ola²³⁵ tūfāna
Yār ağyar-ile deryāya çıkar seyrāna
Ehl-i dil-i ' aşık olan volta urur geñ yaġadan

VIII²³⁶

Åşinā-yı yemm-i ' ışık oldum idüp terk-i kabā
Ki bu ' ummān-ı tecerrüdde n'ider dil tab'c mā²³⁷
Bu muhiţ içre fenādur harem-i cism-i fenā²³⁸
Cānda şuġurya-durur derd ü belā renc ü ' anā²³⁹
İstifa oldı gönül manġaları mihnetden

IX²⁴⁰

Bahr-i fūrkatde²⁴¹ şerī' at bir emīn keştī-dür
Åkıl ol²⁴² çıkma içinden ki metīn keştī-dür
Kulzum-i ġamda tenüm şanki hemīn keştī-dür
Dūd-ı āhum direk oldı vü zemīn keştī-dür

²³¹ barbariçsān: barbariçañ, TM.

²³² VI-a: Dil-ki hatt-ı ruġ-ı zībada irişür *Hızr'a* , VI-b: Sanki Mūsā-durur irşāda irişür *Hızr'a* , VI-c: Nagehan düşse bir uftade irişür *Hızr'a*, TM.

²³³ yürür yārāna: degül nādānā, TM.

²³⁴ göriverler kocular nādāna: pojalar ġayli zevī l-' irfāna, TM.

²³⁵ dönse n'ola: döner ise, TM.

²³⁶ VIII. B: IX. B., TM.

²³⁷ ki bu ' ummān-ı tecerrüdde nider dil tab'c mā: Ki o bīġāne güzel yādına çäk oldı yaġa, TM.

²³⁸ bu muhiţ içre fenādur harem-i cism-i fenā: Salta manca ètdi velī derd ü ..., TM.

²³⁹ Bu mısradā "şuġurya" kelimesinde vezin aksamaktadır.

²⁴⁰ IX. B.: VIII. B., TM.

²⁴¹ fūrkatde: vahdetde, TM.

²⁴² ākıl ol: saġım ol, TM.

Bir yeñi yelken olup-dur aña gerdün-ı köhen

X

Rûzgâruñ baña çok furtunasın şaldı²⁴³ hevâ
Az alup-dur yimege ten ayıgın baħr-i fenâ
Pîrümün himmet eli Hızır iriše Allah baña²⁴⁴
Geldi atdı dil ü cân zevraına derd²⁴⁵ ü belâ
Bizi iğnetmege bu fülk-i felek tıtdı dümen

XI

orulı mersâ-durur yatma şulan yüri dilâ²⁴⁶
ıyılar dögdı seħer al demüri tente fora
Kerteden engine şaldı²⁴⁷ yolumuzı pusula
Rûzgâr oldı muħâlif başuma üşdi belâ
Başladı geldi arıntı yine başdan ıçdan

XII

Paçarizde oma abli[y]i azi[y]i urtar
Boş oma  unsur-ı âr-miħuña tıldur yir yir
İstikâmet dümenin al ele merdlik göster
Baħr-i  ışa düşeli oldı muħâlif enber
orum oldur ki gele bād-ı belâ yapraqdan

XIII²⁴⁸

Bu Cezâyirde levendâne iderseñ aını
Nefs-i şümüñ kederinden²⁴⁹ şaını gör şaını
Şevk aası etegin tıt²⁵⁰ o iraq u yaını
 Iş deryâsına şalduñsa gönül zevraını
Bulımazsın bu ıyıllarda²⁵¹ dilâ sen [m]esken

XIV²⁵²

Baħr-i  ış içre bu dil alyetasıdur seyyâħ
Yolumuz ıble hevâsı-yla²⁵³ açupdur Fettâħ

²⁴³ şaldı: aldı, TM.

²⁴⁴ Allah baña: yoħsa dilâ, TM.

²⁴⁵ derd: bād, TM.

²⁴⁶ dilâ: yola, TM.

²⁴⁷ şaldı: aldı, TM.

²⁴⁸ XIII. B.: XIV. B., TM.

²⁴⁹ kederinden: ki elinden, TM. .

²⁵⁰ aası etegin tıt: adasında urı-ur, TM.

²⁵¹ ıyıllarda: yaalarda, TM.

²⁵² XIV. B.: XIII. B., TM.

²⁵³ hevâsı-yla: yeli ile, TM.

Güherin saç o muhî̄-i keremüñ iy meddâh
Eger olduñsa maḥabbet deñzinde mellâh
Pusula şevkı²⁵⁴ gerek ḥarṭi ğam ü derd ü miḥen

XV²⁵⁵

Mevsim-i baḥr²⁵⁶ dilâ ger saña yâr olmaz ise
Oltaya gelmeyüp ol mâhî̄ şikâr olmaz ise
Volta ur bir niçe gün çâre ne kâr olmaz ise
Ḥüblar ursa²⁵⁷ kaçup saña kenâr olmaz ise
Olma anlardan alarğa bir iki gün қatlan

XVI²⁵⁸

Aқdeñiz mevci gelür cüş-ıla çağlamağ-ile
Ehl-i derdüñ²⁵⁹ gözi қarardı қan aғlamağ-ile
Fülk-i dil menzil alur dehri қolaylamağ-ile
Rüzgâruñ iyü²⁶⁰ olmaz-ise avlamağ-ile
Yüri deryâ üzerinde bir iki gün oyalan

XVII

‘Āşıkuñ himmeti a‘ lâ vü bülend iy zâhid
‘Işq körfüzleri ṭoldı ilevend iy zâhid
Gelse yapraqdan olursın alavand iy zâhid
Baḥr-i ‘ışq içre olan ‘āşıқа pend iy zâhid
Қaradan âlet oñarmaқ gibidür geñ yaқadan

XVIII²⁶¹

İy re’îs-i ‘uқâla қalyonı қullan sende²⁶²
Қанқал it ṭul-ı emel gönderinisin²⁶³ sende
Palamar al қıyıdan iskele[y]i²⁶⁴ çek bende
İy gönül nice yatursın bu limân-ı tende
Himmetüñ lengerin al mevsimidür aç yelken

²⁵⁴ şevkı: şevk, TM.

²⁵⁵ XV. B.: XVI. B., TM.

²⁵⁶ baḥr: baht, TM.

²⁵⁷ ursa: forsa, TM.

²⁵⁸ XVI. B.: XXI. B., TM.

²⁵⁹ ehl-i derdüñ: ehl-i ‘ışkuñ, TM.

²⁶⁰ İyü: pupa, TM.

²⁶¹ XVIII. B.: XIX. B., TM.

²⁶² ‘uқâla қalyonı қullan sende: lenger-i ‘aқlı қoma bu meskende, TM.

²⁶³ gönderinisin: gündeşini sen, TM.

²⁶⁴ iskele[y]i: üsküfeyi, TM.

XIX²⁶⁵

Yem-i vahdetde maḳar eylemege ʿazm eyle
Ḳaṭreñi²⁶⁶ dürr-i güher eylemege ʿazm eyle
Baḫr-i maʿnāya güzer eglemege ʿazm eyle
Ḳulzum-ı ʿıṣṣa sefer eglemege ʿazm eyle
Rüzgār evlā²⁶⁷ yüri tenta fora aç²⁶⁸ yelken

XX

Pupa-dur ehl-i dilüñ gitdügi ṭoḡrı²⁶⁹ yolu gör
Puşula yaʿnī göñül kıble-nümāsın bulı-gör
Ursa varma pocala furtunadan ḳurtulu²⁷⁰-gör
Ḳorşan ol ḫāşılı dünyādan alarğa olı-gör
Bu ḫayırsuz aṭada ṭurma hemān ıṣa seren²⁷¹

XXI²⁷²

Bize çatmağa hevā furşatı²⁷³ gözler zanca
Külāhum mevc-i belā aldı meded it²⁷⁴ ḳanca
Ḳoruḡı şabr-ıla helvā ide-gör sen²⁷⁵ anca
İtmek isterseñ eger baḡ-ı cinānda manca
ʿAmel vü zühd ḳumanyasını vāfir yüklen

XXII²⁷⁶

Çata-gör yoḡluğa bu varlığı cehd it²⁷⁷ yab yāb
Heyʿet-i ʿāriyetüñ firḳatasın eyle ḫarāb
Furtuna ḳopdı deñiz yüzini ḳapladı sehāb
Ursa varsañ çıkamazsıñ poca gitseñ girdāb
Nice kullansañ atar ḳaraya bu keştiy-i ten

XXIII²⁷⁸

²⁶⁵ XIX. B.: XXIV. B., TM.

²⁶⁶ Ḳaṭreñi: ḳaṭran, TM.

²⁶⁷ evlā: oldı, TM.

²⁶⁸ aç: sök, TM.

²⁶⁹ ṭoḡrı: ḳoḡrı, TM.

²⁷⁰ Ursa varma pocala furtunadan ḳurtulu: Orsa varsan bu fenā çenberini ḳorḳıla, TM.

²⁷¹ aṭada ṭurma hemān ıṣa seren: aṭada ḳurma dila iso seren, TM.

²⁷² XXI. B.: XXV. B., TM.

²⁷³ furşatı: ḳorşanı, TM.

²⁷⁴ Külāhum mevc-i belā aldı meded it: kilimüm mevc-i belā aldı, meded hey, TM.

²⁷⁵ sen: gel, TM.

²⁷⁶ XXII. B.: XXVI. B., TM.

²⁷⁷ bu varlığı cehd it : yaḡ varlığı ey dil, TM.

²⁷⁸ XXIII. B.: XVIII. B., TM.

Üç ayaklıda mu^c azzeb²⁷⁹ yâ serende ber-dâr
Yâ pilaşkerme kenârında kürekde ber-dâr²⁸⁰
Şandalıñ kömisi ol çıkma içinden zinhâr²⁸¹
Götür irğalya[y]ı olma paçariz ey ağyar
Yari ben baħr kenârında kenâr eyler-iken

XXIV²⁸²

Ne yerüñdür senüñ iy dil kayığı baħr-ı fenâ²⁸³
Bu ıtonanma[y]ı^c ademde dileme²⁸⁴ yahşı baķa
Ėased u Ėıķd u Ėazab Ėaflet-ile²⁸⁵ buğz u riyâ
Ey dirîğa bizi Ėafil-le zebün itdi hevâ
Geldi çatdı demür üstinde yaturken düşmen

XXV²⁸⁶

Eski derdüm yeñilendi idi bu Ėalyonda
Cân miyânı ger bizi²⁸⁷ Ėuşe Ėılurdi anda
İşbu beş Ėünli^c ömr neyleye dehr-i dūnda
Olmadın lenger-i ten baħr-ı fenâya fonda
Pupa âlât-ile cân Ėalyetasını Ėullan

XXVI²⁸⁸

Furşatüñ mevsimidür ağır olup²⁸⁹ eyle Ėarâr
Tola²⁹⁰ Ėuvvet Ėomenasın baba-i şabra ne var
Nevbetüñ foğlasını beş Ėüne dek eyle şümâr
Himmetüñ ĖöncüĖin elden şalıvirme zinhâr
Keşti-yi şabruñı şaķla alavand olmaķdan

XXVII²⁹¹

Gitdi şabrum dümeni²⁹² Ėalmadı tākāt bende
Şağ esen señ gele iy bād-ı muvâfiķ sen de
Paçariz olma bize mudde^c iyâ ineñde

²⁷⁹ Üç ayaklıda mu^c azzeb: Ėandiliçada nigün ol, TM.

²⁸⁰ ber-dâr: der-kâr, TM.

²⁸¹ Şandalıñ kömisi ol çıkma içinden zinhar: Yüri, çek çifte kürek, tek beni görme zinhar, TM.

²⁸² XXIV. B.: XXVIII. B., TM.

²⁸³ iy dil kayığı baħr-ı fenâ: ey fülk-i dil, ^c ummân-ı belâ, TM.

²⁸⁴ ıtonanma[y]ı^c ademde dileme: đonanmasına đin düşmeninüñ, TM.

²⁸⁵ Ėaflet-ile : ĖĖbet-ile, TM.

²⁸⁶ XXV. B: XXVII. B., TM.

²⁸⁷ ger bizi: kemer-i, TM.

²⁸⁸ XXVI. B: XXII. B., TM.

²⁸⁹ ağır olup: hay ağır ol, TM.

²⁹⁰ Tola: đola, TM.

²⁹¹ XXVII. B.: XXIII. B., TM.

²⁹² dümeni: dumanı, a.g.e.

Alamarga-yla yüri yoğ-ısa yel yelkende
Çünkü ' aşık olımazsın hele bāri yelten

XXVIII²⁹³

Āh kim fülk-i dili²⁹⁴ baħr-i fenā bir gün yir
Bu heves yelkenini bād-ı muħālif²⁹⁵ yırtar
Pīr olduća gönül cānına cānān ister
Yā ilāhi bizi girdāb-ı belādan²⁹⁶ kırtar
Bize yol vir varalum bir limana erken

XXIX²⁹⁷

İy **Mehammed** yem-i hicrānda mı yoħsa yürüdüñ
Fırķatüñ fırķatasın fırķat-ile taldurduñ²⁹⁸
Ķum-ı ķamda²⁹⁹ kımayup derd-i seri arturduñ
Olsa deryā kımı miķdāri kıayurmaz derdüñ
Sā' ati var gećer iy **Āgeħi** ŷabr it kıatlan

XXX

Bu dūr-i nazmı hemān ehl-i baŷiret añlar
Bunı ol gevhher-i pūr-kān-ı ŷerī' at³⁰⁰ añlar
Bu erenler yolın erbāb-ı tārīķat añlar
Kelimātüm dūr-i deryā-yı ĥaķīķat añlar
Baħr-i ma' nāda ŷināverlik iden ehl-i sühān

19.

[54^a]

Ĝazel-i Fuzūlī Tahmīs-i Mānī³⁰¹

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

²⁹³ XXVIII. B.: XXIX. B., TM.

²⁹⁴ dili: teni, TM.

²⁹⁵ muħālif: havādis, TM.

²⁹⁶ belādan: havādan, TM..

²⁹⁷ XXIX. B.: XXXI. B., TM.

²⁹⁸ Fırķatüñ fırķatasın fırķat-ile taldurduñ: fırķatüñ furtunasın fırķataya buldurun, TM.

²⁹⁹ kıum-ı ķamda: pūs-ı ķamda, TM.

³⁰⁰ gevhher-i pūr-kān-ı ŷerī' at: gevhher-i kān ahl-i ferāset, TM.

³⁰¹ Bu tahmis Tunć, 2007:21'de (STM) tespit edilmiŷtir.

I

‘ Aceb ol şāh-ı zālīm ‘ aşıkuñ hūnına kıanmaz mı
Bu deñlü nāle bir gün aña te’şir ide şanmaz mı
Kıyāmet yok mıdur şanur³⁰² yaħud ħaşra inanmaz mı
Beni cāndan uşandurdı cefādan yār uşanmaz mı
Felekler yandı āhumdan murādım şem‘ i yanmaz mı

II

Dem-ā-dem ol şeh-i hūbān³⁰³ emir-i ‘ asker-i cānān³⁰⁴
İder³⁰⁵ ğayrıları ħandān beni biñ cevri-ile giryān³⁰⁶
Naşibi illerūñ³⁰⁷ iħsān benüm endūh-ı bī-payān³⁰⁸
Kamu bīmārına cānān devā-yı derd ider iħsān
Niçün kıılmaz baña dermān beni bīmār şanmaz mı

III³⁰⁹

Firāk-ı ‘ arız gül-bū ider³¹⁰ cān bülbülin şayru
Gözümnden dūrdur³¹¹ uyħu fiġānumla³¹² cihān memlū
Ruħuñ gördükde iy meh-rū sirişküme saçılır her sū
Gül-i ruħsāruña karşı gözümnden kıanlı aķar şu
Ĥabībüm faşl-ı güldür bu aķar³¹³ şular bulanmaz mı

IV³¹⁴

İdelden dilde ğam³¹⁵ mesken ħuzūrum gitdi ‘ ālemden
Görinür çeşmüme gülşen belā-yı ‘ aşk-ile küllüen
Niçe yıllar³¹⁶ o sīmīn-ten ħaber almadı rāzımdan³¹⁷
Ĝamum pinhān tutardum ben didiler yāre kııl rüşen
Disem³¹⁸ ol bī-vefā bilmen inanur mı inanmaz mı

³⁰² şanur: āyā STM.

³⁰³ şeh-i: meh-i, STM.

³⁰⁴ cānān: hūbān, STM.

³⁰⁵ ider: idüp, STM.

³⁰⁶ giryān: nālān, STM.

³⁰⁷ illerūñ: illere, STM.

³⁰⁸ vr. 54^b

³⁰⁹ III. B.: IV. B., STM.

³¹⁰ İder: kıılır, STM.

³¹¹ dur: durur, STM.

³¹² fiġānumla: fiġānumdan, STM.

³¹³ aķar: aķan, STM.

³¹⁴ IV. B.: V. B., STM.

³¹⁵ dilde ğam: dil ğamuñ, STM.

³¹⁶ yıllar: demdür, STM.

³¹⁷ almadı rāzımdan: şormadı ħālümnden, STM.

³¹⁸ disem: ‘ aceb, STM.|| disem: FD.

V³¹⁹

Ruḥuñ seyr eyleyen ʿāqil olur ser-mest-i lā-yaʿ kıl
Degüldür sevmemek qābil māḥabbet itmek müşkil
Ne deñlü olsa āhen-dil³²⁰ ʿzarūrī meyl ider ḥāşıl
Degüldüm ben saña māʿil sen itdün ʿaqlumı zāʿil
Baña ʿta n eyleyen ğāfil seni görse³²¹ utanmaz mı

VI³²²

Ṭuyıldı rāz-ı pinhānum dükenmez āh u sūzānum³²³
Yıkıldı qalb-i vīrānum ferāġat üzre cānānum
Aqar eşk-i firāvānum çıkar eflāke efgānum³²⁴
Şeb-i fūrkat³²⁵ yanar cānum döker qan çeşm-i giryānum
Uyadur ḥalkı efgānum qara baḥtum uyanmaz mı³²⁶

VII

Kulun **Mānī** şeker-ḥādur lebün vaşında gūyādur
Ġarīb-i deşt-peymādur gedā-yı bī-ser ü pādur
İşi seyr ü temāşādur ser-i kūyında ġavġādur
Fuzūlī rind ü şeydādur hemīşe ḥalka rüsvādur
Şoruñ kim bu ne sevdādur bu sevdādan uşanmaz mı

20.

[54^b-55^a]³²⁷

³¹⁹V. B.: VI. B., STM.

³²⁰āhen-dil: sengin-dil, STM.

³²¹görse: görgeç, STM. || görgeç, FD.

³²²VI. B.: III. B., STM.

³²³sūzānum: efgānum, STM.

³²⁴efgānum: sūzānum, STM.

³²⁵fūrkat: fūrkat, STM. || hicrān FD.

³²⁶uyadur: uyarur STM. || qara baḥtum: daḥı ol yār STM, || uyadur ḥalkı efgānum qara baḥtum uyanmaz mı F.D.

³²⁷Bu tahmīs *Uşulī Dīvānı* nda 9 benttir (İsen, 2020:135). Dīvāndaki VII ve VIII numaralı bentler mecmuada yoktur. Mecmuada olmayan bentler:

VII

Zıkr-i illallāh ile virdünse cāna revnākı
Nefs zulmātın koyup bulduñsa nūr-ı muṭlaķı
Seyr idüp miʿrāc-ı rūḥānīde gördünse Ḥaķı
Levh-i iḥlāş eyledünse gönlüni ey muttaķı
Kürsī-i raḥmāna aġduñ anda ʿarşullāhı gör

Ġazel-i Nesīmī³²⁸ Taḥmīs-i Uşūlī³²⁹

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

I

Gir gönül mülkine seyr eyle ulu dergâhı gör
Şeş cihâta pertevin şalmış durur ol mâhı [gör]
Zerre-i nâ-çizden ḥurşide varan rāhı³³⁰ gör
Her neye kim bakduñ ise³³¹ anda sen Allāhı gör
Kancaru³³² kim 'azm kılsañ *semme Vechu'llāhı*³³³ gör

II

Naş-ı tendür cān cemālinüñ niķābı ref' kıl
Mihr-i 'ālem-tāb-ı vechinden şehābı ref' kıl
Çeşm-i dilden ğafleti terk eyle ḥvābı ref' [kıl]
Bu ikilik perdesinden geç hicābı ref' kıl
Gel bu birlik revzeninden bak³³⁴ bu *Sırru'llāhı* gör

III³³⁵

Ġam degül etfāl senginden dili dīvāne kıl
Vaḥdetün şem' ine cān at kendüñi pervāne [kıl]
'Işķ cāmından dili lā-ya' kıl [u] mestāne [kıl]
Geç enāniyyet sözinden zātuñı³³⁶ virāne kıl
Nicesi³³⁷ tizcek bulursın³³⁸ *küntü Kenzu'llāhı* gör

IV³³⁹

VIII

Ehl-i taḥķiķe iriş Ḥaķķı muḥaķķaķ görmege
Ḥālet-i Manşūra bak rāz-ı ene'l-Ḥaķ görmege
Şayķal it mir' āt-i ķalbi sırr-ı muġlaķ görmege
Münkir-i rü'yet degülseñ şūret-i Ḥaķ görmege
Baķduġuñca her nazarda 'ayn-ı zā'tullāhı gör

³²⁸ ND: Ayan, 2014:304.

³²⁹ UD: İsen, 2020:135.

³³⁰ rāhı: āhı, UD.

³³¹ bakduñ ise: baḥar iseñ, ND.

³³² Kancaru: ḥaņçaru, ND.

³³³ Baķara Sūresi, 115. āyet, KK.

³³⁴ bak: baḥ, ND.

³³⁵ III. B.: IV. B., UD.

³³⁶ zātuñı:göñlüñi, UD. || göñlüñi, ND.

³³⁷ nicesi: nice şey, UD. || kim neçe, ND.

³³⁸ bulursın: bulursan, ND.

³³⁹ IV. B.: V. B., UD.

Rāzı ol *naḥnū kasemnāda*³⁴⁰ yazılan kısmuñā
Yoqluḡ erḡāmını çek ʿālemde ism ü resmüñe
Tā tecellī eyleye ism-i³⁴¹ müsem mā ismüñe
Ölmeden nefsi öldürürseñ necāt ola cismüñe
Ölmedin³⁴² nefsi³⁴³ öldürürseñ nice³⁴⁴ ṭola³⁴⁵ cismüñe³⁴⁶
Nefḡa-i Rūḡu'l-Ḳudüsdēn maḡz-ı *Rūḡu'llāḡı* gör

V³⁴⁷

Vācib-i³⁴⁸ bi ʿz-zāt ṭolmuş kā ʿinātuñ³⁴⁹ ʿaynına
Bu mezāhirdēn zuhūr idēn şifātuñ ʿaynına
Bir nazār ḡıl evvelā vaşfuñda zātuñ ʿaynına
Cān göziyle baḡduñ³⁵⁰ ise kā ʿinātuñ ʿaynına
Andan artuḡ³⁵¹ nesne var mı *ḡasbeten li'llāḡı* gör

VI³⁵²

Şüret-i Ḥaḡḡı ṭavāf itmēk dilerseñ rü-be-rü
Şürete baḡup girü ḡalma ḡadem bas ilerü
Zāhiri ḡo ʿālem-i ma ʿniye gel gir iḡerü
Ḥacc-ı ekber ḡılmaḡ³⁵³ isterseñ gel iy zāhid berü
Mü ʿminüñ³⁵⁴ ḡalbi iḡinde sen bu *Beytu'llāḡı* gör

VII³⁵⁵

İy Uşūlī *sırr-ı*³⁵⁶ *mā evḡā[y]ı* bilmez her le ʿim
Hem³⁵⁷ kelāmu'llāḡ sözün³⁵⁸ añlamaz div ü racīm
Hoş buyurmışdur sipeh-sālār-ı rāḡ-ı müstaḡim
ʿİlm-i ḡikmetden bilürseñ gel [berü gel iy] ḡaḡim

³⁴⁰ Zuḡruf Sūresi, 32. āyet, KK.

³⁴¹ ism: sırr, UD.

³⁴² ölmedin: ölmeden, ND.

³⁴³ nefsi: nefis, UD. || nefis, ND.

³⁴⁴ nice: cismüñe, ND.

³⁴⁵ ṭola: ṭolar, UD. || olur, ND.

³⁴⁶ cismüñe: necāt, ND.

³⁴⁷ V. B.: VI. B., UD.

³⁴⁸ vācib-i: vācibün, UD.

³⁴⁹ kā ʿinātuñ: mümkinātuñ, UD.

³⁵⁰ baḡduñ: baḡduñ, ND.

³⁵¹ artuḡ: özge, ND.

³⁵² VI. B.: III. B., UD.

³⁵³ ḡılmaḡ: ḡılmaḡ, ND.

³⁵⁴ mü ʿminüñ: ʿāşıḡuñ, ND.

³⁵⁵ VII. B.: IX. B., UD.

³⁵⁶ sırr: remz, UD.

³⁵⁷ hem: kim, UD.

³⁵⁸ sözün: sırrın, UD.

Sen Nesîmî mantıkından diñle *Fazlu'llâhu* gör

21.
[55^b]

Ġazel-i Nesîmî³⁵⁹ Tahmîs-i Uşûlî³⁶⁰

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün
Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

I

Yâ ilâhî vâdi-i ' işyânda aldum bî-meded
' Abd-i ' âşiyem suçum bî-add ü cürmüm bî-' âded
Şimdi şey ' li 'llâha geldüm itme³⁶¹ ben dervîşi red
Fazluña bel baqladum yâ vâhid u ferd u ead
Cümlenüñ ma' bûdı sensin³⁶² dâ' imâ ayy u ebed

II

amdu li 'llâh buldı nâm-ı a' zâmı alb-i selîm
Sâlike³⁶³ râh-ı ' ıyân oldı *Şirât-ı Müstaim*
Ba' d-ez-în kâr idemez vesvâs-ı şeytâni 'r-racîm
Ouram³⁶⁴ ismünde *bismillâhi(r)rahmânirrahîm*
İy şıfatuñdur şıfatuñ *ul hüvallahü ead*³⁶⁵

III

âr ismünden bu şeş³⁶⁶ ubbeñe³⁶⁷ bulmazsa sübût
Pâyidâr olmaz binâsı hem-ü beyt'ül³⁶⁸ ' ankebût
Mecd-i³⁶⁹ zâtuñdan³⁷⁰ irişür cisme uvvet câna ût
Evvel ü âhir hüve 'l-ayyü 'l-lezîsin³⁷¹ lâ-yemût

³⁵⁹ Gazel *Nesîmî Divanı*'nda (ND) tespit edilmiştir (Ayan, 2014:227).

³⁶⁰ Tahmis Usulî Divanı'nda (UD) tespit edilmiştir (İsen, 2020:133).

³⁶¹ itme: ılma, UD.

³⁶² sensin: bensen, ND.

³⁶³ salike: sâlik-i, UD.

³⁶⁴ ouram: oıram, ND.

³⁶⁵ İhlas Sûresi, 1. âyet, KK.

³⁶⁶ şeş: şeş-sû, UD.

³⁶⁷ ubbeñe: ubbe, UD.

³⁶⁸ beyt'ül: beyt-i, UD.

³⁶⁹ mecd-i: feyz-i, UD.

³⁷⁰ zâtuñdan: cüduñdan, UD.

³⁷¹ hüve 'l-ayyü 'l-lezîsin: hüve 'l-ayyü 'l-lezî sen, UD.

Zāhir ü bâtin hüve ʿl-bākīsin³⁷² Allahü ʿş-şamed³⁷³

IV

İy harīm-i dergehün hāʿ if gönüller meʿmeni
Kibriyān öñinde kimdür kim kıla māʿ u meni
Vech-i³⁷⁴ pāküñdür³⁷⁵ münezzeh zāt-ı pāküñdür ğanī
Lem yelidsin sen³⁷⁶ oqurlar³⁷⁷ iy ve lem yüled³⁷⁸ seni
Lem yekün zāt u şifātuñdur lehü küfven eḫad

V

Nükte-i sırr-ı nefahtend(en)³⁷⁹ çün ki³⁸⁰ urduñ bir demi
Noḫta-i vāḫidde derc itdün sevād-ı aʿ zāmı
Yaʿ ni kılduñ nüṣṣa-i kübrā vücūd-ı ādemi
Kāf-ile nūndan yaratduñ on sekiz biñ³⁸¹ ʿ ālemi³⁸²
Ḳudretüñle³⁸³ erbaʿ in günde temām oldı cesed

VI

ʿ Ālem-i vaḫdetde keşret daḫı tıtmadın³⁸⁴ maḫar
Birbirinden³⁸⁵ münderic şankim nevāz³⁸⁶ içre şecer
Zāhir olmamış idi cinn ü³⁸⁷ melek daḫı³⁸⁸ beşer
Ol zamān kim lutf-ile bir gevhere kılduñ nazār³⁸⁹
Zāhir ol gevherden oldı cümle eşyā lā-ʿ aded³⁹⁰

VII

İy Uşūlī zātı³⁹¹ dā ʿim Ḥaḫdan özge nesne yoḫ

³⁷² hüve ʿl-bākīsin: hüve ʿl-bākī sen, UD.

³⁷³ Allahü ʿş-şamed: ve lem yüled seni, ND.

³⁷⁴ vech-i: vaşf-ı, UD.

³⁷⁵ pāküñdür: zātuñdur, UD.

³⁷⁶ Lem yelidsin sen: Lem yelid sensen, ND.

³⁷⁷ oqurlar: oḫıram, ND.

³⁷⁸ ve lem yüled: Allahü ʿş-şamed, ND.

³⁷⁹ nefahtenden: nefahtudan, UD.

³⁸⁰ çün ki: çün, UD.

³⁸¹ biñ: miñ, ND.

³⁸² V. b.: VI. b., ND.

³⁸³ Ḳudretüñle: Ḳudretüñden, ND.

³⁸⁴ tıtmadın: tutmuşdur, UD.

³⁸⁵ birbirinden: birbirinde, UD.

³⁸⁶ nevāz: nevāt, UD.

³⁸⁷ cinn ü: ḫulḫ-ı, UD.

³⁸⁸ daḫı: ḫüsn-i, UD.

³⁸⁹ VI. b.: V. b., ND.

³⁹⁰ lā-ʿ aded: bī-ʿ aded, ND.

³⁹¹ zātı: sırr-ı, UD.

Dillere zikre³⁹² mülâyim Hâkdan özge nesne yok
Zâhir u bâtında kâ'im Hâkdan özge nesne yok
Seyyidüñ gönlinde dâ'im Hâkdan³⁹³ özge nesne yok³⁹⁴
Hem dilinde bu³⁹⁵ faķirün³⁹⁶ her dem eydür³⁹⁷ yâ ehad

22

[56^a]

Ġazel-i Ġayreti³⁹⁸ Tahmîs-i Günâhi³⁹⁹

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

Remel - + -- / - + -- / - + -- / - + -

I

Laf urup bülbül gibi germiyyet-i da' vâyı kı
Yan maħabbet Şem' ine pervâne-veş pervâyı kı
Ĉarsü-yı ' aŐka gel her sūdı yok sevdâyı kı
Vaħdet isterseñ cihânda gel hüy-ile⁴⁰⁰ hâyı kı
Keşret-i dünyâdan el çek iy gönül ğavğâyı kı

II

Gerçi eylersin riyâzet cennet-i ' alâ için
DiŐ bilersin küşe-i ħalvetde ter-ħalvâ için
Mest iseñ Őufî Şarâb-ı kevŐer-i ferdâ için
Gözün aç olma gözi aç ğam yime dünyâ için
Ġäv-ı ten-perver gibi endiŐe-i mer' âyı kı

III

Salħanat oyunını oyna serir-i server ol
' Ar ħablın yire çal baŐuña baŐka mehter ol
Rihlet eylersin gerek Behmen gerek İskender ol
Pây-e-i ' âlî dilerseñ ħâk-i pâ-y-ı dilber ol⁴⁰¹

³⁹² zikre: zikr-i, UD.

³⁹³ Seyyidüñ gönlinde dâ'im Hâkdan: Bu Nesimî ħatırında senden, ND.

³⁹⁴ yok: yoħ, ND.

³⁹⁵ bu: ol, ND.

³⁹⁶ hem dilinde bu faķirün: ol faķirün hem dilinde, UD.

³⁹⁷ eydür: aydur, ND.

³⁹⁸ Ġazel, *Ġayretî Divânı* nda (HD) tespit edilmiştir (Musluoğlu: 2021:45).

³⁹⁹ Günâhî'ye ait bu tahmîs akademik kaynaklarda tespit edilememiştir.

⁴⁰⁰ cihânda gel hüy-ile: ferâğat eyle hüy u, HD.

⁴⁰¹ III. b.: IV. b., HD.

Ƙalduñ ayaklarda fikr-i manşıb-ı a' lāyı ƙo

IV

Şems-i zerrin-le ƙoludur dūnyenūñ büt-hānesi
' Āşıƙuñ genc̄inesidür gön̄lūñ virānesi
Cān cemālūñ şem' inūñ pervānesidür ya nesi
Didüm oldu dil şaƙuñ zenc̄irinūñ dīvānesi⁴⁰²
Luţf-ile⁴⁰³ güldi didi al bunı da bağlayı ƙo

V

Dil ider şāf yazar ol māh-ţal' at-ı naƙşına
Kim görür göz göre ol naƙķāş-ı ƙudret naƙşına
Āferin bu nūkte de ol ƙab' iat naƙşına
Mā' nī-i rengine bađ aldanma şūret naƙşına⁴⁰⁴
Vech-i zībāya nazār ƙıl cāme-i dībāyı ƙo

VI

Bir belā-keş derd-mendem n'eyleyem dermānı ben
Olmuşam kūy-ı fenānuñ zār-ı ser-gerdānı ben
Ĥāk-pāyünden diriḡ itmek revā mı cān-ı ben
Dīr-imişsin yarın öldürsem gerekdür ānı ben⁴⁰⁵
Gel bugün öldür yolında⁴⁰⁶ öldüğüm ferdāyı ƙo

VII

Sersem iden serv-i bālā-yı bülendüñdür senüñ
Pāy-der-gil mübtelā zūlf-i kemendüñdür senüñ
Hem **Günāhī** bir faƙīr ü müstemendüñdür senüñ
Ĥayretī bī-çāre de bir derd-mendüñdür senüñ
Ƙıl nazār aĥvāline luţf eyle istignāyı ƙo

⁴⁰² IV. b.: 6. b., HD.

⁴⁰³ Luţf-ile: nāz-ile, HD.

⁴⁰⁴ V. b.: 3. b., HD.

⁴⁰⁵ VI. b.: 5. b., HD.

⁴⁰⁶ yolında: öninde, HD.

Ġazel-i Necātī⁴⁰⁷ Taḥmīs-i Raḥmī⁴⁰⁸

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

I

Seyr-i⁴⁰⁹ gül-zār irdi bülbül oldı güyā bir yaña
Şalınup⁴¹⁰ ra' nālanup her serv-i bālā bir yaña
Ehl-i diller kıldılar gülgeşt-i şahrā bir yaña
Ḥalk-ı ' ālem bir yaña⁴¹¹ bī-çāre⁴¹² tenhā⁴¹³ bir yaña
Cennet⁴¹⁴-i kūyün ḳomazam⁴¹⁵ olsa dünyā bir yaña

II

Gülşene ' arz eyleyelden⁴¹⁶ dil-rübā⁴¹⁷ didāruñi

⁴⁰⁷ Necātī Divānı'nda (NCD) bu gazel 9 beyittir. Taḥmīste olmayan beyitler koyu renkle gösterilmiştir (Tarlan, 1997: 147). Gazel:

1. Ḥalk-ı ' ālem bir yaña oldı bu şeydā bir yaña
Cennet-i kūyün ḳomazam olsa dünyā bir yaña
2. **İrmesün dirseñ cemāl-i ber-kemāle bir zevāl**
Gün gibi ey şāh-ı ' ālem gitme tenhā bir yaña
3. Bulmadılar arayup şive-i refāruñi
Gitdi Tübā bir yaña serv-i dil-ārā bir yaña
4. **Devlet-i ' ışkuñda senden artuḳ olur leşkerüm**
Bir yaña ḳursa za' if olan tüvānā bir yaña
5. ' Işka māni' olmaz nāsiḥ kelām-ı hüş-mend
Kimsene ḳarşu durmaz aḳsa deryā bir yaña
6. Māl-ı dünyā-ile şerḥ eyler tecerrüd ḥālını
Yırde Ḳārün bir yaña gökde Mesīḥā bir yaña
7. **Söz ile ben ḥasteye biñ kez müdāvā eyledüñ**
İtmedüñ ey ' İsi-i şekker-leb ammā bir yaña
8. **Gamzeñ üstündür lebüñden söz yoḳ ammā ḥastaña**
İki raḥmetten birisin eyle cānā bir yaña
9. Cānına oldı **Necātī**nüñ ḥavāle ' ışk-ı yār
İy ecel sen de gelüp itme teḳāza bir yaña

⁴⁰⁸ Tahmis *Bursalı Rahmi Çelebi ve Divanı*'nda (RD) tespit edilmiştir, Tıġlı, F. (2006:108).

⁴⁰⁹ Seyr: vakt, RD.

⁴¹⁰ şalınup: salınur, RD.

⁴¹¹ yaña: yaña oldı, NCD.

⁴¹² bī-çāre: bu, NCD.

⁴¹³ tenhā: şeydā,

⁴¹⁴ cennet: cennet, NCD. || gülşen, RD.

⁴¹⁵ ḳomazam: ḳomazam, NCD. || ḳomazan, RD.

⁴¹⁶ eyleyelden: ideliden, RD.

⁴¹⁷ dil-rübā: dil-berā, RD. Beyitte mısranın anlamı gereği dil-rüba oturmuyor.

Lāle hacletden kızardı göricek ruhsāruñı
Ġonçalar dem-beste kıaldı işidüp güftāruñı
Bulımadılar arayup şive-i reftāruñı⁴¹⁸
Gıtdı Tübā bir yaña serv-i dil-ārā bir yaña

III

Boynıma zencir-i zülfin ideli ol yār bend
Halka halka dūd-ı āhum çarha şalmışdur kemend
Fāide itmez ne lāzım bu dil-i şeydāya⁴¹⁹ pend⁴²⁰
‘Işka māni’ olımaz zāhid kelām-ı hūş-mend⁴²¹
Kimse⁴²² karşı⁴²³ turımaz⁴²⁴ ger⁴²⁵ akşa deryā bir yaña

IV

Ehl-i dünyānuñ dilā gūş itme kıl ü kıalini
Gel kıalender ol bulup⁴²⁶ bir Rūm ili abdālını
Kār u bārı terk idüp bürin melāmet şālını
Māl-ı⁴²⁷ dünyā-ile⁴²⁸ şerh⁴²⁹ eyler tecerrüd hālını⁴³⁰
Yırde Kıārūn bir yaña gökde Mesihā bir yaña

V

Āh-ı **Rahmīden** n’ola gerdūn olursa bī-karār
Gerd-i mihnet eyledi⁴³¹ mir’at-ı kıalbüm⁴³² pür-gubār⁴³³
‘Ārızından zāhir olaldan bu haıı-ı müşg-bār⁴³⁴
Cānına oldı **Necātīnūn** havāle ‘ışk-ı yār⁴³⁵
İy ecel sen de gelüp itme tekızā bir yaña

⁴¹⁸ II. b.: III. b., NCD.

⁴¹⁹ bu dil-i şeydāya: ‘āşık-ı şeydāya, RD.

⁴²⁰ pend: bend, RD.

⁴²¹ III. b.: V. b., NCD.

⁴²² kimse: kimsene, NCD. || kimse, RD.

⁴²³ karşı: karşı, NCD. || māni’, RD.

⁴²⁴ turımaz: durımaz, NCD. || olmaz, RD.

⁴²⁵ ger: -, NCD. || ger, RD.

⁴²⁶ bulup: bilüp, RD.

⁴²⁷ māl-ı: māl-ı, NCD. || ehl-i, RD.

⁴²⁸ ile: ile, NCD. || böyle, RD.

⁴²⁹ şerh: şerh, NCD. || ‘arz, RD.

⁴³⁰ IV. b: VI. b., NCD.

⁴³¹ eyledi: kıldı, RD.

⁴³² kıalbüm: kıalbin, RD.

⁴³³ eyledi: kıldı çün; kıalbim: kıalbin, RD.

⁴³⁴ ‘Ārızından zāhir olaldan bu haıı-ı müşg-bār: Niçe bir bu derd ile ben inleyen zār u nizār, RD.

⁴³⁵ ‘ışk-ı yār: çeşm-i yār, NCD.

Ġazel-i Necātī⁴³⁶ Taḥmīs-i Fazlī⁴³⁷

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
Remel - + - - / - + - - / - + - + / - + -

I

Cām-ı meyden mest olanlar kendüyi Cem şandılar
Cür'asın tığ-ı ecel zaḥmına merhem şandılar
Bezm-i ğamda sākī-i devrānı maḥrem şandılar
Bir dem iken devlet-i dünyāyı bir dem şandılar
Bu fenā gül-zārınuñ 'ıyşını 'ālem şandılar

II

Āb-ı ḥayvān-ile kılmışlar ezel taḥmīrūñi
Eyledün lā' lūñ gibi cānum içinde birūñi⁴³⁸
Çünki naḫşuñda senūñ bulmadılar tezvīrūñi
Ehl-i diller gördiler⁴³⁹ āyīnede taşvīrūñi⁴⁴⁰
Bağrına başmış yatur⁴⁴¹ 'İsā'[y]ı Meryem şandılar

III

Çözdi sünbüller benimçün ṭurra-i ṭarrārını
Dökdi bülbüller gözinden eşk-i gevher-bārını
Nāḥun-ile pāre pāre itdi gül-ruḥsārını
Şol ḫadar zārılıḫ⁴⁴² itdüm kim cihān gül-zārını⁴⁴³

⁴³⁶ Necātī Beg'in tahmisi yapılan bu gazeli Necātī Beg Dīvānı'nda 7 beyittir (Tarlan, 1997: 191). Divanda bulunan 4. ve 5. beyitlerin tahmisinin yapılmadığını veya yapılmışsa da mecmuaya mürettip tarafından mı alınmadığını bilmiyoruz. Divanda olup mecmuada olmayan beyitler divandaki sıra numarası ile verilmiştir:

NCD,4. b.: Çāk çāk itdi ḫara zülfünle Ka'be cübbesin
Jendeler geymişdür İbrāhīm Edhem şandılar
NCD, 5. b.: İncelikde bilūñe mānendi yoḫdur didiler
Yoḫ olalar ki_ol hilāl ebrūlaruñ kem şandılar

⁴³⁷ Tahmis *Kara Fazlī'nin Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Dīvānı* 'nda (KFD) tespit edilmiştir (Özkat, 2005:256).

⁴³⁸ birūñi: yirūñi, KFD.

⁴³⁹ gördiler: göricek, NCD.

⁴⁴⁰ II. b.: III. b., NCD.

⁴⁴¹ başmış yatur: başmışdürür, NCD.

⁴⁴² zārılıḫ: zārīliḫ, KFD. || zārılıḫ: zārīliḫ, NCD.

⁴⁴³ gül-zārını: bünyādını, NCD. || III. b. : II. b., NCD.

Hân-ķāh-ı ŧiven [ü] eyvān-ı mātem ŧandılar

IV⁴⁴⁴

Dest-i ķahr-ile yaķalar⁴⁴⁵ ķekdiler ķāk itdiler
Ķurı yire yaŧını⁴⁴⁶ bī-ķārenüñ aķıtdılar
Bād-ı hıŧm-ile yüregın oynadup incitdiler
Yire sürdiler yüzın yaŧum⁴⁴⁷ gibi acıtdılar⁴⁴⁸
Bilmezem⁴⁴⁹ deryā-yı ‘Ummān’ı benüm nem ŧandılar

V⁴⁵⁰

Bu fenā bezmin felek **Fazlı**’ye ķılmıŧdur maķām
Kāse-i sırden iķürdi tölular andan müdām
ŧimdi ķahr-ile felekden almaĝ-iķün intiķām
ŧundılar bir cür‘ a kim biñ yıl yaŧar iķen tamām
Ol⁴⁵¹ perī-rūlar **Necātī** bizi ādem ŧandılar

25
[57^b]

Ğazel-i Hābībī Tahmīs-i Fuzūlī⁴⁵²

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - + / - + -

I

Tā cünün rahtın giyüp tıtdum⁴⁵³ fenā milkin vaţan
Ehl-i tecrīdem ķabūl itmem⁴⁵⁴ ķabā vü pīrehen
Her ķabā vü pīrehen geysen miŧāl-i ĝonce ben⁴⁵⁵
Ger senüñ-ķün ķılmasam ķāk iy büt-i nāzūk beden

⁴⁴⁴ Tahmīsı yapılmıŧ olan bu beyt NCD’de 6. beyttir.

⁴⁴⁵ yaķalar: yaķasın, KFD.

⁴⁴⁶ yaŧını: baŧını, KFD.

⁴⁴⁷ yaŧum: baŧum, KFD.

⁴⁴⁸ Yire sürdiler yüzın yaŧum gibi acıtdılar: Yüzine kefler urub yire sürüb acıtdılar, NCD.

⁴⁴⁹ bilmezem: bilmezen, NCD.

⁴⁵⁰ Tahmīsı yapılmıŧ olan bu beyit NCD’de 7. beyttir.

⁴⁵¹ ol: bu, NCD.

⁴⁵² Tahmīs *Fuzūlī Divānı*’nda (FD) tespit edilmiŧtir (Kılınç, 2021: 694).

⁴⁵³ tıtdum: dutdum, FD.

⁴⁵⁴ itmem: etmen, FD.

⁴⁵⁵ ben: men, FD.

Gürum olsun ol kabā egnümde pīrāhen kefen

II

Gerçi sevdā-yı ser-i zülfündenem zār ü zelīl
Geçmem⁴⁵⁶ ol sevdādan olduğça baña⁴⁵⁷ c ömr-i tavīl
Şanma terk idem⁴⁵⁸ bu sevdāyı⁴⁵⁹ ger olsam hem katīl⁴⁶⁰
Çıkmaya⁴⁶¹ sevdā-yı zülfün başdan iy meh ay u ıl⁴⁶²
Üstühvān-ı kellem içre tutsa⁴⁶³ c akrebler vaţan

III

Ġālib oldu şubh-dem şevk-ı gül-i rüyuñ baña⁴⁶⁴
Seyr-i bāğ itdüm⁴⁶⁵ ki vire bŷy-ı gül⁴⁶⁶ teskīn aña
Gül görüp yāduñla dürr-i eşk şaçdum her yaña
Düşdi şebnem bāğa gir tā gül nişār itsün⁴⁶⁷ saña
Sebzenüñ her bergine bir dŷr ki tapşurmuş çemen

IV

Dir idüm iy gül⁴⁶⁸ getürme hiç derd ehline şek
Tā seni hem şalmaya⁴⁶⁹ bir derde devrān-ı felek
Almaduñ pend imdi c āşıksın⁴⁷⁰ işüñ āh eylemek
İy gönül c ışk ehline bir dem⁴⁷¹ gülerdüñ şemc tek
Men dimez miydüm ki ferdā⁴⁷² ağlayasıdur gülen

V

Ĥvāh sincāb eylesün ferşin **Fuzūlī** ĥvāh kül
Heçr-ile⁴⁷³ muţlak yuķu görmez u⁴⁷⁴ eglenmez gönül

⁴⁵⁶ geçmem: geçmen, FD.

⁴⁵⁷ baña: maña, FD.

⁴⁵⁸ idem: edem, FD.

⁴⁵⁹ sevdāyı: sevdānı, FD.

⁴⁶⁰ hem: men, FD.

⁴⁶¹ çıkmaya: çıkmaya || FD.

⁴⁶² ay u ıl: ger yüz yıl, FD.

⁴⁶³ tutsa: dutsa, FD.

⁴⁶⁴ baña: maña, FD.

⁴⁶⁵ itdüm: etdüm, FD.

⁴⁶⁶ vire bŷy-ı gül: bŷy-ı gül vire, FD.

⁴⁶⁷ itsün: etsün, FD.

⁴⁶⁸ dir: der || gül: dil, FD.

⁴⁶⁹ şalmaya : şalmasun, FD.

⁴⁷⁰ c āşıksın: c āşıksan, FD.

⁴⁷¹ bir dem, FD. || her dem, HBD.

⁴⁷² ferdā: řañla, FD. || ferdā: bir gün, HBD.

⁴⁷³ heçr-ile: heçr ara, FD.

⁴⁷⁴ u: göz, FD.

Yârsuz   ışık ehlinüñ diñlenmegi mümkin degül
Nice diñlensün **Ĥabîbî**⁴⁷⁵ sensüz iy endâm-ı gül
Kim⁴⁷⁶ batar cismine tende her tÿy⁴⁷⁷ olmış bir diken⁴⁷⁸

26
[57^b-58^a]

Muĥammes-i Fuzûlî Bağdâdî⁴⁷⁹

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün
Remel - + - - / - + - - / - + - + / - + -

I

Vây yüz biñ vây kim dil-dârdan ayrılmışam
Fitne-çeşm-i sâhir-i ĥûn-ĥ^vârdan ayrılmışam
Bülbül-i şūrīdeem gül-zârdan ayrılmışam
Kimse bilmez kim ne nisbet yârdan ayrılmışam
Bir ĥad[i] şimşâd u gül-ruĥsârdan ayrılmışam

II

Ķaddî tûba la' li firdevsün şarâb-ı Kevşeri
Ĥulķı u⁴⁸⁰ ĥûyı melek⁴⁸¹ sîretde emşâl[i] peri⁴⁸²
Burc-ı eflâküñ sa' âdetlü şereflü aĥteri
Ĥüsn-ârâ ĥûblar mecmû' asınuñ serveri⁴⁸³
Bir ĥad[i] şimşâd u gül-ruĥsârdan ayrılmışam

III⁴⁸⁴

Āşiyân-ı⁴⁸⁵ şevķden cānum tenüm⁴⁸⁶ alüdedür

⁴⁷⁵ Ĥabîbî: Ĥabîbî, FD. || Ĥabîbîn, HBD.

⁴⁷⁶ kim: çün, HBD.

⁴⁷⁷ tÿy: tÿg, FD. || tük, HBD.

⁴⁷⁸ diken: tiken, FD. || tiken, HBD.

⁴⁷⁹ Bu muĥammes *Fuzûlî Dîvânı* 'nda (FD) tespit edilmiştir (Kılınç, 2021:698).

⁴⁸⁰ Ĥulķı u: ĥulķ u, FD.

⁴⁸¹ melek: çün melek, FD.

⁴⁸² emşâl- peri: emşâli peri, FD.

⁴⁸³ ĥûblar mecmû' asınuñ serveri: mecmû' ı ĥûblaruñ ser-â-ser serveri, FD.

⁴⁸⁴ III. B.: V.B., FD.

⁴⁸⁵ âşiyân: iştiyâķ, FD.

⁴⁸⁶ cānum tenüm: cān u dilüm, FD.

Şām-ı ğam ferzâne-yi bahtum benüm⁴⁸⁷ āsūdedür⁴⁸⁸
Ağlamağdan çeşm ü cism-i nātüvānum⁴⁸⁹ şudadur⁴⁹⁰
Şanma iy hem-dem ki feryādum benüm⁴⁹¹ bī-hūdedür
Bir kaç[i] şimşād u gül-ruhsārdan ayrılmışam

IV

Düşmişem ğam-ḥāne-yi hicrāne zār u derd-nāk
Nāḥun-ı ḥasret-ile⁴⁹² idüb giribānumı çāk
Günde yüz kez tīg-i hecr-ile⁴⁹³ oluram ben⁴⁹⁴ helāk
Gerdiş-i devvār cevrenden men-i dil-ḥaste nāk⁴⁹⁵
Bir kaç[i] şimşād u gül-ruhsārdan ayrılmışam

V⁴⁹⁶

Düstlar ben⁴⁹⁷ nāle vü feryād kılsam ‘ ayb imen⁴⁹⁸
Çarḥ-ı bed-mihrūñ elinden dād kılsam ‘ ayb [imen]
Ġam diyārında⁴⁹⁹ dil-ārā yād⁵⁰⁰ kılsam ‘ ayb imen⁵⁰¹
Bu binā birle cihānda ad kılsam ‘ ayb imen⁵⁰²
Bir kaç[i] şimşād u gül-ruhsārdan ayrılmışam

VI

Vaşl umup cevr ü cefāsını çekerken cān henüz
Cism-i ğamnākümde var-iken ğam-ı hicrān henüz⁵⁰³
Mihir umup şevķında yanarken dil-i sūzān [henüz]⁵⁰⁴
Yitmedin pāyāne āh u nāle vü efgān [henüz]
Bir kaç[i] şimşād u gül-ruhsārdan ayrılmışam

VII

⁴⁸⁷ benüm: menüm, FD.

⁴⁸⁸ āsūdedür: uyğudadur, FD.

⁴⁸⁹ nātüvānum: derdnāküm, FD.

⁴⁹⁰ şudadur: susadur, FD.

⁴⁹¹ benüm: menüm, FD.

⁴⁹² ile: bilen, FD.

⁴⁹³ tīg-i hecr-ile: hecr tīgıylan, FD.

⁴⁹⁴ ben: men, FD.

⁴⁹⁵ nāk: ḥāk, FD.

⁴⁹⁶ V. B. : III. B., FD.

⁴⁹⁷ ben: men, FD.

⁴⁹⁸ imen: imes, FD.

⁴⁹⁹ diyārında: diyārın, FD.

⁵⁰⁰ yād: ābad, FD.

⁵⁰¹ imen: imes, FD.

⁵⁰² imen: imes, FD.

⁵⁰³ VI. B./ 2.m: VI.B/ 3.m, FD.

⁵⁰⁴ VI. B./ 3.m: VI. B./ 2.m, FD.

Milk-i vaşlı dil-berüñ gönümde ma' mūr olmadın
İşğ cāmından dil ü cān mest ü maḥmūr olmadın
Derd-i bī-dermān-ı hecrinden daḥı⁵⁰⁵ dūr olmadın
Hem **Fuzūlī** ' ışğ u ' āşıklıkı meşhūr olmadın
Bir ḳad[i] şimşād u gül-ruḥsārdan ayrılmışam

27

[58^a]

Ġazel-i Sulṭān Selīm Şāh⁵⁰⁶ Tahmīs-i Medḥi⁵⁰⁷

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün
Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

I

' İzāruñ şem' inün biz ' āşığ-ı giryānıyuz cānā
Şaḩuñ sevdāsınuñ mecnūn-ı ser-gerdānıyuz cānā
Ṭarīk-i ' ışğ-ı pākūñ bī-ser ü sāmānıyuz cānā⁵⁰⁸
Maḩabbet şāhınuñ bir bende-i fermānıyuz cānā
Gedā-yı kūy-ı ' ışğuz ' ālemūñ sulṭānıyuz cānā

II

Maḩallūñ yādına gözden n'ola eşki revān itsem
Sirişk-i lāle-reng-ile yolını gül-sitān itsem
Bu yüzden mā-cerāmı ṭañ mıdur saña ' ayān [itsem]
Ruḩuñ āñup n'ola yolında⁵⁰⁹ feryād u fiğān itsem⁵¹⁰
Cinān⁵¹¹ gül-zārınuñ biz bülbül-i nālānıyuz cānā

III

Bıḩamdillāḩ ḩalāş olduḩ ciḩānda ḩuşşa vü ḩamdan
Götürdük ayāğı bir dem çeküldük bezm-i ' ālemden
Anuñ keyfiyyetin bilmezdi kimse nesl-i ādemden

⁵⁰⁵ daḩı: tenüm, FD.

⁵⁰⁶ Tahmise konu olan gazel; *Selīmī (II.Selīm) Dīvançesi* 'nde (SD) tespit edilmiştir (Kesik, 2012:38).

⁵⁰⁷ Tahmis, *Medhi Divanı* 'nda (MD) tespit edilmiştir (Seyhan, 2000:243).

⁵⁰⁸ vr. 58^b

⁵⁰⁹ yolında: kūyuñda, SD.

⁵¹⁰ itsem: itsek, SD.

⁵¹¹ cinān: fenā, SD.

‘Ademden gelmedin⁵¹² bezm-i vücūda bāde ol demden
Lebüñ esrārınuñ biz vālih ü hayrānıyuz cānā

IV

Bize şun sākıyā ‘ışkuñ meyin kim biz cem-i ‘ışkuz
Biz ey rūḥ-ı muşavver tā ezelden hem-dem-i ‘ışkuz
Bizi bī-gāne zann itme şaḳın biz maḥrem-i ‘ışkuz
Niçe demdür muḳīm-i vādī-i derd ü ğam-ı ‘ışkuz
Ser-i kūy-ı fenānuñ⁵¹³ şanma kim mihmānıyuz cānā

V

Bizi zāhid muḳayyeddür şanur cām-ı müdām-ile
Degül perverde cismüm Ḥaḳ bilür nān-ı ḥarām-ile
N’ola **Medḥī** gibi meşhūr olursam nīk-nām-ile
Selīmī-veş lebüñ vaşfin idüb şīrīn-keḷām- [ile]
Zamānuñ himmetüñle Ḥusrev-i devrānıyuz cānā

28

[58^b-59^a]

Muḥammes-i Fuzūlī Bağdādī⁵¹⁴

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - + / - + -

I

Ten bozıldı eşk-i çeşm-i ḥūn-feşānumdan benüm⁵¹⁵
Yandı⁵¹⁶ cān göñlümdeki sūz-ı nihānumdan benüm⁵¹⁷
Tā eşer var cism ü cān-ı nātüvānumdan benüm
Ġam kem itmez göz ü göñlüm cism ü cānumdan benüm
Bu başumdan şavılıp ol gitse yanumdan benüm⁵¹⁸

II

⁵¹² gelmedin: gelmeden, SD.

⁵¹³ fenānuñ: vefānuñ, SD.

⁵¹⁴ Muhammes *Fuzūlī Dīvānı*’nda (FD) tespit edilmiştir (Kılınç, 2021:696).

⁵¹⁵ benüm: menüm, FD.

⁵¹⁶ yandı: köydi, FD.

⁵¹⁷ benüm: menüm, FD.

⁵¹⁸ benüm: öenüm, FD.

Meyl-i vaşl egmiş qadümni çeng-i bezm-i târ⁵¹⁹ tek
Reglerüm şızlar el ursam çeng üzere târ tek
Çeng ü⁵²⁰ ney mümkün mi⁵²¹ ide zârlık ben⁵²² zâr tek
Pes⁵²³ ki memlûyam hevâ-yı ʿışka mûsîkâr tek
Biñ figân her dem çıkar⁵²⁴ her üstühvânımdan benüm⁵²⁵

III

ʿĀlemi tutdı⁵²⁶ sirişküm qanı tutmazsın⁵²⁷ haber
Şaldı yaşum rahneler odlara⁵²⁸ kılmazsın nazâr
Qan yaşumdan sarı kim tutmuş⁵²⁹ yoluñ kıl bir güzer
Meyl kıl benden⁵³⁰ yaña menden bu istignâ yiter
Qanlı isem dâhı gel geç şimdi qanımdan benüm⁵³¹

IV

Göz evi tek oldı eşkümden çok⁵³² evler garq-âb
Öz evi teg kıldı çok⁵³³ ev merdüm-i çeşmüm harâb
ʿĀlemi seyl-âba virdüm iy cemâl-i âfitâb
Görinür merdüm gözine seyl-ile⁵³⁴ kopmuş habâb
Şuya her ev kim gider eşk-i revânımdan benüm⁵³⁵

V

İy hayâlün halveti naqd-i revânımdan maḥzeni
Gözyaşı olur revân her geh hayâl itsem seni
Luḫf umup senden ser-i kûyuñda tutdum⁵³⁶ meskeni
Gel gözüm nûrı **Fuzûlî** tek çok⁵³⁷ ağlatma beni⁵³⁸

⁵¹⁹ târ: zâr, FD.

⁵²⁰ çeng ü: çeng, FD.

⁵²¹ mi: kim, FD.

⁵²² ben: men, FD.

⁵²³ Pes: bes, FD.

⁵²⁴ çıkar: çıhar, FD.

⁵²⁵ benüm: menüm, FD.

⁵²⁶ tutdı: dutdı, FD.

⁵²⁷ tutmazsan: dutmazsan, FD.

⁵²⁸ odlara: yollara, FD.

⁵²⁹ tutmuş:ndutmuş, FD.

⁵³⁰ benden: menden, FD.

⁵³¹ benüm: menüm, FD.

⁵³² çok: çoḫ, FD.

⁵³³ çok: çoḫ, FD.

⁵³⁴ ile: ilen, FD.

⁵³⁵ benüm: menüm, FD.

⁵³⁶ tutdum: dutdum, FD.

⁵³⁷ çok: çoḫ, FD.

⁵³⁸ beni: meni, FD.

İncimez mi hâtıruñ âh u figānumdan benüm"⁵³⁹

29

[59^a]

Ġazel-i Sultān Selīm Şāh⁵⁴⁰ Tahmīs-i Maḥremi⁵⁴¹

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - + / - + -

I

İy güzellik⁵⁴² bağı⁵⁴³ içre tāze serv-i ser-bülend
Görmedi ḳaddüñ gibi bir naḥl-i gül hiç⁵⁴⁴ naḥl-bend
Zülfünün her bir ḳılında bağıldur yüz müstemend
Tā mu' anber kākülün ḥurşīde şalmışdur kemend
Bağlamışdur boynumı zencir-i zülfün bend bend

II

Ṭūṭiye ta' līm-i nāz eyler lebün güftārda
Ögredür ṭāvūsa cilve ḳāmetün reftārda
Çāk-sīne sūḥte diller lāleler⁵⁴⁵ kühsārda
Ḳadd-i dil-cū-yı⁵⁴⁶ nihālin gördi çün gül-zārda
Bir⁵⁴⁷ ayağ üzre⁵⁴⁸ ṭurup⁵⁴⁹ ta' zīm ider⁵⁵⁰ serv-i bülend

III

İşigünde baş u cān⁵⁵¹ virmek diler cānā gönül
Vaşlınuñ gül-zārına irmek⁵⁵² diler cānā gönül

⁵³⁹ benüm: menüm, FD.

⁵⁴⁰ Mehmet Fatih Köksal, "Yavuz Sultan Selīm'in Türkçe Şiirleri" isimli makalesinde bu gazeli "Yavuz'a aidiyeti şüpheli şiirler" arasında değerlendirdiğini belirtmiştir. (Köksal, 2019:278).

⁵⁴¹ Bu tahmis Nail Boysak'ın yüksek lisans tezinde (NB) yer almaktadır (Boysak, 2007:160).

⁵⁴² güzellik: güzelün, NB.

⁵⁴³ bağı: bağı, NB.

⁵⁴⁴ hiç: hem, NB.

⁵⁴⁵ diller laleler: -, NB.

⁵⁴⁶ cū-yı: cūyun, NB. || cū-yı: cūyun, MFK.

⁵⁴⁷ bir: -, NB. || bir: -, MFK.

⁵⁴⁸ üzre: üstine, NB. || üzre: üstine, MFK.

⁵⁴⁹ ṭurup: ṭurdu, NB. || ṭurup: ṭurdu, MFK.

⁵⁵⁰ ider: idüp, MFK.

⁵⁵¹ baş u cān: cān u baş, NB.

⁵⁵² irmek: girmek, NB.

Leblerüñ şeftâlusun⁵⁵³ dirmek diler cânâ gönül
‘ Anber-efşân⁵⁵⁴ zülfüne irmek⁵⁵⁵ diler cânâ gönül
Allâh Allâh ne uzun sevdâya düşmüş derd-mend

IV

Bağrımı hün ideli fūrkat⁵⁵⁶ dil-i āvārenūñ⁵⁵⁷
Her birinde⁵⁵⁸ bir kızıl ırmağ⁵⁵⁹ revāndur⁵⁶⁰ yārenūñ⁵⁶¹
Añlamazsın çünki derdin ‘ āşık-ı bī-çāre[nūñ]
Zāhidā⁵⁶² men‘ eyleme ‘ ışkından⁵⁶³ ol meh-pārenūñ
Şöyle tolmışdur gönül kim kalmamışdur cāy-i pend⁵⁶⁴

V

Maḥremī şad ḥançer-i hicrān-ile ol sīm-ten
Kaṭ‘ iderse başuñı kaṭ‘ a yüzüñ döndürme sen
İşit imdi ne dimişdür ol şeh-i mülk-i suḥan⁵⁶⁵
İy **Selīmī** ḥaṭṭ sevdāsundan ānuñ baş çeken
Pārelensün tīg-i mihnetle kalem-veş bend bend

30

[59^b-60^a]

Ġazel-i Sultān Süleymān Tahmīs-i ‘ Işkı⁵⁶⁶

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - + / - + -

⁵⁵³ şeftâlusun: şeftâlusun, NB.

⁵⁵⁴ ‘ anber-efşan: ‘ anber- efşānunñ, NB.

⁵⁵⁵ zülfüne irmek: -, NB.

⁵⁵⁶ fūrkat: fūrkat-i, NB.

⁵⁵⁷ dil-i āvārenūñ: dil-avārenūñ, NB.

⁵⁵⁸ birinde: birinden, NB.

⁵⁵⁹ ırmağ: ırmağ, NB.

⁵⁶⁰ revāndur: olupdur, NB.

⁵⁶¹ yārenūñ: pārenūñ, NB.

⁵⁶² zāhidā: nāşihā, NB.

⁵⁶³ ‘ aşkından: mihrinden, NB.

⁵⁶⁴ cāy-i pend: cay-pesend, NB.

⁵⁶⁵ İşit imdi ne dimişdür ol şeh-i mülk-i suḥan: Anuñçün kim ne dir gör ḥusrev-i mülk-i suḥan, NB.

⁵⁶⁶ Bu tahmis *Aşkî Dîvânî*’nda (ID) tespit edilmiştir (Uzun, 2011:242).

I

Ülfet-i ʿışk eyleyen ünsiyyet-i cān istemez
İhtilāt-ı halk u teklifāt-ı insān istemez
Terk ider cümle cihān mülkini ʿ unvān istemez
İhtiyār-ı fakr iden dergāh u eyvān istemez
Zād-ı ğamdan özge hergiz kendüye nān istemez

II

Eyleyenler gūşe-i fakr u fenā-yı ihtiyār
Tac-ı hürşid [ü] felek tahtından eylerler karar
Māsivādur ʿ ayna almazlar bu fānī kār u bār
Şol ki istiġna seririne oturdu şāh-vār
Ser-ta-ser olmaġa heft iqlīme sultān istemez

III

Dāġlarla lāle-zārı sīnem olmuş bāġ u rāġ
Cüy-bār-ı eşkim ol bāġ içre aġar çāġ çāġ
N’ola gül-zār-ı cihān seyrinden eylersem ferāġ
Sīnesine her ki kesdi naʿl ü yaġdı tāze dāġ
Eylemez bāġa nazar seyr-i gülistān istemez

IV

Çılsalar kūyiñda cānā cism-i efgārum dünīm
İşigüñden bir qadem gitmem yabana Hakk-ı ʿ alīm
Çün buyurmuş Hāzret-i Sultān Süleymān bin Selīm⁵⁶⁷
Ol ki ʿ ışk ehlidür olur kūy-ı dilberde muķīm
Eyleyüp dīvānelik taġ u beyābān istemez

V

ʿ Işkiyā cām-ı ezeldür cānı bī-hūş eyleyen
Yād kılmaz ʿ ālemi kendin ferāmūş eyleyen
Katreye şaymaz muķit-i ʿ ışk-ıla cūş eyleyen
İy Muķibbī yār elinden bir qadeh nūş eyleyen
Hızr elinden ger olursa āb-ı hayvān istemez

⁵⁶⁷ vr. 60^a

Ġazel-i Sultān Süleymān⁵⁶⁸ Tahmīs-i Bākī⁵⁶⁹

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
Remel - + - - / - + - - / - + - + / - + -

I

Cāme-i şihhat Hudā'dan halka bir hil' at gibi
Bir libās-ı fāhır olmaz cisme ol kisvet gibi
Var-iken baht u sa' ādet kuvvet ü kudret gibi
Halk içinde mu' teber bir nesne yok devlet gibi
Olmaya devlet cihānda bir nefes şihhat gibi

II

Ehl-i vahdet kā' inātuñ ' ākil [ü] dānāsıdur
Merd-i fāriğ ' ālemüñ mümtāz ü müsteşnāsıdur
Gör ne dir ol kim sözi güyā Mesīh enfāsıdur
Saltanat didükleri ancak cihān gavgasıdur
Olmaya baht u sa' ādet dünyede vahdet gibi

III⁵⁷⁰

' Ālemi gözden geçürseñ eyleseñ biñ yıl raşad
Devr içinde turmasañ görsen hezārān nīk ü bed
Her taraftan gelse⁵⁷¹ dünyā malı aḳsa⁵⁷² bī-⁵⁷³ aded⁵⁷³
Olsa deryā⁵⁷⁴ ḳumlarınca⁵⁷⁵ ' ömrüñe ḥadd ü ' aded
Gelmeye bu şīşe-i dehr⁵⁷⁶ içre bir sâ' at gibi

IV⁵⁷⁷

Tā' at-i Haḳ mūnis-i bezm-i beḳādur ' āḳıbet

⁵⁶⁸ Muhibbî'ye ait gazel *Muhibbî Dîvânı*'nda (MHD) yer almaktadır (Yavuz, K. ve Yavuz, O. , 2016: 1676/ C.2).

⁵⁶⁹ Bu tahmis *Bākî Dîvânı*'nda (BD) (Küçük, S., 2019:90) ve *Muhibbî Dîvânı*'nda (MHD) tespit edilmiştir (Yavuz, K. ve Yavuz, O. , 2016: 82/ C.1).

⁵⁷⁰ III.B: IV. B., BD. || III. B.: IV. B., MHD.

⁵⁷¹ gelse: aḳsa, BD. || gelse: aḳsa, MHD.

⁵⁷² aḳsa: gelse, BD. || aḳsa: gelse, MHD.

⁵⁷³ bī-⁵⁷³ aded: lā-yu' ad, BD. || bī-⁵⁷³ aded: lā-yu' ad, MHD.

⁵⁷⁴ deryā: ḳumlar, BD. || deryā: ḳumlar, MHD.

⁵⁷⁵ ḳumlarınca: şaḡışınca, BD. || ḳumlarınca: şaḡışınca, MHD.

⁵⁷⁶ dehr: çarḫ, BD. || dehr: çarḫ, MHD.

⁵⁷⁷ IV. B.: III. B. || IV. B.: III. B., MHD.

Şihhat-i cān u cihān⁵⁷⁸ senden cüdādur ‘āķıbet
Bād-ı şarşardır fenā ‘ālem hebādur ‘āķıbet
Ƙo bu ‘ayş u ‘işreti çünkim fenādur ‘āķıbet
Yār-i bākī ister iseñ olmaya tã‘at gibi

V

Menzil-i āsāyiş-i ‘uķbāya isterseñ vuşul
Ėubb-i dūnyādan ferāğat gibi olmaz tođrı yol
Şād-mān erbāb-ı ‘uzletdür hemān **Bākī** melul⁵⁷⁹
Ger Ėuzūr itmek dilerseñ iy **MuĖibbī** fāriğ ol
Olmaya vaĖdet maķāmı gūşe-i ‘uzlet gibi

32

[60^b]

Ėazel-i Sulţān Süleymān Tahmīs-i ‘Ubeydi⁵⁸⁰

fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - + / - + -

I

Her⁵⁸¹ dem elden Ėomayup bir rūĖ-ı gül-nār etegin
Tutagör āb-ı revān gibi çemen-zār etegin
Tutma zāhid gibi zūhdūñ hele zinhār etegin
Pend gūş itme dilā alma ele ‘ār etegin
Ƙo ne dirlerse disünler tutagör yār etegin

II⁵⁸²

İtmege gülşen-i ‘ālemde dilā ‘ayş u tãrāb
Bulmadum bir gül-i bī-Ėārı idüp sa‘y [ü] tãleb
Ben çeküp derd-i hezār u Ėam u endūh [u] ta‘ab
Müdde‘ ĩ dāmen-i dildāra irişse ne ‘aceb

⁵⁷⁸ cihān: beden, BD. || cihān: beden, MHD.

⁵⁷⁹ vr. 60^b

⁵⁸⁰ Bu tahmis *MuĖibbī Dīvānı*’nda (MHD) tespit edilmiştir (Yavuz, K. ve Yavuz, O. , 2016: 85/ C.1).

⁵⁸¹ her: bir, MHD.

⁵⁸² II. B.: III. B., MHD.

Çanda kim⁵⁸³ açıla⁵⁸⁴ gül⁵⁸⁵ tutar⁵⁸⁶ anuñ ħār etegin

III⁵⁸⁷

Ġam-ı ebrūsı ile addũn eger olsa hilāl
ākatũn āk oluban za' f seni itse ħayāl
' Arz-ı ħāl eylemege almasa güftāra mecāl
Ĥvābda yāri görüp fırsat ile būsesein al
Uyanup ħıřma gelürse oma inkār etegin

IV⁵⁸⁸

Rāh-ı ' ıřķında civānuñ⁵⁸⁹ şu adar ekdümelem
almadı görmedüme güşşa vü endüh u sitem
ana ġarķ olsa gözüm yaşı ' aceb mi her dem
Baña her laħza gelür derd ü belā mihnet⁵⁹⁰ ü ġam
Müşkil işdür kişi kim tuta sitemkār etegin

V

İy ' Ubeydī dil-i pür-ġamda řafā almadı ħiç
Çekmedüme bu cihān içre belā almadı ħiç
Ol perī itmedüme cevri ü cefā almadı ħiç
İy Muħibbī benī-ādemde vefā almadı ħiç
Sen de⁵⁹¹ Mecnūn-řifat tut yüri řaġlar etegin

33

[61^a]

Ġazel-i Sulān Selīm Tahmīs-i Bākī⁵⁹²

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - + / - + -

⁵⁸³ kim: bir, MHD.

⁵⁸⁴ açıla: gül, MHD.

⁵⁸⁵ gül: açıla, MHD.

⁵⁸⁶ tutar: tuta, MHD.

⁵⁸⁷ III. B.: IV. B., MHD.

⁵⁸⁸ IV. B.: II. B., MHD.

⁵⁸⁹ civānuñ: nigāruñ, MHD.

⁵⁹⁰ mihnet: güşşa, MHD.

⁵⁹¹ sen de: sen daħı, MHD.

⁵⁹² Bu tahmis *Bākī Dīvānı*'nda *Tahmīs-i ġazel-i Sulān Selīm Ĥān* bařlıġıyla yer almaktadır (Küçük, 2019:92).

I

İy cemālũn pertev-i envār-ı şubḥ-ı lem-yezel
Ber-ter olsa menzĩlũn ḥürşĩd-i enverden maḥal
Sende göstermiş kemāl-i şun'ın Üstād⁵⁹³-ı ezel
Ḳudretin ızhār idüb Ḥak Ḥazreti 'azze ve cel
Cümle ḥübān içre sen cānānı kılmış bĩ-bedel

II

İşigün üftādesi kem-ter gedā mihr-i münĩr
Pençe-i ḥürşĩd-i 'alem-tāba ḥüsnũn dest-gĩr
Her gedā-yı āsitānuñ bir şeh-i şāhib-serĩr
Mısr-ı dilde şāh olur yüzũn görüp olan esĩr
Ḥüsni iy Yūsuf'dan aḥsen iy güzellerden güzel

III

'Āşıkā yād-ı lebũn cām-ı şarāb-ı dil-güşā
Cāna ol la' l-i muşaffādur mey-i bezm-i şafā
Rũḥ-baḥş olmış Mesĩhā-veş o la' l-i cān-fezā
La' l-i mey-günũn görüp cān virmeyen kimdür şehā
Pes meger ādem degül 'aqlında yā⁵⁹⁴ vardır⁵⁹⁵ ḥalel

IV

Ḥalkā-i zũlf-i siyāhuñ iy saçı misk⁵⁹⁶-i Ḥoten
Nā' l-i şeb-dĩz -i ḥaṭũndur dirler erbāb-ı suḥan
Kimdür ol ruḥsāre-i gül-gũn-ile senden geçen
Ḥüsnũni bir dem gören iy ḥusrev-i şĩrĩn-dehen
'Aşkuña Ferhād olup yoluña⁵⁹⁷ cān virse maḥal

V

Ḳaddũne ḥil' at biçelden ḥüsn[i] ḥayyāt-ı kazā
Gün gibi yaḳduñ cihānı iy meh-i zerrĩn kabā
Çāk idüpdür gerçi kim şabrum girĩbānın cefā
Dāmenũn cevri-ile elden kıya şanma dil-rübā⁵⁹⁸
Ol olacaḳ iş degül yaḳam ṭutınca tā ecel

⁵⁹³ "üstad" kelimesi mürettip tarafından mecmuaya bu şekilde yazılmıştır.

⁵⁹⁴ yā: vardır, BD.

⁵⁹⁵ vardır: yā, BD.

⁵⁹⁶ misk: müşg, BD.

⁵⁹⁷ yoluña: yolunda, BD.

⁵⁹⁸ rübā: berā, BD.

VI

Gözdeki hün-âbe-i âlüm görüp raḥm itmedüñ
Yollar üzre cism-i pâ-mâlüm görüp raḥm itmedüñ
Bu perişân olmuş aḥvâlüm görüp raḥm itmedüñ
Derd-mend-i ‘aşkuñam ḥâlüm görüp raḥm itmedüñ
Yol olur dilden dile ḥod vârdur⁵⁹⁹ dirler⁶⁰⁰ meşel

VII

Bâkıyâ kûy-ı ḥarâbatı nişimen kılduğum
Bezm-i ‘ışkı şem‘i âhumla müzeyyen kılduğum
Ser-nüviştüm ḥâlidür âfâka rûşen kılduğum⁶⁰¹
İy **Selîm** ebrû diyüp çeşm üzre mesken kılduğum
Alnuma ‘ışk-ile yazılan yazulardur ezel

34

[61^b]

Ġazel-i Sultân Selîm Tahmîs-i Bâkı⁶⁰²

mef‘ülü fâ‘ilâtü mefâ‘ilü fâ‘ilün

Muzâri‘ - - + / - + - + / + - - + / - + -

I

Geşt ü güzâr⁶⁰³-ı bâğ ne ḥoşdur nigâr-ile
Bir nev-resîde gönçe-dehen gül‘izar-ile
Çün tâzelendi gül-şen-i ‘âlem bahâr-ile
Ḥoşdur çemende seyr idelüm tâze yâr-ile
Tâ düşmenüñ yüregi yana tâze yarıla

II

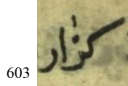
Erkân-ı ‘ışka zerk u riyâdan ḥalel virüp
Zühd adın añma ṭab‘a n’idersin kesel virüp

⁵⁹⁹ ḥod-vârdur: dirlerdi, BD.

⁶⁰⁰ dirler: dirlerdi, BD.

⁶⁰¹ VII. B./ 3. m.: vr. 61^{a/h}

⁶⁰² Tahmîs *Bâkî Dîvânı*’nda *Tahmîs-i Ġazel-i Sultân Selîm Ḥân* başlığıyla yer almaktadır (Küçük, 2019:94).

⁶⁰³

Bāğ-ı bihişt çünki bulunmaz⁶⁰⁴ bedel virüp
Nağd-i cinān degül mi bu kim devlet el virüp
Vaşl-ı habībe fırsat ola nev-bahār-ile

III

Terk eyle zühdi mezheb-i rindān-ı ʿışka gir
Nağd-i revānı bir büt-i zibā-cemāle vir
Bir kaç piyāle bāde çeküp deyr-i bāğa ir
Bülbül kitābın almış ele pendi bu ki dir
Hōşdur piyāle bir şanem-i gül-ʿizār-ile

IV

Hātır harāb u ʿaql müşevveş sen irmeseñ
Gül-zār-ı cennet olmaya dil-keş sen irmeseñ
Güller çemende görünür āteş sen irmeseñ
İy nev-bahār-ı hüsn Hızır-veş sen irmeseñ
Gül-şen gözüme dūzah olur intizār-ile

V

Olsun hezār-ı zār u dil-figār çākerüñ
Kılsun figān ü nāleler üftādelerüñ⁶⁰⁵
Dellāl-i hüsnü bülbül⁶⁰⁶-i çemendür gül-i terüñ
İncinme āh-ı ʿāşika cānā ki güllerüñ
Artar cemāl-i revnaķı āh u zār⁶⁰⁷-ile

VI

Virmiş ʿizār-ı yāra şafā haţ-ı dil-güşā
Yazmış ruĥında sure-i *ve ʿş-şems-i ve ʿd-duĥā*
Bulmuş cemālī āyīnesi māh-veş cilā
Mir ʿāt-ı hüsne şanma keder irişse dilā
Nür āyeti yazılsa haţ-ı müşg-bār-ile

VII

Seyl-āb gibi şaldı belā leşgeri aķın
Tir-i kazāya oldı ber-ā-ber ıraķ u yaķın
Seng-i fenāya çaldı hevā şabr zevraķın⁶⁰⁸
Ta ʿn itme emr-i Haķka yüri müdde ʿi şaķın
Ahvāl-i ʿaşk çünki degül ihtiyār-[ile]

⁶⁰⁴ bulunmaz: alınmaz, BD.

⁶⁰⁵ üftādelerüñ: üftāde-i derüñ, BD.

⁶⁰⁶ bülbül: mürğ, BD.

⁶⁰⁷ zār: hezār, BD.

⁶⁰⁸ vr. 61^{b/h}, VII. B./ 3. m.-VIII. B.

VIII

Gül gibi şi' r-i **Bâkîye** bir dem kulağun [ur]
Derd-i derûnı bülbül-i şūrīde-ḥāle şor
Gel bir kenāra meclis-i mihr ü vefāyı gör⁶⁰⁹
Şun la' l-i cān-fezāyı **Selīme** şehā ki olur
Yārūn şafā-yı vuşlatı būs u kenār-ile

35

[62^a]

Ġazel-i Necātī Tahmīs-i Bâkī⁶¹⁰

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün
+ + - - / + + - - / + + - - / + + -

I

Rāyet-i fitne çeküb ol ḳad-i dil-cū begler
Uşdılar başına⁶¹¹ her şūh-ı cefā-ḥū begler
Bir yire geldi nice ḡamzesi cādū begler
Bir alay oldı perī şīveli āhū begler
Gözi āhūlarun alayına yā Hū begler

II

Ḳaynadup nār-ı maḡabbet-ile bu ḥūn-ı cigeri
Gözlerümden aḳıdur kendü görünmez o perī
Şanmañuz nev' -i beşerden gele bu şīveleri
Bir perī için aḳar iki gözüm çeşmeleri
Şaḳınuñ bilmiş olun ḳanludur⁶¹² ol şu begler

III⁶¹³

Pāk-rū tāze-civāndur baña cānumdan e' azz
Gelmedi yanuma zen ḳısmı meger duḡter-i rez
Baḳmadum aḡlas-ı dībāsına çarḡun⁶¹⁴ bir kez

⁶⁰⁹ gör: ḳur, BD.

⁶¹⁰ Tahmis *Bâkî Divanı*'nda (BD) tespit edilmiştir (Küçük, 2019:98).

⁶¹¹ başına: yanına, BD.

⁶¹² ḳanludur: ılıdur, BD.

⁶¹³ III. B.: IV. B., BD.

⁶¹⁴ çarḡun: dehrün, BD.

Raht u bahtum götüri oda urursañ dutmez⁶¹⁵
Bir iki gün beni bu dünyede maħbüb egler

IV⁶¹⁶

Cān yidürseñ eger ol ħusrev-i şīrīn-dehene
Ġālib olsañ reh-i ıřķında bu gün Kūh-kene
Ne qadar naqd-i revānuñda nişār olsa yine
Bī-vefālīklar ider yolına cānlar virene
‘ Acebā böyle mi olur dünyede hep bu begler

V

Boynıña ħīle kemendin biri bağlar nā-gāh
Çıkarur toğru yoluñdan biri eyler güm-rāh
Bu belāya bulımaz çāre ne dervīş ü ne şāh
Kimseye uymasun ulaşmasun Allāh Allāh⁶¹⁷
Zūlf-i bī-dīn-ile ol ğamze-i cādū begler

VI

Bākiya gel olalum Ka‘be-i dil yolına peyk
Diyelüm sem‘a nidā iricek āħir Lebbeyk
Girelüm rāh-ı Ĥudāya diyüp e’s-sa‘yü ileyk
Ne **Necātī** ne güzeller ne selāmün ne ‘aleyk
Fāriğuz eylemezüz kimseye tapu begler

36

[62^b]

Ġazel-i Fuzūlī Taħmīs-i ‘Amrī

mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün
Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

I

Ta‘alluķ riştesi şol turra-i țarrār yitmez mi
O bütler kayd-bendi bileñe zünnār yitmez mi
Ya deyr-i dilde şüret bağlıyan dīdār yitmez mi

⁶¹⁵ III. b.: V. b., NCBD

⁶¹⁶ IV. B.: III. B., BD.

⁶¹⁷ V.b.: III. b., NCBD.

Göñül yitdi ecel seyr-i⁶¹⁸ rûh-ı dil-dâr yitmez mi
Ağardı müy-ı ser sevdâ-yı zülf-i yâr yitmez mi

II

Giribānuñ dilā kırtarmaduñ dest-i felâketden
Diriğa almaduñ kâmuñ cihānda ‘ıyş u ‘ışretten
Ne hasil arzū-yı vuşlat-ı ‘ışķ-ı maħabbetden
Getürdi⁶¹⁹ başuñı gerdūn ayağa bār-ı miħnetden
Hayāl-i ħalkā-i gīsū-yı ‘anber-bār yitmez mi

III

Çekildi ehl-i ‘ışret kıaldı ħālī iy göñül şoħbet
Gözūñ aç kıl tedârik eyle hūş-yâr olmağa himmet
Çalındı kūs-i rıħlet baġla maħmil eyleme ġaflet
Saña geldi⁶²⁰ ecel peymānesin nūş itmege nevbet
Hevâ-yı çeşm-i mest ü ġamze-i ħūn-ġâr yitmez mi

IV

Fezâ-i lâ-mekāna kıl teveccūh ten otaġından
Ne kılduñ mezrâ^c -ı dünyāda ħāşıl ‘ömr ü çağından
Ne var elde müheyyâ aħiret yat u yaraġından
Yiter oldı kılağa bang-ı rıħlet dehr bāġından
Ne тұrursın⁶²¹ temâşâ-yı ruħ-ı⁶²² gül-zâr⁶²³ yitmez mi

V

Perişân eyle başdan kıo hevâ-yı meyl-i didâr it
Meta^c -ı devlet-i dünyâyı şat bir özge bāzâr it
Bu varlık ‘âlemin terk eyle yokluk istegin kâr [it]
Yiter cem^c eyle bār-ı ma^c şıyet taġyir-i eţvâr it
Hayâ kıl yok mıdur inşāfuñ ol ki⁶²⁴ var yitmez mi

VI

Senūñ bu dâr-ı miħnet künc-i ġaflet oldı seyrānuñ
Çekildi kūşe kūşe bāġ u rāġa cümle yārānuñ
Ne yitdūñ ħavf-ile efsürde-ten yok mı durur cānuñ
Hidāyet menziline yitdiler sa^c y-ile aķrānuñ

⁶¹⁸ seyr-i: zevķ-ı, FD.

⁶¹⁹ getürdi: yitürdi, FD.

⁶²⁰ geldi: yitdi, FD.

⁶²¹ тұrursın: durmuşsan, FD.

⁶²² ruħ-ı: gül-i, FD.

⁶²³ gül-zâr: ruħsâr, FD.

⁶²⁴ ki: kim, FD.

Dalâlet içre sen ƙalduñ saña ol ʿâr yitmez mi

VII

Egerçi iƙtinâ-yı nefis seyr-i rûha hâ'ildür
Maƙâm-ı ʿışƙa ʿAmrî vâşıl olmaƙ cānâ ƙâbildür
Sülûk ehl-i maħabbet içredür el-ƙışşa dâhildür⁶²⁵
Fuzûlî dime yitmek menzîl-i maƙşûda müşkildür
Tutan⁶²⁶ dāmân-ı şerʿ - i Aħmed-i Muħtâr yitmez mi

37⁶²⁷

[63^a]

[?]

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

I

Ġam-ı ʿışƙuñla ƙoy bu dil za'îf ü nâ-tüvân olsun
Vücûdum varlığı ʿâlemde yoƙ olsun nihân olsun
İşüm feryâd u zâr-ıla aşum âh u figân olsun
Bugün ʿuşşâƙ içinde cümle dünyâya ʿayân olsun
Beni öldür vücûdumdan ne nâm u ne nişân olsun

II

Efendim sevdüğüm bil senden ayru râħatum yoƙdur
Yanuñca sâye-veş şalınmağa hem tãƙatüm yoƙdur
Benüm senden daħı ğayrıya hergiz minnetüm yoƙdur
Ten ü cānumdan özge virmege hîç ƙudretüm yoƙdur
Beni öldür vücûdumdan ne nâm u ne nişân olsun

III

Saña ʿuşşâƙa çünkim iƙtiza oldı cefâ itmek
Dil alup evvelinde şoñra cevr-ile ezâ itmek
Şehâ ben bendeñe olmaz ise senden vefâ itmek

⁶²⁵ vr. 63^a

⁶²⁶ tutan: dutan, FD.

⁶²⁷ Bu muhammesin Yahyâ Bey'in muhammesine nazire olarak yazıldığını düşünmekteyiz, muhammesteki mütekerrir misra "Beni öldür vücûdumdan ne nâm u ne nişân olsun" Yahyâ Bey'e aittir (Bozyiğit, 2021: 325).

Baňa bundan ziyāde yoqdur zevk ü şafā itmek
Beni öldür vücūdumdan ne nām u ne nişān olsun

IV

Kim olam ben ki sen sulţānum-ile eyleyem şoĥbet
Cemālũ görmek-içün çekmişem biñ derd-ile miĥnet
Benüm ʿizzetlü sulţānum kuliña yoqdur rifʿ at
Yiter ʿuşşāq içinde raĥbet ü devlet daĥı ʿizzet
Beni öldür vücūdumdan ne nām u ne nişān olsun

V

Seni görince sevdüm tā ezel rifʿ atlü sulţānum
Fedā olsun yolında ĥānmānum hem daĥı cānum
Bugün luţf eyleyüp kırtar ĥelāl olsun saña kıanum
Günāhum sevdiğümden ĥayrı ger var-ısa canānum
Beni öldür vücūdumdan ne nām u ne nişān olsun

38⁶²⁸

[63^b]

ʿIşķī

fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - + / - + -

⁶²⁸ Bu muhammes Üsküdarlı Aşkî Divanı Tenkitli Metin, Nesre Çeviri ve 16. yy. Osmanlı Hayatının Divandaki Yansımaları'nda (Aşkî Divanı) (ID) tespit edilmiştir (Uzun, 2011:248). Muhammesin mütekerir mısraları Bâkî'nin "*Görelüm âyîne-i devrân ne sûret gösterür*" mısraı üzerine kurulmuştur. *Bâkî Divânı'nda* (BD) tespit edilmiştir (Küçük, 2019: 95). Muhammes ID.'de VII benttir. Mecmû'ada olmayan bentler:

V

Āsitān-ı yārda irişmiş iken rifʿ ate
Rūzigār aldı elüm şaldı diyār-ı ĥurbete
Çarĥ-ı ĥaddār eyledi vaşlı mübeddel fūrķate
Sāde kıldum gönülümüñ levĥini bir meh-şūrete
Görelim âyîne-i devrân ne şūret gösterür

VI

Şāh-ı ʿişķuñ taĥt-gāh-ı cānda kıldum yirini
Pāy-i ʿķla zūlf-i yārũñ baĥladum zencirini
Cümleten mülk-i vücūduñ eyledüm tedbirni
Dilde naķş itdüm hele ben bir şānem taşvirini
Görelim âyîne-i devrân ne şūret gösterür

I

Gâh mir'ât-ı felek rûy-i sa'âdet gösterür
Gâh döner reng-i⁶²⁹ nuhûsetle felâket gösterür
Her⁶³⁰ nefesde 'âşıkā biñ dürlü hâlet gösterür
Eyme iy dil şabr kıl evmek melâmet gösterür
Görelüm âyîne-i devrân ne şûret gösterür

II

İy gönül dünyâ-y-çün yok yire çekme ıztırâb
Niçe şehlerden girü kalmış serâdur bu harâb
'Ârife ef'âl-i gerdündan yaraşmaz inqılâb
Şâhid-i maqşûda çek şabr u taħammülden niķâb
Görelüm âyîne-i devrân ne şûret gösterür

III

Hâke şaldılar⁶³¹ niçe server⁶³² ser-ile efseri
Dîve aldurdı Süleymân-ı Nebî engüşteri
N'eyledi devr-i felek âyîne-i İskenderi
Sâkiyâ devr eylesün bâdeyle pür kıl sâgarı
Görelüm âyîne-i devrân ne şûret gösterür

IV

İçme zehr-âlüdedür⁶³³ cām-ı sipihruñ şerbeti
Âdem öldürmek durur cellâd-ı çarhuñ 'âdeti
Şan hayâl-i h'âbdur mülk-i cihānuñ devleti
İhtiyâr it gel ferâgat⁶³⁴ birle künc-i 'uzleti
Görelüm âyîne-i devrân ne şûret gösterür

V⁶³⁵

Bî-nişân olur şalan baħr-i fenâya zâtını
Ser virendür da'vî-i 'ışkıñ kılan işbâtını
Mest-i 'ışk ol unudup cān u cihān lezzātını
'İşkiyâ pāk ü mücellâ kıl gönül mir'âtını
Görelüm âyîne-i devrân ne şûret gösterür

⁶²⁹ reng-i: jeng-i, ID.

⁶³⁰ her: bir, ID.

⁶³¹ şaldılar: şaldı, ID.

⁶³² server: serverler, ID.

⁶³³ âlüdedür: âlüddur, ID.

⁶³⁴ ferâgat: kanâ'at, ID.

⁶³⁵ V. B.: VII. B. , ID.

39
[63^b-64^a]

Velehū [‘Işkī]⁶³⁶

fā‘ ilātūn fā‘ ilātūn fā‘ ilātūn fā‘ ilūn
Remel - + - - / - + - - / - + - + / - + -

I

Gāh felek halk-ı cihāna hoş ‘ adālet gösterür
Gāh olur derd ü belā-ile felāket gösterür
Günde yüz tona girir biñ dürlü hālet [gösterür]
Dād u feryād itme iy dil şabr u tākāt gösterür
Görelüm āyīne-i devrān ne şūret gösterür

II⁶³⁷

Merd-i ‘ākılseñ fenāda rind hōş-hāl ol yüri
Vādī-i miñnetde yanup yaqılup kāl ol yüri
Bir nemet-püş-ı mücerred ‘ arif abdāl ol yüri
Geç ferāgat küşesine fāriğ’ül-bār ol yüri
Görelüm āyīne-i devrān ne şūret gösterür

III

Cennete döndi bezendi yine bāğ u büstān
‘Iyş u nüş it gice gündüz tırma fānidür cihān
Furşatı fevt itme zinhār gāfil olma iy cüvān
‘ Ālem eyle gonçe-leblerle demidür gel hemān
Görelüm āyīne-i devrān ne şūret gösterür

IV

Devr-i güldir hāzır olsunlar dīñüz rindāneye
Cān virirlerse yiridür gözleri mestāneye
Varalum cem‘ olalum yārānla meyhāneye
Bir zamān baş қоşalum el şunalum peymāneye
Görelüm āyīne-i devrān ne şūret gösterür

V

⁶³⁶ Bâkî'nin "*Görelüm āyīne-i devrān ne şūret gösterür*" mısraının tazmīniyle oluşturulmuştur (Küçük, 2019:95). Bu muhammes Üsküdarlı Aşkî Divanı Tenkitli Metin, Nesre Çeviri ve 16. yy. Osmanlı Hayatının Divandaki Yansımaları'nda (Aşkî Divanı) (ID) yoktur (Uzun, 2011).

⁶³⁷ vr. 64^a

Ne ‘aceb maşuba geçdi bize devr-i rüzgār
Bir k̄ul oğlına es̄ir itdi bizi bī-iḥtiyār
Ol güzeller şāhına taḥs̄in hezār olsun hezār
Ḥüsn mir’atine iy dil nāk̄il ol sen yūri vār
Görelüm āyīne-i devrān ne şūret gösterür

VI

Gel berüseyyāḥ-ı ‘ālem olalum biz iy püser
Kār-bān-ı ‘ışķa uyup k̄ılalım ‘azm-i sefer
Rub-ı meskūnı temāşā eyleyelüm bir nazār
Gūşe gūşe seyr idelüm k̄ainātı ser-tā-ser
Görelüm āyīne-i devrān ne şūret gösterür

VII

Ḳatı dehrūñ zehrini nūş idene şad āferin
Yalñuz birin degül iñler bile rū-yı zemīn
‘İşķīya dāduñ felekden almağ-ıçün gel hemīn
Gūşe-i meyhānede ol bir zamān gūşe-nişin
Görelüm āyīne-i devrān ne şūret gösterür

40

[64^b]

Ġazel-i Fethī Taḥmīs-i Kevşeri⁶³⁸

mef̄ ūlū mefā‘ ilūn mef̄ ūlū mefā‘ ilūn

Hezec - - + / + - - - / - - + / + - - -

I

Bildūñ mi bu ‘ālemde cānā neye ‘ışķ olsun
‘Uşşāķa vefā eyler cānāneye ‘ışķ olsun
Āteş gibi gül bitdi kāşāneye ‘ışķ olsun
Eyyām-ı bahār irdi meyhāneye ‘ışķ olsun
Gül gibi güler yüzlü peymāneye ‘ışķ olsun

II

İrmek dileseñ ‘aşık vaşl-ı rūḥ-ı cānāna

⁶³⁸ Tahmisin Tezkiretü’ş-Şu’arâ ve Tabsıratü’n-Nuzamâ, Latifi Tezkiresi’nde (LT) yalnızca I. bendi tespit edilmiştir. "Neşr: *Ve Mevlânâ Fethîñüñ daḥî bu ġazelin taḥmis itmışdür*" başlığıyla verilmiştir (Canım, 2018: 456).

Pervâne gibi alma cehd eyle dil ü cāna
Şādık āna dirler kim adır ola bir kāna
‘Āşık āna dirler kim ‘ ış ateşine yāna
Yanmada benüm rūhum pervāneye ‘ ış olsun

III

Erkān-ı tarīatde fā’i çok olur līkin
Fi’inde gerek hikmet hāzık çok olur līkin
Burhān gerek zāhir şādık çok olur līkin
Gül-zār-ı maabbetde ‘āşık çok olur līkin
Būlbūl gibi āşūfte divāneye ‘ ış olsun

IV

Çün servi gibi sākī şalındı bu meclisde
Gönlüme didüm sende al imdi bu meclisde
almadı göñül mülki alındı bu meclisde
Ālāt-ı tarab külli çalındı bu meclisde
Her saza ula tutdum ammā neye ‘ ış olsun

V

Bu gül-şen-i zībāya seyrān iderek geldüm
Furat odına cānum büryān iderek geldüm
Derd-i dilüme şāhum dermān iderek geldüm
Şahrā-yı maabbetde efgān iderek geldüm
Şenlikde omazlarsa virāneye ‘ ış olsun

VI

Bu **Kevseri**ye her ne dirseñ yiridür Fethi
Çok bendelerüñ gerçi olda biridür Fethi
ayr-ile dirülenler ölmez diridür Fethi
Hep Ka’be-i büt-āne vadet yiridür **Fethi**
Her yirde huzūr-ile her āneye ‘ ış olsun

41

[65^a]

azel-i Sā’i Tahmīs-i Sipāhi

me^r‘ ulü fā’ ilātü mefā’ ilü fā’ ilün

Muzāri - - + / - + - + / + - - + / - + -

I

Būlbūl gibi cihānı utar zārımız bizim

Gülmez açılmaz ol gül-i bî-hârimuz bizim
Tās-ı felekde oynamadın dârimuz bizim
‘Uşşâka ‘arz-ı mihr ideli yârimüz bizim
Nağş-ı murâd göstereli zârimuz bizim

II

Dökdi sirişk dide-i gevher-nişârını
Levh-i derûnda yûdı nağş-ı nigârını
Gözden bıraktı seyr-i haţ-ı müşk-bârını
Ġaflet-le zâyi‘ eyledi ser cümle vârinı
Hağğâ ki çeşm-i baht-ı siyehkârimuz bizim

III

Ol dem ki egledüñ seferi dâr-ı ğurbete
Döndüñ elemde Yûsuf Mışr-ı melâhate
İhvân-ı hasedle şaldı bizi çâh-ı zillete
Düşseñ ne ğam kaşa-ile zindân-ı miñnete
Bir gün ola ‘azîz ola dizârimız bizim

IV

İtdüñ mu‘âmele niçe zîbâ cüvân ile
Yüz sürdüñ âstânelerine zamân-ile
Zer gibi hâlisüz(?) mihek-i imtihân-ile
İksîr-i ‘ışk talibiyüz nağd-i cân ile
Yokdur efendi kalb-ile bâzârimuz bizim

V

Biz kim esir-i miñnet-i ‘ışk-ı ilâhiyüz
Erbâb-ı fazl u mağrifetüñ hâk-i râhiyüz
Ma‘zül u nâ-murâd bir ednâ **Sipâhî**yüz
Sâ‘î memâlik-i sühanuñ pâdişâhiyüz
Şaldı cihâna velvele eş‘ârımız bizim

42

[65^a-65^b]

Ġazel-i Yahyâ⁶³⁹ Tahmîs-i Sâ‘î⁶⁴⁰

⁶³⁹ Yahyâ Bey’de ait gazel *Taşlıcalı Yahyâ Bey Divanı (İnceleme-Tenkitli Metin- Nesre Çeviri-Sözlük)*’de (TYD) tespit edilmiştir (Bozyiğit, 2021: 606).

⁶⁴⁰ Sâ‘î’nin bu tahmisi akademik kaynaklarda tespit edilememiştir.

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

I

Çekildi ol gül-i bāğ-ı leṭāfet şehri-i gül-şenden
Tolındı ol sa' ādet āfitābı çeşm-i rüşenden
Cihānı eyledüm āzürde-dil feryād u şivenden
Uçurdum murğ-ı cānı āşiyān-ı 'ālem-i tenden
Halāş oldum gam-ı hicrān-ile gavgā-yı düşmenden

II

Bir iki cām-ile dün mest olup def' -i melāl itdüm
Düşüp ayağına fırsat-ile yāre ' arz-ı hāl itdüm
Ten-i zār-ı nizarum miḥnet-ile pāmāl itdüm
Ben ol serv-i revāna āḫiret ḫaḫkın ḫalāl itdüm
Kıyametde daḫı rencide-ḫāṭır olmayam⁶⁴¹ andan⁶⁴²

III

Ḳanı ol dem ki ḫılsañ nüş cām-ı bāde-i ḫamrā
Giribān çāk olup nāz-ile olsa bülbül-i güyā
Olup mestāne ḫ'āb-nāza varsañ gül gibi tenhā
Uyurken öpmek olurdu seni iy gonçe-leb ammā
Elüm varmaz benüm bir gül ḫoparmağa bu gülşenden

IV

Seni iy şāh-ı ḫübān mülk-i dilde eyledüm vālī
Aḫıtdum şu gibi rāh-ı vefāda ḫalb-i meyyālī
Demidür dīde[y]i pür-ḫün iderse ruḫlarıñ alı
Cüvānā⁶⁴³ naḫş-ı taşvīrūñ gözümden olmadı ḫālī
Ḫayālūñ gitmedi bir laḫza bu cāy-ı mu' ayyenden

V

Alınsa āh-ı 'āşıkdan n'ola ol dil-ber-i ra' nā
Hevādan olsa pejmürde ' acep mi gonçe-i zibā
Seni āzürde-dil eyler dimişler Sā' ī -i şeydā
Bulınmaz bu⁶⁴⁴ fenā⁶⁴⁵ dünyāda bir gül yüzlü iy Yahyā

⁶⁴¹ olmayam: olmasun, TYD.

⁶⁴² andan: benden, TYD.

⁶⁴³ cüvānā: nigārā, TYD.

⁶⁴⁴ bu: bī, TYD.

⁶⁴⁵ fenā: vefā, TYD.

Sen andan rāzī⁶⁴⁶ ü şākīr⁶⁴⁷ olasın ol daħı senden

43
[65^b-66^a]

Ġazel-i Emrī⁶⁴⁸ Tahmīs-i Şādık⁶⁴⁹

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

I

Yed-i mu' ciz-nümā ki ħalk idince Kādir-i muṭlaḳ
Sipīhr ü nāme vü levḩ ü şebistāne⁶⁵⁰ virür revnaḳ
Ṭutuşmaz pençe-i fūnunda senüñle kimseler el-Ḥaḳḳ
Hilāl ü ḩāme vü ṭōmār u şem⁶⁵¹ ü ğonçe [vü] zanbaḳ
Nice bir ola pençeñle düz olmaz elde beş barmaḳ

II

Kef-i sīmīn-i yārı sāġar-ı Cemşīd'e beñzetedüm
Ucında nāḩun-ı ġarrāların nāḩide⁶⁵² beñzetedüm
Ser-i nā-ḩunlardan şekl-i hilāl-i 'ide beñzetedüm
Ben anuñ pençesini pençe-i ḩūrşide beñzetedüm⁶⁵³
Niçün⁶⁵⁴ el⁶⁵⁵ diye⁶⁵⁶ bir aya muḳārin⁶⁵⁷ beş hilāl ancaḳ

III⁶⁵⁸

Elüñ bir verd-i sūrīdür leṭāfet ḩaddine⁶⁵⁹ yitmiş
Kenārında benānuñ ġüyiya beş ğonçedür bitmiş
Ezel üstādı vaż' itdükte anı diñle gör n'itmiş
Birisinde iki dördinde üçer kıt'a derc itmiş⁶⁶⁰

⁶⁴⁶ rāzī: şākīr, TYD.

⁶⁴⁷ şākīr: rāzī, TYD.

⁶⁴⁸ Emrī'nin gazeli *Emrī Dīvānı*'nda tespit edilmiştir (Saraç, 20.: 145).

⁶⁴⁹ Tahmīs *Sādık Dīvānı (İnceleme- Metin)*'de (SDD) tespit edilmiştir, *Ġazel-i Saḩḩaru 'ş-Şi'r-i Emrī Çelebī Raḩmetullāh Tahmīs-i Üstādü 'ş-Şi'r-i Şādık Sellemehullāh* başlığı ile yer almaktadır (Sunal, 2014: 597).

⁶⁵⁰ şebistāne: şeb ü baġa, SDD.

⁶⁵¹ şeme: şems, SDD.

⁶⁵² nāḩide: nāḩide, SDD.

⁶⁵³ II. b.: III.b., ED.

⁶⁵⁴ niçün: görüp, ED.

⁶⁵⁵ el: dil, ED.

⁶⁵⁶ diye: didi, ED.

⁶⁵⁷ muḳārin: muḳābil, ED.

⁶⁵⁸ III.B: IV. B. ,SDD.

⁶⁵⁹ ḩaddine: ḩaddine, SDD.

⁶⁶⁰ III. b.: V. b., ED.

Benānuñ mäh-1 nev vaşında beş tomār idüp el-hākķ

IV⁶⁶¹

Benān-1 sīmī taķar gerdenine sāġaruñ tavķı
Tolar nūr-1 şafā-baḥş-ile bezmün taḥt-ile fevķi⁶⁶²
Tutar ʿ aks-i fūrūġ-1 mäh-1 ḥüsn⁶⁶³ ʿ ālem-i zevķi⁶⁶⁴
Fūrūġ-1 nārsız rüşen iderler meclis-i şevķi⁶⁶⁵
Ben anuñ pençesiñ beş şem^ʿ -i ķudretdür disem elyaķ

V⁶⁶⁶

Ruḥuñ bir lāledür rengi fūrūġ-1 māhdan⁶⁶⁷ almış
Femün bir ġonçedür şāḥ-1 gül-i sīr-ābdan ķalmış
Görenler gülşen-i Firdevs-i ḥüsnün ḥayrete ḥalmış
Ne Tübā serv olur ķaddün ki sīmīn şāḥlar şalmış⁶⁶⁸
Bitürmiş her birinde bir gül ü beş ġonçe-i zanbaķ

VI⁶⁶⁹

Başında⁶⁷⁰ ol şeh-i Mūsī-veşüñ müşġīn ʿ alem gördüm
İki sā^ʿ idlerinde pertev-i şem^ʿ -i ķadem gördüm
Ruḥ-1 beyzāsı⁶⁷¹ üzre⁶⁷² cā-be-cā müşġin⁶⁷³ raķam gördüm
Elinde bir gümüş levḥ-ile beş sīmīn ķalem gördüm⁶⁷⁴
Didüm bu levḥe yaz ġönlüm didi bilmem ġöñül yazmaķ

VII

Ne dem kim *len-terānī*⁶⁷⁵ den dem ursa lā^ʿ l-i şīrīnün
Koyar Mūsī-şıfat raķşa dili āvāz-1 rengīnün
Ne ejderdür ʿ aşā-yı zülfi **Şādık** ol büt-i Çīnün
Ne mihr olur yed-i beyzāsı olmış her şu^ʿ ā^ʿ inuñ

⁶⁶¹ IV. B.: V. B. ,SDD.

⁶⁶² IV. B/ 2. m. : V. B./ 3.m., SDD.

⁶⁶³ ḥüsn: ḥüsni, SDD. Bu kelimedede vezin aksamaktadır, Divandaki yazılış doğru olduġu halde metne baġlı kalmak adına düzeltme yapılmamıştır.

⁶⁶⁴ IV. B. / 3. m.: V. B./ 2. m., SDD.

⁶⁶⁵ IV. b.: VI. b., ED.

⁶⁶⁶ V. B. : VI. B., SDD.

⁶⁶⁷ māhdan: māhirin, SDD.

⁶⁶⁸ V. b.: II. b., ED.

⁶⁶⁹ VI. B. : III. B., SDD.

⁶⁷⁰ başında: şebinde, SDD.

⁶⁷¹ beyzāsı: beyzalarında, SDD.

⁶⁷² üzre: -, SDD.

⁶⁷³ müşġin: ķavs-i, SDD.

⁶⁷⁴ VI. b.: IV. b., ED.

⁶⁷⁵ A^ʿ rāf Sūresi/143.

Uc1 bir mäh-1 bedr Emrî aña beş mäh-1 nev mülhâk

44

[66^a-66^b]

Ġazel-i Fuzûlî⁶⁷⁶ Tahmîs-i ‘ Aĥdî⁶⁷⁷

mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün

Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

I

Şehâ hūnî gözüñde kaçd-ı cān-içün şecâ‘ at var
Leb-i lâ‘ lūñde kıanım içmege⁶⁷⁸ remz u işāret var
Efendi⁶⁷⁹ gözlerüm segrir⁶⁸⁰ ĥayra beşāret var
Yoluñda cān virem⁶⁸¹ gibi⁶⁸² derūnumda ‘ alāmet var⁶⁸³
Şehîd-i tîĝ-i ‘ ışık olmaĝa göñlümde şehādet var⁶⁸⁴

II

Olaldan iltizāmum derd-i ‘ ışkuñ kenz-i medfūnı
Edā mümkün degül ĥarc itdi⁶⁸⁵ eşküñ māl-ı Ķārūnı
Yiter çāh-ı zenaĥdānuñda ĥabs eyle bu medyūnı
Beni⁶⁸⁶ gel öldürüp kıurtar belādan çünki iy hūnî
Ne sende merĥamet şefkıat ne bende⁶⁸⁷ şabra⁶⁸⁸ tākāt var⁶⁸⁹

III

Murāduñ cān ise cānā kıulıñda yoĝ durur îbā
Keserseñ bāşumı tîĝuñla yüz döndürmezem kıat‘ ā
Ne deñlü ĥayf iderseñ ĝayra ĥālüm aĝlamam cānā⁶⁹⁰

⁶⁷⁶ Gazel, *Fuzûlî Dîvânı (İnceleme-Tenkîtlî Metin)*’de (FD) tespit edilmiştir(Kılınç, 2021: 799).

⁶⁷⁷ Tahmîs, *XVI. Yüzyıl Şairî Aĥdî-i Bağdâdî Dîvânı*’nda (AD) tespit edilmiştir (Bedestani, 2018:47).

⁶⁷⁸ içmege: dökmege, AD.

⁶⁷⁹ efendi: efendim, AD.

⁶⁸⁰ segrir: segrür, AD.

⁶⁸¹ virem: viren, FD.

⁶⁸² gibi: kimi, FD.

⁶⁸³ var: bar, FD.

⁶⁸⁴ var: bar, FD.

⁶⁸⁵ itdi: itse, AD.

⁶⁸⁶ beni: meni, FD.

⁶⁸⁷ bende: mende, FD.

⁶⁸⁸ şabra: şabr u, FD.

⁶⁸⁹ var: bar, FD.

⁶⁹⁰ cānā: ĥaşā, AD.

Efendüm pād-şāhumsın⁶⁹¹ kime varup idem şekvā⁶⁹²
Baña⁶⁹³ çok⁶⁹⁴ cevr ü zulum itdüñ saña senden şikāyet var⁶⁹⁵

IV

Virelden cān meşāmına senüñ sevdā-yı zülfüñ bñ
Çeküp dil şām-ı fūrkatde niçe yıllār ğam u kayġu
Çü toġdı şubḥ-veş mihr-i cemālüñ şem⁶⁹⁶ ine⁶⁹⁶ karşı
Döküldi⁶⁹⁷ gözlerüm yaşı nazar kılmaduñ iy meh-rü
Düşüpdür⁶⁹⁸ ılduzum beñzer⁶⁹⁹ sitāremde nuḥüset var

V

İçerseñ cür⁶ āsın ⁶ **Aḥdī** cihāna pād-şāh eyler
Cem⁶ ü Keyḥüsrev olsañ birbirine mübtelā eyler
Dimiş ol kim cihānı mihr-i nazmı pür-ziyā eyler
Gedā-yı ⁶ āleme⁷⁰⁰ sultān u⁷⁰¹ sultānı gedā eyler
Şarāb-ı ⁶ ışk-ı dil-berde **Fuzūlī** özge ḥālet var⁷⁰²

45

[66^b-67^a]

Ġazel-i Fuzūlī⁷⁰³ Tahmīs-i Sipāhī⁷⁰⁴

fā⁶ ilātün fā⁶ ilātün fā⁶ ilātün fā⁶ ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - + / - + -

I

Şūfī geçgiz sarḥōşem şorma baña ⁶ uqbā nedür
Kim kıatı lā-yā⁶ kılam bilmem ğam-ı ferdā nedür

⁶⁹¹ pad-şāhumsın: pādişāhum, AD.

⁶⁹² III. b.: IV. b., FD.

⁶⁹³ baña: maña, FD.

⁶⁹⁴ çok: çoġ, FD.

⁶⁹⁵ var: bar, FD.

⁶⁹⁶ şem⁶ ine: çeşmüme, AD.

⁶⁹⁷ döküldi: töküldi, FD.

⁶⁹⁸ düşüpdür: düşübdür, FD.

⁶⁹⁹ beñzer: düşkün, FD.

⁷⁰⁰ ⁶ āleme: ⁶ ālemi, FD.

⁷⁰¹ sultān u: sultān, AD.

⁷⁰² var: bar, FD.

⁷⁰³ Fuzūlī'ninTahmîsi yapılan bu gazeli için bkz.: Leylā vü Mecnün (Ayan, 2016:312).

⁷⁰⁴ Sipāhî'ye ait bu tahmis akademik kaynaklarda tespit edilememiştir.

Añlaman öz kendü hâlünden haber hâlâ nedür
Eyle ser-mestem ki idrâk itmezüm dünyâ nedür
Men kimüm sâķī olan kimdür mey [ü] şahbâ nedür

II

Kendüme ne cây-ı ârâyiş ne ârâm isterem
Bir açuķ meşreb hevâ ehli dil-ârâm isterüm
Ėam deminde mül lebinden cām-ı gül-fâm isterem
Gerçi cānāndan dil-i şeydâ için kām isterem
Şorsa cānān bilmezem kām-ı dil-i şeydâ nedür

III

Raħt-ı şabrum virsün dirseñ yile ol zülf ü hâl
Kes nesīm-i sünbülün cāndan eyâ āşüfte-hâl
Fikr-i pehlü-ile mihr-i şıdķa ir görme zevâl
Vaşldan çün ‘ aşıķı müstağni eyler bir vişâl
‘ Āşıķa mâ‘ şuķdan her dem bu istignâ nedür

IV

Āşınâ-yı baħr-i ‘ irfān olsa ger bir ehl-i dil
Ol şināver yüze gülmez zevķe taldī şöyle bil
Gör nedür ol dürr-i deryâ-yı mâ‘ rif anlağıl
Ėikmet-i dünyâ vü mâ fihâ bilen ‘ ârif degül
‘ Ārif oldur bilmeye dünyâ vü mâ fihâ nedür

V

Başuma üşdi **Sipāhī** dün gice dünya Ėamı
İr gürüp güş Ėurūs-ı ‘ arşa bāngı nālemi
Ėuşķulanmış çıķmaz āvāzı tutilmışdur demi
Āh u feryādın **Fuzūlī** incidipdür ‘ ālemi
Ger belâ-yı ‘ ışķ-ile Ėoşnūd iseñ ĖavĖâ nedür

46

[67^a-67^b]

Ėazel-i Lāķifī Tahmīs-i Sipāhī

mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün
Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

I

Münevver ķıldı eflāki yüzün iy meh ziyālıķdan

Yaraşur sidre addũne dem ursa muntehâlıkdan
Ferâgât eyledi şandum seni ben bî-vefâlıkdan
Gözüm yaşını baħr itdüm firâķuñla cüdâlıkdan
Senũnle ķanı a zâlim şu sızmazdı arâlıkdan

II

Niyâz itmek düşer dâ' im gül-i ra' nâya bülbülden
Niyâz itdükce nâz itmek gerekdür bülbüle gülden
Beni sen şu gibi iy serv aķıtduñ cân ile dilden
Çevürdüñ yüzüñi âħir alınca göñlümi benden
Ĝaraż bu mıydı iy dilber bezm-ile âşinâlıkdan

III

Dem-â-dem dest-i hicrũnle cüvânâ çâk olup yaķa
Revâ mı âteş-i hicrũñ beni çâķ odlara yaķa
Terahħum kılmayasın sen gözümden ķanlı yaş aķa
Oluban ħüsnũne ĝarra iken cevr itme 'uşşâķa
Ĝurür-ile niçe şehler düşüpdür pâd-şâlıkdan

IV

Cihân içre saña beñzer ķanı bir dil-ber-i ra' nâ
Ĝaţ-ı reyħân-ı 'anber-mũ yüzi gül ķâmeti bâlâ
Ķamer-şüret güneş-ţal' at perî-peyker melek-sîmâ
Bügun mülk-i melâħatde bulunmaz ħüsnüne hem-tâ
Virilmişdür saña şâhum hem güzellik şun' -ı ħâlîķden

V

Sipâhî gonçeler içre göresin vird-i ħandâni
Göñül virdi n'ola bülbül gibi eyleirse eĝânı
Gözümüñ yaşı ķân oldu demidür kılsañ iħsânı
Lâţîfî yolıña cânâ virüpdür şıdķ-ile cânı
Eger rahm eyleyüp geçseñ ki sen bu bî-vefâlıkdan

47

[67^b]

Muħammes-i Nâlî

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - + / - + -

I

Niçe bir alb ola fikr-i m-sivdan mnkesir
Niçe bir olsun bu derd  ga cn munaır
ayra emm ılmasun her dem nazr ikide bir
adum oldur kim idem  a dern- dilde yir
Rabbi yessir l tuassir Rabbi temmim bi'l-ayr

II

albmi nefsim-i abb s idpdr pr-hev
 Alum baumdan peran itdi cmle m-siv
emm ise gsterr her lazada bi m-cer
Bu bellardan alum ister oldum dim
Rabbi yessir l tuassir Rabbi temmim bi'l-ayr

III

y diriga ıldum vn- cvnide grr
Bu fen drında aladum ola ya ni uzr
 Iy u  iret-ile geindm niçe eyym u uhr
imdi bildim  bet lazm durur andan nfr
Rabbi yessir l tuassir Rabbi temmim bi'l-ayr

IV

rs-y dehre geldm bilmedm bzrum
ul- dnyya peran eyledm efkrum
Nad-i  mrm arf idp aldurdum elden vrum
Arayup bulmaq durur imdi muradum yrum
Rabbi yessir l tuassir Rabbi temmim bi'l-ayr

V

Chilne niçe bir ola m lik-i ml u ch⁷⁰⁵
leyp her dem gnh ılmayasn bir gn h
Rz u eb efkr- fsidle ola ln tebh
Nly imdengir adan yana eyle nigh
Rabbi yessir l tuassir Rabbi temmim bi'l-ayr

48

[68^a]

Muhammes-i Li-Muarririh

⁷⁰⁵ Bu msrada vezin aksamaktadır.

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - + / - + -

I

İy leṭāfet taḥtınıñ sulṭānı cānānum benüm
Vey melāḥat kişverinüñ şāhı sulṭānum benüm
Ṭutdı afāḫı meded bu āh u efġānum benüm
Nār-ı hicrāna beni yandırma cānānum benüm
Şāh-ı ḥübānum efendüm sevdüğüm cānum benüm

II

İy yaluñ yüzlü beni cevr-i firā[vā]nuñ senüñ
Sinemi mecrūḥ idüp şemşir-i hicrānuñ senüñ
İy hilāl-ebürü görelden tır-i müjġānuñ [senüñ]
Olmışam iy ḫaşı ya[y] yoluñda ḫurbānuñ senüñ
Şāh-ı ḥübānum efendüm sevdüğüm cānum benüm

III

İy melek-ḥüsnüñ kitabından sebaḫ-ḥ^vān olayım
Feth idüp ḥüsnüñ tılısmın vaşla sulṭān olayım
Genc-i 'ışḫı şaḫlayup sīnemde vīrān olayım
Niçe bir derd ü firāḫuñ ile giryān olayım
Şāh-ı ḥübānum efendüm sevdüğüm cānum benüm

IV

Ḥātır-ı nā-şadımı lüṭfuñ-ile şād eyleseñ
Bu yıḫıḫ göñlümi ma' mūr idüp ābād eyleseñ
Adum añsañ bende-i fermān-berüñ yād eyleseñ
Ḳurtarup derd ü belā vü ġamdan azād eyleseñ
Şāh-ı ḥübānum efendüm sevdüğüm cānum benüm

V

Göz görelden gün yüzün⁷⁰⁶ eşküm yemi cūş eyledi
Yād-ı zevḫ-i vaşl-ı pā-būsıñ dili ḥōş eyledi
Lā' l-i renginüñ ḫayāli bizi medhūş [eyledi]
Var u yoġın 'ışḫ-ile bu dil ferāmuş [eyledi]
Şāh-ı ḥübānum efendüm sevdüğüm cānum benüm

⁷⁰⁶ Mecmuada "yüzüne" şeklinde yazılıdır ancak vezin gereği "yüzün" yazıldı.

Ġazel-i Kemal Pařazāde Tahmīs-i ‘Ālī⁷⁰⁷

mefā‘ ilūn mefā‘ ilūn mefā‘ ilūn mefā‘ ilūn
Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

I

Süzilsün çeřm-i mestūn devlet-i bī-dārı görsünler
Bozılsun bend-i zūlfūn bendeler dīdārı görsünler
Çözilsün dügmeler⁷⁰⁸ mir ‘āt-ı pūr envārı görsünler
Çıkar pirāhenūn ta kudret-i Settārı görsünler
Meded ruḥ-ı muşavver niçe olur(mış) bārı görsünler

II

Lebūnden buse almak mürde cān bulmak kadar vardur
Şaçuñ koçmak ḥayāt-ı cāvidān bulmak kadar vardur
Miyānuñ koçmacık genc-i nihān bulmak kadar vardur
Vişālūn cāna almak rāygān bulmak kadar vardur
Ne var bir himmet it şeydālar ol āřarı görsünler

III

Ruḥuñ⁷⁰⁹ zūlf⁷¹⁰ içre⁷¹¹ gösterdūn kıyāmetden niřānsın sen
Günüñ Mağribde toğmıř⁷¹² fitne-i āḥir-zamānsın sen⁷¹³
Ser-ā-pā dehri virān eyleyen genc-i nihānsın sen⁷¹⁴
Ne māhiyyetsin āyā yā neden nā-mihr-bānsın sen
Müneccimler qosunlar ġayrı sen mekkārı görsünler

IV

⁷⁰⁷ Tahmis, *Gelibolulu Mustafa Ālī Divānı*’nda (GAD) tespit edilmiştir (Aksoyak, 2018:382).

⁷⁰⁸ dügmeler: tügmeler, GAD.

⁷⁰⁹ Ruḥuñ: qad-i, GAD.

⁷¹⁰ zūlf: bālānı, GAD.

⁷¹¹ içre: - , GAD.

⁷¹² toğmış: doğmış, GAD.

⁷¹³ III. B./ 2.m.: III. B. /3.m, GAD.

⁷¹⁴ III. B./ 3.m.: III. B./ 2.m. , GAD.

Meger⁷¹⁵ bir kâse⁷¹⁶ içre⁷¹⁷ müşg-i⁷¹⁸ terdür hırz için cānı
Yā-ḥod mülk-i melāḥat şāhınuñ tūğ-ı perişānı
Konupdur başuña yā-ḥod humā-yı taḥt-ı sultānı
İnanmaz görmeyen çāk başdan iy şūḥ-ı ḥubān⁷¹⁹ anı
‘ Araḳ-çinūñ çıkar ol ṭurra-i ṭarrarı görsünler

V

O meh-r[ū] baḥt-ı ‘ Ālī gibi ḡaddār olmaḳ istermiş
Kerem semtinden el çekmiş sitem-kār olmaḳ istermiş⁷²⁰
Ḳırup ‘ aşıkların cellād-ı ḥun-ḥvār olmaḳ [istermiş]⁷²¹
Muḥaşşal zülme meyl itmiş cefā-kār olmaḳ istermiş
Yitişünler meded üftādeler yalvarı görsünler

50

[68^b-69^a]

Ġazel-i Bākī⁷²² Taḥmīs-i ‘ Abd’ül Ġanizāde⁷²³ [Nādīrī]

mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün
Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

I

Şehā ‘ arz-ı cemāl it ḳudret-i settarı görsünler
Zıyā vir ‘ āleme ol rû-yı pür-envarı görsünler
Ḳıram-ı⁷²⁴ nāz-ile gül-zāra gel didarı görsünler
Açıl baḡuñ gül [ü] nesrini ol ruḥsarı görsünler
Şalın serv [ü] şanevber şive-i reftarı görsünler

II

⁷¹⁵ meḡer: dilā: GAD.

⁷¹⁶ kâse: kâse-i, GAD.

⁷¹⁷ içre: -, GAD.

⁷¹⁸ müşg-i: pür-misk-i, GAD.

⁷¹⁹ ḥubān: cihān, GAD.

⁷²⁰ V. B./2.m: V. B./ 3.m, GAD.

⁷²¹ V. B. /3. m.: V. B./ 2. m., GAD.

⁷²² Ġazel, *Bākī Dīvânı*’nda (BD) tespit edilmiştir (Küçük, 2019:134).

⁷²³ Taḥmīs, *Gani-Zāde Nādīrī (Hayatı, Edebi Kişiliği, Eserler: Dīvânı ve Şeh-Nâmesi ’nin Tenkitli Metni)*’nde (GND) tespit edilmiştir. *Taḥmīs-i Nādīrī Ġazel-i Bākī* başlığıyla yer almaktadır (Külekcı, 1985:222).

⁷²⁴ Ḳıram-ı: ḥıram it, GND.

Yanup derd-i maḥabbet āteşinden rūz u şeb gönlüm
Devāsın bulmadı hergiz çeker dāim ta' b gönlüm
Olupdur dergehünde ḥāşılı pür-tāb u teb gönlüm
Kapuında ḥāsıl itdi bu devāsuz derdi hep gönlüm
Ne derde mübtelā oldı dil-i bī-mārı görsünler

III

Gülistān-ı maḥabbet oldı çün kim cism-i bī-cānum
Nihāl-āsā fetīl-i dāğı dikdi anda cānānum
Yanup nār-ı fetīle gül gül oldı cism-i sūzānum
Açıldı dāğlar sīnemde çāk itdüm girībānum
Maḥabbet gül-şeninde açılan gül-nārı görsünler

IV⁷²⁵

Beni hicrāna şaldı dil-rubālar cevr idüp vāfir
Şarardum sāza döndüm şabra bir dem olmayup kâdir
Cihānı tutdı efgānum velī rahm itmez ol kâfir
Ten-i zārumda sīnem⁷²⁶ üstüh^vānı şayılur bir bir
Beni seyr itmeyen aḥbāp mūsīkārı görsünler

V

Mişāl-i Nādirī iy dil ser-ā-ser gezdüm āfākı
Temāşā eyledüm aḥvāl-i ma' şūkān u 'uşşākı
Cefakār olsa da dil-ber esirger yine müştākı
Güzeller mihrībān olmaz demek yañlışdur iy Bākī
Olur va'llāhi bi'llāhi hemān yalvarı görsünler

51
[69^a-69^b]

⁷²⁵ IV. B.: GND

N'ola derd-i derūnum anlamazsa zāhid-i münker
Baña Mecnūn u Ferhād oldı ancağ 'ışqda hem-ser
Şarardum sāza döndüm nāle-i dil-sūz idüp vāfir
Ten-i zārumda pehlüm üstüh^vānı şayılur bir bir
Beni seyr itmeyen aḥbāp mūsīkārı görsünler

⁷²⁶ sīnem: pehlüm, BD.

Ġazel-i Maḳālī⁷²⁷ Tahmīs-i Zihnī

me^ʿ ūlū fā' ilātū mefā' ilū fā' ilūn

Muzari^c - - + / - + - + / + - - + / - + -

I

Ḳaşr-ı vüçüd-ı âdemî kim cān açar ḳapar
Bir tāb-cāndur ki anı mihmān açar ḳapar⁷²⁸
Şanduḳ-ı 'ömri ḥāzen-ı devrān açar ḳapar
Dil-ḥānesin ġam-ı ruḥ-ı cānān açar ḳapar
Ḥalvet⁷²⁹ - sarā-yı ḥāşımı sulṭān açar ḳapar

II

Dürler ki dürc-i lā' lüne derc itdi rüzgār
'Ömr sezā-yı binā-guş-ı şehriyār
Şarrāf-ı cevheri gibi iy şūḥ-ı şīve-kār
Seyr itdürür iki dizi lü 'lü 'i şāh-vār
La^c l-i lebün ki ḥoḳḳa-i mercān açar ḳapar

III

Şalunduġınca üstüme ol yār-ı cān-şikār
Minḳār-ı ġamla sine-i şad-çāk olur figār
Şu pençe-i belāda göñül n'ola olsa zār
Şeh-perlerin⁷³⁰ nāz-ile şāhin-i zülf-i yār
Dil⁷³¹ murġınuñ şikārına her ān açar ḳapar

IV

Cennet-serā-yı kūyiña vardum çü ben gedā
Gördüm raḳīb elinde tutar mār-veş a^c sā
Lāyık mı dāhil-i ḥarem olmak ona sezā
Derbānuñ olmuş ey şanem aġyār-ı bed-liḳā⁷³²
Ḥayfā ki bāb-ı cenneti şeyṭān açar ḳapar

V

⁷²⁷ Tahmisi yapılan Makālī'nin bu gazeli *Gülşen-i Şu'arā* da 6 beyttir (Solmaz, 2005:535). Mecmuada olmayan beyit GŞ'de IV. b.: Beyt:

Ben 'andelibin ol yüzi gül görse nāz ile

Destinde bir kitāb-ı Gülistān açar ḳapar (Solmaz, 2005:535).

⁷²⁸ Bu mısradaki vezin aksamaktadır.

⁷²⁹ ḥalvet: ḥalvet, GŞ.

⁷³⁰ şeh-perlerin: şeh-perlerini, GŞ.

⁷³¹ dil: can, GŞ.

⁷³² IV. b: V. b.: GŞ.

Zihni revāc vireli sen nazm-ı fāhire
Kesri cevāhir-ile ziyān irdi tācire
Cān virür oldı cevheriyān şî' r-i şā' ire
Nazmuñ **Maḳālî** ḳomadı raġbet cevāhire⁷³³
Şarraf-ı dehr bir ḳurı dükkān açar ḳapar⁷³⁴

52

[69^b]

Muḳammes-i Figānî⁷³⁵

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

Remel ++ -- / ++ -- / ++ -- / ++ -

I

O ḳadd [ü] ḳāmet-i bālāya o serv-i çemene
Verd-i ruhsāra o gül-nāra o berg-i semene
Raḳmet-i ḫaḳḳ sezā' āşık olup cān virene
Nazār-ı pāk-ile her kim baḳa vech-i ḫasene
Yazılır nāme-i' amaline yüz biñ ḫasene

II

Düstüm genc ü cemalün açılaldan yüzüme
Gelmedüm gitdüm o demden daḫı kendü özüme
Ḫaṭṭ ı ḫālün ḫaḳḳı inan güzelüm bu sözüme
Ḫüsn-i Yūsuf daḫı olırsa görünmez gözüme
Vireli gönümü sen ḫulkî Ḫüseyn ü Ḫasene

III

Ser-i küyünda saña tā ki vaṭan oldı anuñ
Dil ü can gerdenine zülfi resen oldı anuñ
Münkir-i vechi ne şek' abdişeşen oldı anuñ
İsm-ile ḫulkî Ḫüseyn ü çü Ḫasan oldı anuñ
Nice cān virmeyeyüm cān-ı cihānum ḫasene

IV

Terk-i tecrîd olalum' ālemi bir bir gezelüm
Pîre teslîm olalum milk-i fenādan bezelüm (?)

⁷³³ V. b. : VI. b.: GŞ.

⁷³⁴ Solmaz, *Gülşen-i Şu'arā*'nın beş nüshasında (Bayezid Devlet Ktp. Ns., Berlin Ns., Fatih Millet Ktp. Ns., Viyana Ns., Süleymaniye Ktp. Ns.) *bu beyitten itibaren on bir beyit* olduğunu ifade eder (Solmaz, S., 2005:535).

⁷³⁵ Bu muhammes, Figānî ve Divançesi'nde yoktur (Karahān, 1966).

Zâhir ü bâtınımızı ma'rifet-ile düzelüm
Sen raqībūñ sözine şağın inanma güzelüm
Çü bilürsin ki 'adū kıydı Hüseyn ü Hasene

V

Tır-i müjgānuñ-ile cān u gönül çāk durur
Fürqatünden dün ü gün vālih ü gam-nāk-durur
Hayr sevmek güzeli tayyib-i idrāk-durur
İy **Figānī** nazaruñ çünki senüñ pāk-durur
Hasenat isteriseñ toyma cemāl-i hasene

53

[70^a]

Ġazel-i Vezir İbrahim Paşa Tahmis-i Hayali

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
Remel - + - - / - + - - / - + - + / - + -

I

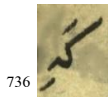
Gözlerümden itmeyüp eksük firāqundan yemmi
Gāh milk-i şādī[y]i gezdüm gehi⁷³⁶ kūh-ı ğamı
Bu haremde niçe biñ aşıyanuñ oldum mahremi
Ser-tā-ser geşt eyledüm gerçi cüvānā 'ālemi
Bulmadum sencileyin bir dil-beri bir hem-demi

II

Her kişi mihr [ü] vefā için sever sīmīn-berin
Anuñçün 'aşkına düşüp çeker derd-i serin
Līk ben mihr ü vefādan cevruñi yek isterin
Kaşlaruñ yāyın kırup atsañ baña cevır oqların
Kāfirem ger döndürem tır-i müjenden sīnemi

III

Gül-şen-i ğam oldu sīnem nāle bülbüldür baña
Her elifdür servī dūd-ı āhdur sünbül baña

736

Mecmuada bu şekilde yazılıdır.

‘Aks-i hālūñ gözde şu içre kıranfüldür [baña]
Sīnem üzre dāğ-ı ‘aşkuñ kırmızı güldür baña
Her seher yağıdursa çeşmüm tan mı anıñ şebnemi

IV

Tīğ-i hicrān urdı bağruma hezāran yāreler
Merhem-ile vaşl-ı dilber eylemezse çāreler
Kūh-ı miñnetde başup bağruma seng-i hāreler
Giyeyüm ser-ta-ka-dem dāğ-ı siyehden kıralar
Ölmedin kendüm için cānā tutayum mātemi

V

Nār-ı ‘ışkuñda yağıp gönlümde mihrūñ lem‘ asın
Şaldı āfaқа **Ḥayālī** berķ-ı āhı lem‘ asın
Her nefes ‘özü itmeseñ añup raķībūñ hud‘ asın
Şunsañ **İbrāhim** ey gül-i çihre la‘ lün cūr‘ asın
Dünyede sağ olduğınca añmaya cām-ı Cemi

54

[70^b]

Muḥammes-i Şehzāde Sultān Muştafā

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - + / - + -

I

İy sa‘ ādet necmi devlet māhı mihr-i ās-mān
Şubh dem peyk-i şabā virdi selāmuñdan nişān
Baht-ile yār ol zemīn turduķca döndükce zamān
Muṭṭalī‘ dür ğayb u dāna āşkārā vü nihān
Ārzū-yı cān u dil mihr-i maḥabbetdür hemān

II

Şubḥ-veş şādıklaruz gün gibi rüşendür delīl
‘Ahdümüzde kııl kadar yoķdır maķāl ķāl ü kīl
Tāzedür peymanımız mānend-i gül-zār-ı Ḥalīl
Ġıll ü ğışdan ķalbimiz şāfi zülāl selsebil
Ārzū-yı cān u dil mihr-i maḥabbetdür hemān

III

Sûz-ı dilden eyledüñ inşâ maḥabbet ḥâmesün
Gizlemiş gerçi ezel naḳḳâşı ḳudret ḥâmesün
Âyet-i naşrun min 'allâh⁷³⁷ eyledüñ sernâmesün
Ḥavfımız yoḳ câna geydürdüñ maḥabbet câmesün
Arzû-yı cân u dil mihr-i maḥabbetdür hemân

IV

Tîr-i a' dâ'ya siperdür sinemüz rûz-ı meşâf
Şıdḳımız gün gibi Rûşen bilmeziz lâf u güzâf
Ḳalbmüz oḳ gibi toḡrudur ḳılıc-manend şâf
Ḳavlimüz ḥaḳdur şadâḳat râhında şıḡmaz güzâf
Arzû-yı cân u dil mihr-i maḥabbetdür hemân

V

Ḳaplasa rûy-ı zemini düşmen-i zulmet-şi'âr
Pertev-i nûr-ı hidâyet ânı eyler târumâr
Ḳonmasun âyîne-i ḳalbe kudûretle ğubâr
Kimse bilmez **Muştafâ** yârın n'olur encâm-ı kâr
Arzû-yı cân u dil mihr-i maḥabbetdür hemân

55

[71^a]

Ġazel-i Aḥmed Paşa Tahmîs-i Ḥayretî⁷³⁸

mef' ulü mefâ' ilün mef' ulü mefâ' ilün
Hezec - - + / + - - - / - - + / + - - -

I

Yârüñ ruḡ u zülfinde⁷³⁹ bil küfr⁷⁴⁰ ile⁷⁴¹ imâni
Vechine nażar ḳıl baḳ gör âyet-i Ḳur'ânı
Dil ḥânesini pâk it gör anda o sulţânı
Ey ḫâlib olan 'ârif seyr itmege cânânı

⁷³⁷ Şaff Suresi/13. ayet, KK.

⁷³⁸ Tahmîs *Ḥayretî Dîvânı*'nda (HD) tespit edilmiştir. Başlık HD.'de *Ġazel-i Aḥmed Paşa Tahmîs-i Ḥayretî: Ġazel-i Aḥmed Tahmîs-i Ḥayretî* şeklindedir (Musluoḡlu, 2021:148).

⁷³⁹ zülfinde: zülfiñden, HD.

⁷⁴⁰ küfr: küfri, HD.

⁷⁴¹ ile: vü, HD.

Dikkâtle nazâr⁷⁴² eyle⁷⁴³ her gördüğün insânı

II

Ol peyker-i cânânı kim⁷⁴⁴ şüret-i rahmândur
Vechinde olan haţlar hep âyet-i Qur'ândur
Ol mü'min mir'âtı⁷⁴⁵ Haqqdan saña burhândur
Âyîne-i sübhânı çün şüret-i insândur⁷⁴⁶
Bu âyîneye gel baq gör şüret-i rahmânı

III

Şâdıqlar⁷⁴⁷ imiş yâruñ ' aşıqları⁷⁴⁸ şâdıqlar⁷⁴⁹
Cân gözin açup⁷⁵⁰ yâruñ⁷⁵¹ envârına lâyıqlar
Ger görse ' acerb midür cânânı uyanıqlar
Şüretde görünmez cân dirlerse münâfıqlar
Sen cânâ nazâr kılsun görmek dileyen cânı⁷⁵²

IV

Çün *ahsen-i takvîme*⁷⁵³ nâ-haqq der imiş münkir
Gerçeklere⁷⁵⁴ tâ' n eyler kûr u ker imiş münkir
İnşâf idelüm⁷⁵⁵ bi'llâh⁷⁵⁶ özge har imiş [münkir]⁷⁵⁷
Maĥbûb temâşâsın men' eyler imiş münkir⁷⁵⁸
Kûr gözlerinün nûri yoqdur göremez⁷⁵⁹ anı

V

Zühdinde riyâ olsa gelmez bu yola zâhid
Şanma bu ' amellerle firdevsi⁷⁶⁰ bula zâhid

⁷⁴² nazâr: temâşâ, HD.

⁷⁴³ eyle: kııl, HD.

⁷⁴⁴ kim: çün, HD.

⁷⁴⁵ Ol mü'min mir'âtı: el-mü'minü mir'âtün, HD.

⁷⁴⁶ Âyîne-i sübhânı çün şüret-i insândur: çün âyîne-i cânân ol sûret-i rahmândur, HD.

⁷⁴⁷ şâdıqlar: ' aşıqlar, HD.

⁷⁴⁸ ' aşıqları: şâdıqları, HD.

⁷⁴⁹ şâdıqlar: ' aşıqlar, HD.

⁷⁵⁰ açup: açan, HD.

⁷⁵¹ yâruñ: haqqıñ, HD.

⁷⁵² cânı: ânı, HD.

⁷⁵³ Tîn Suresi/4. ayet, KK.

⁷⁵⁴ gerçeklere: ' aşıklara, HD.

⁷⁵⁵ idelüm: ide, HD.

⁷⁵⁶ bi'llâh: bi'llâhi, HD.

⁷⁵⁷ IV. B./ 3. m.: IV. B./4. m., HD.

⁷⁵⁸ IV. B. / 4. m.: IV. B. /3. m., HD.

⁷⁵⁹ göremez: görimez, HD.

⁷⁶⁰ firdevsi: firdevs,HD.

Dīdār şühūdundan⁷⁶¹ bī-behre ola zāhid
Sen hūsn-i dil-ārādan göz yumsa n'ola zāhid
Huffāş gözi görmez hūrşīd-i dıraḥşānı

VI

Çün⁷⁶² mūy miyānuñdan cānā bir eşer tuysam
Yā⁷⁶³-^ç ayn-ı ^ç ināyetle ben⁷⁶⁴ mūra nazar tuysam
İy dilber-i rūḥāni cān sırrın eger tuysam
Ben ḥātem-i la^ç lūñden bir zerre haber tuysam
Bir ḥabbeye almazdum şad milk-i Süleymānı

VII

İy **Hayretī** yüzüñ sür ḥāk-i der-i cānāna
Emr oldu sücūd etmeñ⁷⁶⁵ ol şūret-i raḥmāna
Rāz-ı dil-i pür-derdi insāna dī insāna
Esrār sözün **Aḥmed** keşf eyleme nā-dāna
Ḥayvāna maḥal görme bu⁷⁶⁶ çeşme-i ḥayvānı

56

[71^b]

Fazl bin Fuzūl⁷⁶⁷

mefā^ç ilün mefā^ç ilün mefā^ç il
Hezec + - - - / + - - - / + - -

I

Cihān iki durur şāh-ı cihān bir
Yedi tamu sekiz bāğ-ı cinān bir
Yedi kat yir toḫuz kat ās-mān bir
Gelen birdür giden birdür ḳalan bir
Hemān birdür hemān birdür hemān bir

II

⁷⁶¹ şühūdundan: şafāsından, HD.

⁷⁶² çün: şol, HD.

⁷⁶³ yā: bā, HD.

⁷⁶⁴ ben: bu, HD.

⁷⁶⁵ etmeñ: eyle, HD.

⁷⁶⁶ bu: sen, HD.

⁷⁶⁷ Fuzūlî'nin oğlu Fazlî'ye ait bu muhammes akademik kaynaklarda tespit edilememiştir.

Teķāzā-yı zühur itdi çü esmā
Mezāhir oldılar esmāya eşyā
Bu deñlü keşret andan oldu peydā
Mezāhir gerçi bî-ḥadd zāhir ammā
Hemān birdür hemān birdür hemān bir

III

Bulundu nağme-perdāz-ı ḥaķīķat
Açıldı perde-i rāz-ı ḥaķīķat
Cihānı tutdı āvāz-ı ḥaķīķat
Bunu bil vāķıf-ı rāz-ı ḥaķīķat
Hemān birdür hemān birdür hemān bir

IV

Degülseñ vaḥdete iy şūfi münkir
Göründi eşyāda vech'ullāh zāhir
Açuk tut gūş-ı cānı ceḥr u ger sır
Ḳamu eşyādan işit kim bunu dir
Hemān birdür hemān birdür hemān bir

V

Her ayaya tecelli itdi ḥazret
Bulup her birisi bir dürlü şüret
Zuhūra geldi andan bunca keşret
Ḥaķīķat keşret oldu 'ayn-ı vaḥdet
Hemān birdür hemān birdür hemān bir

VI

Ḳarışdı āb-ı sāf u cür' a-yı mey
Birikdi bir yire oldu birer şey[']
Rebāb u berbaḫ u çeng u def u ney
Terāne-ile bunu dirler pey-ā-pey
Hemān birdür hemān birdür hemān bir

VII

Eger ḥamd eylesen maḥmūd birdür
Ve ger secde_eylesen mescūd birdür
Ve ger but-ḥānedür ma' būd birdür
Cihānda ḥāşılı maḫşūd birdür
Hemān birdür hemān birdür hemān bir

VIII

Zemīn ü ās-mān oldu mübeddel
Bürüz itdi Ḥudā-yı 'azz ve cel

Haq̄ikat āhir oldu ʿ ayn evvel
Şu kim iki görür aḥveldür aḥvel
Hemān birdür hemān birdür hemān bir

IX

Çavuşdı birbiriyle cism-ile cān
Birikdi bir arada küfr ʿ imān
Bir oldu **Fazliya** kāfir müselmān
Gümān ref ʿ oldu zāhir oldu iḳān
Hemān birdür hemān birdür hemān bir

57

[72^a]

Ġazel-i Sırrı Tahmīs-i Rāmī⁷⁶⁸

feʿ ilātün (fāʿ ilātün) mefāʿ ilün feʿ ilün (faʿ lün)
Haff + + - - (- + - -) / + - + - / + + - (+ -)

I

Rāstdur kāmētüñde bālālıḳ
ʿ Ārızuñda temām temāşālıḳ
Dil-rübālıḳ güzellik aʿ lālıḳ
Sende ḥaddden ziyāde raʿ nālıḳ
Baña yüz ūtmasun mı şeydālıḳ

II

Beli yarüñ arada oldu nihān
Ki anı kuçmağa ḳolca yoḳ imkān
ʿ Ārızi şanki verd-i baḡ-ı cinān
Ḳadd kıyāmet ziyāde ince miyān
Ḳaşılı ortalıḳ temāşālıḳ

III

Tiḡuñ-ile tenüm yaraladuñ
Ḳūblar dāmenin paraladuñ
ʿ Aşḳ-ı ḥüsnāları ḳaraladuñ
Ḳüsn-ile ʿ ālemi ārāladuñ
Nedür āfet bu ʿ ālem-ārālıḳ

⁷⁶⁸ Rāmī'ye ait bu tahmis ve tahmise konu olan gazel akademik kaynaklarda tespit edilememiştir.

IV

Mû kılıdur tenüm o gīsular
Dem-be-dem kan ider o bed-ḥular
Güneşe ta' n ider o meh-rular
Güşe eyler hilale ebrular
‘Arz ider māha ya' nī garralık

V

Saña merg-i ecel çeke çün tiğ
Āf-tāb-ı hayātuña ire miğ
Ölicecek **Rāmī** dime hayf u diriğ
Ölmez oğul durur kelām-ı bāliğ
Sırrīyā ancak ola bābalık

58

[72^b]

Ġazel-i Sulṭān Süleymān⁷⁶⁹ Taḥmīs-i Şerīfī

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
Remel - + - - / - + - - / - + - + / - + -

I

Ḥān-ḳāh-ı dehre meyl itme dilā ḥanlık budur
İ' tibār itme cihāna kim cihān-bānlık budur
Devlet-i dünyāya mağrur olma ḥaḳanlık budur
Hāy u hūdan fāriğ ol 'ālemde sulṭānlık budur
Pendini güş eylegil mūruñ Süleymānlık budur

II

Mā-sivānuñ naḳşını mir'at-ı ḳalbünden silüp
Kā'ināta i' tibārı 'ayn-ı 'ibretle ḳılup
Her gedā-yı bī-nevāya ḥor baḳma yañılup
Her kime ḳılsañ naḳar sen anı senden yig bilüp
Görme kendü kendüzün zīrā ki şeyṭānlık [budur]

III

⁷⁶⁹ Tahmise konu olan bu gazel, *Muhibbī Dīvānı*'nda (MHD) G/947 başlığıyla yer almaktadır (Yavuz, K. ve Yavuz, O., 2016: 560/ C. 1).

Ger dilerseñ kim ¼ona ¼ ¤lemde devlet b¤suña
Fer vire n¼r-ı hid¸yet ¼eşm-i gevher-p¸şuña
N¼k-¼¸h ol bu cih¸nda iş¼ne yoldaşuña
Her ne kim saña sanursañ⁷⁷⁰ anı⁷⁷¹ şan⁷⁷² kardaşuña
Fi'l-¼¸k¼ka s¸z¼mi g¼ş it m¼selm¸nlık budur

IV

Her kişi iy dil-hev¸-yı nefse gerçi bended¼r
¸rzu-yı nefse uyan ¼ ¸k¼bet şer-mended¼r
G¼n gibi n¼r-ı ¼ud¸ her zerrede t¸ bended¼r
¼ ¸kil iseñ isted¼g¼ñ iste yine sended¼r
¼ayrı yirden⁷⁷³ ister iseñ bil ki n¸d¸nlık budur

V

Gel ¼ al¸'¼kdan m¼cerred ol **Şerif** c¸n-şıfat
Ş¸hid ma' ni-i tecelli eyleye c¸n¸n-şıfat
Vird¼ñ olsun dem-be-dem bu s¸z şeh-i devr¸n-[şıfat]
Nefs ¼azızın iy **Muhibb** virmegil ¼ayv¸n-şıfat
¼ab¼-ı nefsi it ¼ ¸rif ol ¼ ¤lemde ins¸nlık [budur]

59

[73^a]

Veysi⁷⁷⁴

f¸' il¸t¼n f¸' il¸t¼n f¸' il¸t¼n f¸' il¼n

Remel - + - - / - + - - / - + - + / - + -

I

¼¸nm¸nı terk id¼p bu cism-i vir¸num gibi
¼eşme-i c¸ndan yuyup al ¼eşm-i giry¸num gibi
Terk-i cemiyet id¼p ¼ a¼l-ı periş¸num gibi
Başum alup ¼anda varam ¸h u efğ¸num gibi
Bir efend¼m v¸r-iken ¼ ¤lemde sult¸num gibi

⁷⁷⁰ sanursañ: sanursın, MHD.

⁷⁷¹ anı: sen, MHD.

⁷⁷² şan: anı, MHD.

⁷⁷³ yirden: yirde, MHD.

⁷⁷⁴ Veysi'ye ait bu muhammes Veysi D¼v¸nı'nda (VD) tespit edilmiştir (Toska, 1985:183).

II

Pāre pāre eylemişken⁷⁷⁵ s̄inemi t̄iġ-ı elem
Cānıma kār eylemişken zaḥm-ı şemş̄ir-i sitem
Şöyle bil kim d̄inüm⁷⁷⁶ imānum ḥāk-çün⁷⁷⁷ iy şanem
Cümle ʿālem dilber olsa ġayrıya meyl eylemem
Bir efendüm vār-iken ʿālemde sulṭānum gibi

III

Saṅa şāhā⁷⁷⁸ olalı bir ʿāşık-ı rüsvāyī ben
Ḳul idelden āstānuñda dil-i şeydāyī ben
Bir gedāyam ḥāke şaymam milket-i Dārāyī ben
Nʿeylerem māl ü menāl ü manş̄ıb [u] dünyāyī ben
Bir efendüm vār-iken ʿālemde sulṭānum gibi

IV

Cāna kār itmek degül peykān-ı dil-düz-ı belā
Şerḥālar kesmek degül t̄iġ-ı dil-āzār-ı cefā
Başuma kaçd itse de şemş̄ir-i cellād-ı kaçā
Hiç olur mı pādīşāh-ı dehre bāş egmek şehā
Bir efendüm vār-iken ʿālemde sulṭānum gibi

V

Veysi-i bī-çāreyem oldum ġamuñla pā-māl⁷⁷⁹
Ḥātırım maḥzūn u baġrum ḥūn u cismüm⁷⁸⁰ bī-mecāl
Böyle iken pādīşāhum ḥāl-i ḳalb[üm] pür-melāl
Eylemem ölsem de ben gerdün-ı dūna ʿarz-ı ḥāl
Bir efendüm vār-iken ʿālemde sulṭānum gibi

60

[73^b]

Ġazel-i Figānī⁷⁸¹ Tahmīs-i Makālī

⁷⁷⁵ eylemişken: itmiş iken, VD.

⁷⁷⁶ d̄inüm: d̄in ü, VD.

⁷⁷⁷ ḥāk-çün: ḥākıyçün, VD.

⁷⁷⁸ şāhā: şāhid, VD.

⁷⁷⁹ pā-māl: pāy-māl, VD.

⁷⁸⁰ cismüm: çeşmüm, VD.

⁷⁸¹ Tahmise konu olan gazel *Kanunî Sultan Süleyman Çaġı Şairlerinden Figānî ve Divançesʾnde* (FGD) tespit edilmiştir (Karahān, 1966:40).

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

I

Şikāyet rüzgārumdan ki bir dem olmadı hoşnūd
Fiğān baht-ı siyāhumdan kim kılmaz t̄alim mes'ūd talihim
Yumıldı ğonca-i bahtum elümde cām-ı ğam fersūd
Bahāristān⁷⁸²-ı 'ālemde açılmazsa gül-i maqşūd
Ne ğam iy bülbül-i cān çünki⁷⁸³ gül-zār-ı 'adem mevcūd

II

Zemīn-i dilde eşcār-ı maḥabbet tā ki şaldı bîḥ
Qazādan başuma her berg ü bārı oldu bir tevbiḥ
Siyāset-ğāh-ı 'aşkuñda senüñ iy gözleri mirriḥ
Urupdur⁷⁸⁴ başuma cellād-ı ğamzeñ niçe kızmış miḥ
Gözümde uçları çıkdı degül müjgān-ı ḥün-ālūd

III

Seni bu ḥüsn-ile kim görse āh-ı derd-nāk eyler
Giribānım çeküp gül gibi ol dem çāk çāk eyler
Beni sünbül şaçuñ sevdaları āḥir helāk eyler
Ruhunda ḥāl-i yek-tāñ-ile⁷⁸⁵ baḥş-i iştirāk eyler
'Aceb mi ehl-i Hind oda yaqarsa kāfir oldu 'ūd

IV

Belā bezminde nār-ı ğam yaqup bağrum kebāb itdi
Aqıtdı qanlı yaşıım 'aks-i la' lüñle şarāb itdi
Ne zālimdür ğam-ı 'ışkuñ beni yıkdı ḥarāb itdi
Qomadı yir yaşıım rüy-ı zemīni ğarq-āb itdi
Anunçün dūd-ı āhum oldu⁷⁸⁶ yir yir⁷⁸⁷ göklere memdūd

V

Maqālī lā' l-i dilber vār-iken yaqūt-ı aḥmerden
Yudum al çeşme-i āb-ı ḥayāt-ı cāvidānden
Ne olur cām-ı Cem ü Cemşid ü mir'āt-ı Sikenderden

⁷⁸² bahāristān: bu ḥāristān, FGD.

⁷⁸³ çünki: işte, FGD.

⁷⁸⁴ urupdur: qaqupdur, FGD.

⁷⁸⁵ yek-tāñ-ile: yek-tāneyle, FGD.

⁷⁸⁶ oldu: yir yir, FGD.

⁷⁸⁷ yir yir: oldu, FGD.

Tecellîyi şafâ-yı şaykal it⁷⁸⁸ mir 'ât-ı hâverden
O mâhuñ ' aqs-i hüsnidür **Figânî** *mâ-hüve'l-mağşûd*

61

[74^a]

Ġazel-i Nişânî⁷⁸⁹ Tahmîs-i Emri⁷⁹⁰

mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün
Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

I

Görindi luţf-ı rûy-ı yâr mir 'ât-ı semenlerde
Zuhûr itdi hırâm-ı kıadd-i dilber nârvenlerde
Oturma merdüm-i çeşmüm gibi beytü'l-hazenlerde
Bahâr irdi şafâ kesb idicek demdür çemenlerde
Huşûsâ böyle yanuñca ola sîmîn bedenlerde

II

Ġam u ğuşşa dilâ cân-ı ' azîze gerçi düşmendür
Eger cenk itmek isterseñ siper gül tîĝ-süsendür
Ĥabâb miĝfer ü mey pehlevân-ı merdüm-efkendür
Zebûn olma ne zendür⁷⁹¹ ĝam şarâp iç devr-i gül-şendür
Kavî himmet gerekdür bu cihân içre erenlerde

III

Kaçan vaşl olsa bir dilbere⁷⁹² dir dir ditremek hûyı

⁷⁸⁸ şaykal it: şaykal-i, FGD.

⁷⁸⁹ Nişânî'ye ait bu gazel akademik kaynaklarda tespit edilememiştir.

⁷⁹⁰ Tahmîs Emrî Dîvânî'nda (ED) tespit edilmiştir. ED.'de VI benttir. ED. T: IV. B.:

Ġamuñdan bād-ı âhumdan ĥarâba vardı kısr-ı ten
Ġam-âbād-ı firāk ise degüldür küşe-i me'men
Cemâlûñsüz pür âteşten görünür çeşme-i gülşen
Siyeh kâkülerinden ĝayrı yoĝdur gönlüme mesken
Ne müşkildür kişi cânâ ĝarîb olmak vatanlarda (Saraç, 20..)

⁷⁹¹ zendür: zen-i, ED.

⁷⁹² dibere: maĥbûba, ED.

Girer ortaya⁷⁹³ ocdurmaz abāya sīm-pehlūyı
ucalayup⁷⁹⁴ yatur her gice bir sīmīn⁷⁹⁵ semen-būyı
arılır her gūl-endāma eker pehlūya meh-rūyı
Ne hāletler nezāketler omı hā pīreherlerde

IV⁷⁹⁶

Helāk olmu-durur el uzadanlar mār-ı zūlfine
Nie Manūr aılmıdur sebebsiz dār-ı zūlfine
Miyān-beste nie zūhd ehli var zūnnār-ı zūlfine
ayırma iy gōnūl bend oldu-ise tār-ı zūlfine
ınık diller hezāran baludur her bir ikenlerde

V⁷⁹⁷

u **Emrī** ol meh-i nā-mihribān bī-[] ahd dilberdür
Viālīn va[] de eylerse yine hicrān muarrerdür
Anucūn dir bu beyti ol ki Hūsev aa akerdür
Fırāula **Niānī** hastenū hāli mūkedderdür
Viālū va[] de itmidū be hey zālim⁷⁹⁸ geenlerde

62

[74a]

Yahyā Fermāyed⁷⁹⁹

mef[] ūlū fā[] ilātū mefā[] ilū fā[] ilūn

Muzāri[] - - + / - + - + / + - - + / - + -

I

Yā Rabb⁸⁰⁰ hāset-ile benūm alma cānumı
Bir daı gōreyin ol meh-i nā-mihrūbānumı
Ol āftāb-ı [] ālemi ūh-ı cihānumı⁸⁰¹

⁷⁹³ ortaya: araya, ED.

⁷⁹⁴ ucaklayup: kohulayup, ED.

⁷⁹⁵ sīmīn: cism-i, ED.

⁷⁹⁶ IV. B.: V. B., ED.

⁷⁹⁷ V. B.: VI. B., ED.

⁷⁹⁸ zālim: [] ālim, ED.

⁷⁹⁹ Yahyā Bey'e ait bu muhammes *Talıcalı Yahyā Bey Divanı (İnceleme- Tenkitli Metin- Nesre eviri- Sōzlük)*'de (TYD) tespit edilmitir (Bozyiit, 2021:330).

⁸⁰⁰ Rabb: rabbi, ED.

⁸⁰¹ I. B./ III. m.: Ol āftāb-ı [] ālemi ūh-ı cihānumı: cānānumı cefā ılıcı nev-cūvānumı, TYD.

Şāhin baqıřlu yārūmi rūḥ-ı revānumı
Sultānumı efendūmi řāh-ı cihānumı

II

Dā'im taşavvurum bu idi āřnā ola
Gün yüzünüñ teveccūhi benden yaña ola
‘Iřķ-ı nihānı⁸⁰² derd-i derūna devā ola
Kim dirdi ki çak bu kadar bī-vefā ola
Sultānumı efendūmi řāh-ı cihānumı

III

Varsam serāyına nite-kim nāle vü efgān⁸⁰³
Bir ḥāl olur ki söylenmez ḥālūmi zebān
Tedbīrümüñ birin idemez cān-ı nā-tüvān
‘Aqlum şaşar dilüm tutilur göricek hemān
Sultānumı efendūmi řāh-ı cihānumı

IV

Seyrāna çıkşa gün gibi zerrin kabā ile
Çapusu kullarıyla niçe mübtelā ile
‘Ālem tolar du‘ā⁸⁰⁴ vü řadā-yı⁸⁰⁵ senā ile
Çurbān olur yolında güzeller⁸⁰⁶ ālāy ile
Sultānumı efendūmi řāh-ı cihānumı

V

Ben nice medḥ idem ki cemālini el bilür
Gün gibi bī-nażīr bilür bī-bedel bilür
Bu ‘izzete bu devlete gāyet maḥal bilür
Yahyā ‘ale’l-ḥuřuř ziyāde güzel bilür
Sultānumı efendūmi řāh-ı cihānumı

63

[74^b]

⁸⁰² nihānı: nihāna, TYD.

⁸⁰³ efgān: figān, TYD.

⁸⁰⁴ du‘ā: řadā, TYD.

⁸⁰⁵ řadā-yı: du‘ā, TYD.

⁸⁰⁶ güzeller: görenler, TYD.

Ġazel-i Ĥayretī Tahmīs-i Ĥāfız⁸⁰⁷

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - + / - + -

I

İy şabā bŷy-ı gül ü reyḥānum almaḵ yol mıdur
Yā nesīm-i zŷlf-i⁸⁰⁸ mŷşk-efşānum almaḵ yol mıdur
El şunup la' l-i⁸⁰⁹ leb-i ḥandānum almaḵ yol mıdur
Meclis içre bŷse-i cānānum almaḵ yol mıdur
Öldürüp ben nā-tŷvānı cānum almaḵ yol mıdur

II

Her seher feryād ider derd-ile miskīn ' andelīb
Vaşl-ı gülden beñzer ol bī-çāreye degmez naşīb
Yüz çevirdi baḵmadı bizden⁸¹⁰ yaña gitdi ḥabīb
Ḷomadañ şeytānlıḵ⁸¹¹ itdŷñ⁸¹² sen iy bed-ḥŷy⁸¹³ raḵīb
Yāri benden ayırup ĩmānum almaḵ yol mıdur

III

Ḥizmete⁸¹⁴ bel baḡlayup yeldŷñ yŷpŷrdŷñ iy şabā
Āsitān-ı dil-beri sildŷñ sŷpŷrdŷñ iy şabā
N'eyledŷñse eyledŷñ esdŷñ şavurduñ iy şabā
Ḥāk-i pāyŷn⁸¹⁵ göz göre urduñ gŷtŷrdŷñ iy şabā
Tŷtiyā⁸¹⁶-yı dīde-i giryānum almaḵ yol mıdur

IV

Cānuma ḵavs-ı māḥabbetden çŷn irdi tīr-i ' ışḵ
Bu vŷcŷdum milkini⁸¹⁷ fetḥ eyledi şimşīr-i ' ışḵ
' Āşıḵ-ı bī-çāreye⁸¹⁸ ölmek durur tedbīr-i ' ışḵ
Tekye-i miḥnetde alduñ cānumı iy pīr-i ' ışḵ

⁸⁰⁷ Ĥāfız'ın Ĥayretī'nin gazeline yaptığı tahmis Direkli, 2022:673'de (İDDT), *Ġazel-i Ĥayretī Tahmīs-i Ĥāfız Paşa* başlığıyla yer almaktadır.

⁸⁰⁸ zŷlf-i: -, İDDT

⁸⁰⁹ la' l-i: nuḵl-ı, İDDT

⁸¹⁰ bizden: benden, İDDT

⁸¹¹ şeytānlıḵ: şeytānlıḡı, İDDT

⁸¹² itdŷñ: gitdŷñ, İDDT

⁸¹³ ḥŷy: ḥŷ, İDDT

⁸¹⁴ ḥizmete: ḥidmete, İDDT

⁸¹⁵ ḥāk-pāyŷn: ḥāk-i rāhın, HD.

⁸¹⁶ tŷtiyā: tŷtiyā, İDDT

⁸¹⁷ milkini: şehri, İDDT.

⁸¹⁸ bī-çāreye:

Tecerrüd⁸¹⁹ abdâlam benüm qurbânum almak yol midur

V

Çekmeyince niçe dem ' aşık belâ⁸²⁰ vü hasreti
Geçmeyince cânına dehrün⁸²¹ cefâ⁸²² vü şiddeti
Ĥâfız il virmez saña⁸²³ yârün şafâ vü vuşlatı
İy kilâb-ı kûy-ı dil-ber n'itdi⁸²⁴ size⁸²⁵ **Ĥayretî**
Çağrışup her biriñüz dâmânum almak yol midur

64

[75^a]

Ėazel-i Zâti Tahmîs-i Fazlî⁸²⁶

mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

I

Ėanadum altına ' anķa gibi biñ küh-sâr aldum
İçinde pençe-i qahr-ile kebg-i dil-figâr aldum
Maħabbet qâfınuñ⁸²⁷ gerçi şikârın bî-şümâr aldum
' Adû-yı zâğ elinden bir tezerv-i şive-kâr aldum
Daħı ben şâh-bâz-ı ' ışķ olaldan bir şikâr aldum

II

Diyâr-ı miħneti Ferhâd u Mecnûn yoķ yire gezdi
Berât-ı milk-i ' ışķı kâtib-i qudret baña yazdı
Meh-i nev sikke-i hürşide nâmum tığ-ile qazdı
Yine burc-ı bedenden cân sevincinden çıkayazdı

⁸¹⁹ tecerrüd: tecrîd, İDDT. Bu mısranın başında vezin aksamaktadır.

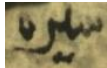
⁸²⁰ belâ: cefâ, İDDT.

⁸²¹ dehrün: hierün, İDDT.

⁸²² cefâ: belâ, İDDT.

⁸²³ saña: aña, İDDT.

⁸²⁴ n'itdi: size, İDDT.

⁸²⁵ : size, HD. || size: nitdi, İDDT.

⁸²⁶ Tahmîs, Kara Fazlî'nin Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Dîvânı (İnceleme-Tenkitli Metin)'de (KFD) tespit edilmiştir (Özkat, 2005:258).

⁸²⁷ qâfınuñ: fâkınuñ, KFD.

Cüvānuñ⁸²⁸ göñline girdüm demürden bir hişār aldum

III

Dil ü cân ile yārūñ bār-ı ʿışķına⁸²⁹ boyun virdüm⁸³⁰
Bugün meydān-ı miḥnetde ʿadūnuñ ḳahrına ṭurdum
O yüzi ḥūni⁸³¹ ḥūn-rizūñ cefāsın gerçi çok gördüm
Şarup pehlūye tiġ-i⁸³² zaḥmını şöyle şafā sürdüm
Şanasın yanuma bir serv-ḳāmet gül-ʿ izār aldum

IV

Ten-i pür-ḥūna⁸³³ döndi⁸³⁴ şanmañuz dūd-ı siyāhumla
Ṭonandı bār-gāh-ı⁸³⁵ derd ü⁸³⁶ miḥnet bād-ı āhumla⁸³⁷
Serir-i ʿışķa⁸³⁸ çıḳdum⁸³⁹ şem^ʿ-veş oddan⁸⁴⁰ külāhumla
ʿAdūya ḳarşu vardum sinemi gerdüm silāhumla⁸⁴¹
Bugün bir⁸⁴² pādşāh⁸⁴³-ı milk-i ʿışķam bir diyār aldum

V

Olup **Fazlī** gibi ser-geştesi bir māh ruḥsāruñ
Varup dellāl-ı dil-bāzār-ı kūyına o dil-dāruñ
Hezārān cehd-ile iḳrārını⁸⁴⁴ aldum o ʿayyāruñ
Nuḳūd-ı şabrumı⁸⁴⁵ virdüm metā^ʿ-ı vaşlına⁸⁴⁶ yārūñ
Görenler **Zātiyā** cānlar virür bir yādigār aldum

⁸²⁸ cüvānuñ: nigāruñ, KFD.

⁸²⁹ ʿışķına: ʿışķında, KFD.

⁸³⁰ virdüm: urdum, KFD.

⁸³¹ ḥūni: ḥūb-ı, KFD.

⁸³² tiġ-i: tiġuñ, KFD.

⁸³³ ḥūna: ḥūn-ı, KFD.

⁸³⁴ döndi: ṭutdum, KFD.

⁸³⁵ bār-gāh: lāle-zār, KFD.

⁸³⁶ ü: -, KFD.

⁸³⁷ bād-ı āhumla: bār-gahumla, KFD.

⁸³⁸ ʿışķa: şadra, KFD.

⁸³⁹ çıḳdum: geḳdüm, KFD.

⁸⁴⁰ od: Mecmuāda bu şekilde yazılıdır.

⁸⁴¹ ʿAdūya ḳarşu vardum sinemi gerdüm silāhumla: Melāmet milkini açdum ser-ā-ser tiġ-ı āhumla, KFD.

⁸⁴² bir: ben, KFD.

⁸⁴³ pādşāh: şāh-bāz, KFD.

⁸⁴⁴ iḳrārını: iḳrārın, KFD

⁸⁴⁵ şabrumı: şabr u dil, KFD.

⁸⁴⁶ vaşlına: derdine, KFD.

Ġazel-i Bākī Tahmīs-i Emrī⁸⁴⁷

mef' ūlū fā' ilātün mef' ūlū fā' ilātün
Muzāri' - - + / - + - - / - - + / - + - -

I

İy zülfi tāze sünbül v'ey kāmēti şanevber
İy haṭṭı⁸⁴⁸ lāle vü gül v'ey aġzı ġonçe-i ter
Bāġ-ı cihānda⁸⁴⁹ yoġdur sen gül-^c izāra beñzer
İy şaçları şeb-i Qadr v'ey yüzi mäh-ı enver
Dil ṭıflı her ġün aġlar ^c id-ı vişālün ister

II

Tiġ-ı firākuñ-ile bu sine pāre pāre
Sen serv-ķadd cüvānum⁸⁵⁰ ġün gelmedi kenāre
Gözüm yaşı ^c aceb mi beñzerse ġün-bāre⁸⁵¹
Bir kerre görmek-ile dil virdüm öl yāre⁸⁵²
Bir kerre⁸⁵³ daġı görsem⁸⁵⁴ cān virmegüm muķarrer

III

Cevr-i⁸⁵⁵ haṭṭuñla⁸⁵⁶ iy meh sinemde her dem āteş
Zülfüñle⁸⁵⁷ bend olaldan ġöñlüm⁸⁵⁸ ķatı⁸⁵⁹ müşevveş
Bu ġüsn-i bī-naẓirüñ olaldan⁸⁶⁰ ellere⁸⁶¹ naķş
Cān virmek iġün itmiş lā^c l-i lebüñi cān-baġş

⁸⁴⁷ Tahmis, Emrī Dīvānı'nda (ED) tespit edilmiştir (Saraç, 20..).

⁸⁴⁸ haṭṭı: haddi, ED.

⁸⁴⁹ cihānda: cinānda, ED.

⁸⁵⁰ cüvānum: nigārum, ED.

⁸⁵¹ ġün-bāre: cüy-bare, ED.

⁸⁵² yāre: nigāre, ED., ayrıca bu mısradaki vezin aksamaktadır.

⁸⁵³ kerre: kez, ED.

⁸⁵⁴ görsem: görürsem, ED.

⁸⁵⁵ cevri: mihr-i, ED.

⁸⁵⁶ haṭṭuñla: ruhunla, ED.

⁸⁵⁷ Zülfüñle bend olaldan ġöñül ķatı müşevveş : Zülfüñle bend olaldan oldu ġöñül müşevveş, ED.

⁸⁵⁸ ġöñlüm: oldı, ED.

⁸⁵⁹ ķatı: ġöñül, ED.

⁸⁶⁰ olaldan: evvelden, ED.

⁸⁶¹ ellere: eyleyen, ED.

Cân⁸⁶² almağ-ıçün atmış⁸⁶³ müjgânlaruñı hañçer

IV

Derd ü firâķuñ-ile qaldum ğam u elemde
Ħayfâ⁸⁶⁴ muĦâl olupdur ğülmek baña o⁸⁶⁵ demde
Yazmaķda⁸⁶⁶ qanlar aĝlar derd-i dilüm qalemde
Lâyıķ midur qalam ben her dem qalâm-ı ğamda
Ola cemâlûñ iy meh ğünden daĝı münevver

V

Çokdan ğorinmez oldı ğün yüzi yâr-ı cânuñ
Eflâke irsem⁸⁶⁷ Emrî⁸⁶⁸ tañ mı⁸⁶⁹ senüñ fiĝânuñ
Terk eyleyüp bu cismi elden bıraķdı cânuñ⁸⁷⁰
Şol deñlü meyli vardur Bâķî⁸⁷¹ lebine cânuñ⁸⁷¹
Ĝüyâ ki teşne-diller âb-ı zülâl⁸⁷² özler⁸⁷³

66

[76^a]

Ĝazel-i ‘Ulvi⁸⁷⁴ Tahmîs-i Şubĥî⁸⁷⁵

mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün

Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

I

Cüvânâ ‘arız-ı mehtâbıña şems ü kamer ‘aşıķ
Nice şems ü kamer dünyâ olupdur ser-be-ser ‘aşıķ

⁸⁶² cân: cânımı, ED.

⁸⁶³ atmış: - , ED.

⁸⁶⁴ ħayfa: safâ, ED.

⁸⁶⁵ o: bu, ED.

⁸⁶⁶ yazmaķda: yazduķda, ED.

⁸⁶⁷ irsem: irse, ED.

⁸⁶⁸ Emrî: tañ mı, ED.

⁸⁶⁹ tañ mı: Emrî, ED.

⁸⁷⁰ Terk eyleyüp bu cismi elden bıraķdı cânuñ: Terk eyleyüp be-küllü sevdâların cihânuñ, ED.

⁸⁷¹ cânun: k’anuñ, ED.

⁸⁷² zülâl: zülâli, ED.

⁸⁷³ özler: ister, ED.

⁸⁷⁴ Tahmise konu olan ĝazel Derzî-Zâde Ulvî/ Dîvân’ı (ULD) (Çelik ve Kılıç, 2018:541-542) ve Derzî-Zâde Ulvî (Hayatı, Edebi Şahsiyeti ve Divanının Tenkitli Metni)’nde (DUD) (Çetin, 1993:365) tespit edilmiştir.

⁸⁷⁵ Subĥî’ye ait bu tahmis kaynaklarda tespit edilememiştir.

Cemal-i bā-kemālūñ halk-ı dünyāyı ider ‘āşık
Ḳabā⁸⁷⁶ vü⁸⁷⁷ ḳaddūñe ‘ar ‘ar-ı ruḥuña verd-i ter ‘āşık
Ölümlü çeşmüñe nergis lebüñe goncalar ‘āşık

II

Ḥarāmī gözlerüñ tığ-ı müjeñla cānımı aldı
Göñüller milkini yağma vü tālān eyledi geldi
Görüp ruḥsāruñı şems ü ḳamer ḥayrān olup ḳaldı
Zemīn ü āsmāna şīt-i⁸⁷⁸ ḥüsnüñ⁸⁷⁹ gūlgule şaldı
Ḥabībüm saña olmışdur melek ‘āşık beşer ‘āşık

III

Cefā fennini tekmiñ eylemiş üstād-ı kāmilsin
Ne deñlü ḥātıruñ sengīn ise ma‘ ḳule ḳa’ilsin
Ne ğam-ı çeşmüñ eger ḥün-rīz ise sen luṭfa mā’ilsin
Melāḥat kişverinde iy perī bir şāh-ı ‘ādilsin
Cefā görmez senüñ devründe bir kimse meger ‘āşık

IV

Ḳomaz ‘āşıkda gerçi ḳuvvet [ü] táb-ı beden hicrūñ
Ḳayırmaz ğayra vaşluñ baña olsun cümleten hicrūñ
Belāyı öğrenüp me’nūs olur dā’im çeken [hicrūñ]
Devāsuz derd iken ‘ışḳuñ oransuz cevri iken hicrūñ
O derde mübtelā olup o cevri şabr ider ‘āşık

V

Hevā-yı ‘ışḳ-ı pākūñle olup ser-geşte-i ‘ālem
Şararmış her yiri bār-ı belā ki çekmede muhkem
Gezerler **Şubhī**-i şeydā-şıfat āzurde-i pūr-ğam
Ṭolanurlar⁸⁸⁰ ser-i kūyūñ⁸⁸¹ dil-i ‘**Ulvī** gibi her dem
Ḥad-i⁸⁸² ruḥ-sāruña cānā⁸⁸³ güneş ‘āşık ḳamer ‘āşık

67

⁸⁷⁶ ḳabā: üftāde, ULD., DUD.

⁸⁷⁷ vü: -, ULD., DUD.

⁸⁷⁸ şīt-i: şayt, ULD.

⁸⁷⁹ ḥüsnüñ: ḥüsnīne, ULD.

⁸⁸⁰ ṭolanurlar: ser-i kūyūñ, ULD., DUD.

⁸⁸¹ ser-i kūyūñ: ṭolanurlar, ULD., DUD.

⁸⁸² ḥad-i: ḥaṭṭ-ı, ULD. || ḥaṭ-ı, DUD.

⁸⁸³ cānā: olmuş, ULD., DUD.

[76^b]

Ġazel-i Yahyā Tahmīs-i Sulṭān [Süleymān]⁸⁸⁴

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

I

Bi'hamdi'llāh ne bir fikrüm ne bir bāṭıl ḥayālüm var
Ne bir zerrāḳ sālūsüm ne fikr⁸⁸⁵ ü mekr u ālüm [var]
Sa' ādet ehliyem Ḥaḳ'dan menüm⁸⁸⁶ ferḥunde ḥālüm [var]
Ġanīdür ' ışḳ⁸⁸⁷-ile gönlüm ne māl ü ne menālüm var
Ne vaşl-ı yāra ḥandānam ne hicrāndan melālüm var

II

Ḥaḳīḳat sırrını ehl-i mükāşifden açar cānum
Hevā-yı yār-ile pervāz urup dā'im uçar cānum
Dem-ā-dem Ḥızr elinden çün ḥayāt ābın iḥer cānum
Ne şağ olmaḳ murādumdur ne ölmekden kaçır cānum
Cihānda ḥaste-i ' ışḳ olalı bir ḥoşça ḥālüm var

III

Ḥudā ḥaḳ itmedin nūr-ı Muḥammed'den bu⁸⁸⁸ emlāki⁸⁸⁹
Ser-ā-ser⁸⁹⁰ çarḥa merkez⁸⁹¹ ḳurmadın⁸⁹² bu⁸⁹³ kürre-i ḥāki⁸⁹⁴
Baña esrārı gösterdi saña tesbīḥ ü misvāki
Ben ol ḥayrān-ı ' ışḳam kim yitürdim ' aḳl u idrāki
Ne ' ālemden ḥaberdāram ne kendümden ḥayālüm var

IV

⁸⁸⁴ Bu tahmis *Muhibbî Dîvânı Bütün Şiirleri (İnceleme-Tenkitli Metin)*'de (MHD) tespit edilmiştir (Yavuz, K. ve Yavuz, O., 2016:1746/ C.2).

⁸⁸⁵ fikr: zerḳ: MHD.

⁸⁸⁶ menüm: benüm, MHD.

⁸⁸⁷ yar: ' ışḳ, MHD.

⁸⁸⁸ bu: nüh, MHD.

⁸⁸⁹ emlāki: eflāki, MHD.

⁸⁹⁰ ser-ā-ser: medār-ı, MHD.

⁸⁹¹ merkez: hergiz, MHD.

⁸⁹² ḳurmadın: ḳalmadın, MHD.

⁸⁹³ bu: bir, MHD.

⁸⁹⁴ -: āfāḳı, MHD.

Harābāt ehliyem ben gāh mest ü⁸⁹⁵ gāh⁸⁹⁶ kan⁸⁹⁷ (?) hayrān
‘ Alāyıkdan tecerrüd⁸⁹⁸ eyledüm⁸⁹⁹ dil mülkini seyrān
Hayāl-i yār-ile kulhan baña gülşen-durur⁹⁰⁰ iy⁹⁰¹ cān⁹⁰²
Ne seyr-i⁹⁰³ şöhet-i⁹⁰⁴ cānān⁹⁰⁵ ne meyl-i⁹⁰⁶ Külbe-i⁹⁰⁷ Aḥzān⁹⁰⁸
Ne ta‘n-ı zāhid-i nādān ne ceng ü ne cidālüm var

V

Perīşān olmadın dil defterinüñ köhne evrākı
Kesilüp⁹⁰⁹ halk-ı ‘ālemden gel iy dil⁹¹⁰ iste Ḥallāk’ı
Ser-ā-ser mülküñ olmış tut **Muḥibbī** cümle āfākı
Cihān fānidür iy **Yahyā Hüve’l-Ḥayyu Hüve’l-Bākī**
Değişmem atlas-ı çarḥa benüm bir köhne şālüm var

68

[76^b]

Gazel-i Necātī⁹¹¹ **Tahmīs-i Sirācī**

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

I

Başum alup gideyin ‘ışkuñla cānā bir yaña
Niçeler divāneñ oldı bende şeydā bir yaña

⁸⁹⁵ mest: ser-mest, MHD.

⁸⁹⁶ gāh: gehī, MHD.

⁸⁹⁷ kan: -, MHD.

⁸⁹⁸ tecerrüd: mücerred, MHD.

⁸⁹⁹ eyledüm: eyleyem, MHD.

⁹⁰⁰ durur: gelür, MHD.

⁹⁰¹ iy: her, MHD.

⁹⁰² can: ān, MHD.

⁹⁰³ seyr-i: meyl-i, MHD.

⁹⁰⁴ şöhet-i: kulbe-i, MHD.

⁹⁰⁵ cānān: aḥzān, MHD.

⁹⁰⁶ meyl-i: seyr-i, MHD.

⁹⁰⁷ kulbe-i: şöhet-i, MHD.

⁹⁰⁸ aḥzān: yārān, MHD.

⁹⁰⁹ kesilüp: kesil bu, MHD.

⁹¹⁰ dil: cān, MHD.

⁹¹¹ Sirācī’nin bu tahmisi akademik kaynaklarda tespit edilememiştir. Tahmisi yapılan bu gazel NCD’de 9 beyttir. Gazelin tamamını için bkz. Ş.23 [56^b].

‘ Işkuñı kimseye virmem olsa dünyā bir yaña
Halk-ı ‘ ālem bir yaña bī-çāre⁹¹² tenhā⁹¹³ bir yaña
Cennet -i kūyın̄ qomazam olsa dünyā bir yaña

II

Cān qulağıyla işiden lafz-ı gevher-bāruñı
Derdlere dermān didiler hem şükr-i güftāruñı
Halka keşf itmem ölürsem dil-rübā esrāruñı
Bulımadılar arayup şive-i reftāruñı⁹¹⁴
Gıtdi Tübā bir yaña serv-i dil-ārā bir yaña

III

Boynuma sevdā-yı zūlfūñ şalalı cānā kemend
Zūlfūñ her tārı oldı gerdenüme bend bend
Nātüvān oldum reh-i ‘ ışk içre zār u müstmend
‘ Işka māni‘ olımaz zāhid⁹¹⁵ kelām-ı hūş-mend
Kimse⁹¹⁶ karşı tırılmaz⁹¹⁷ ger⁹¹⁸ aqsa deryā bir yaña

IV

Mürşid-i ‘ ışkdur ezel bezminde şāhum rehberüm
Dağ-ı ‘ ışk olmış durur sīnemde zīn ü ziverüm
Anunçün yoluña mebzūldür cān u serüm
Devlet-i ‘ ışkuñda cānā⁹¹⁹ derd ü⁹²⁰ ğamdur⁹²¹ leşkerüm
Bir yaña tursa za‘ if olan tūvānā bir yaña

V

Tārik-i dünyā olup geydüm qanā‘ at şālını
Habbeye almam virürlerse cihān emvālını
Hiçe şayman ‘ ālemüñ bu devlet ü iqbālını
Māl-i dünyā-ile şerh eyler tecerrüd hālını⁹²²
Yirde Qārūn bir yaña gökde Mesīhā bir yaña

VI

⁹¹² bī-çāre: oldı, NCD.

⁹¹³ tenhā: bu şeydā, NCD.

⁹¹⁴ II. b.: III. b., NCD.

⁹¹⁵ zāhid: nāşih, NCD.

⁹¹⁶ kimse: kimsene, NCD.

⁹¹⁷ tırılmaz: durılmaz, NCD.

⁹¹⁸ ger: -, NCD.

⁹¹⁹ cānā: senden, NCD.

⁹²⁰ derd ü: artuq, NCD.

⁹²¹ ğamdur: olur, NCD.

⁹²² V. b.: VI. b., NCD.

Çonalı mir 'ât-i dil üzre şehâ gerd-i melâl
Nâtüvân cismüm ğam [u] derdüñle olmışdur hilâl
Vādî-i ğurbetde kaldum dil-rübâ şūrīde-ğâl
İrresün dirseñ cemâl-i pür⁹²³-kemâle bir zevâl⁹²⁴
Gün gibi iy şâh-ı ' âlem gitme tenhâ bir yaña

VII

Hasretâ derdâ dirîğâ kalmışam zâr u nizâr
Yile viridi tevbe vü zühd ü şalâh-ile qarâr
İy **Sirâcî** dūd-ı âhuñ olalıdan pür-şerâr
Cânına oldı **Necâtî**nüñ havâle ' ışk-ı⁹²⁵ yâr⁹²⁶
İy ecel sen de gelüp itme teğzâ bir yaña

69

[77^a]

Kıyâsî Fermâyed

mef' ulü fâ' ilätü mefâ' ilü fâ' ilün

Muzâri - -+ / - + - + / + - - + / - + -

I

İy âdemoğlı hecr-ile geldüñ bu hâneye
Uyma vişâl-i yâri görüp yok fesâneye
Tîr-i murâduñ irmedi çünkim nişâneye
Meyl itme sen de hürmen-i ' âlemde dâneye
Gördüñ zamâne uymadı sen uy zamâneye⁹²⁷

II

Çaddüñ büküldi miñnet ü derd ü belâ gibi
Her kim görürse oğ diye ol bî-vefâ gibi
Hüküm itse saña halk-ı cihân pâdişâh gibi
Artur du' â vü meskeneti bir gedâ gibi
Gördüñ zamâne uymadı sen uy zamâneye

III

Çünkim du' â vü devletüñ olmâdı müstecâb

⁹²³ pür: ber, NCD.

⁹²⁴ VI. b.: II. b., NCD.

⁹²⁵ ' ışk-ı: çeşm-i, NCD.

⁹²⁶ VII. b.: IX. b., NCD.

⁹²⁷ Ebübekir Kâni'ye ait mısraın tazminiyle oluşturulmuştur (Erdoğan, 2000: 479).

El çek cihānda bir kişiye itme intisāb
İy dil naşīhat ister-isen benden el-cevāb
Terk it diyār-ı rāhatı çek rüz u şeb-^c azāb
Gördüñ zamāne uymadı sen uy zamāneye

IV

Gülmek müyesser olmaz ise eyleyüp fiğān
Terk it diyār-ı aşlını bir yirde ol niḥān
Gördüñ ki saña şabr-ile yüz tutmadı cihān
Nüş eyle cāmı firqat-ile ğam gibi hemān
Gördüñ zamāne uymadı sen uy zamāneye

V

Bir şeb **Ḳıyāsī** eyler-idüm çarḥa bed-du^c ā
Dirdüm yıkılsa tırmasa bu çarḥ-ı bī-vefā
Gökden irişdi gūşıma ol gice bir şadā
Remz-ile dirdi baña gedā-yı (?) şāḥib-i belā
Gördüñ zamāne uymadı sen uy zamāneye

70

[77^b]

Raḥmī⁷⁹²⁸

fā^c ilātün fā^c ilātün fā^c ilātün fā^c ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

I

Bir yaña derd ü firāk⁹²⁹ vü bir yaña zehr ü elem
Bir yaña cevr ü cefā vü bir yaña hecr ü elem⁹³⁰
Ḳıldılar tārāc-ile dil mülkini şehr-i⁹³¹ c adem
Ḥāne-i dilde ider şabr⁹³²-ile da^c vā-i ḳadem
Gāh fürqat gāh miḥnet⁹³³ gāh ḥasret⁹³⁴ gāh ğam

II

⁹²⁸ Bu muhammes *Bursalı Raḥmî Çelebi ve Divānı*'nda (RD) tespit edilmiştir (Tığlı, 2006:117).

⁹²⁹ firāk: belā, RD.

⁹³⁰ elem: sitem, RD.

⁹³¹ şehr-i: rāh-ı, RD.

⁹³² şabr: cebr, RD.

⁹³³ miḥnet: ḥasret, RD.

⁹³⁴ ḥasret: miḥnet, RD.

Şûretüñ naqşın görüp çıkmaz gönül büt-hāneden
Cām-ı la^c lüñ yādına dil gitmedi mey-hāneden
Mest-i ^c ışık olduñ⁹³⁵ gönül ol gözleri⁹³⁶ mestāneden⁹³⁷
Eksük olmaz āh kim her dem dil-i vīrāneden⁹³⁸
[Gāh fūrkat gāh miḥnet gāh ḥasret gāh ğam]⁹³⁹

III

Hem-demdür ğurbet içre her [nefes āhum benüm]
[Devletüñde şanma tenhā bundaki şāhum benüm]
Şal diyār-ı yoġa⁹⁴⁰ ben mehcūrı Allāhum benüm
[Kim tarīk-i ^c ışık içinde oldu hem-rāhum benüm]
Gāh fūrkat gāh miḥnet [gāh ḥasret gāh ğam]

IV

Zerrece mihr itmeyen ol māh-ı tábāndur baña
[Kim fezā-yı dehr anuñ cevri ile zindāndur baña]
Fūrkat ü vuşlat ḥayālūñ birle mihmāndur⁹⁴¹ baña
[Her gice tā şubḥa dek ğurbetde mihmāndur baña]
Gāh fūrkat gāh miḥnet gāh ḥasret [et gāh ğam]

V

Vādī-i sīnemde **Rahmī** leşker-i hicrān olur
Gelmesün şabrum [şaķın dil ḥānesi virān olur] (?)
Cān-ile⁹⁴² dil mülki ^c ışık-ile⁹⁴³ bugün⁹⁴⁴ nālān⁹⁴⁵ olur
Bir dem içre niçe [ger çekem dil taḥtına sultān olur]
Gāh fūrkat gāh miḥnet gāh ḥasret gāh ğam

71

[78^a]

⁹³⁵ olduñ: olup, RD.

⁹³⁶ gözleri: nergis-i, RD.

⁹³⁷ II. B./ III. m.: II. B./ IV. m., RD.

⁹³⁸ II. B./ IV. m.: II. B./ III. m., RD.

⁹³⁹ Mecmuada 78^a da sayfa yırtık olduġu için 2. bentten itibaren eksik olan yerler *Rahmī Divānı*'ndan tamamlanmış ve ‘[]’ ile gösterilmiştir.

⁹⁴⁰ diyār-ı yoġa: ^c adem mülkine, RD.

⁹⁴¹ mihmāndur: yeksāndur, RD.

⁹⁴² can-ile: cān ü, RD.

⁹⁴³ ^c ışık-ile: tenümden, RD.

⁹⁴⁴ bugün: ^c āķıbet, RD.

⁹⁴⁵ nālān: tālān, RD.

Ġazel-i Fevrî Tahmîs-i [...] ⁹⁴⁶

mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

I

Dilâ bâķî degüldür Şevket-dârâyı n'eylersin
Libâs-ı 'âriyetdür atlas-ı dîbâyı [n'eylersin]
Ġamı 'azline degmez manşıb-ı âlâyı n'eylersin
Çün âhir ķor gidersin devlet-i dünyâyı [n'eylersin]
Riyâset 'add idüp bu ħalk-ile da' vâyı n'eylersin

II

Nedür bâ' iş düşen bu intizâm-ı ħâl-i devrâna
Ne ma' nî ķaşd ider Şüret viren eŐkâl-i insâna
Vücüd-ı vâcib-i idrâk için geldün bu meydâna
Başîret-ile çü kılmazsın nazâr âşâr-ı Raĥmâna
Ya dünyâya açup bu dîde-i bînâyı n'eylersin

III

Giyüp faĥır libâsı ħalka ' arz-ı devlet eylersin
Gedâ-yı ħırķa-püşâ faķr ucundan töĥmet eylersin
Fenâsın bilmeyüp dünyâya Şarf-ı himmet eylersin
Gedâ-veş çünki âhir bir kefenle rıĥlet eylersin
[...] eylersin

IV

[...]
[...] esbâb-ı ' ayşi nefis-i ' ayyâşuñ
[...]
[Bu] bezmün çün beķası yok ya ħavġâyâ virüp bâşuñ
[...] u süz ü çeng ü nâyı n'eylersin

V

[...]
Bahâr-ı ma' siyetden ħarķ olupdur cümleten ķâlep
[...]
Yumazsa âb-ı Raĥmet ehl-i cürmün cürmüni yâ Rab
[...] ü bî-pâyân olan deryâyı n'eylersin

VI

⁹⁴⁶ Sayfada yırtılmalar olduġu için tahmisi tertip eden Şairin mahlası başlıkta ve mahlasın yazılı olduġu mısradâ okunamamıştır. Okunamayan kısımlar [...] ile gösterilmiştir.

[...]yaz mı h azret-i   izzet
Demid r aġla h al n ġafil olma geemes n firsat
[...]ilen eyley p rihlet
Mus      muhsine ta   y n olunca d zah u cennet
  Aceb ol demde **Fevri** sen dil-i Őeyd y  n'eylersin

72
[78^b]

[ azel-i Necat ] Tahm s-i [Mu   id ]⁹⁴⁷

mef   l n mef   l n mef   l n mef   l n
Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

I

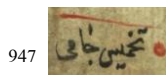
[Leb n   ak]siyle y Őum  g renler dir ki  andur bu
Ne  an olsun ki hecr nden hel k oldum niŐ ndur [bu]
[Cihandan el yuyan] ehl-i dile aŐ b-  c ndur bu
Hev  dery s n  p r-c Ő iden seyl-i rev ndur bu
Y hud c m-  ma abbetde Őar b-  ergav ndur bu

II

Get rdiler tabibi kim bile derd m  ıla derm n
Bu m Őkil   u demi derm n-ile h ll eyleye  s n
G r p anı vir n d Őd m yire bi   a l u ser-gerd n
Ben m h l t-  vecd mden  alup aŐ fte v  hayr n
El urd  nabzuma didi ġam-    iŐ -  f l ndur bu

III

Ne v r oldu  ise dilber  ayurmaz bild ġ n itme

947 Bu tahminin mahlasında mecmuada C m  yazmaktadır. Zemin Şiiri oluşturan gazeli araŐtırdıġımızda Nec t 'nin gazeline ulaŐtık. Bu tahmis ilk olarak İbrahim Direkli'nin *Musammat Mecmuaları ve Genc ne-i EŞ  r* (Milli K p. YZ. A1641) *İsimli Musammat Mecmuası (Metin-İnceleme)* DT'de * azel-i Nec t  Tahm s-i Mu   id * baŐlıġıyla (Direkli, 2022: 785), sonrasında da G l in Tanrıbuyurdu'nun *Mu   id  D v n (Metin-eviri)* DT'de (MUD) *TaŐtır-i Mu   id  Be- azel-i Nec t * (Tanrıbuyurdu, 2012: 430) baŐlıġıyla tespit edilmiştir. Bu iki kaynaktan yola  ıkararak bu tahmise Mu   id  mahlasını eklenmiştir. Tahminin, sayfa kopukluġundan dolayı eksik olan mısra ve kelimeler [] içinde MUD'dan eklenmiştir.

Beni zülf-i siyahuñsız perîşân-ḥâl idüp gitme
Bir gün sâyende âsûde yaturken anı incitme
Güzeller pādşâhısın yaraşmaz böyle zulm itme
Benüm ‘ömrüm benüm cânım cihândur bu cihândur bu

[IV]

[‘Abîr-i Ka‘be-i kûyuñ baña ‘ıtr-ı kefen eylen]
[Bürehne ‘âşık-ı zârem kefenden pîrehen eylen]
[Şehîd oldum benüm na‘şum nihâl-i Sidre’den eylen]
[Mezârum toprağın himmet kı lup müşg-i Ḥoten eylen]
[Kim anda ḥür u rıdvâna be-gâyet armağandır bu]

[V]

[Necâtî dōstdan canın dirîğ eyler dimiş düşmen]
[Zihî düşmen ki düşmendür bizümle mâ-teaddümden]
[Mu‘îdî ḥâliş ü muḥliş kuluñdur ḥod bilürsin sen]
[Bu sözler ğayrı vâķî‘dür inanma iy yüzi gülşen]
[Yolında öldüğüm vallâhi billâhi yalandur bu]

**3.2. İnan Meclis Kütüphanesi 17805 Numaralı Türkçe Şiir Mecmuası’nda
Haşiyelerde Yer Alan Şiirler**

73

[43^{b/h}]

İnâbet-nâme-i Veysî Efendi⁹⁴⁸

fe‘ ilâtün fe‘ ilâtün fe‘ ilâtün fe‘ ilün

Remel - + - - / + + - - / + + - - / + + -

I

Yeter iy dil heves-i zülf-i siyeh-kâr yeter
Yeter iy cân-ı belâ-dîde bu efkâr yeter

Ceyb-i endîşeye çek başuñı fikr it ḥâlün
Ḥalk-ile eyledüğün bi-hûde güftâr yeter

Rişte-i fikr[e] dür-i eşk-i nedâmet nazm it

⁹⁴⁸ Veysî’ye ait bu terki b-bend *Veysî Divânı (Hayatı, Eserleri ve Edebî Kişiliği)*’nde (VD) tespit edilmiştir (Toska, 1985:163).

Ārzū-yı dil için didüğüñ eş'ār yeter

Murğ-ı 'anqā-per-i 'azmūñ yetür ol yirlere kim
Şāh-bāz-ı naẓar-ı minnet⁹⁴⁹-i ebrār yeter

Der-i Mevlāya yüzüñ sür yeter itdüñ kendüñ
Bende-i halka be-güş-ı der-i eşrār yeter

Yeter oldı bu hevā vü hevesi terk idelüm⁹⁵⁰
Yönelüp Hakkā reh-i şıdk-ı şafāya⁹⁵¹ gidelüm

II

Evvelā 'azm idelüm bār-geh-i iclāle⁹⁵²
Ravza-i şāh-ı rusül merķad-i şaḥb ü āle

Ol şehüñ gāşiye-veş ber-düş olalum maḥmiline
Yüz sürüp ḥāk-i reh-i nāka-i zer ḥalḥāle

Yollaruñ ḥār-ı muğaylānına yüzler sürelüm
Lāle-veş garķ idelüm çehremüzi ḥun āle

Eşķ-i ḥasret şaçalum reh-güzer-i ḥüccāce
Şüre-zārında Hicāzuñ yine sünbül lāle

Sünbüli āteş-i dilden şaçılan dūd-ı kebūd⁹⁵³
Lālesi ḥün-ı cigerden dökilen pergāle

Gel senüñle varalum yüz sürelüm dergāha
Ya' nī dergāh-ı mu' allā-yı Resül 'ullāh'a

III

Ravzası ḥākine fersüde kılup pişānī
Lāle-gün eyleyelüm dīde-i ḥün-efşānı

Diyelüm aña eyā ümmetinüñ ğam-ḥ'ārı

⁹⁴⁹ minnet: himmet VD.

⁹⁵⁰ vr. 44^{a/h}

⁹⁵¹ şafāya: sedāda VD.

⁹⁵² M.'de bu şekilde yazılıdır.

⁹⁵³ vr. 44^{b/h}

Hasteler çāresi bī-çārelerüñ dermānı

[Enbiyā mefhārı] H̄allāḳ-ı cihān mahbūbı
İki ‘ālem güneşi iki cihān sulṭānı

Feyz-i luṭf u keremüñden bizi maḥrūm itme
Raḥmet-i ‘ālem iken devletiñ ‘unvānı

Yüz sürerken o şafā-gāha bülend eyvāna
Būs iderken o ḳadem cāy-ı H̄alīlū ‘ş-şānı⁹⁵⁴

Ḳaldırıp dest-i du‘ā ḳıblegeh-i a‘lāya⁹⁵⁵
Yalvaralum bizi yoḳdan getüren Mevlāya

IV⁹⁵⁶

Diyelüm iy bizi yoḳdan getirüp var iden
Cevher-i ‘aḳl-ile ṭıfl-ı dili hüşyār iden

Tāc-ı imān u itā‘atla ser-efrāz ḳılup
Dīn-i İslām’a kemer-beste-i aḥrār iden

Ḳalbimüz ḡonce-i ser-beste-i taşdıḳ idüp
Dilümüz bülbül-i destān-zen-i iḳrār iden

Kimimüz devlet-ile şāh-ı cihān-dār ḳılup
Kimimüz künc-i ḳanā‘atla sebük-bār iden

Ey bizi maḥz-ı kemāl-i kerem ü luṭfından
Dār-ı dünyāda bu elṭāfa sezā-vār iden

Şoñra lāyık mı bizi ḥaste-i hicrān itmek⁹⁵⁷
Mübtelā-yı maraz-ı āteş-i⁹⁵⁸ sūzān itmek

V

[Geçdi] ‘ömrüm heves-i zülf-i mu‘anberde benüm
Kaldı ‘aḳlum girih-i kākül-i dil-berde benüm

⁹⁵⁴ H̄alīlū ‘ş-şānı: celīlū ‘ş-şānı VD.

⁹⁵⁵ vr. 45^{a/h}

⁹⁵⁶ Ḳalbimüz ḡonce-i ser-beste-i taḥḳıḳ idüb: Bu mısra XIX. beyitten sonra yazılıdır, mecmuada mürettep tarafından üstü çizilmiştir.

⁹⁵⁷ vr. 45^{b/h}

⁹⁵⁸ maraz-ı āteş: elem-i āteş VD., Mc.’de vezin burada aksamaktadır

Tîgine hañçerine mâ 'il olup dil-dāruñ
Çekdigüm derd ü belā söylene dillerde benüm

Şāh-bāz-ı naẓarum niçeye dek beste kıala
Dām-ı dil-gır ü haṭ-ı yār-ı semen-berde benüm

Seyyi 'ātum yazan ol kātib-i a' māl-nüvīs
Vay eger itdigümi hep yaza defterde [benüm]

Şaḫalum aḫ yüzüm kıara sözüüm ' ayn-ı haṭā
Baña ağlañ baña kim ' arşa-i maḫşerde benüm

[Ne yüzüm var naẓar-ı haẓret-i] Haḫḫ'a varıcaḫ
[Ne sözüüm var varıcaḫ haẓrete yalvaracak]

VI⁹⁵⁹

Şadme-i kıahr-ile bir gün yıkılıur ṭāḫ-be-ṭāḫ
Bu bir efrāşte-i eyvān-ı zer-endüde [revāḫ]⁹⁶⁰

Vaḫtidür āhuñı tır ü kıadüñi eyle kemān
Sefer-i āḫirete saña gerekmez mi yaraḫ

Āh kim fısq-ile geçdi gicemüz gündüzümüz
Ne ' ibādāt-ı teheccüd ne salāt-ı işrāḫ

İtdüğüm cürme benüm yer-ile gök şāhiddür
Baña⁹⁶¹ yerden göge dekdür ğaẓa[ba] istihḫāḫ

Virme dāmānımı dest-i huşemāya yā Rab
Varıcaḫ haẓretüne başı kıaba yalın ayaḫ

Virmek olursa eger haşma benüm dāmānum
Yine iḫsān [u] kerem senden olur sulṭānum

VII

[Mest olup bāde-i] ğafletle yitirdük özümüz
[Bilmedük düş gibi geçdi gicemüz gündüzümüz]

⁹⁵⁹ vr. 46^{a/h}

⁹⁶⁰ nā-ṭāḫ: revāḫ, VD., Mc.'de yazan nā-ṭāḫ kelimesi uygun düşmediği için VD'den düzenlenmiştir.

⁹⁶¹ bana: bize, VD.

Z̄ıkr ü tesbîhe şarf eyledük ‘ ömri[müz]
H̄azret-i H̄aḫḫa niyâz itmege yokdur yüzümüz

Çehre-fersûde-i ebvâb-ı erâzil olduḫ
Ḳalmanı ḫazretine varmaḫa hergiz yüzümüz

Ten-i ḫâkimüzi bir gün götüre şarşar-ı merg
Şöyle ber-bâd ide kim görmege kimse tozumuz

Göresüñ iy dil ki⁹⁶² neler gelse gerek başımuza
Bilsen⁹⁶³ iy⁹⁶⁴ d̄ide⁹⁶⁵ neler görse gerekdür⁹⁶⁶ gözümüz⁹⁶⁷

Z̄ü’l-celâlâ baña ol demleri âsân eyle
İşimüz⁹⁶⁸ z̄ıkr-i cemîlũñ işm⁹⁶⁹ ĩmân eyle

VIII

Tevbe yâ Rabbi giriftâr-ı belâ olduḫuma
Tevbe yâ Rabbi ḫaleb-kâr-ı hevâ olduḫuma

Tevbe yâ Rabbi esîr-i mey-i gül-reng olup
Bende-i muḫbeçe-i ‘ işve-nümâ olduḫuma

Ârzü-yı şanem-i mâh-liḫâ itdigüme
Mübtelâ-yı heves-i mihr [ü] vefâ olduḫuma

Tevbe yâ Rabbi ‘ ibâdet şanup itdüklerime
Dâm-âlûde-i çirk-âb-ı riyyâ olduḫuma

Pey-r[ev]⁹⁷⁰ oldum o süḫan-pervere itdüm tevbe
Dâ’imâ [râh-ber]⁹⁷¹-i ‘ amd⁹⁷²[ü] ḫaḫâ olduḫuma

⁹⁶² dil ki: d̄ide, VD.

⁹⁶³ bilsen: bilesüñ, VD.

⁹⁶⁴ iy: el, VD.

⁹⁶⁵ d̄ide: dil ki, VD.

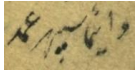
⁹⁶⁶ gerekdür: gerek, VD.

⁹⁶⁷ gözümüz: özümüz, VD.

⁹⁶⁸ işimüz: işimi, VD.

⁹⁶⁹ işm: işmüm, VD. Bu kelimedede vezin bozulmaktadır.

⁹⁷⁰ VD.’den ekleme yapılmıştır.

⁹⁷¹ Mc.de bu şekilde yazılıdır.

⁹⁷² siper-i ‘ amd: râh-ber-i ‘ amd, VD.

Tevbe ya Rabbi haṭā yolına gitdüklerime⁹⁷³
Bilüp itdüklerime bilmeyüp itdüklerime

IX

Yā İlāhî şeref-i Hâzret-i Peygamber için
Siyeh⁹⁷⁴-i mâhî iki pâre kılan⁹⁷⁵ server için

Şeb-i İsrâ'da olan sırr-ı muḳaddes haḳḳı
Leyle-i ḳadrdeki vaḳt-i şafâ-güster için

Hânde-i hüsn-i cihân-sûzı-içün Şiddîḳuñ
Giryeye-i [hâzret-i] Ya' ḳüb-ı belâ-perver için

Nür-ı Şiddîḳ-ı Nebî ma' delet-i Fârûḳî⁹⁷⁶
Hilm-i ' Osmân [u] kerem-güsteri-i Hâyder için

Ol iki dürr-i dil-efrüz-ı binâ-güş-ı felek
Ya' nî ol ḳurreti⁹⁷⁷-i ' aynî-i⁹⁷⁸ şeh-i Hâyder için

Luṭf idüp eyledügi cürm [ü] günâha⁹⁷⁹ bakma
Veysi-i rû-siyehi⁹⁸⁰ nâr-ı caḥîme yaḳma

74

[46^{b/h}]

Mevlânâ Nizâmî-i Fermâyed⁹⁸¹

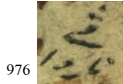
fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

Remel - + - - / + + - - / + + - - / + + -

⁹⁷³ vr. 47^{b/h}

⁹⁷⁴ siyeh: siper, VD.

⁹⁷⁵ kılan: iden, VD.

⁹⁷⁶

⁹⁷⁷ ḳurreti: ḳurretü'l, VD.

⁹⁷⁸ ' aynî-i: ' ayn-i, VD.

⁹⁷⁹ günâha: fesâda VD.

⁹⁸⁰ rû-siyehi: rûbehiyi VD.

⁹⁸¹ Bu gazel [43^{b/h}]-[47^{b/h}]'da Veysi'nin İnâbet-nâme'si devam ederken [46^{b/h}]'de verilmiştir. Gazel *Karamanlı Nizâmî Divanı'nın Yeni Bir Nüshası (Metin- Nesre Çeviri- Tıpkıbasım)* da (KND) tespit edilmiştir (Turpcu, 2016:68).

1. İtmedin seyl-i fenā ‘ ömr diyārın⁹⁸² ḥarāb
[Ḥuz min’el-‘ ayşī naşīben ve min’el-‘ ömr-i nişāb]
2. Fetḥ-i bāb-ı ḥarem-i ‘ ayş zi-meyḥāne taleb
[Raḥimellāhu limen ‘ allemeni fetḥü’l-bāb]
3. ‘ Ayş it iy ‘ aşıḳ-ı şeydā ki bahār ile yine
[Züyyine’r-ravzatü ke’l-cenneti bi’l-verdi ve ṭāb]
4. Göñüllü⁹⁸³ bencileyin bir büte vir kim diyeler
[Yesserallahü limen a‘ şaḳahü hüşni me’āb]
5. Serv-i nāzī ki zi-ruḥsāre-i to rüz şeved
[Lev tecellā leke fi’z-zulmeti min ḡayrı şehāb⁹⁸⁴]
6. Ez-ḡameş ānçı be-dān-i dil-i men sūhte-est
[Lev vaḍa‘ nā eşeran minhu ‘ ale’ş-şahri kezzāb]
7. Dile senden ḡam u endūh u ‘ anā oldı naşīb
[Ḳısmetī minke belāün ve ‘ anāün vü azāb]
8. Genc-i sevdā-i to der-künc-i dilem mu‘ tekif-est
[Meskenü’l-kenzi ve me’vāun ḥarābun ve yebāb]
9. Miḥnet ü hecre **Nizāmī** nice [bir]⁹⁸⁵ eyleye şabr
[Sādetī ihtirāḳ’ül-ḳalbü bi-şevḳ’il-aşḥāb]

75

[49^{a/h}]

[müfred]

fei‘lātün fe‘ilātün fe‘ilün

Remel ++ -- / ++ -- / ++ -

Olmayam şāhid u meysiz bir ān

Niyetüm çok hele çıksın ramazān

⁹⁸² diyārın: diyārımı, KND.. Mc.’de bu kelimedede vezin aksamaktadır.

⁹⁸³ gönüllü: gönülünü, KND.

⁹⁸⁴ şehāb: hicāb, KND.

⁹⁸⁵ KND.’den eklenmiştir (Turpcu, 2016:68).

76

[52^{a/h}]

Murabba' at-ı müşikıyyat-ı 'aded hâ 100

Râst

mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

Şabâ ğurbetdeki gül yüzlü yârümden haber var mı
Anuñ hiç bû-yı zülf-i müşk-bârın⁹⁸⁶ dan eşer var mı
Ne gördüñ cüy-bâr-ı âyânesinden toğrusın söyle
Benüm gibi o servüñ pâyine yüzler sürer var mı

Râst⁹⁸⁷

77

[52^{b/h}]

Râst Penç-gâh

mef' ulü fâ' ilätü mefâ' ilü fâ' ilün

Muzârî - - + / - + - + / + - - + / - + -

Devrân beni girdâb-ı belâ vü ğama şaldı
Fülk-i dil çâh-ı қаһar-ı yem-i mihnete taldı
Yâ Rabbi meded eyle 'inâyet saña қaldı
Emvâc-ı belâ başdan aşup 'aқlumı aldı

78

[52^{b/h}]

Râst Penç-gâh⁹⁸⁸

mef' ulü fâ' ilätü mefâ' ilü fâ' ilün

Muzârî - - + / - + - + / + - - + / - + -

⁹⁸⁶ Bu mısradaki vezin aksamaktadır.

⁹⁸⁷ Mecmuada böyle bir başlık açılmıştır, murabba boş bırakılmıştır.

⁹⁸⁸ Bu şiirin 3. ve 4. mısra arasında bu kelime yazılmıştır.

Gönlüm ele almaz benüm ol serv-i revānum
Bir dem yüzüme gülmez o gül yüzli cüvānum
Çan ağlayayum seyl ideyüm eşk-i revānum
Ben ölür-isem ol güzeliñ boynına kânum

79

[53^{a/h}]

Râst Penç-gâh

mef^ç ülü fâ^ç ilätü mefâ^ç ilü fâ^ç ilün

Muzârî - - + / - + - + / + - - + / - + -

Handân ol iy gönül ki(m) vişâl ihtimâli var
Fürkat kemâle irdi kemâlün zevâli var
Allâh'(um) şaklasun işidenden ırağ ola
Yârinden ayru düşenün ayruksı hâli var

80

[53^{a/h}]

Râst Penç-gâh

fâ^ç ilätün fâ^ç ilätün fâ^ç ilätün fâ^ç ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

İy cemâlün pertev-envâr-ı şubh-ı lem-yezel
Ber-ter olsa menziliñ hürşid-i enverden mağall
Sende göstermiş kemâl-i şun^ç ın üstâd⁹⁸⁹-ı ezel
Kudretün izhâr idüp haqq-ı hazret-i 'azz ve cel
Cümle hubân içresün canânı kılmış bî-bedel

81

[53^{b/h}]

Râst Penç-gâh

mefâ^ç ilün fe^ç ilätün mefâ^ç ilün fe^ç ülün (fa^ç lün)

Hezec + - + - / + + - - / + - + - / + - -

⁹⁸⁹ Mecmuada bu şekilde yazılıdır.

Senüñle fahr iderem senden özge yārüm yok
Ġamuñla eglenürüm ğayrılarla kārüm yok
Senünleyem gice gündüz düşümde fikrümde
Sen olmayınca benüm bir nefes qarārüm yok

Zamāne şeyhī k̄osun t̄ā' nı kim ne dirse disün
Benüm güzelleri sevmekde ihtiyārüm yok
Hevā-yı ' ışk-ile ney gibi iñlerüm gezerüm
Egerçi vaşluña irsemde iftiḥārüm yok

82

[54^{a/h}]

Rāst Penç-gāh

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

Kimseler dil fülkini 'ummān-ı ' ışka şalmasun
Kimseler yārından ayru künc-i ğamda qalmasun
Ḥayli demdür iştiyāqum t̄ākatüm t̄āq eyledü
Gül cemālün görmeyince cānumı Ḥaqq almasun

83

[54^{b/h}]

Penç-gāh

fā' ilātün mefā' ilün fā' ilātün mefā' ilün⁹⁹⁰

Hafif - + - - / + - + - / - + - - / + - + -

[Güş] senün ḥaberlerün almağa olsa çāremüz
Kāşki⁹⁹¹ k̄ulağımız kadar eyleselerdi pāremüz (?)
Çeşm-i sitāre gibi biz alçağa mā'il olmazuz
Himmetimiz bülend-durur alçağadur nezāremüz

⁹⁹⁰ Baḥr-i ḥafif: Hafif-i müsemmen-i sālīm-i sadr u mahbūn-ı arüz (Eraslan, 2015:133).

⁹⁹¹ Mecmuada bu şekilde yazılıdır.

Penç-gâh ⁹⁹²

[55^{a/h}]

Penç-gâh ⁹⁹³

84

[55^{a/h}]

Nikrîz

mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

Bahâr oldı benefşe zeyn idüp şahn-ı gül-sitâni
Bugün reşk-i cihân oldı cihânuñ bāğ u būstani
Yine cümle nebâtâta irişdi feyz-i Rabbâni
Şıdı şâh-ı zenistâni gelüp nevrüz-ı sulţâni

85

[55^{b/h}]

Nikrîz

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

Beni men' eyleme zâhid yûri cânânumdan
Göz göre ayrılayum mı varayum cânumdan
Hastayam yâr benüm derdüme dermânumdur
Hey meded ol dem ayırmañ beni yârânumdan

Nikrîz ⁹⁹⁴

86⁹⁹⁵

[56^{a/h}]

⁹⁹² Mecmuada sadece başlık yazılıdır.

⁹⁹³ Mecmuada sadece başlık yazılıdır.

⁹⁹⁴ Mecmuada sadece başlık yazılıdır.

⁹⁹⁵ Bu şiir *Emrî Dîvânı* 'nda (ED) tespit edilmiştir (Saraç, 20..)

[Emrî]
İşfâhân

fe' ilâtün mefâ' ilün fe' ilün
Cedîd ++ -- / +- +- / ++ -

1. Dil reh-i ğamda cāna katlanmaz
Cān ten-i nā-tüvāna katlanmaz
2. 'Aklı koyup⁹⁹⁶ cünün yolın tutdum
Yol bilen kârbāna katlanmaz
3. Bâĝ-ı küyün hevāsın añduĝca
Gönül eşk-i revāna katlanmaz
4. Gönülün müddet-i medîd ister
'Ömr ise ol zamāna katlanmaz
5. Ölür Emrî lebünde yāre görüp
Kimseler zaĥm-ı cāna katlanmaz

87

[56^{b/h}]

Evc-i 'ıraq⁹⁹⁷

mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

Dimezsen iy şacı Leylâ baña bir kerre Mecnūnum

88

[57^{a/h}]

[Kaside-i Rūhî]⁹⁹⁸

mef' ulü fâ' ilâtü mefâ' ilü fâ' ilün

Muzârî - - + / - + - + / + - - + / - + -

⁹⁹⁶ koyup: kodum, ED.

⁹⁹⁷ Mürettip bu sayfada, makamın başlığını yazmış, murabbaya başlamış ancak birinci mısradan sonrasını yazmamıştır.

⁹⁹⁸ Kaside, *Bağdatlı Rūhî Dîvânı Karşılaştırmalı Metin*'de (BRD) tespit edilmiştir (Ak, 2001: 73).

Dîvânda bulunan 8. beyit M.'de yoktur. Divandaki 8. beyit:

Kim karşı çursa dâ' iresin bilmeyüp saña

Çok sille yer zemâne elinde nite ki def (Ak, 2001: 73).

1. [Yā min ğiddete bi-merķadihi ravzātü 'n-Necef
Maķbületü'l-emākin ve mecmū' atü 'ş-şeref]
2. Devlet anuñ ki merķadüñe yüz sürüp müdā[m]
Eknāf-ı bā-şafā key ide kendü[ye] kenef
3. Sensin zamāne ħalefi nesl-i ādemüñ
İnkār iden bu ķavli meger ol[a nā-]ħalef
4. Emr-eyle dehre kim felegün⁹⁹⁹ ķat ķat [atlasın]
Ferş-i ħarīm-i merķadüñ [itsün ħaraf ħaraf]
5. Luţfuñ umup niyāza ħururlar [melā' ike]
Ravzañda bağlayup giceler şubĥ ol[nca şaf]
6. [Şevķ]uñla cūşa gelmedin aĝzı köpüklenür¹⁰⁰⁰
Seyr eyleyen şanur leb-i deryāda anı kef
7. [Baĥr-i] ħaķīķātüñ ħaberi senden oldu keşf
[Zīrā] ki dāĥil olamaz ol baĥre her keşef
8. [Ķalmı]ş sücüd-ı ħāk-i derüñden birāz ğubār¹⁰⁰¹
Ruĥsār-ı māhda şanur¹⁰⁰² anı¹⁰⁰³ göre[n]¹⁰⁰⁴ kelef
9. Endīşe-i ğünāhdan [olduķça] dil melül¹⁰⁰⁵
Eyler maĥabbetüñ aña ilķā ki¹⁰⁰⁶ lā-taĥaf
10. Mümkün degül maĥabbetüñe dil virilmeye¹⁰⁰⁷
Kim bā' iş-i şegafdur eĥibbāya ol şegaf
11. Yā ĥud¹⁰⁰⁸ ğünāhı olur ise cümleden şakīl¹⁰⁰⁹
Ĥaml-i şevābı olur ise cümled[en] eĥaf

⁹⁹⁹ felegün: felegün, BRD.

¹⁰⁰⁰ vr. 57^{b/h}

¹⁰⁰¹ 8. b.: 9. b., BRD.

¹⁰⁰² şanur: anı, BRD.

¹⁰⁰³ anı: görenler, BRD.

¹⁰⁰⁴ gören: şanur, BRD.

¹⁰⁰⁵ 9. b.: 10. b., BRD.

¹⁰⁰⁶ ilķā ki: ilķā-yı, BRD.

¹⁰⁰⁷ vr. 58^{a/h} || 10. b.: 11. b., BRD.

¹⁰⁰⁸ yā ĥud: bār-ı, BRD.

¹⁰⁰⁹ 11. b.: 12. b., BRD.

12. Ğam çekmesün maħall-i su^ç āl [ü] cevā[bda]¹⁰¹⁰
Ol kim ola cenāb-ı şerīfūnde¹⁰¹¹ mün[keşef]
13. Vaşf-ı cemīlin itmede kıldum bu deñlü fikr¹⁰¹²
Kim lāyih¹⁰¹³ oldı ŧab^ç ima¹⁰¹⁴ bu ŧi^ç r-i [pür]-şa^ç af
14. [Cehd] it kim¹⁰¹⁵ ola secdegehūñ Ka^ç be-i Necef¹⁰¹⁶
Ol cāy-ı pāke yüz sürebilseñ¹⁰¹⁷ zihī şeref
15. [Mıhr-i ^ç Al]īden eyleme ħālī derūnuñı¹⁰¹⁸
[Keş]f ola tā zāmīrūñe esrār-ı men [^ç aref]
16. [O] l cānibūñ maħabbetini dilde muħkem it¹⁰¹⁹
Ĥaırdan eyle vāhime-i dehri ber-ŧaraf
17. [Her kim] kemāl-i mihrin anuñ itmeye penāh
[T]īr-i ħavādişine cihānuñ olur hedef
18. Kīşt-i¹⁰²⁰ sipıhr ü çeşme-i ħurşıdden gelür¹⁰²¹
Lāzım olınca Düldüline¹⁰²² āb [e]ger ^ç alaf
19. Hey¹⁰²³ urmasun zemāne saña ğāfil olma hā
^ç Ömr-i ^ç azīzi itmeye gör cehl-ile telef
20. Aħbābına muvāfaķat it keyf-i mā'ttafaķ
A^ç dāsına muħālefet it keyf-i [mā'ħtelef]

¹⁰¹⁰ 12. b.: 13. b., BRD.

¹⁰¹¹ şerīfūnde: refī^ç üñde, BRD.

¹⁰¹² 13. b.: 14. b., BRD.

¹⁰¹³ lāyih: lāyık, BRD.

¹⁰¹⁴ ŧab^ç ima: ħāııra, BRD.

¹⁰¹⁵ kim: ki, BRD.

¹⁰¹⁶ vr. 58^{b/h} || 14. b.: 15. b., BRD.

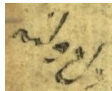
¹⁰¹⁷ sürebilseñ: sürebilsen, BRD.

¹⁰¹⁸ 15. b.: 16. b., BRD.

¹⁰¹⁹ Bu beyit BRD.'de yoktur (Ak, 2001: 73).

¹⁰²⁰ kīşt-i: geşt-i, BRD.

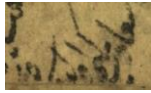
¹⁰²¹ vr. 67^{a/h}: kaside bu sayfada devam etmektedir.

¹⁰²² Mecmuada bu şekilde yazılıdır.

¹⁰²³ hey: reng, BRD.

21. Ma^ç lūm olur maḥall-i sa^ç ādet k[im olduḡı]¹⁰²⁴
Yarın ki ḥalk^ç arz idüp aḥvāl-i mā-selef
22. [Ḥāşı]l olur¹⁰²⁵ beşāret-i ḥuld ü sa^ç ir ile¹⁰²⁶
A^ç dāsına melāl ü ehibbāsına şa^ç af
23. [Yā Murtezā^ç Alī] sanadur istinādımız
Yarın¹⁰²⁷ caḥīmde¹⁰²⁸ ki tuta kā'inātu tef
24. [Ḥā]şā ki ḥāşıl ola ehibbāña ol zamān
[M]ihr [ü] maḥabbetüñle geçen^ç ömrden esef
25. Vay aña kim maḥabbetüñe virmeyüp¹⁰²⁹ göñül
^ç Ömrin cihānda itmiş ola cehl-ile telef
26. Her kef ki mihrünün etegine yapışmaya
Rüz-ı cezāda hīzem-i¹⁰³⁰ nīrān¹⁰³¹ olur¹⁰³² o kef
27. Yā Ka^ç betü'l-ma^ç ārif¹⁰³³ eger şāh eger gedā
Devlet anuñ ki luḥfuñ ola kendü[ye] kenef
28. ^ç Azm itdi Rūḥi bāb-ı Sa^ç ādet-[me'ābuña]
Medhūñ güherlerinden alup [destine tuḥaf]
29. ^ç Arzı¹⁰³⁴ ḳabūl-ı luḥfuñ olursa [zihī ḥarab]
Nazmı pesend-i ḥab^ç uñ olursa zihī şeref
30. [Tā kim] cihāna şevḳ vire şeb-çeraḡ-ı māh¹⁰³⁵
[Tā kim] dūr-i kevākibe¹⁰³⁶ eflāk ola şadef

¹⁰²⁴ Mecmuada bu şekilde yazılıdır.

¹⁰²⁵ olur: ola, BRD.

¹⁰²⁶ vr. 67^{b/h}

¹⁰²⁷ yarın: nār-ı, BRD.

¹⁰²⁸ caḥīmde: cehīmden, BRD.

¹⁰²⁹ virmeyüp: virmeye, BRD.

¹⁰³⁰ hīzem-i: hīzem, BRD.

¹⁰³¹ nīrān: olur, BRD.

¹⁰³² olur: duzeḥe, BRD.

¹⁰³³ ma^ç ārif: ma^ç rif, BRD.

¹⁰³⁴ ^ç arzı: ^ç arz-ı, BRD.

¹⁰³⁵ vr. 68^{b/h}

¹⁰³⁶ kevākibe: kevākib-i, BRD.

31. [G]evher gibi^c azîz-i cihân ola dūstūñ
Düşmenlerūñ ayakda qala nite kim h̄azef¹⁰³⁷

89

[62^{a/h}]

Emri¹⁰³⁸

mefā^c ilün mefā^c ilün mefā^c ilün mefā^c ilün
Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. Yatur dil-i h̄atṭ-ı şeb-günında zülf-i yāra yaşdanmış
Ne bilsün dün qarañusunda miskīn [māra yaşdanmış]
2. Qolın pür-dāğ idüp künc-i belāda [yaşdanan ^c aşık]
Şeh-i iqlīm-i ğamdur bāliš-i zer-kāra yaşdanmış
3. Didiler oldı raḥşān beş hilāl [üstinde bir h̄ürşid]
Meger kim pençe-i simīn¹⁰³⁹ ol meh-pāre [yaşdanmış]
4. Öliceğ başı altında¹⁰⁴⁰ bulunur nūr[dan bālin]
Şu kim ḥasta yaturken zānū-yı [dil-dāra] yaşdanmış
5. Şorarsañ¹⁰⁴¹ Emrī¹⁰⁴²-i dil-ḥaste ḥālin kūşe-i ğamda
Yatur ol nā-tüvān topraq¹⁰⁴² düşmiş [ḥāra yaşdanmış]

90

[66^{a/h}]

Su 'āl

mef^c ulü mefā^c ilün mefā^c ilü fe^c ul

¹⁰³⁷ h̄azef: ḥazef, BRD.

¹⁰³⁸ Bu gazelde mısra sonlarındaki eksik olan kelimeler *Emrî Divânî*'nden (ED) tamamlanmıştır (Saraç, 20..).

¹⁰³⁹ simīn: siminin, ED.

¹⁰⁴⁰ altında: ucında, ED.

¹⁰⁴¹ şorarsañ: şorarsa, ED.

¹⁰⁴² topraq: toprağa, ED.

mef' ūlū mefā' ilūn mef' ūlūn fā'
mef' ūlū mefā' ilū mefā' ilū fe' ūl
mef' ūlū mefā' ilūn mefā' ilū [...]

Ahreb - - + / + - + - / + - - + / + -
- - + / + - - - / - - - / -
- - + / + - - + / + - - + / + -
- - + / + - + - / + - - + /

Ger kân-ı leṭafetî vü ger kân-ı seḥâ
Der müşkil-i in ḥadîs şerhî fermâ
Güyend ki Ḥudâ bûd ve digeṛ hiç ne-bûd
Çün hiç ne-bûd pes kocâ bû[d Ḥudâ]

Cevâb-ı Monla Luṭfullah Kāsânî

mef' ūlūn mef' ūlū mefā' ilūn fā'
mef' ūlūn fā' ilūn mefā' ilūn fā'
mef' ūlū mefā' ilū mefā' ilūn fā'
- - - / - - + / + - - - / -
- - - / - + - / + - - - / -
- - + / + - - + / + - - - / -
- - - / - + - / + - - - / -

Ey sâ'il in mes'ele-i rāh-nümâ
Meydân-ı yaḳîn ki lâ-mekân-est ḥâ[k-râ]
Ḥ'âhî ki to râ keşf şeved in ma' nî[-i rāh]
Cân u ten-i to bār kücâ dâd [rehâ]

91
[71^{b/h}]

Ġazel-i Sulṭân¹⁰⁴³ Bayezid¹⁰⁴⁴ bin Sulṭân Süleymân Taḥmîs-i Pertevî

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

¹⁰⁴³ Şehzade Bayezid, mecmuuda sultan yazılmıştır.

¹⁰⁴⁴ Mecmuuda *Ġazel-i Sulṭân Bayezid bin Sulṭân Süleymân Taḥmîs-i Pertevî* başlığı ile verilen, Pertevî'nin taḥmîsini yaptığı Şehzade Bayezid'in gazeli *Şâhî Divanı (İnceleme-Metin)*'de (ŞD) 5 beyit (Kılıç, 1999:98-99), Tezkiretü'ş-şu'arâ'da (KT) 4 beyit (Sungurhan, 2017b: 161), Kühü'l-Ahbâr'ın Tezkire Kısmı'nda (KA) 4 beyit (İsen, 2017:107), Beyânî Tezkiresi'nde (BT) 4 beyit (Sungurhan, 2017a: 19), Gülşen-i Şu'arâ'da (GŞ) 5 beyittir (Solmaz, 2018:49).

Remel ++ -- /+ + -- /+ + -- /+ + --

I

Her kaçan cūşa gelüp taşu bu devlet ersi (?)
Pāye-i rif' ate iltür götürüp hār u hāsı
Çünki ednā imiş 'alāda olan mertebesi
N'ideyin zāyī' idüp tül-ı emelle nefesi¹⁰⁴⁵
Kalmadı zerre kadar dilde bu dünyā hevesi

II

Bağladı dest-i ecel bārını ten maḥmilinüñ
Göçürüp kâfilesinden yine cān raḥilinüñ
N'ola seyr eyler-isem şehriñi 'uqbā ilinüñ
Kārbān-ı reh-i iqlīm-i 'adem menzilinüñ¹⁰⁴⁶
Tōkınur oldu kati¹⁰⁴⁷ sem' üme bang-ı ceresi

III

Yağdırup göz yaşını dūd-ı dilün ebr-eyle
Külhan-ı fani[y]i ço fikrünü gel kabir eyle
Virme maḥsūdını nefsiñe dilā cebr eyle
İztirābı ço gel ey murğ-ı revān şabr eyle¹⁰⁴⁸
Eskiyüp uşta¹⁰⁴⁹ ḥarāba¹⁰⁵⁰ varıyor ten kafesi

IV

Sāgar-ı kalbi mey-i ḡuşsa ile toptolu gör
Niçe bir açılāsın gül gibi yap yap şolugör
Rāstī toḡruluk it gitme yabana yolu gör
Ġāfil olma gözüñ¹⁰⁵¹ aç dīde-i ḥaḥ-bīn olug[ör]¹⁰⁵²
Hor görme¹⁰⁵³ ḥas u ḥāşāk-ile mūr u megesi

V

Pertevī irmez-ise ol gül-i gül-zāra ne ḡam
'Andelib-i dil ü cān yüz tuta ger zāra ne ḡam
Baş açuḥ şıdḳ-ile her kimse ki yalvara ne ḡam

¹⁰⁴⁵ Bu mısra Tezkiretü'ş-şu' arā'da şu şekildedir: Ben niçe zāyī' idem tül-ı emelle nefesi. KT. (Sungurhan, 2017b:161).

¹⁰⁴⁶ II. b.: III. b., ŞD.

¹⁰⁴⁷ kati: dilā, ŞD. || dilā, KT. || kati, KA. || dilā, BT. || dilā, GŞ.

¹⁰⁴⁸ III. b.: II. b., ŞD. || III. b., KT. || III. b., KA. || III. b., BT. || III. b., GŞ.

¹⁰⁴⁹ uşta: işde, ŞD. || işte, KT. || işte, KA. || işte, BT. || işte, GŞ.

¹⁰⁵⁰ ḥarāba: helāke, ŞD. || ḥarāba, KT. || ḥarāb oluyorur, KA. || ḥarābevāri yürten, BT. || ḥarāba, GŞ.

¹⁰⁵¹ gözüñ: gözüñ, ŞD.

¹⁰⁵² IV. b.: IV. b., ŞD. || -, KT. || -, KA. || -, BT. || IV. b., GŞ.

¹⁰⁵³ görme: tütma, ŞD. || görme, GŞ.

Şāhī-i bī-dil ü ğam-h^vār¹⁰⁵⁴ [u] günahkâra¹⁰⁵⁵ ne ğam
Sen olursañ¹⁰⁵⁶ eger iy¹⁰⁵⁷ yâr-ı Hudâ¹⁰⁵⁸ dest-resi

92

[72^{b/h}]

Ġazel-i Zâtî¹⁰⁵⁹ Taḥmîsi-i Hîşâlî

mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

I

Kemîn-gâh-ı ḥavâdisde şu ğâfil kim oturmuşdur
Gönülde ref idüp fikr-i ser-encâmı götürmüşdür
[Anu]ñ ḥaḳḳında bir beyti diyüp Zâtî buyurmuşdur
Şaḳın şayyâd-ı ' âlemden kemân-ı hîle ḳurmuşdur
[Ni]çe¹⁰⁶⁰ ' âḳillere¹⁰⁶¹ ğaflet kemîninden oḳ urmuşdur

II

[Zamâ]nuñ âline aldanma ḥaline nazâr eyle
Eger mekrinden istersen ḥalaş andan güzer eyle
[...]rdan zür-bâzu eyle kendüñ şir 'iner eyle
Bu rübâh-ı zamânuñ fitnesi çoḳdur ḥazer eyle
[Nic]e şir-i nerüñ ol pençesin âl ile burmuşdur

III

Cihân virânedür vîrâne mağrur olma iy ḥ^vâce
[Bu] mü 'min sicnidür zindâna mağrur olma iy ḥ^vâce
Ḳumâş ile tolu dükkâna¹⁰⁶² mağrur olma iy ḥ^vâce

¹⁰⁵⁴ ğam-h^vār: bîmār, ŞD. || bîmār, KT. || bîmār, KA. || bîmār, BT. || bîmār, BT. || bî-mār, GŞ.

¹⁰⁵⁵ günahkâra: kîne-kâre, GŞ.

¹⁰⁵⁶ olursañ: olur-isen, KT. || olursan, KA. || olursan, BT. || olur iseñ, GŞ.

¹⁰⁵⁷ iy: ey, ŞD. || ayâ, KT. || ey, KA. || ey, BT. || -, GŞ.

¹⁰⁵⁸ yâr-ı Hudâ: şâh-ı kerem, ŞD. || lutf-ı Hudâ, KT. || bâr-i Hudâ, KA. || bâr-ı Hudâ, BT. || bâr-ı Hudâ, GŞ.

¹⁰⁵⁹ Ġazel, *Zâtî Divanı*'nda tespit edilmiştir (Tarlan, 1967:147).

¹⁰⁶⁰ Niçe: nice, ZD.

¹⁰⁶¹ ' âḳillere: çâbüklere, ZD.

¹⁰⁶² Bu kelime Mc.'de bu şekilde yazılıdır.

Civārına bakup ğılmana mağrur olma iy h^vāce
Hazer kıl h^vāce-i devrān meta^c -1 ^cöm[ri] sürmiş[dür]

IV

İçürmege eger va^c de iderse āb-ı hayvānı
Şağın aldanma kim almağ diler senden dil ü cānı
Niçesin dāstān itdi cihānda mekr-i Destānı
Sikender gibi bir er yoğ iken iy nev-cüvān anı
Şuya iltüp bu dehr-i pīrezen-i şu[suz] getir[mişdür]

V

^cAlāyıkdan tehi eyle **HİŞALİ** beytü'l aḥzānı
Yiter şu virmege geh geh kişiye çeşm-i gir[yānı]
Çü tenhālıkdadur bildüñ şafā vü z[evk]-i ruḥānı
Şu deñlü bī-kes olmuşdur ki **ZĀTİ** ö[licek] anı
[Bulutlar şu koyup bārān yuyup yiller götürmişdür]¹⁰⁶³

93

[73^{b/h}]

Rūḥi¹⁰⁶⁴

mefā^c ilün mefā^c ilün mefā^c ilün mefā^c ilün

Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. Saña zāhid eger dirse şarāb-ı dil-güşādan geç
Şarāb-ı dil-güşādan geçme iy dil sen¹⁰⁶⁵ riyādan geç
2. Saña ehl-i vefādan geç diyü ibrām iderlerse
[Sen] uyma sevdüğüm ağyār-ı bed-gūya cefādan geç

¹⁰⁶³ Mc.'de bu şekilde olduğu için Zātī Dīvānı'ndan tamamlanmıştır (Tarlan: 1967:147).

¹⁰⁶⁴ Gazelde okunamayan ve sayfa kenarında eksik olan kelimeler *Bağdatlı Rūḥi Dīvānı Karşılaştırmalı Metin'den* (BRD) tamamlanmıştır. (Ak, 2001:367).

¹⁰⁶⁵ sen:bu, BRD.

3. [Dālā]let bir belādur başda ammā ref¹⁰⁶⁶ i¹⁰⁶⁶ mümkindür¹⁰⁶⁷
[Gel] iy zāhid mürīd-i pīr-i] ʿ ışķ ol belādan geç
4. [Di]mem elden şafā-yı cāme¹⁰⁶⁸ vü¹⁰⁶⁹ tesbīhden el çek
[Ne zik]r-i Hāķdan ol fāriğ ne cām-ı pūr-şafādan¹⁰⁷⁰ geç
5. [Beķā bezm]indedür Rūhī şafā-yı bāde-i cennet¹⁰⁷¹
[İrişmek]se ğaraż ol zevķe bu bezm-i fenādan geç

94

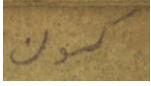
[74^{a/h}]

[Nazm/Kıtʿ a] (?)

mefāʿ īlūn mefāʿ īlūn mefāʿ īlūn mefāʿ īlūn

Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

Meni terk eyleyüp ger olsa yārim özgeler yāri
Görem ʿ ālemd e olsun men gibi ğamlar giriftāri

Kesilsūn revnāk-ı bāzār-ı ħarīdāri
Gice ğüñdüz yüze eşķ-i nedāmet eylesün cārī

95¹⁰⁷²

[74^{b/h}]

[Müfred]

mefāʿ īlūn mefāʿ īlūn mefāʿ īlūn mefāʿ īlūn

Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

Mene seyr-i şafā-yı gül görem sensiz ħarām olsun

Döküp ķan yaşı didem iy ħalk ide Hālik

¹⁰⁶⁶ ref i: def i, BRD.

¹⁰⁶⁷ mümkindür: āsāndur, BRD.

¹⁰⁶⁸ cāme: cāmı, BRD.

¹⁰⁶⁹ vü: ķo, BRD.

¹⁰⁷⁰ pūr-şafādan: dil-ġuşādan, BRD.

¹⁰⁷¹ cennet: vaĥdet, BRD.

¹⁰⁷² Bu şiir ve bu şiirden sonra gelen iki şiir (96, 97) vezin ve kafiye durumları göz önünde bulundurularak müstakil şiirler (müfred/matla) şeklinde deġerlendirilmiştir.

96

[74^{b/h}]

[Matla]

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

Ölünce itmezem özge güle nezzāre gülşende

Kerem kılduñ¹⁰⁷³ yetirdüñ¹⁰⁷⁴ bülbülü didāra gülşende

97

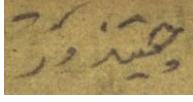
[75^{a/h}]

[Müfred]

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + - -

Vaşlına ger yetmeyem cānā hemīn yanam oda

Çoḥ¹⁰⁷⁵ tāb idem bu āteş-i hicrānemi

98

[75^{b/h}]

[?]

müstef' ilün müstef' ilün müstef' ilün müstef' ilün

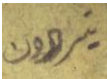
Recez - - + - / - - + - / - - + - / - - + -

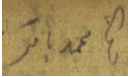
Düş ān şanem bī-gāne-veş be-güzeşt ber-men çün serv

Kerdem selām menī lākin o dāredeş cevāb-ı serseri

Der-cāme-i bī-gānegān kerde ze-men ḥod der-emān

¹⁰⁷³ Mc.'de bu şekilde yazılıdır.

¹⁰⁷⁴ Mc.'de bu şekilde yazılıdır.

¹⁰⁷⁵ Mc.'de "çoḥ" kelimesinin başında "Mehemmed Bākır" yazılıdır. Vezin gereği bu ismin mısaya dahil edilmemesi uygun görülmüştür.

Ya' ni ki men to be-sitem men dīger ü to dīgerān

Güftem çî-rā bî-gāneî güftā ki to dīvāneî
Men kî-stem to kî-stî der-ḥod i-rā mî-nigerî

Men ez-kücā to ez kücā men pâdişāhem to gedā
To ġāribî ez-salṭanat der-faḫr u fāḫa men berî

99

[77^{b/h}]

[Nazm/Kıt' a] (?)

mef' ūlū mefā' ilün fe' ilün

Hezec - - + / + - + - / + + -

Ey hestî-i zāt-1 to ne ez-key'³
Ḥasb-1 to kā'ināt-1 lâ-şey'¹⁰⁷⁶

Maḥvend der-āfītāb-1 zātet
Hem zülmet ü hem zālām u hem şey'³

¹⁰⁷⁶ Bu mısradā vezin aksamaktadır.

4. İRAN MECLİS KÜTÜPHANESİ 17805 NUMARALI TÜRKÇE ŞİİR
MECMUASI'NIN (MECMÛ'Â-İ EŞ'ÂR-I TÜRKÎ) (43^a-78^b vr.) MESTAP'A
GÖRE MUHTEVA TABLOSU

Tablo 4.1. İran Meclis Kütüphanesi 17805 numaralı Türkçe Şiir Mecmuası'nın (43^a-78^b vr.) MESTAP'a göre muhteva tablosu

		Yer Nu.: İran Meclis Kütüphanesi 17805 (43a-78b)					
Yp. nu.	Mahlas	Matla' beyti / bendi	Makta' beyti / bendi	Nazım şekli / birimi	Nazım türü	Vezin	Açıklamalar
43a	Ḥabībī	Dün gördüm ol cuvānı ṭarab-nāk ü ercümend Kāfūr eliyle destelemiş 'anberin kemend Bağdum şikenci ṭurrasına zār u müstemend Bir şaḥş-ı nâ-tüvân oturur gerdeninde bend Kimdür bu miskîn ol ne resendür didüm didi Zülfüm kemendî tutduğı cānuñ durur senüñ	Nergis uyandı perçemin vü dāmen cāme-i ḥ'āb Gül çıkdı pīrehan yaqasından açub niqāb Ol dem ki çıkdı cübbe-i maşrıkdan āf-tāb Çep dutdı cāna cümle-i āfākı ṭutdı tāb Bir zerre gördüm anda dehendür didüm didi Bu söz yaqîn Ḥabībī gümānun durur senüñ	mütekerrir müseddes/6 bent		-- + / - + - + / + - - + / - + -	Ḥabībī Dīvān'ında 7 benttir. Mecmuada olmayan, Dīvān'daki II. Bent: Çekmiş cemāle fer ü dem ü 'izz ü cāhını 'Anberle doldurup başa geymiş külāhını Ebrin yüzinden aldı ve 'arz etdi māhını Gördüm yüzinde dāne -yi ḥāl-i siyāhını Şol müşk lāle üzre nedendür dedüm dedi Cānuñda 'aks-i dāğ-ı nihānuñ -durur senüñ Makta bendi haşiyede yer almaktadır.

43b	Medhî	Bu ben dil-ḥastenüñ derdin dil-efgâr olmayan bilmez Gice tâ şubḥ olunca zâr u bî-dâr olmayan bilmez Ne kıanlar yutduğum her demde ğam-ḥ'âr olmayan [bilmez] Ĝâm-ı hicrân-ı yâre yandugum yâr olmayan bilmez Benüm derd-i derünüm 'âşıq-ı zâr olmayan bilmez Maḥabbet bir belâdur kim giriftâr olmayan bilmez"	Cefâ vü cevri ider cân-ı 'azîze muttaşıl cânân 'Aceb mi Medhî yâ olsam dem-â-dem nâle vü efgân Maḥabbet nârinâ yandı yakıldı sine-i süzân Görüp ḥâlüm baña tâ' n itmesin mi zâhid-i nâdân Benüm derd-i derünüm 'âşıq-ı zâr olmayan bilmez Maḥabbet bir belâdur kim giriftâr olmayan olmaz	mütekerrir müseddes/ 5 bent	+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -	II. Bendin IV. mısraı, Medhî Dîvân'ında II. Bendin III. mısraıdır.
43b /h- 48a /h	Veysi	Yeter iy dil heves-i zülf-i siyeh-kâr yeter Yeter iy cân-ı belâ-dîde bu efkâr yeter Ceyb-i endîşeye çek başuñı fikr it ḥâlüñ Ḥalk-ile eyledüğüñ bî-hüde güftâr yeter Rişte-i fikr[e] dür-i eşk-i nedâmet nazm it Ârzü-yı dil için didüğüñ eş'âr yeter Murğ-ı 'anķâ-per-i 'azmüñ yetür ol yirlere kim Şâh-bâz-ı naẓar-ı minnet-i ebrâr yeter Der-i Mevlâya yüzüñ sür yeter itdüñ kendüñ Bende-i ḥalka be-güş-ı der-i eşrâr yeter Yeter oldu bu hevâ vü hevesi terk idelüm Yönelüp Ḥaḫka reh-i sıdķ-ı şafâya gidelüm	Yâ İlahî şeref-i Ḥazret-i Peyğamber için Siper-i mâhi iki pâre kılan server için Şeb-i İsrâ'da olan sırr-ı muḫaddes ḥaḫķı Leyle-i ḳadrdeki vaḳt-i şafâ-güster için Ḥande-i ḥüsn-i cihân-sûzı-içün Şiddîķuñ Girye-i [ḥazret-i] Ya' ḳüb-ı belâ-perver için Nür-ı Şiddîķ-ı Nebî ma' delet-i Fârûķî Ḥilm-i 'Osmân u kerem-güsterî-i Ḥaydar için Ol iki dürr-i dil-efrüz-ı benâ-güş-ı felek Ya' nî ol ḳurretü'l-ayn-i şeh-i Ḥayber için Luṭf idüp eyledüğü cürm ü günâha bakma Veysi -i rû-siyehi nâr-ı caḫîme yakma	terkib-i bend 9 bent	İ n - + - - / â + + - - / b + + - - / e + + - t n â m e	Mecmuada İnâbetnâme-i Veysi Efendi başlığıyla, 43b-44a-44b-45a- 45b-46a-47a-47b-48a aralığında ḥaşıyede olup, 46b/h'de Karamanlı Nizâmî'nin 9 beyitlik gazeli vardır. Veysi Dîvân'ında Terci-i Bend bölümünde Tövbenâme-i Veysi başlığı ile yer almaktadır.
		Bilinmez şanup itme ğayrılarla 'ahd u peymânı	Eliñ yüze tutub açmazdan ağyâra vefâ itme		+ - - - / + - - - /	

44a	Hāşimî	<p>Tuylmaz nesne olmaz her ne deñlü olsa pinhānî Meseldür gözliye yoğ gizlü dirler cānımıñ cānı Kerem kıl göz göre itme raķibe gizlü ihsānı Dime ađyāra luř itsem niñānî kim đuyar ānı Olur rāz-ı niñānî ‘āşıkā ilhām-ı Rabbānî</p>	<p>El altından ile luř u bize cev̄ ü cefā [itme] Bu yüzden Hāşimî-i zārā sulţānım ezā [itme] Tuylmaz şanma meylin ğayra yañlıđdur ğařā [itme] Dime ađyāra luř itsem niñānî kim đuyar ānı Olur rāz-ı niñānî ‘āşıkā ilhām-ı Rabbānî</p>	mütekerrir müseddes/5 bent	+ - - / + - -	<p>1-Yayımlanmış çalışmalarda rastlanmadı. 2-Redifi oluşturan ‘‘itme’’ kelimesi mısra sonlarında mecmuanın şekil olarak düzeninin bozulmaması için mürettip tarafından yazılmamıştır. ‘‘[]’’ köşeli parantez ile tarafımızdan eklenmiştir.</p>
44b	Cinānî	<p>Şehā her ğaribe cefādan şaķın Aķıtma sirişkin gedādan şaķın Kerem eyle kaħr-ı ğudādan şaķın Meded zaħm-ı şehm-i każādan şaķın Şaķın nāle-i mübtelādan şaķın Yiğitsin görünmez belādan şaķın</p>	<p>Dükenmez mi cānā bu cev̄ ü cefā Tenüm bî-mecāl oldu ğaddüm dü- tā Ħazer kıl esirger ğarib-i ğudā h büyük Geçer ‘ arş-ı a‘ lā[y]ı tîr-i du‘ ā Şaķın nāle-i mübtelādan şaķın Yiğitsin görünmez belādan şaķın</p>	mütekerrir müseddes/ 5 bent	+ - - / + - - / + - - / + -	<p>Mecmuada, mürettip tarafından müseddes için yazılan başlıkta ‘‘^Kemāl Paşazāde’’ yazmaktadır. Ancak Cinānî Dîvānî’nda tespit edilmiştir. Bkz. Okuyucu, C. 1993:369.</p>
45a	Sā‘î	<p>Ey benim mülk-i melāhatda şeh-i ğubānum V’ey benim burc u sa‘ ādetde meh-i tābānum Şevķ-i mihrūñ-ile āfākı tūtar eğānum Derd -i hicrūñi ölince çekeyim sulţānum Cānı teslim ideyim sen leb-i ruř-efzāya Bilmeyem nice gelüb gittigümü dünyāya</p>	<p>Niçe ey serv-i Ħirām ol sebebe ‘ aķlım zā’ il Pāyin şūyına göñlüm aķub olur mā’ il Seni ađyār kenār ide kim ola kâ’ il Aķub ağlaya Sā‘î bir deryā-dil Ġüher-i ma‘ rifet-i ğuş-ı cāna ‘ Arz-ı Ħāl itmeye sulţānına dervişāne</p>	müzdevic müseddes/5 bent	- + - - / + + - - / + + - - / + + - (+ -)	<p>Şiirin izini sürdük ancak herhangi bir yayımda rastlayamadık.</p>
45b	Yahyā	<p>Niçe bir mā-cerāmuz dōstāna dāstān olsun Niçe bir nār-ı ‘ ışķum dūd-ı āhumdan ‘ ayān olsun Mekānum ‘ ayn-ı ‘ ālemde niñān-ender-niñān olsun Kilāb-ı kūyuña cism-i za‘ ifüm armağān olsun Ne kūyuñ āh-ile tolsun ne ğapuñda fiğān [olsun] Beni öldür vücūdumdan ne nām u ne nişān olsun</p>	<p>MaĦabbet ehline yārūñ cefāsı imtiñāndır Ölümlü ‘ āşıkā cev̄ oķları devlet nişāndır Baña Yahyā gibi ölmek Ħayāt-ı cāvidānîdür Beķā bilme felek āyinesini cümle fānîdür Begüm Ħayr işi te’ Ħîr itme bi’ llāhi zamānıdır [Beni öldür vücūdumdan ne nām u ne nişān olsun]</p>	mütekerrir müseddes/5 bent	+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -	<p>Mürettip tarafından redifi oluşturan ‘‘olsun’’ kelimesi ile bendin tekrar eden son mısraı yazılmamıştır. Tarafımızdan ‘‘[]’’ ile eklendi.</p>
		Niçe bir sinede derd-i ğam-ı ‘ āşķım niñān olsun	İdersin ‘ āşıkā cev̄ri idüp ađyārıla ‘ ālem	tedis/5 bent	+ - - - /	

46a	Su'ālī	Niçe bir fāş olub esrār-ı nihānım 'āyān olsun Niçe bir firqatūñle gözlerümden qan revān olsun Niçe bir vādī-i ğammda işim ah u fiġān olsun Niçe bir 'āleme aḥvāl-i 'āşkıñ dāstān olsun	Revān eyler Su'ālī gözlerinden nem yerine dem Geçipdür iy kemān-ebür anuñ cānına tīr-i ğam Dem-ā-dem ḥātırına cānib-i Ḥaḫdan olub merhem Oḫur bu mısraı feryād u eġġān eyleyüb her dem [Beni öldür vücūdumdan ne nām u ne nişān olsun]		+ - - - / + - - - / + - - -	Son bendin son mısraında zemin şiiirin mısraı yazılmamıştır. Tarafımızdan ‘‘[]’’ ile eklenmiştir. Tarama yaptığımız kaynaklarda izine rastlamadık.
46b	Sipāhī	Aġyār-ı bed-liḳā'ya taḫıldı ol sehī ḳadd Beni sāye-veş fetādan miskīni eyledi radd Ḳaddüm ḥam itdi ğam-ile aḫir o ḳāş-ı ser-med Dürr eyledü nazardan idüp cefā-yı bī-hadd Bilmem nedür günāhım baḫmaz yüzüme Aḫmed Yazuḳ degül mi bana hey ümmet-i Muḫammed	'Aşkına düşdi göñlüm şol dem ki 'āşık oldı Seyl-i sirişk o demde ḳana bulanık oldı Mānend-i lāle baġrum her ḳüşe yanık oldı İki gözüm Sipāhī 'ayn-ı şaḳāyık oldı Bilmem nedür günāhım baḫmaz yüzüme Aḫmed Yazuḳ degül mi bana hey ümmet-i Muḫammed	mütekerrir müseddes/ 5 bent	- - + / - + - - / - - + / - + - -	Bu şiire taradığımız kaynaklarda rastlamadık.
46b /h	Nizāmī	İtmedin seyl-i fenā 'ömr diyārını ḫarāb Ḥuz min'el-'ayşī naşiben ve min'el-'ömr-i nişāb	Miḫnet ü hecre Nizāmī nice bir eyleye şabr Sādeti iḫtirāḳ'ül-ḳalbü bi-şevḳ'il-aşḫāb	gazel/9 beyit	- + - - / + + - - / + + - - / + + -	
47a	Sipāhī	Zāhidā mevtā-yı ehl-i 'ışḳa rahmet yoḳ mudır Cennet-i kūyında yārın istirāhat yoḳ mudır Düzah-ı firqat yaḳar mı nūr-ı vuslālet yoḳ mudır Hey zavallı şems-i envār-ı hidāyet yoḳmudır Baña ol gün yüzli Aḫmedden şefā'at yoḳ mudır Ya şefā'at olmaġa bende liyāḳat yoḳ mudır	Ka'be şandum ol bütüñ kūyını idündüm penāh Döndürüp mihrābdan yüz ḳaşın itdüm secde-ġāh Sehve kıldum kabul itmez mi dersin ol ilāh Sen kırma iy Sipāhī eyleme yok yire āh Baña ol gün yüz[lü] Aḫmedden şefā'at yoḳ mudır Ya şefā'at olmaġa bende liyāḳat yoḳ mudır	mütekerrir müseddes / 5 bent	- + - - / - + - - / - + - - / - + -	Bu şiire taradığımız kaynaklarda rastlamadık.
47b	Cinānī	N'ola ġarḳ-āb iderse kā'inātu çeşm-i giryānum Yaḳarsa ḫāḳ-ı çarḫı sūz-ı āh-ı āteş eḫşānum Sezā-vār-ı mürüvvet beste-i ğamdur dil ü cānum Maḳarrum ḳalmamışdur cürmümi inkāra dermānum Günāhum bī-nihāyetdür şayılmaz cürm ü 'işyānum Meded 'afvuñla ḫandān it beni devletlü sulḫānum	Ḥudā kim ḫüsni bī-hem-tā-ile mişlün 'adīm itdi Bi'ḫamdi'llāh kim ol zāt ü şıfātı hem kerim itdi Cinānī işigünde gerçi-kim cürm-i 'aḫım itdi Ne itdiyse recā-yı 'afv idüp çok dürlü bīm itdi Günāhum bī-nihāyetdür şayılmaz cürm ü 'işyānum Meded 'afvuñla ḫandān it beni devletlü sulḫānum	mütekerrir müseddes/5 bent	+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -	Bu müseddesin başlığı Cinānī Dīvān'ında Tesdīs-i Cinānī Efendi ser-bendeş Āzerī Efendi şeklindedir.

48a	Ahmedî	‘ Ârif ol mürşide ir zâtuñi insân idegör Baş koyup eşiğine cânuñı kırbân idegör Kaşresin bahre ulaş kendüñi ‘ ummân ide[gör] Kul iken özüñi var ‘ âleme sultân ide[gör] Gâfil olma gözüñ aç sen seni insân idegör Hem-dem-i ehl-i dil olup tenüñi cân idegör	Ahmedî gafleti kıo kendüñe ‘ âlî nazâr it Murşid-i kâmile var kendüñe bir gerçek er it Vâşıl-ı ma’ rifet it olıgör bir hüner it Hasb-i hâlüñi hemân bir söz-ile muhtaşar it Gâfil [olma gözüñ aç sen seni insân idegör] [Hem-dem-i ehl-i dil olup tenüñi cân idegör]	mütekerrir müseddes /8 bent	- + - - / + + - - / + + - - / + + -	Son üç bent haşiyede devam etmektedir. Mürettip tarafından tekrar eden son iki mısra yazılmamıştır. Yazılı olan kelimelerin dışında kalan kelimeler önceki mısralar dikkate alınarak, tekrar eden mısralar tarafımızdan ‘ ‘ []’ ile eklendi. Başlık ‘ ‘Müseddes-i Ahmedî’
48b	Selîkî	Ža’ f-ı hicr-i yâr-ile kalmadı tende kuvvetüm Bâr-ı mihnet çekmeden iki büküldi kâmetüm Yâr bî-pervâ-durur derdâ ki bilmez hâletüm Gerçi yok-durur bir nefes nuḡa mecâl ü tâkatüm Söylemek kaşd itdügümce yâre derd ü hasretüm Ağlamak tutar beni güftâra kıalmaz kıudretüm	Hâlümi bilmez benüm pes n’eylesün baña habîb Bilmeyince hastenüñ derdin ‘ ilac itmez tabîb Yoğ-ımiş dermân ezelden derd-ımiş baña naşîb Nice ‘ arz idem aña hâlüm Selîkî ben ğarîb Söylemek kaşd itdügümce yâre derd ü hasretüm Ağlamak tutar beni güftâra kıalmaz kıudretüm	tesdis/ 5 bent	- + - - / - + - - / - + - - / - + -	Mecmuada ‘ ‘Matla’-ı Ca’ fer Tesdîs-i Selîkî’ verilmiştir.
49a	Hayretî	Olmadum devründe bir dem şâd elünden iy felek Olmadı vîrâne dil âbâd elünden iy felek Oldı şabrum hırmeni ber-bâd elünden iy felek Zulm idüb dâd eylemezsin dâd elünden iy felek Bârî öldür olayın âzâd elünden iy felek Âh elünden iy felek feryâd elünden iy felek	Bozilup iy zâl kıâtı tîz günde çenberün Göreyim kim toḡ ola meydân-ı miḡnetde serün Tutulub mâhuñ zevâle ire mihr-i enverün Yırlere ola ber-â-ber Hayretî gibi yirün Kim yirin hâk eyledün ol bir avuç hâkisterün Dâd elünden iy felek feryâd elünden iy felek	mütekerrir müseddes/ 5 bent	- + - - / - + - - / - + - - / - + -	
49a /h	?	Olmayam şâhid u meysiz bir ân Niyetüm çok hele çıkşın ramazân		müfred/1 beyit	+ + - - / + + - - / + + -	
49b	?	Bulub gel gevher-i ‘ ışkı dilâ dürr-i ‘ Adenden geç Vişâli büy-ı cânân it yüri müşk-i Ḥotenden geç Cemâlu ‘llâhı gör ‘ âlemde cânâ ğayrısından geç Fenâfi ‘llâh olub vaḡdet meyin iç câm-ı Cemden [geç]	Gönül ğurbet yiter şimden-gerü gel vişâl-i cânân ol Şarâb-ı ‘ ışkı nüş eyle ebed hem mest-i sekrân ol Ciḡânda ğuşşa vü ğamdan hâlâş ol şâd u ḡandân [ol] Sülük eyle yüri taḡsîl-i ‘ irfân eyle insân [ol] Nuḡuş-ı ‘ âlemi ‘ aynüña alma merd-i merdân ol	mütekerrir müseddes / 5 bent	+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -	Mecmuada sadece ‘ ‘müseddes’ başlığıyla verilmiş olup mahlas yoktur.

		Beḳābī'llāh olam dirseñ gönül kayd-ı bedenden geç Ebed ' aşkıyla vār olmak dilerseñ cümlesinden geç	Mücerred ol mücerred iy gönül bu қаһpe zenden geç			
50a	Tavkī	Yüzine ḥurşid-i ' ālem-tāb beñzer beñzemez ' Anberīn ḥālüne mişk-tāb beñzer beñzemez Leblerüne gonçe-i seyr-āb beñzer beñzemez Kūşe-i ebrūsına mihrāb beñzer beñzemez La'l-i nāb-ı dilbere ' unnāb beñzer beñzemez Eşküm içre dīdeme ğarḳ-ı āb beñzer beñzemez	Ol ki var ḥüsn-i melāḥat-kışverinüñ begleri Aña olmışdur müsellemlük-i nāz-ı dilberi Bir ḳaba zīr-keş ḳulıdur af-tāb-ı ḥāveri Ol ki oldı Tavkī mehcūr anuñ ḥāk-ı deri Nūr-ı Ahmeddür cebini aña nisbet ruḥları İy Cenābī ḥaḥḥına Aşḥāb beñzer beñzemez	tesdis/7 bent	- + - - / - + - - / - + - - / - + -	Mecmuada "Gazel-i Cenābī Tesdis-i Tavkī" başlığıyla verilmiştir. Bu şiire ve şaire taradığımız kaynaklarda rastlanmadı. Son 2 bent haşiyede yazılıdır.
50b	Cinānī	Civāna ' ışḳ-ı pākūñ niçe bir dilde zamān olsun Demidür ' āleme şıdḳ-ı derūnum dāstān olsun Bilinsün müdde' inüñ cümle aḥvāli ' āyān olsun Benüm de imtiyāzum ḥālk içinde bī-gümān olsun Gerek dervīş-i dil-rīş vü gerek şāh-ı cihān olsun Saña ' aşık olan evvel benümle imtiḥān olsun	Ḳapuñda pād-şāhum ḳullaruñ çok gerçi kim ' aşık Cinānī yem ḳanı bir baña beñzer ' aşık-ı şādık Benüm aḳrān içinde ḥamdüli'llāh ' ışḳ-ile fāik Melāmet tekyesinde pīr-i ' ışḳ oldum disem lāyık Gerek dervīş-i dil-rīş vü gerek şāh-ı cihān olsun Saña ' aşık olan evvel benümle imtiḥān olsun	mütekerrir müseddes/ 6 bent	+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -	
51a - 51b	Fuzūlī	Menem ki ḳāfile-sālār-ı kār-bān-ı ḡamem Müsāfir-i reh-i şāhrā-yı miḥnet ü elemem Ḥaḳīr baḳma baña kimseden saḡınma kemem Faḳīr-i pād-şeh āsā gedā ey muḥteşem[em] Sirişḳ-i taḥt-ı revān pes baña vü āh ' ālem Cefā vü cevvr mülāzım belā vü derd ḥaşem	Fuzūlī cyledüğüñ ' ahdüñe vefā ḳılıḡıl Yiter şikāyet idüp şerḥ-i mā-cerā ḳılıḡıl Vücūduñı hedef-i nāvek-i belā ḳılıḡıl Ḳamu cefālara şabr eyleyüp du' ā ḳılıḡıl Kim ola düst rızāsı hemīn saña ḥāsıl Rızā-yı düstdur aşl-ı temettu' iy ḡāfil	müzdevic müseddes/9 bent	+ - + - / + + - - / + - + - / + + -	

52a - 54a	Meĥemmed 1077(Monla)	Bahr-i ‘ işk içre dilā kıble yeli gibi esen Fülk-i dil mevc-i belādan alıma oldu dümen Düstüm düşmene uyup poca gitme benden ekdürüp firĥatañı bizden irāğ olduñ sen Baĥr-ı firĥatde niçe furtunalar çekdüm ben	İy Meĥemmed yem-i hicrānda mı yoĥsa yürüdüñ Fürĥatüñ firĥatasın fürĥat-ile oldurduñ komayup derd-i seri arturduñ Olsa deryā ımı miĥdāri ayurmaz derdüñ Sā’ ati var geçer iy Āgeĥi şabr it atlan	tahmis/ 30 bend	- + - - / + + - - / + + - - / + + -	52a’da ilk olarak “muĥammesāt-ı fī hezihı mecmu’ at ‘āde 50 ” bařlıĥı yazılmış, sonrasında “Ėzel-i Āgeĥi Taĥmīs-i Meĥemmed” başlıklı muhammes 4 yaprak devam eder. Monla Meĥemmed’in Āgeĥi’nin Keşti Kasidesine yaptıĥı tahmistir. Bu bent Tietze’in makalesinde Monla Meĥemmed’in tahmisinde 31. benttir.
52a /h	?	řabā ĥurbetdeki gül yüzlü yārümden ĥaber var mı Anuñ hiç bũ-yı zülf-i müşk-bārundan eşer var mı	Ne gördüñ cũy-bār-ı ayānesinden doĥrusın söyle Benüm gibi o servüñ pāyine yüzler sürer var mı	murabba/ 2 beyit	+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -	52a/d’da “Murabba’ āt-ı müřikıyyāt-ı ‘aded hā 100” bařlıĥı verilip ardından musiki makamları başlık olarak kullanılmıştır. Bu dörtlüĥün bařlıĥı “Rāst” olarak geçer.
52b /h	?	Devrān beni girdāb-ı belā vü ĥama şaldı Fülk-i dil āh-ı aĥrum mihnete şaldı	Yā Rabbi meded eyle ‘ ināyet saña şaldı Emvāc-ı belā başdan aşup ‘ aĥlumı aldı	murabba/ 2 beyit	- - + / - + - + / + - - + / - + -	Rāst-ı peñ-ĥāĥ
52b /h	?	Göñlüm ele almaz benüm ol serv-i revānum Bir dem yüzüme gülmez o gül yüzli cüvānum	Ėan ağlayum seyl ideyüm eşk-i revānum Ben ölüř-isem ol güzeliñ boynına ānum	murabba/ 2 beyit	- - + / - + - + / + - - + / - + -	Rāst-ı peñ-ĥāĥ

¹⁰⁷⁷ Bu tahmis Tietze’in XVI. Asır Türk şiirinde Gemici Dili Āgeĥi kasidesi ve tahmisleri adlı makalesinde otuz bir bentten oluşmaktadır. Bazı bentlerin mecmuadaki sıralanışı farklıdır.

Mecmuada yer almayan on beşinci benti burada vermeyi uygun gördük. 15. Bent:

Zifoz-ile geliyür dört yañadan bād-i belā

Emr-i taĥdīr-ile eksem elem-i derd nola

Çünkü hātifden erişdi ulaĥa böyle sadā

Rüzĥāruñ arşık oldu, hazer eyle, dilā

Üstine aldurasın tira mola mayna seren

53a /h	?	Ḥandān ol iy gönül kim vişāl ihtimālî var Fürkat-i kemāle irdi kemalün zevālî var	Allāh'ım şaklasun işidenden ırağ ola Yāründen ayru düşenün ayruksı ḥālî var	murabba/ 2 beyit	-- + / - + - + / + - - + / - + -	Rāst-ı penç-gāh
53a /h	?	İy cemālün pertev-envār-ı şubḥ-ı lem-yezel Ber-ter olsa menziliñ ḥurşid-i envārdan maḥall Sende gösteriş kemāl-i şan' an üstād-ı ezel Kudretün izḥār idüp ḥaḳḳ-ı ḥazret-i 'azz ve cel Cümle ḥubān içresün canānı kılmış bî-bedel		murabba/ 5 mısra	- + - - / - + - - / - + - - / - + -	Rāst-ı Penç-gāh
53b /h	?	Senünle faḥr iderüm senden özge yārim yok Ḡamuñla eglenürüm ḡayrılarla kārım yok Senünleyim gice gündüz düşümde fikrümde Sen olmayınca benüm bir nefes qarārım yok	Zamāne şeyḥî ḳosun tã' nı kim ne dirse disün Benüm güzelleri sevmekde ihtiyārım yok Hevā-yı 'ışḳla ney gibi iñlerüm gezerüm Egerçi vişālîne irişmede iftiḥārım yok	murabba/4 beyit		Rāst-ı Pençgāh
54a	Mānî	'Aceb ol şāh-ı zālîm 'āşikuñ ḥūnına ḳanmaz mı Bu deñlü nāle bir gün aña te'sîr ide şanmaz mı Ḳıyāmet yok midur şanur yaḥud ḥaşa inanmaz mı Beni cāndan uşandurdı cefādan yār uşanmaz mı Felekler yandı āhumdan murādım şem' i yanmaz mı	Kulun Mānî şeker-ḥādur lebün vaşfında güyādur Ḡarîb deşt-peymādur gedā-yı bî-ser ü pādur İşi seyr ü temāşādur ser-i küyüñda ḡavḡādur Fuzûlî rind ü şeydādur hemîşe ḥalka rüsvādur Şoruñ kim bu ne sevdādur bu sevdādan uşanmaz mı	tahmis/ 7 bent	+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -	Ḡazel-i Fuzûlî Tahmîs-i Mānî
54a /h	?	Kimseler dil fülküni 'ummān-ı 'ışḳa şalmasun Kimseler yārından ayru künc-i ḡamda ḳalmasun	Ḥayli demdür iştiyākım tãḳatüm tãḳ eyledü Gül cemālün görmeyince cānımı Ḥaḳḳ almasun	murabba/2 beyit		Rast-ı Penç-gāh
54b	Uşûlî	Gir gönül mülkine seyr eyle ulu dergāhı gör Şeş cihāta pertevin şalmış durur ol māhı [gör] Zerre-i nā-çizden ḥurşide varan rāhı gör Her neye kim bakduñ-ise anda sen Allāhı gör Ḳancaru kim 'azm ḳılsañ semme Vechu'llāhı gör	İy Uşûlî <i>sırr-ı mā evḥā[y]l</i> bilmez her le'ım Hem kelāmu'llāh sözün añlamaz div ü racīm Hoş buyurmuşdur sipeh-sālār-ı rāh-ı müstākīm 'İlm-i ḥikmetden bilürseñ gel [berü gel iy] ḥakīm Sen Nesîmî mantıḳından diñle <i>Fazlu'llāhı</i> gör	tahmis/7 bent	- + - - / - + - - / - + - - / - + -	Ḡazel-i Nesîmî Tahmîs-i Uşûlî ,54b sayfa sonunda başlayıp 55a sayfa sonunda bitmektedir.

54b /h	?	[Güş] senüñ haberlerüñ almağa olsa çâremüz Kâşki ¹⁰⁷⁸ kulağımız kadar eyleselerdi pâremüz (?) Çeşm-i sitâre gibi biz alçağa mâ'il olmazuz Himmatimiz bülend-durur alçağadur nezâremüz		murabba/2 beyit	- + - - / + - + - / - + - - / + - + -	Penç-gâh
55a /h	?	Bahâr oldı benefşe zeyn idüp şahn-ı gül-sitâni Bugün reşk-i cihân oldı cihânüñ bağ u büstani Yine cümle nebâtâta irişdi feyz-i Rabbâni Şıdı şâh-ı zenistâni gelüp nevrüz-ı sulţâni		murabba/2 beyit	+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -	Nikrîz, 55a haşiyede penç-gâh başlığı verişmiştir ancak şiir yazılmamıştır.
55b	Uşûlî	Yâ ilâhî vâdi-i ' işyânda kâldum bî-meded ' Abd-i ' âşiyem şuçum bî-ğadd u cürmüm bî- ' âded Şimdi şey' li 'llâha geldüm itme ben dervîşi red Fazluña bel bağladum yâ vâhid u ferd u ehad Cümlenüñ ma' bûdi sensin dâ' imâ hayy u ebed	İy Uşûlî zâtı dâ'im Hâkdan özge nesne yok Dillere zikre mülayim Hâkdan özge nesne yok Zâhir u bâtında kâ'im Hâkdan özge [nesne yok] Seyyidüñ gönlinde dâ'im Hâkdan özge [nesne yok] Hem dilinde bu fakîrüñ her dem eydür yâ ehad	tahmis/ 7 bent	- + - - / - + - - / - + - - / - + -	Ġazel-i Nesimî Tahmîs-i Uşûlî
55b /h	?	Beni men' eyleme zâhid yûri cânânımdan Göz göre ayırlayım mı varayım cânımdan	Hasteyım yâr benüm derdüme dermânımdur Hey meded ol dem ayırmañ beni yârânımdan			Nikrîz (sanat müziğinde bir makam adı)
56a	Günâhî	Laf urub bülbül gibi germiyyet-i da' vâyi kô Yan maħabbet şem' ine pervâne-veş pervâyı kô Çârsü-yı ' aşka gel her sudi yok sevdâyı kô Vaħdet istersen cihânda gel hüy-ile hâyı [kô] Keşret-i dünyâdan el çek iy gönül gavğâyı kô	Sersem iden serv-i bâla-yı bülendüñdür senüñ Pây-der-gil mübtelâ zülf-i kemendüñdür senüñ Hem Günâhî bir fakir ü müstemendüñdür senüñ Hayretî bî-çâre de bir derd-mendüñdür senüñ Kıl nazar aħvâline lutf eyle istignâyı kô	tahmis/7 bent	- + - - / - + - - / - + - - / - + -	Ġazel-i Hayretî Tahmîs-i Günâhî

56a /h	?	Dil reh-i ğamda cāna katlanmaz Cān ten-i nā-tüvāna katlanmaz Göñül eşk-i revāna katlanmaz Göñlün müddet-i medid ister ‘Aklı koyup cünün yolın tutdum	Yol bilen kār-bāna katlanmaz ‘Ömr ise ol zamāna katlanmaz Ölür emri lîkde ? lebüünde yāre görüp Bāğ-ı küyün hevāsın ańdıķca ? Kimseler zaķm-ı cāna katlanmaz	murabba/ 5 beyit		Şıfāhān (sanat müziğinde bir makam adı)
56b	Raķmī	Seyr-i gül-zār irdi bülbül oldu ğüyā bir yaña Şalınup ra‘ nālanup her serv-i bālā bir yaña Ehl-i diller kıldılar gülgeşt-i şahrā bir yaña Ħalk-ı ‘ālem bir yaña bī-çāre tenhā bir yaña Cennet-i küyün ħomazam olsa dünyā bir yaña	Āh-ı Raķmī den n’ola gerdün olursa bī-ķarār Gerd-i mihnet eyledi mir’āt-ı ħalbüm pür-ğubār ‘Ārızından zāhir olaldan bu ħaķķ-ı müşg-bār Cānna oldu Necātī nün ħavāle ‘ışk-ı yār İy ecel sen de gelüp itme teķaza bir yaña	tahmis/ 5 bent	- + - - / - + - - / - + - - / - + -	Ġazel-i Necātī Taķmīs-i Raķmī, Raķmī’nin tahmisini yaptıĝı Necātī’nin bu gazeli ND’de dokuz beyittir.
56b /h	?	Dimezsen iy şacı Leylā baña bir kerre Mecnūnum		murabba	+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -	Evc-i ‘ıraķ; mürettip bu sayfada, makamın başlığını yazmış, murabbaya başlamış ancak birinci mısradan sonrasını yazmamıştır.
57a	Fazlī	Cām-ı meyden mest olanlar kendüyi Cem şandılar Cür’asın tığ-ı ecel zaķmına merhem şandılar Bezm-i ğamda sākī-i devrānı maķrem şandılar Bir dem iken devlet-i dünyāyı bir dem şandılar Bu fenā gül-zārınun ‘ıyşını ‘ālem şandılar	Bu fenā bezmin felek Fazlī ’ye kılmışdur maķām Kāse-i sırdan içürdi tölular andan müdām Şimdi ķahr-ile felekden almağ-ıçün intikām Şundılar bir cür’ a kim biñ yıl yaşar ićen tamām Ol perī-rular Necātī bizi ādem şandılar	tahmis/ 5 bent	- + - - / - + - - / - + - + / - + -	Ġazel-i Necātī Taķmīs-i Fazlī , Necātī’nin bu gazeli Dīvān’ında 7 beyittir.
57a /h- 68b /h	Rūķī	Yā min ğıddete bi-merķadihi ravzatü’n-Necef Maķbūletü’l-emākinü mecmū‘atü’ş-şeref	[G]evher gibi‘ azīz-i cihān ola düstūñ Düşmenlerün ayaķda ķala nite kim ħazef	kaside/31 beyit	- - + / - + - + / + - - + / - + -	Kaside 57a/h’de başlayıp, 58b/h’ye kadar ilk 18 beyt, 67a/h-68b/h arasında da 13 beyti devam etmektedir.
57b	Fuzūlī	Tā cünün raķtın ğıyüp tıtdum fenā milkin vaţan Ehl-i tecrīdem ķabūl itmem ķabā vü pīrehen Her ķabā vü pīrehen geysen mişāl-i ğonce ben Ger senün-çün ķılmasam çāk iy büt-i nāzūk beden Ġurum olsun ol ķabā eĝnümde pīrāhen kefen	Ħ’āh sincāb eylesün ferşin Fuzūlī ħ’āh kül Heçr-ile muţlak yuķu görmez u eĝlenmez göñül Yārsuz ‘ışk ehlinün diñlenmegi mümkün degül Nice diñlensün Ħabībī sensüz iy endām-ı gül Kim batır cisminde tende her tūy olmış bir diken	tahmis/ 5 bent	- + - - / - + - - / - + - + / - + -	Ġazel-i Ħabībī Taķmīs-i Fuzūlī

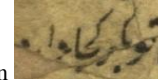
57b	Fuzûlî Bağdâdî	Vây yüz biñ vâi kim dil-dârdan ayrılmışam Fitne-çeşm-i sâhir-i hûn-h'ârdan ayrılmışam Bülbül-i şürîdeem gül-zârdan ayrılmışam Kimse bilmez kim ne nisbet yârdan ayrılmışam Bir kad[i] şimşâd u gül-ruhsârdan ayrılmışam	Milk-i vaşlı dil-berûñ gönümde ma' mür olmadın 'İşk câmından dil ü cân mest ü maḥmûr olmadın Derd-i bî-dermân-ı hecrinden daḥı dūr olmadın Hem Fuzûlî 'ışk u 'âşıklığı meşhûr olmadın Bir kad[i] şimşâd u gül-ruhsârdan ayrılmışam	muhammes/ 7 bent	- + - - / - + - - / - + - + / - + -	Muhammes-i Fuzûlî-i Bağdâdî
58a	Medḥî	'Îzârûñ şem' inün biz 'âşık-ı giryânıyuz cânâ Şaçun sevdâsinuñ mecnûn-ı ser-gerdâniyuz cânâ Târik-i 'ışk-ı pākûñ bî-ser ü sāmāniyuz cânâ Maḥabbet şâhinuñ bir bende-i fermāniyuz cânâ Gedâ-yı kūy-ı 'ışkuz 'âlemûñ sulḫāniyuz cânâ	Bizi zâhid muḳayyeddür şanur cām-ı müdām-ile Degül perverde cismüm Ḥaḳ bilür nân-ı ḫarām-ile N'ola Medḥî gibi meşhûr olursam nîk-nām-ile Selîmî -veş lebûñ vaşfın idüb şîrîn-keâm- [ile] Zamānuñ himmetüñle Ḥusrev-i devrāniyuz cânâ	tahmis/5 bent	+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -	Gazel-i Sulṫān Selîm Şāh Tahmîs-i Medḥî (Selîmî)
58b	Fuzûlî Bağdâdî	Ten bozıldı eşk-i çeşm-i hûn-feşānumdan benüm Yandı cân gönümdeki sūz-ı nihānumdan benüm Tâ eşer var cism ü cân-ı nātüvānumdan [benüm] Ġam kem itmez göz ü gönüm cism ü cānumdan [benüm] Bu başumdan şavılup ol gitse yanumdan benüm	İy ḫayālûñ ḫalveti naḳd-i revānum maḫzeni Gözyaşı olur revān her geh ḫayāl itsem seni Luṫf umup senden ser-i kūyuñda tutdum meskeni Gel gözüm nûrî Fuzûlî tek çok ağlatma beni İncimez mi ḫâṫıruñ âh u figānumdan benüm	muhammes/ 5 bent	- + - - / - + - - / - + - + / - + -	Muhammes-i Fuzûlî Bağdâdî
59a	Maḫremî	İy güzelliik bağı içre tâze serv-i ser-bülend Görmedi ḳaddûñ gibi bir naḫl-i gül hiç naḫl- bend Zülfünûñ her bir kılında baḫlıdur yüz müstemend Tâ mu' anber kākülûñ ḫurşîde şalmışdur kemend Baḫlamışdur boynumu zencîr-i zülfûñ bend bend	Maḫremî şad ḫançer-i hicrân-ile ol sîm-ten Ḳaṫ' iderse başuñı ḳaṫ' a yüzüñ döndürme sen İşit imdi ne dimişdür ol şeh-i mülk-i suḫān Ey Selîmî ḫaṫṫ sevdāsundan ānuñ baş çeken Pārelensün tiġ-i mihnetle ḳalem-veş bend bend	tahmis/5 bent	- + - - / - + - - / - + - + / - + -	Gazel-i Sulṫān Selîm Şāh Tahmîs-i Maḫremî, Selîmî'nin bu gazelini M.F. KÖKSAL, Yavuz Sultan Selim'in Türkçe Şiirleri adlı makalesinin "Yavuz Sultan Selim'e Aidiyeti Şüpheli Olan Şiirler" başlığında ele almıştır. İstanbul, 2019, s.304. Maḫremî'nin bu şiirine kaynaklarda ulaşmadık.

59b	‘Aşkî (‘İşkî)	Ülfet-i ‘ışk eyleyen ünsiyet-i cân istemez İhtilât-ı halk u teklîfât-ı insân istemez Terk ider cümle cihân mülkini ‘unvân [istemez] İhtiyâr-ı fakr iden dergâh u eyvân istemez Zâd-ı ğamdan özge hergiz kendüye nân istemez	‘İşkîyâ cām-ı ezeldür cânî bî-hûş eyleyen Yâd kılmaz ‘âlemi kendin ferâmuş eyleyen Katreye şaymaz muhîit-i ‘ışk-ıla cüş [eyleyen] İy Muhibbî yâr elinden bir kadeh nûş [eyleyen] Hızr elinden ger olursa âb-ı hayvân istemez	tahmis/5 bent	- + - - / - + - - / - + - + / - + -	Ġazel-i Sulţân Süleymân Tahmîs-i ‘İşkî
60a	Bâkî	Câme-i şîhhat Hudâ’dan halka bir hil‘ at gibi Bir libâs-ı fâhîr olmaz cisme ol kisvet gibi Var-iken baht u sa‘ âdet kuvvet ü kudret [gibi] Halk içinde mu‘ teber bir nesne yok devlet [gibi] Olmaya devlet cihânda bir nefes şîhhat gibi	Menzil-i âsâyiş-i ‘ uqbâya isterseñ vuşul Hubb-i dünyâdan ferâgat gibi olmaz toĝrı yol Şâd-mân erbâb-ı ‘ uzletdür hemân Bâkî melûl Ger huzûr itmek dilerseñ iy Muhibbî fariĝ ol Olmaya vaĥdet maĥâmî gûşe-i ‘ uzlet gibi	tahmis/ 5 bent	- + - - / - + - - / - + - + / - + -	Ġazel-i Sulţân Süleymân Tahmîs-i Bâkî
60b	‘Ubeydî	Her dem elden kıomayup bir rûĝ-ı gül-nâr etegin Tutagör âb-ı revân gibi çemen-zâr etegin Tutma zâhid gibi zühdüñ hele zinhâr [etegin] Pend gûş itme dilâ alma ele ‘âr etegin Kıo ne dirlerse disünler tutagör yâr etegin	İy ‘ Ubeydî dil-i pür-ĝamda şafâ kalmadı hîç Çekmedüĝüm bu cihân içre belâ kalmadı hîç Ol perî itmedüĝi cevri ü cefâ kalmadı hîç İy Muhibbî benî-âdemde vefâ kalmadı hîç Sen de Mecnûn-şifât tut yüri taĝlar etegin	tahmis/5 bent	- + - - / - + - - / - + - + / - + -	Ġazel-i Sulţân Süleymân Tahmîs-i ‘Ubeydî
61a	Bâkî	İy cemâlûñ pertev-i envâr-ı şubĝ-ı lem-yezel Ber-ter olsa menzîlûñ hürşîd-i enverden maĥal Sende göstermiş kemâl-i şun ’ın Üstâd-ı ezel Kudretin izhâr idüb Hak Hâzreti ‘azze ve cel Cümle hûbân içre sen cânânı kılmış bî-bedel	Bâkî yâ kıy-ı harâbâtı nişîmen kılduĝum Bezm-i ‘ışkı şem’i âhumla müzeyyen kılduĝum Ser-nüviştüm hâlidür âfâka rûşen kılduĝum İy Selîm ebrû diyüp çeşm üzre mesken kılduĝum Alnuma ‘ışk-ile yazılan yazulardur ezel	tahmis/ 7 bent	- + - - / - + - - / - + - + / - + -	Ġazel-i Sulţân Selîm Tahmîs-i Bâkî, bu tahmîsin VII. bendinin son mısraı haşiyede yazılıdır.
61b	Bâkî	Geşt ü güzâr-ı baĝ ne hoşdur niĝâr-ile Bir nev-resîde gönçe-dehen gül’izar-ile Çün tâzelendi gül-şen-i ‘âlem bahâr-ile Hoşdur çemende seyr idelüm tâze yâr-ile Tâ düşmenûñ yüregi yana tâze yarıla	Gül gibi şî’ r-i Bâkî ye bir dem kulaĝuñ [ur] Derd-i derûmî bülbül-i şurîde-hâle şor Gel bir kenâra meclis-i mihr ü vefâyı gör Şun la’l-i cân-fezâyı Selîme şehâ ki olur Yârûñ şafâ-yı vuşlatı bûs u kenâr-ile	tahmis/ 8 bent	- - + / - + - + / + - - + / - + -	Ġazel-i Sulţân Selîm Tahmîs-i Bâkî, bu tahmîsin VII. bent, 3. mısraından sonraki kısım haşiyededir.
62a	Bâkî	Râyet-i fitne çeküb ol kad-i dil-cû begler Uşdılar başına her şüh-ı cefâ-hû begler Bir yire geldi nice ĝamzesi cādü begler	Bâkî ya gel olalum Ka’be-i dil yolına peyk Diyelüm sem’a nidâ iricek âhîr Lebbeyk Girelüm râh-ı Hudâya diyüp e’s-sa’ yü ileyk	tahmis/6 bent	+ + - - / + + - - /	Ġazel-i Necâtî Tahmîs-i Bâkî

		Bir alay oldı perî şîveli âhû begler Gözi âhûlaruñ alayına yâ Hû begler	Ne Necâti ne güzeller ne selâmün ne ‘aleyk Fâriğuz eylemezüz kimseye tapu begler		+ + - - / + + -	
62a /h	Emrî	Yatur dil-i hañt-ı şeb-günında zülf-i yâra yaşdanmış Ne bilsün dün qara güninde miskîn [mâra yaşdanmış]	Şorarsañ Emrî -i dil-ğaste hâlin küşe-i ğamda Yatur ol nâ-tüvân toprak düşmüş [hâra yaşdanmış]	gazel/ 5 beyit	+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -	
62b	‘Amrî	Ta‘ alluğ riştesi şol turra-i țarrâr yitmez mi O bütler kayd-bendi bileñe zünnâr yitmez mi Ya deyr-i dilde şuret bağılyan dîdâr yitmez mi Göñül yitdi ecel seyr-i rûh-ı dil-dâr yitmez mi Ağardı müy-ı ser sevdâ-yı zülf-i yâr yitmez mi	Egerçi iktinâ-yı nefis seyr-i rûha hâ ‘ıldür Mağâm-ı ‘ışka ‘ Amrî vâşıl olmağ cânâ kabildür Sülük ehl-i mağabbet içredür el-kıssa dâhildür Fuzûlî dime yitmek menzîl-i mağşûda müşkildür Tutan dâmân-ı şer‘ - i Aħmed-i Muħtâr yitmez mi	tahmis/ 7 bent	+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -	Ğazel-i Fuzûlî Tahmîs-i ‘Amrî
63a	?	Ğam-ı ‘ışkuñla koy bu dil za‘îf ü nâ-tüvân olsun Vücûdum varlığı ‘âlemde yoğ olsun nihân [olsun] İşüm feryâd u zâr-ıla aşum âh u figân olsun Bugün ‘uşşâğ içinde cümle dünyâya ‘ayân [olsun] Beni öldür vücûdumdan ne nâm u ne nişân olsun	Seni görince sevdüm tâ ezel rif’atlü sultânım Fedâ olsun yoluñda hânmanım hem dağı cânım Bugün luğ eyleyüp kırtar helâl olsun saña kânım Günâhum sevdiğümden ğayrı ger var-ısa canânım Beni öldür vücûdumdan ne nâm u ne nişân olsun	mütekerrir muhammes/ 5 bent	+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -	Mecmuada başlıksız olarak yazılıdır. Mahlas da yoktur.
63b	‘Aşķî (‘İşķî)	Gâh mir‘ât-ı felek rûy-i sa‘âdet gösterür Gâh döner reng-i nuğusetle felâket gösterür Her nefesde ‘âşıkâ biñ dürlü hâlet gösterür Evme iy dil şabr kıl evmek melâmet gösterür Görelüm âyine-i devrân ne şuret gösterür	Bî-nişân olur şalan baħr-i fenâya zâtını Ser virendür da‘vî-i ‘ışkıñ kılan işbâtını Mest-i ‘ışk ol unudup cân u cihân lezzâtını ‘İşķiya pāk ü mücellâ kıl göñül mir‘âtını Görelüm âyine-i devrân ne şuret gösterür	mütekerrir muhammes/ 5 bent	- + - - / - + - - / - + - + / - + -	Başlıkta yalnızca ‘İşķî yazılıdır.
63b	‘Aşķî (‘İşķî)	Gâh felek halk-ı cihâna hoş ‘adâlet gösterür Gâh olur derd ü belâ-ile felâket gösterür Günde yüz tona girir biñ dürlü hâlet [gösterür] Dâd u feryâd itme iy dil şabr u țâkat gösterür Görelüm âyine-i devrân ne şuret gösterür	Qatı dehrün zehrini nüş idene şad âferin Yalñuz birin degül iñler bile rû-yı zemîn ‘İşķiya dâduñ felekden almağ-içün gel hemîn Güşe-i meyħânede ol bir zamân güşe-nişin Görelüm âyine-i devrân ne şuret gösterür	mütekerrir muhammes/ 7 bent	- + - - / - + - - / - + - + / - + -	Mürettip 63 ^b ’de muhammes başlığında ‘Aşķî mahlasını verdiği için 63 ^b ’de başlayan bu muhammes 64 ^a ’da biter, bu muhammese başlık olarak ‘velehü’’ yazmıştır sadece.

64b	Kevserî	Bildüñ mi bu ‘âlemde cânâ neye ‘ışk olsun ‘Uşşâka vefâ eyler cânâneye ‘ışk olsun Âteş gibi gül bitdi kâşâneye ‘ışk olsun Eyyâm-ı bahâr irdi meyhâneye ‘ışk olsun Gül gibi güler yüzlü peymâneye ‘ışk olsun	Bu Kevserî ye her ne dirseñ yiridür Fethî Çok bendelerün gerçi olda biridür Fethî Hıyar-ile dirülenler ölmez diridür Fethî Hep Ka‘be-i büt-hâne vahdet yiridür Fethî Her yirde huzûr-ile her hâneye ‘ışk [olsun]	tahmis/6 bent	-- +/ + --- / -- + / + ---	Gazel-i Fethî Tahmîs-i Kevserî, bu tahmisi ve gazeli kaynaklarda bulamadık.
65a	Sipâhî	Bülbül gibi cihâni tutar zârimuz bizim Gülmez açılmaz ol gül-i bi-hârımız bizim Tâs-ı felekte oynamadın dârimuz bizim ‘Uşşâka ‘arz-ı mihr ideli yârimuz bizim Nağş-ı murâd göstereli zârimuz bizim	Biz kim esir-i miñnet-i ‘ışk-ı ilâhiyüz Erbâb-ı fazl u mağrifetün hâk-i râhiyüz Ma‘zül u nâ-murâd bir ednâ Sipâhî yüz Sâ‘î memâlik-i sühanuñ pâdişâhiyüz Şaldı cihâna velvele eş‘ârimuz bizim	tahmis/5 bent	-- + / - + - + / + - - + / - + -	Gazel-i Sâ‘î Tahmîs-i Sipâhî
65a	Sâ‘î	Çekildi ol gül-i bâğ-ı letâfet şehri gül-şenden Tolındı ol sa‘âdet âfitâbi çeşm-i rûşenden Cihâni eyledüm âzürde-dil feryâd u şivenden Uçurdum murğ-ı cânî âşiyân-ı ‘âlem-i tenden Hâlâş oldum ğam-ı hicrân-ile ğavġâ-yı düşmen[den]	Almsa âh-ı ‘âşıkdan n’ola ol dil-ber-i ra‘nâ Hevâdan olsa pejmürde ‘acep mi ğonçe-i zibâ Seni âzürde-dil eyler dimişler Sâ‘î -i şeydâ Bulınmaz bu fenâ dünyâda bir gül yüzlü iy Yahyâ Sen andan râzî ü şâkir olasın ol dahî senden	tahmis/5 bent	+ --- / + --- / + --- / + ---	Gazel-i Yahyâ Tahmîs-i Sâ‘î, Sâ‘î’nin bu tahmisini kaynaklarda tespit edilememiştir.
65b	Şâdıġ	Yed-i mu‘ciz-nümâ ki halk idince Kâdir-i muġlaġ Sipih ü nâme vü levh ü şebistâne virür revnaġ Tutuşmaz pençe-i fûnunda senüñle kimseler el- ġaġġ Hilâl ü hâme vü tûmâr u şem‘ ü ğonçe [vü] zanbaġ Nice bir ola pençen-le düz olmaz elde beş barmaġ	Ne dem kim len-terân ¹⁰⁷⁹ den dem ura lâ‘l-i şirînün ġoyar Müsî-şifat raġşa dili âvâz-ı rengînün Ne ejderdür ‘aşâ-yı zülfi Şadıġ ol büt-i ġinün Ne mihr olur yed-i beyzâsı olmış her şu‘â‘inuñ Uci bir mâh-ı bedr Emri aña beş mâh-ı nev mülġaġ	tahmis/ 7 bent	+ --- / + --- / + --- / + ---	Gazel-i Emri Tahmîs-i Şadıġ
66a	‘Aġdî	Şehâ hünî gözünde ġaşd-ı cân-iġün şecâ‘at var Leb-i lâ‘lünde ġanım içmeġe remz u işâret var	İçerseñ cür‘âsın ‘ Aġdî cihâna pād-şâh eyler Cem‘ ü Keyhüsrev olsañ birbirine mübtelâ eyler	tahmis/5 bent	+ --- /	Gazel-i Fuzûlî Tahmîs-i ‘Aġdî

¹⁰⁷⁹ A‘ râf Süresi/143.

		Efendi gözlerüm segrir hayra beşâret var Yoluñda cân virem gibi derûnumda ‘alâmet var Şehîd-i tiğ-i ‘ışk olmağa gönümde şehâdet var	Dimiş ol kim cihânı mihr-i nazmı pür-ziyâ eyler Gedâ-yı ‘âleme sultân u sultânı gedâ eyler Şarâb-ı ‘ışk-ı dil-berde Fuzûlî özge hâlet var		+ - - - / + - - - / + - - -	
66a /h	?	Su ‘âl Ger kâna le’afetî vü ger kân-ı şehâ Der müşkil-i in hadîs şerhi fermâ Güyend ki Hudâ bûd ve diger hiç ne bûd Çün hiç ne bûd pes kocâ bû[...]	Cevâb-ı Monla Lütfullah Kâsânî Ey sâ’îl in mes’ele-i râh-nümâ in yağ in ki la-mekân-est hâ[...] Çü ey ki to râ keşf şevde ey ma’ nî [...] Cân u ten	rubai/ dörtlük 1	Ahreb 1)- - + / + - + - / + - - + / + - 2)- - + / + - - - / - - - / - 3)- - + / + - - + / + - - + / + - 4)- - + / + - + - / + - - + /	Bu haşiyede rubai kalıbı yazılı sual ve cevaptan oluşan iki dörtlük vardır. Sualin kime ait olduğu tespit edilememiştir. Cevabın başlığında yazılı Monla Lütfullah Kâsânî kaynaklarda tespit edilememiştir.
66b	Sipâhî	Şüfi geçgiz sarhōšem şorma baña ‘uqbâ nedür Kim katı lâ-yâ’ kılam bilmem ğam-ı ferdâ nedür Añlaman öz kendü hâlümnden haber hâlâ nedür Eyle ser-mestem ki idrâk itmezüm dünyâ nedür Men kimüm sâķî olan kimdür mey [ü] şahbâ nedür	Başuma üşdi Sipâhî dün gice dünya ğamı İr gürüp güş hurûs-ı ‘arşa bāngı nâlemi Kuşkulanmış çıkmaz âvâzı tutilmişdur demi Âh u feryâdın Fuzûlî incidipdür ‘âlemi Ger belâ-yı ‘ışk-ile hōšnüd iseñ ğavġâ nedür	tahmis/5 bent	- + - - / - + - - / - + - + / - +	Ġazel-i Fuzûlî ¹⁰⁸⁰ Tahmîs-i Sipâhî
67a	Sipâhî	Münevver kıldı eflâki yüzün iy meh ziyâlıkdan Yaraşur sidre kıddüñe dem ursa muntehâlıkdan Ferâġât eyledi şandum seni ben bî-vefâlıkdan Gözüm yaşını baħr itdüm firâķuñla cüdâlıkdan	Sipâhî gonçeler içre göresin vird-i handânı Gönül virdi n’ola bülbül gibi eylerse eġġanı Gözümün yaşı kân oldı demidür kılsañ ihsânı Lâţîfî yoluña cânâ virüpdür sıdķ-ile cânı	tahmis/5 bent	+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -	Ġazel-i Lâţîfî Tahmîs-i Sipâhî

¹⁰⁸⁰ Fuzûlî’nin Tahmîsi yapılan bu gazeli için bkz.: Leylâ vü Mecnûn (Ayan, 2016:312).

		Senüñle kâni a zâlim şu sızmazdı arâhıkdan	Eger rahm eyleyüp geçseñ ki sen bu bi-vefâlıkdan			
67b	Nâlî	Niçe bir kalb ola fikr-i mâ-sivâdan münkesir Niçe bir olsun bu derd ü gûşsa cânâ munhaşır Gayra çeşmüm kılmason her dem nazar ikide bir Kaşdum oldur kim idem ‘ışka derün-ı dilde yir <i>Rabbi yessir lâ tuassir Rabbi temmim bi'l-ḥayr</i>	Câhilâne niçe bir ola mâ’lik-i mâl u câh İşleyüp her dem günâhı kılmayasın bir gün âh Rûz u şeb efkâr-ı fâsidle ola hâlün tebâh Nâlî yâ şimdengirü ḥaḳdan yaña eyle nigâh <i>Rabbi yessir lâ tuassir Rabbi temmim bi'l-ḥayr</i>	mütekerrir muhammes/	- + - - / - + - - / - + - + / - + -	Muḥammes-i Nâlî
68a	Li-Muḥarririhi	İy leḫâfet taḫtunuñ sulṫânî cânânüm benüm Vey melâḫat kişverinüñ şâhî sulṫânüm benüm Tuḫdı afâkı meded bu âh u efgânüm benüm Nâr-ı hicrâna beni yandurma cânânüm benüm Şâh-ı ḫübânüm efendüm sevdüğüm cânüm benüm	Göz görelden gün yüzün ¹⁰⁸¹ eşküme yemi cûş eyledi Yâd-ı zevḫ-i vaşl-ı pâ-büsün dili ḫôş eyledi Lâ’ l-i renginüñ ḫayâli bizi medhüş [eyledi] Var u yoğın ‘ışık-ile bu dil ferâmuş [eyledi] Şâh-ı ḫübânüm efendüm sevdüğüm cânüm benüm	mütekerrir muhammes/ 5 bent	- + - - / - + - - / - + - + / - + -	Muhammes Li-Muḥarririhi
68b	‘Âlî (Gelibolulu)	Süzilsün çeşm-i mestün devlet-i bi-dârı görsünler Bozılsun bend-i zülfüñ bendeler didârı görsünler Çözilsün dügmeler mir’ât-ı pür envârı görsünler Çıkar pirâhenün ta ḫudret-i Settârı görsünler Meded ruḫ-ı muşavver niçe olur(mış) bârı görsünler	O meh-r[ü] baḫt-ı ‘ Âlî gibi ḡaddâr olmaḫ istermiş Kerem semtinden el çekmiş sitem-kâr olmaḫ istermiş Kırup ‘âşıkların cellâd-ı ḫun-ḫ’âr olmaḫ [istermiş] Muḫaşşal zulme meyl itmîş cefâ-kâr olmaḫ istermiş Yitişünler meded üftâdeler yalvarı görsünler	tahmis/5 bent	+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -	Ġazel-i Kemal Paşazâde Tahmîs-i ‘Âlî
68b	‘Abd’ül Ġanizâde (Nadîrî)	Şehâ ‘arz-ı cemâl it ḫudret-i settârı görsünler Zıyâ vir ‘âleme ol rû-yı pür-envârı görsünler Ḥıram-ı nâz-ile gül-zâra gel didârı görsünler Açıl bağıñ gül [ü] nesrini ol ruḫsârı görsünler Şalın serv [ü] şanevber şîve-i refṫârı görsünler	Mişâl-i Nadîrî iy dil ser-â-ser gezdüm âfâkı Temâşâ eyledüm aḫvâl-i ma’ şükân u ‘uşşâkı Cefakâr olsa da dil-ber esirger yine müştâkı Güzeller mihr-bân olmaz dimeḫ yañlışdur iy Bakî Olur va’ llâhi bi’ llâhi hemân yalvarı görsünler	tahmis/ 5 bent	+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -	Ġazel-i Bakî Tahmîs-i ‘Abd’ül Ġanizâde

¹⁰⁸¹ Mecmuada yüzüne şeklinde yazılıdır ancak vezin gereği yüzünü yazıldı.

69a	Zihnî	<p>Çaşr-ı vücūd-ı âdemî kim cân açar çapar Bir tâb-cândur ki anı mihmân açar çapar Şanduk-ı 'ömri hâzen-ı devrân açar çapar Dil-hânesin ğam-ı ruḥ-ı cānân açar çapar Hâlvet- sarâ-yı hâşımı sulṫân açar çapar</p>	<p>Zihnî revâc vireli sen nazm-ı fâhire Kesri cevâhir-ile ziyân irdi tâcire Cân virür oldı cevheriyân şî'r-i şâ'ire Nazmuñ Maḳâlî komadı raġbet cevâhire Şarraf-ı dehr bir çurı dükkân açar çapar</p>	tahmis/ 5 bent	<p>-- + / - + - + / + - - + / - + -</p>	Gazel-i Maḳâlî ¹⁰⁸² Taḥmîs-i Zihnî
69b	Fiġânî	<p>O ḳadd [ü] ḳâmet-i bālâya o serv-i çemene Verd-i ruḥsâra o gül-nâra o berg-i semene Raḥmet-i ḥaḳḳ sezâ 'âşîḳ olup cân virene Nazâr-ı pāk-ile her kim baḳa vech-i ḥasene Yazılır nâme-i 'amaline yüz biñ ḥasene</p>	<p>Tîr-i müjġānuñ-ile cân u gönül çâk durur Fürḳatünden dün ü gün vâlih ü ğam-nâk-durur Ḥayr sevmek güzeli ṫayyib-i idrâk-durur İy Fiġânî nazaruñ çünki senüñ pāk-durur Ḥasenat isteriseñ ṫoyma cemâl-i ḥasene</p>	müzdevic muhammes/ 5 bent	<p>+ + - - / + + - - / + + - - / + + -</p>	Muḥammes-i Fiġânî
70a	Ḥayâli	<p>Gözlerümden itmeyüp eksük firâḳundan yemmi Gâh milk-i şādî[y]i gezdüm gehi¹⁰⁸³ küh-ı ğamı Bu ḥaremden niçe biñ âşiyānuñ oldum mahremi Ser-te-ser geşt eyledüm gerçi cüvânâ 'âlemi Bulmadum sencileyin bir dil-beri bir hem-demi</p>	<p>Nâr-ı 'ışḳuñda yaḳup gönümde mihrüñ lem'asın Şaldı âfaḳa Ḥayâli berḳ-ı âhi lem'asın Her nefes 'özr itmesiñ añup raḳîbüñ ḥud'asın Şunsañ İbrâhim ey gül-i çihre la'lün cür'asın Dünyede şaġ olduġınca añmaya cām-ı Cemi</p>	tahmis/ 5 bent	<p>- + - - / - + - - / - + - + / - +</p>	Gazel-i Vezîr İbrahim Paşa Taḥmîs-i Ḥayâli
70b	Şehzâde Sulṫân Muşṫafâ	<p>İy sa'âdet necmi devlet mâhı mihr-i âs-mân Şubh dem peyk-i şabâ virdi selâmuñdan nişân Baḫt-ile yâr ol zemîn ṫurduḳça döndüḳce zamân Muṫṫalî'cür ğayb u dâna âşḳârâ vü nihân Ârzü-yı cân u dil mihr-i maḫabbetdür hemân</p>	<p>Çaplasa rûy-ı zemîni düşmen-i zulmet-şî'âr Pertev-i nûr-ı hidâyet ânı eyler târumâr Çonmasun âyine-i ḳalbe kudüretle ğubâr Kimse bilmez Muşṫafâ yârın n'olur encâm-ı kâr Ârzü-yı cân u dil mihr-i maḫabbetdür hemân</p>	mütekerrir muhammes/ 5 bent	<p>- + - - / - + - - / - + - + / - + -</p>	Muḥammes-i Şehzâde Sulṫân Muşṫafâ

¹⁰⁸² Taḥmîsî yapılan Maḳâlî'nin bu gazeli Gülşen-i Şu'arâ'da 6 beyttir. Mecmuada olmayan beyt GŞ'de IV. beyt:

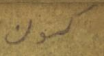
Ben 'andelibin ol yüzi gül görse nâz ile
 Destinde bir ḳitâb-ı Gülistân açar çapar

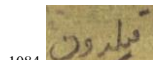

¹⁰⁸³ Mc.'de bu şekilde yazılıdır.

71a	Hayretî	Yârûn ruḥ u zülfinde bil küfr ile imâni Vechine nazar kıl baĝ gör âyet-i Qur'ânı Dil hânesini pâk it gör anda o sulṭânı Ey tâlib olan 'ârif seyr itmege cânânı Diĝkatle nazar eyle her gördüĝün insânı	İy Hayretî yüzün sür hâk-i der-i cânâna Emr oldı sücüd etmen ol şüret-i rahmâna Râz-ı dil-i pür-derdi insâna di insâna Esrâr sözin Ahmed keşf eyleme nâ-dâna Hayvâna maĝal görme bu çeşme-i hayvânı	tahmis/7 bent	-- + / + - - / - - + / + - -	Ġazel-i Ahmed Paşa Tahmîs-i Hayretî
71b	Fuzûlizâde Fazli	Cihân iki durur şâh-ı cihân bir Yedi tamu sekiz bâĝ-ı cinân bir Yedi kat yir toĝuz kat âs-mân bir Gelen birdür giden birdür kalan bir Hemân birdür hemân birdür hemân bir	Ķavuşdı birbiriyle cism-ile cân Birikdi bir arada küfr 'imân Bir oldı Fazliyâ kâfir müselmân Gümân ref' oldı zâhir oldı iĝân Hemân birdür hemân birdür hemân bir	mütekerrir muhammes/ 9 bent	+ - - / + - - / + - -	Fazl bin Fuzûl
71b /h- 72a /h	Pertevî	Ĥaşr-ı kaçan cûşa gelüp taşu bu devlet ersi (?) Pâye-i rif' atü't-tür getürüp hâr u hâsı Çünki ednâ itmiş 'alâda olan mertebesi N'ideyin zâyî' idüp tül-ı emelle nefsi Ķalmadı zerre kadar dilde bu dünyâ hevesi	Pertevî emr-i firâsi (?) ol gel gül-zâra ne ĝam 'Andelib-i [...] cân yüz tuṭa gir zâra ne ĝam Baş açuĝ şıdĝ-ile herkes ki yalvara ne ĝam Şâhî -i bî-dil ü ĝam-ĥ'âr-ı günahkâra ne ĝam Sen olursan eger iy bâr-ı Ĥudâ dest-resi	tahmis/ 5 bent	+ + - - / + + - - / + + - - / + + -	Ġazel-i Sulṭân Bayezid bin Sulṭân Süleymân Tahmîsî Pertevî
72a	Râmî	Râstdur kâmetüñde bâlâlık 'Arızuñda temâm temâşâlık Dil-rübâlık güzellik a'lâlık Sende ĥaddden ziyâde ra'nâlık Baña yüz tuṭmasın mı şeydâlık	Saña merg-i ecel çeke çün tîĝ Âf-tâb-ı hayâtuña ire miĝ Ölicez Râmî dime hayf u dirîĝ Ölmez oĝul durur kelâm-ı bâliĝ Sırrîyâ ancak ola bâbâlık	tahmis/ 5 bent	+ + - - (- + - -) / + - + - / + + - (+ -)	Ġazel-i Sırrî Tahmîs-i Râmî
72b	Şerîfî	Ĥân-kâh-ı dehre meyl itme dilâ ĥanlıĝ budur İ'tibâr itme cihâna kim cihân-bânlık budur Devlet-i dünyâya maĝrur olma ĥaĥanlıĝ budur Ĥây u ĥudan fâriĝ ol 'âlemde sulṭanlıĝ budur Pendini ĝüş eylegil mûruñ Süleymânlık budur	Gel 'alâ'ıĝdan mücerred ol Şerîfî c.ân-şifat Şâhid ma'nî-i tecelli eyleye cân.ân-şifat Virdüñ olsun dem-be-dem bu söz şeh-i devrân-şifat Nefs ĥazzın iy Muĥibbî virmegil hayvân-şifat Zabṭ-ı nefis it 'ârif ol 'âlemde insânlık budur	tahmis/ 5 bent	- + - - / - + - - / - + - + / - + -	Ġazel-i Sulṭân Süleymân Tahmîs-i Şerîfî
72b /h- 73a /h	Ĥişâlî	[...] -ĝâh ĥavâdisde şu ĝâfil kim oturmuşdur Gönülde ref' idüp fıkr-i ser-encâmı getürmüşdür [...] ĥaĥkıñda bir büti diyüp zâtî buyurmuşdur	'Alâyıĝdan [...] eyle Ĥişâlî beytü'l ĥarâmı Yiter şavurman [...] Çü tenhâlıkdadur bildüñ safâ vü [...] Şu deñlü bî-kes olmuşdur ki Zâtî o [...]	tahmis/ 5 bent	+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -	Ġazel-i Zâtî Tahmîs-i Ĥişâlî Sayfa kenarında kelime başları fotoĝrafta çıkmadıĝı için ve bazı yerlerde mürekkep daĝılması olduĝu

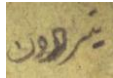
		Şakın şayyād-ı ‘âlemden kemân-ı hîle kurmuşdur [...] ‘âkıllere gâfleti kemininden oğ urmuşdur	[...]			için okunamamıştır. Mtinde okunamayan yerler [...] ile gösterilmiştir.
73a	Veysi	Ĥānmāni terk idüp bu cism-i virānum gibi Çeşme-i cāndan yuyup al çeşm-i giryānum gibi Terk-i cemiyet idüp ‘aql-ı perişānum gibi Başum alup kında varam āh u efgānum gibi Bir efendüm vār-iken ‘âlemda sulţānum gibi	Veysi -i bî-çāreyem oldum ġamuñla pā-māl Ĥātrūm maĥzūn u baġrum ĥūn u cismūm bî-mecāl Böyle iken pâdişāhum ĥāl-i ħalb[üm] pūr-melāl Eylemem ölsem de ben gerdūn-ı dūna ‘arz-ı ĥāl Bir efendüm vār-iken ‘âlemda sulţānum gibi	mütekerrir muhammes/ 5 bent	- + - - / - + - - / - + - + / - + -	Başlıkta yalnızca mahlas verilmiş olup nazım şekli yazılı değildir.
73b	Maĥālî	Şikāyet rūzgārumdan ki bir dem olmadı hoşnūd Figān baĥt-ı siyāhumdan kim kılmaz t̄alim mes’ūd talihim Yumıldı ġonca-i baĥtum elümde cām-ı ġam fersūd Bahāristān-ı ‘âlemda açılmazsa gül-i maĥşūd Ne ġam iy bülbül-i cān çünki gül-zār-ı ‘adem mevcūd	Maĥālî lâ’l-i dilber vār-iken yāĥūt-ı aĥmerden Yudum al çeşme-i āb-ı ĥayāt-ı cāvidānden Ne olur cām-ı Cem ü Cemşid ü mir’āt-ı Sikenderden Tecellîyi şafā-yı şayġal it mir’āt-ı ĥāverden O māhuñ ‘aks-i ĥüsnidür Figānî mā-hüve’l-maĥşūd	tahmis/5 bent	+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -	Ġazel-i Figānî Tahmîs-i Maĥālî Maĥālî’nin bu tahmisini kaynaklarda bulamadık.
73b /h	Rūĥî	Saña zāhid eger dirse şarāb-ı dil-güşādan geç Şarāb-ı dil-güşādan geçme iy dil bu riyādan geç	[Beġā bezmindedür] Rūĥî şafā-yı bāde-i vaĥdet [İrişmek]se ġarāz ol zevġa bu bezm-i fenādan geç	ġazel/ 5 beyit	+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -	Ġazelde okunamayan ve sayfa kenarında eksik olan kelimeler Rūĥî Dīvānı’ndan tamamlanmıştır. Ak, C.(2001), 367
74a	Emrî	Görindi luġf-ı rüy-ı yār mir’āt-ı semenlerde Zuhūr itdi ĥurām-ı ġadd-i dilber nārvenlerde Oturma merdüm-i çeşmüm gibi beytül- ĥazenlerde Bahār irdi şafā kesb idicek demdür çemenlerde Ĥuşūsā böyle yanuñca ola sîmîn bedenlerde	Çü Emrî ol meh-i nā-mihribān bî-‘ahd dilberdür Vişālîn va’de eylerse yine hicrān muġarrerdür Anuñçün dir bu beyti ol ki Ĥusrev aña çakerdür Fırāġuñla Nişānî ĥastenüñ ĥālî mükedderdür Vişālün va’de itmişdün be hey zālîm geçenlerde	tahmis/5 bent	+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -	Ġazel-i Nişānî Tahmîs-i Emrî Tahmis Emrî Dīvānı’nda 6 benttir. Mecmuada olmayan dīvandaki 4. bent: Ġamuñdan bād-ı āhumdan ĥarāba vardı ġasr-ı ten Ġam-ābād-ı fırāk ise degüldür küşe-i me’men Cemālünsüz pūr âteşten ġorinür çeşme-i ġülşen

							Siyeh kākülerinden ğayrı yoğdur gönlüme mesken Ne müşkildür kişi cānā ğarīb olmak vatanlarda
74a	Yaĥyā	Yā Rabb ĥasret-ile benüm alma cānumı Bir daĥı göreyin ol meh-i nā-mihrübānumı Ol āftāb-ı ‘ālemi şūh-ı cihānumı Şāhin baĥıřlu yārūmi rūĥ-ı revānumı Sulţānumı efendümi şāh-ı cihānumı	Ben nice medĥ idem ki cemālini el bilür Gün ğibi bī-naĥır bilür bī-bedel bilür Bu ‘izzete bu devlete ğāyet maĥal bilür Yaĥyā ‘ale’l-ĥuşūş ziyāde ğüzel bilür Sulţānumı efendümi şāh-ı cihānumı	mütekerrir muhammes/ 5 bent	-- + / - + - + / + - - + / - + -		Yaĥyā Fermāyed
74a /h	?	Meni terk eyleyüp ger adın yarım iderler bāri Geldün dirler bāzār-gün ĥaydārī	Kesilsün revnāk-ı bāzār-ı ĥarī dārı Gice ğündüz yüze eşk-i nedāmet eylesün cārī	rubai/ dörtlük	+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -		
74b	Ĥāfız	İy şabā bŷy-ı ğül ü reyĥānum almak yol mıdur Yā nesim-i zŷlf-i müşk-efşānum almak yol mıdur El şunup la‘l-i leb-i ĥandānum almak yol mıdur Meclis içre büse-i cānānum almak yol mıdur Öldürüp ben nā-tŷvāni cānum almak yol mıdur	Çekmeyince niçe dem ‘aşık belā vŷ ĥasreti Geçmeyince cānına dehrŷn cefā vŷ şiddeti Ĥāfız il virmez saña yārŷn şafā vŷ vuşlatı İy kilāb-ı kŷy-ı dil-ber n’itdi size Ĥayreti Çaĝrıřup her biriñüz dāmānum almak yol mıdur	tahmis/ 5 bent	- + - - / - + - - / - + - + / - + -		Ġazel-i Ĥayreti Ĥahmīs-i Ĥāfız
74b /h	?	Ölünce itmezem özge ğüle nezzāre ğülşende Kerem ĥıldun ¹⁰⁸⁴ yetirdün ¹⁰⁸⁵ bŷlbŷli dīdāra ğülşende		matla	+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -		

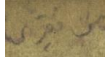
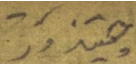
1084

Mc.’de bu şekilde yazılıdır.

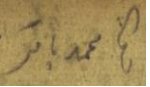

1085

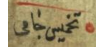
Mc.’de bu şekilde yazılıdır.

74b /h	?	*1086 Mene seyr-i şafâ-yı gül görem sensiz harâm olsun halk ide Hâlik		müfred	+ --- / + --- / + --- / + ---	
75a	Fazlî	Çanadum altına ‘ anka gibi bin küh-sâr aldum İçinde pençe-i kahr-ile kebg-i dil-figâr aldum Mağabbet kâfinuñ gerçi şikârın bi-şümâr aldum ‘ Adû-yı zâğ elinden bir tezerv-i şive-kâr aldum Dağı ben şâh-bâz-ı ‘ ışk olaldan bir şikâr aldum	Olup Fazlî gibi ser-geçtesi bir mâh ruhsârûñ Varup dellâl-ı dil-bâzâr-ı küyına o dil-dârûñ Hezârân cehd-ile ikrârını aldum o ‘ ayyârûñ Nuçûd-ı şabrumı virdüm metâ‘ -ı vaşlına yârûñ Görenler Zâtîyâ cânlar virür bir yâdigâr aldum	tahmis/ 5 bent	+ --- / + --- / + --- / + ---	Kara Fazlî
75a /h		Vaşlına ger yetmeyem cânâ hemîn yanam oda Çoğ ¹⁰⁸⁷ tâb idem bu âteş-i hicrânemi		müfred/ 2 mısra	- + - - / - + - - / - + - - / - + -	
75b	Emrî	İy zülfi tâze sünbül v’ey kâmeti şanevber İy haţtı lâle vü gül v’ey ağzı gönçe-i ter Bâğ-ı cihânda yoğdur sen gül-‘ izâra beñzer İy saçları şeb-i Kâdr v’ey yüzi mâh-ı enver Dil tıflı her gün ağlar ‘ id-ı vişâlün ister	Çoğdan görünmez oldu gün yüzi yâr-ı cânûñ Eflâke irsem Emrî tañ mı senün figânûñ Terk cyleyüp bu cismi elden bıraktı cânûñ Şol deñlü meyli vardır Bakî lebine cânûñ Güyâ ki teşne-diller âb-ı zülâl özler	tahmis/5 bent	- - + / - + - - / - - + / - + - -	

¹⁰⁸⁶ Bu şiir (74^{b/h}) ve bu şiirden sonra gelen haşiyedeki iki şiir (74^{b/h}, 75^{a/h}) vezin ve kafiye durumları göz önünde bulundurularak müstakil şiirler (müfred/matla) şeklinde değerlendirilmiştir.

¹⁰⁸⁷ [Mehemmed Bâkır]: Mc.’de bu kelimeler mısra başında yer almaktadır. Vezin gereği dipnotta verilmiştir.

75b /h		Düş ân şanem bî-gâne-veş be-güzeşt ber-men çün serv Kerdem selâm menî lâkin o dâredeş cevâb-ı serseri	Men ez-kücâ to ez kücâ men pâdişâhem to gedâ To gâribî ez-salţanat der-faqr u fâka men berî	gazel/ 4 beyit		
76a	Şubhî	Cüvânâ ‘arız-ı mehtâbîna şems ü kamer ‘âşık Nice şems ü kamer dünyâ olupdur ser-be-ser ‘âşık Cemal-i bâ-kemâlün halk-ı dünyâyı ider ‘âşık Kâbâ vü kaddüñe ‘ar ‘ar-ı ruĥuña verd-i ter ‘âşık Ölümlü çeşmüñe nergis lebüñe gonçeler ‘âşık	Hevâ-yı ‘ışk-ı pākūñle olup ser-geşte-i ‘âlem Şarmış her yiri bâr-ı belâ ki çekmede muhkem Gezerler Şubhî -i şeydâ-şifat âzurde-i pür-ğam Tolanurlar ser-i küyün dil-i ‘ Ulvi gibi her dem Ĥad-i ruĥsârūña cānâ güneş ‘âşık kamer ‘âşık	tahmis/ 5 bent	+ --- / + --- / + --- / + ---	
76b	Muĥibbî	Bi’hamdi’llâh ne bir fikrüm ne bir bâtıł ĥayâlüm var Ne bir zerrâk sâlûsum ne fikr ü mekr u âlüm [var] Sa’ âdet ehliyem Ĥaĥ’dan menüm ferĥunde ĥâlüm [var] Ġanîdür ‘ışk-ile gönüm ne mâl ü ne menâlüm var Ne vaşl-ı yâra ĥandânam ne hicrândan melâlüm var	Perişân olmadın dil defterinün köhne evrâkı Kesilüp halk-ı ‘âlemden gel iy dil iste Ĥallâk’ı Ser-â-ser mülküñ olmuş ĥut Muĥibbî cümle âfâkı Cihân fânîdür iy Yaĥyâ Hüve’l-Ĥayyu Hüve’l-Bâkı Deġişmem atlas-ı çarĥa benüm bir köhne şâlüm var	tahmis/5 bent	+ --- / + --- / + --- / + ---	Ġazel-i Yaĥyâ Tahmîs-i Sulţân [Süleymân]
76b	Sirâcî	Başum alup gideyin ‘ışkuñla cānâ bir yaña Niçeler divâneñ oldı bende şeydâ bir yaña ‘İşkuñ kimseye virmem olsa dünyâ bir yaña Ĥalk-ı ‘âlem bir yaña bî-çâre tenhâ bir yaña Cennet -i küyñ komazam olsa dünyâ bir yaña	Ĥasretâ derdâ dirîğâ kalmışam zâr u nizâr Yile virdi tevbe vü zühd ü şalâĥ-ile qarâr İy Sirâcî düd-ı âhuñ olalıdan pür-şerâr Cânna oldı Necâtî nün ĥavâle ‘ışk-ı yâr İy ecel sen de gelüp itme teĥzâzâ bir yaña	tahmis/ 7 bent	- + -- / - + -- / - + -- / - + -	
77a	Ĥıyâsî	İy âdemoġlı hecr-ile geldün bu ĥâneye Uyma vişâl-i yâri görüp yok fesâneye Tîr-i murâduñ irmedi çünkim nişâneye	Bir şeb Ĥıyâsî eyler-idüm çarĥa bed-du‘â Dirdüm yıķılsa ĥurmasa bu çarĥ-ı bî-vefâ Gökden irişdi ġuşıma ol gice bir şadâ	mütekerrir muhammes/ 5 bent	- + /	Ĥıyâsî Fermâyed

		Meyl itme sen de hırmən-i ‘ālemdē dāneye Gördüñ zamāne uymadı sen uy zamāneye	Remz-ile dirdi baña gedā-yı (?) şāhīb-i belā Gördüñ zamāne uymadı sen uy zamāneye		- + - + / + - - + / - + -	
77b	Raḥmī	Bir yaña derd ü firāk vü bir yaña zehr ü elem Bir yaña cevr ü cefā vü bir yaña hecr ü elem Çıldılar tārāc-ile dil mülkini şehr-i ‘adem Ḥāne-i dilde ider şabr-ile da‘vā-i qādem Gāh fūrkat gāh miḥnet gāh ḥasret gāh ğam	Vādī-i sīnemde Raḥmī leşker-i hicrān olur Gelməsün şabrum [şağın dil ḥānesi virān olur] (?) Cān-ile dil mülki ‘ışk-ile bugün nālān olur Bir dem içre niçe [ger çekem dil taḥtına sultān olur] Gāh fūrkat gāh miḥnet gāh ḥasret gāh ğam	mütekerrir muhammes/ 5 bent	- + - - / - + - - / - + - - / - + -	Tahmisin 2. bendin 5. mısraından sonrası 78a’da yer almaktadır. Mecmuada 78a’da sayfa yırtık olduğu için makta bendinde 2. ve 4. mısradaki eksiklikler Raḥmī Dīvānı’ndan tamamlandı.
77b /h		Ey hestī-i zāt-ı to ne ez-key’ Ḥasb-ı to kā’ināt-ı lā-şey Mehvend devr-i āfitāb-ı zātet Hem zūlmet ü hem zālām u hem ney’		nazm/kkıt’a	- - + / + - + - / + + -	
78a	?	Dilā bākī degüldür şevket-dārāyı n’eylersin Libās-ı ‘āriyetdür aḥlas-ı dībāyı [n’eylersin] Ġamı ‘azline degmez maşıb-ı ālāyı n’eylersin Çün āḥir qor gidersin devlet-i dünyāyı [n’eylersin] Riyāset ‘add idüp bu ḥalq-ile da‘vāyı n’eylersin	[...] yaz mı ḥazret-i ‘izzet Demidür aġla ḥālūñ gāfil olma geçmesün fırsat [...] [...] ile eyleyüp rıḥlet Messī’ü muḥsine ta‘yin olınca dūzah u cennet ‘Aceb ol demde fevri sen dil-i şeydāyı n’eylersin	tahmis/ 6 bent	+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -	Ġazel-i Fevrī Taḥmīs-i [...] Mecmuada 78a ve 78b’de kopukluk olduğu için hem başlıkta hem de makta bendinde şairin mahlasını okuyamadık. Okunamayan kısımlar [...] ile gösterilmiştir.
78b	Mu‘īdī	[Lebün ‘ak]siyle yaşımı görenler dir ki qāndur bu Ne qan olsun ki hecrūñden helāk oldum nişāñdur [bu] [Cihandan el yuyan] ehl-i dile āşüb-ı cāñdur bu Hevā deryāsım pür-cüş iden seyl-i revāñdur bu Yāḥud cām-ı maḥabbetde şarāb-ı erġavāñdur bu	[Necātī dōstdan canın dirīġ eyler dimiş düşmen] [Zihī düşmen ki düşmendür bizümle mā- teaddūmden] [Mu‘īdī ḥālīş ü muḥlīş kuluñdur ḥod bilürsin sen] [Bu sözler ġayrı vāqī’dür inanma iy yüzi ġülşen] [Yolında öldüğüm vallāhi billāhi yalandur bu]	tahmis/ 5 bent	+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -	[Ġazel-i Necatī] Taḥmīs-i Mu‘īdī Bu tahmisin mahlasında mecmuada Cāmī yazmaktadır. Tahmis İbrahim DİREKLİ’nin DT’de Ġazel-i Necatī Taḥmīs-i Mu‘īdī başlığıyla (Musammat Mecmuaları ve Gencine- i Eş’âr (Milli Ktp. YZ. A1641) İsimli Musammat Mecmuası (Metin-

						<p>İnceleme), (Direkli, 2022: 785), sonrasında da Gülçin TANRIBUYURDU'nun DT'de Taşîr-i Mu'îdî Be-Ġazel-i Necâî (Mu'îdî Dîvân (Metin-Çeviri) (Tanrıbuyurdu, 2012: 430) başlığıyla yer almaktadır. Bu iki kaynaktan yola çıkarak bu tahmise Mu'îdî mahlası eklenilmiştir. Tahminin sayfa kopukluğundan dolayı eksik olan mısra ve kelimeler [] içinde MUD'dan eklenmiştir.</p>
--	--	--	--	--	--	---

5. SONUÇ

Mecmualar içinde seçme yazıların olduğu derleme metoduyla oluşturulmuş, şiir antolojisi niteliğindeki defterlerdir. Derlenen şiirler tamamen derlemecinin kişisel zevkine ve eğilimine göre çeşitlilik kazanır. Daha çok şiire ilgisi olan, şiir yazma gayreti gösteren veya şairler tarafından oluşturulanlar da vardır. Kaynaklarda adı geçmeyen pek çok şaire dair bilgileri veya kaynaklarda ismi geçse dahi şiirleri ve şairliği hakkında tezkirelerde yazanlar dışında hakkında fazlaca malumatımızın olmadığı şairlere ve şiirlerine rastlamak mümkündür. Üzerinde çalıştığımız İran Meclis Kütüphanesi 17805 numarada Mecmuâ-i Eş'âr-ı Türkî ismi ile kayıtlı bu mecmuanın tamamı 84 varaktan oluşmaktadır. Başta ve sonda kopukluklar mevcuttur. Mürettip çoğunlukla başlıkları siyah yazmakla birlikte kırmızı yazdığı da görülmektedir. Bazı başlıklarda şairin ismini yazarken yanında nazım şeklinin de ismini vermektedir. Mürettip mecmuada Fazlî'lerin karışmasını önlemek maksadıyla Fuzûlî'nin oğlu olan Fazlî'ye ait şiiri verirken başlıkların genelinde kullandığı nazım şeklini kullanmak yerine "Fazl bin Fuzûl" başlığı ile yazmıştır. Mecmuada (43^a-78^b vr.) daha çok 15., 16. ve 17. yüzyılın önde gelen şairleri ve şiirleri bulunmaktadır. Basımı yapılmış divanlarda veya makale, bildiri, yüksek lisans ve doktora tezleri gibi yayınlarda bulamadığımız, mecmuada yer alan şairler ve şiirleri:

Mecmuada şairi belli olan ve yayınlarda tespit edilemeyen toplamda 44 şiir/nazım (31 adet musammat; 4 muhammes, 19 tahmis, 4 tesdis, 1 müseddes ile şairi belli olmayan 1 tesdis, mürettibe ait 1 muhammes, Fevrî'nin gazeline yapılan 1 tahmis, 11 murabba, 3 müfred, 2 nazm/kıt'a, 1 matla ve 1 mısra) divanlarda ve diğer yayınlarda tespit edilememiştir. Bunların detaylı açıklamaları ve tablosu aşağıda verilmiştir.

- ❖ Hâşimî'nin Ankâ (Şirazi Molla Hüseyin)'nin matla beytine yaptığı tesdis kaynaklarda tespit edilememiştir.
- ❖ Suâlî'nin Yahyâ Bey'in müseddesinin "Beni öldür vücudumdan ne nâm u ne nişân olsun" son mısraını tazmin ederek yazdığı tesdis kaynaklarda tespit edilememiştir.
- ❖ Sipâhî'ye ait biri; Üsküplü İshak Çelebi'nin "Bilmem nedür günâhum bakmaz yüzüme Ahmed/ Yazuk degül bana hey ümmet-i Muhammed" beytinin

tazminiyle oluşturulan tesdis, diğeri Yahyâ Bey'in "Bana ol gün yüzlü Ahmed'den şefa'at yok midur/ Yâ şefa'at olmaya bende liyâkat yok midur" matlası üzerine tazmin faaliyetiyle oluşturduğu 2 tesdis ile Sâ'î'nin gazeline, Lâtîfi'nin gazeline ve Fuzûlî'nin gazeline yaptığı 3 tahmis olmak üzere; Sipâhî'ye ait 5 musammat kaynaklarda tespit edilememiştir.

- ❖ Sâ'î'nin 1 müzdevic müseddesi ile Yahyâ Bey'in gazeline yaptığı 1 tahmisi kaynaklarda tespit edilememiştir.
- ❖ Tavkî'nin Cenâbî'nin gazeline yaptığı yaptığı tahmis kaynaklarda tespit edilememiştir. Tahmise konu olan Cenâbî'nin gazeli mecmuada 7,divanda 5 beyittir. Farklılıkları ve divanda olmayan beyitler dipnotta gösterilmiştir. Ayrıca Tavkî hakkında kaynaklarda bir bilgiye rastlanmamıştır.
- ❖ Günâhî'nin Hayretî'nin gazeline yaptığı tahmis kaynaklarda tespit edilememiştir.
- ❖ Amrî'nin Fuzûlî'nin gazeline yaptığı tahmis Amrî Divanı'nda yoktur.
- ❖ Mecmuada Aşkî'nin, Bâkî'nin "Görelüm âyine-i devrân ne suret gösterür" mısraının tazminiyle oluşturulmuş iki tahmisi vardır. Divanda yalnızca biri mevcuttur. Divanda olmayan tahmis 64^a da yer alan 39 numaralı şiiirdir.
- ❖ Kevserî'nin Fethî'nin gazeline yaptığı tahminin yalnızca I. bendi Latîfi Tezkiresi'nde Kevserî başlığı altında verilmiştir (Canım, R., 2018:456).
- ❖ Nâlî'nin 5 bentlik "Rabbi yessir lâ tuassir Rabbi temmim bi'l-hayr" mısraıyla oluşan mütekerrir muhammesi kaynaklarda tespit edilememiştir.
- ❖ Zihni'nin Makâlî'nin gazeline yaptığı tahmisi kaynaklarda tespit edilememiştir.
- ❖ Figâni'ye ait 5 bentten oluşan müzdevic muhammesi Figâni Dîvânçesi'nde ve diğer yayımlarda tespit edilememiştir.
- ❖ Hayâlî'nin Vezir İbrahim Paşa'nın gazeline yaptığı tahmis Hayâlî Bey Dîvânı'nda ve diğer yayımlarda tespit edilememiştir.
- ❖ Mecmuada "Muhammes-i Şehzâde Sultan Mustafa" başlığı ile verilen 5 bentlik Şehzâde Mustafa'nın mütekerrir muhammesi tespit edilememiştir.
- ❖ Fuzûli-zâde Fazlî'ye ait 9 bentlik mütekerrir muhammes kaynaklarda tespit edilememiştir. Mürettip mecmuada ki diğer Fazlî (Kara Fazlî) ile karışmaması için muhammesin başlığında "Fazl bin Fuzûl" yazmıştır.
- ❖ Râmî'nin Sırrî'nin gazeline yaptığı tahmis ve tahmise konu olan gazel kaynaklarda tespit edilememiştir.

- ❖ Şerîfî'nin Muhibbî'nin gazeline yaptığı tahmis yayımlarda tespit edilememiştir.
- ❖ Makâlî'nin Figânî'nin gazeline yapmış olduğu tahmis tespit edilememiştir.
- ❖ Subhî'nin Ulvî'nin gazeline yaptığı tahmis kaynaklarda tespit edilememiştir.
- ❖ Sirâcî'nin Necâtî'nin gazeline yaptığı tahmis kaynaklarda tespit edilememiştir.
- ❖ Kıyâsî'nin Ebûbekir Kânî'nin "Gördün zamqne uymadı sen uy zamâneye" mısraı üzerine yapılan tahmis kaynaklarda tespit edilememiştir.
- ❖ Pertevî'nin Şâhî (Sultan Bayezid)'nin gazeline yaptığı tahmis kaynaklarda tespit edilememiştir.
- ❖ Hisalî'nin Zâtî'nin gazeline yaptığı tahmis kaynaklarda tespit edilememiştir.
- ❖ Şairi belli olan bu musammatlar dışında 49^b'de yer alan 1 müzdevic müseddes, 63^a'da yer alan Yahyâ Bey'in "Beni öldür vücudumdan ne nâm u ne nişân olsun" mısraı üzerine yapılan 5 beentlik tahmis, 68^a'da mürettibe ait "muhammes-i Li Muharririhi" başlığıyla yer alan mütekerrir muhammes, 78^a'da Fevrî'nin gazeline yapılan tahminin kime ait olduğu tespit edilememiştir.
- ❖ Bunların yanı sıra mecmuada şairi belli olmayan 11 murabba, 1 müfred, 1 mısra kaynaklarda tespit edilememiştir.

Mecmuanın bu bölümünde (43^a-78^b vr.) oldukça fazla sayıda yeni şiirler, kaynaklarda adı geçmeyen ve bilinmeyen bir şair olan Tavkî ve ona ait tahmis de gün yüzüne çıkmıştır. Mecmuanın ilk bölümü (5^b-42^b vr.) 2019 yılında Ümran AY SAY danışmanlığında, Melis AZİZİ yüksek lisans tezi olarak çalışmıştır (Azizi, 2019). Bu tez çalışması ile İran Meclis Kütüphanesi 17805 Numaralı Türkçe Şiir Mecmuası'nın çeviri yazıya aktarımı tamamlanmıştır. Çalışmamızın amacına ulaştığını düşünerek, alana katkı sağlamasını umut ediyoruz.

KAYNAKLAR

- Ak, C. (2001). *Bağdatlı Rûhî Dîvânı Karşılaştırmalı Metin*. Uludağ Üniversitesi Yayınları, Bursa, C.1:73 s., 74 s., 367 s.
- Aksoyak, İ. H. (2018). *Gelibolulu Mustafa Âlî Dîvânı*. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara, 382 s.
- Ayan, H. (2014). *Nesîmî Hayatı, Edebî Kişiliği, Eseleri ve Türkçe Divanının Tenkitli Metni*. Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 227 s., 304 s.
- Ayan, H. (2016). *Leylâ vü Mecnûn*. Dergah Yayınları, İstanbul, 312 s.
- Azizi, M. (2019). İran Meclis Kütüphanesi 17805 Nolu Türkçe Şiir Mecmuası (vr. 5b-42b) (İnceleme-Metin). *Yüksek Lisans Tezi, MÜ Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, İstanbul*. Başkanlığı Yayınları, Ankara, 98 s., 99 s.
- Bedestani, A. (2018). XVI. Yüzyıl Şairi Ahdî-i Bağdâdî Dîvânı. *Yüksek Lisans Tezi, MÜ Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, İstanbul, 47 s.*
- Boysak, N. (2007). Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi 2752,3005 Numaralı Şiir Mecmualarının Tanıtımı ve 2752,3005 Numaralı Mecmuaların Metni. *Yüksek Lisans Tezi, SÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Konya, 160 s.*
- Bozyiğit, E. (2021). Taşlıcalı Yahyâ Bey Divanı (İnceleme- Tenkitli Metin- Nesre Çeviri- Sözlük). *Doktora Tezi, MÜ Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, İstanbul, 325 s., 330 s., 425 s.*
- Canım, R. (2018). *Tezkiretü'ş-Şu'arâ ve Tabsiratü'n-Nuzamâ (Latifî Tezkiresi)*, Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları, Ankara, 456 s.
- Çaldak, S. (2010). *Nâlî Dîvânı*. Kesit Yayınları, İstanbul.
- Çelik, B. ve Kılıç, M. (2018). *Derzi-Zâde Ulvî/ Dîvân*. DBY Yayınları, İstanbul, 541 s., 542 s.

- Çetin, İ. (1993). *Derzî-Zâde Ulvî (Hayatı, Edebi Şahsiyeti ve Divanının Tenkidli Metni)*. *Yüksek Lisans Tezi, FÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ*, 365 s.
- Devellioğlu, F. (2007). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*. Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 240 s., 397 s., 837 s., 858 s., 877 s.
- Dilçin, C. (2004). *Örneklerle Türk Şiir Bilgisi*. Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Direkli, İ. (2022). *Musammat Mecmuaları ve Gencîne-i Eş'âr (Milli Ktp. Yz. A 1641) İsimli Musammat Mecmuası (Metin- İnceleme)*. *Doktora Tezi, İMÜ Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, İstanbul*, 673 s., 674 s., 785 s.
- Eraslan, K. (2015) (hızl.). *Mîzânü'l- Evzân; Ali-Şîr Nevâyî*. Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 33 s.
- Erden, M. (2018). *XV. Yüzyıl şairi Habîbî ve Dîvânı*. *Yüksek Lisans Tezi, MÜ Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı*, 36 s.
- Erdoğan, M. (2014). *Osmanlı Türkçesinde Benzer Yazılışlı Kelimeler Sözlüğü*. Grafiker Yayınları, Ankara.
- Erkan, A.S. (2016). *Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Kütüphanesi HAKSES Koleksiyonundaki 08802/Hs0753 Numaralı Demirbaş ve T811.21 Yer Numarasına Kayıtlı Mecmu'âtü'l-Eş'âr (1b-249a) (İnceleme-Metin)*. *Yüksek Lisans Tezi, Ankara YBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Ankara*, 141 s., 143 s.
- İpekten, H. (2010). *Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz*. Dergah Yayınları, İstanbul.
- İsen, M. (2017) (hızl.). *Kühü'l-Ahbâr'ın Tezkire Kısmı*, Gelibolulu Mustafa Âlî. Ankara, 107 s.
- İsen, M. ve Işınsoy Durmuş, T. (2022). *Sultanı Kul Eder Aşk/ Sultan II. Bayezit ve Şiirleri*. Muhit Kitap, İstanbul.
- Kahraman, B. (2010). *Nâlî ve Dîvânı*. Kömen Yayınları, Konya.
- Kanar, M. (2015). *Farsça-Türkçe Sözlük*. Say Yayınları, İstanbul.

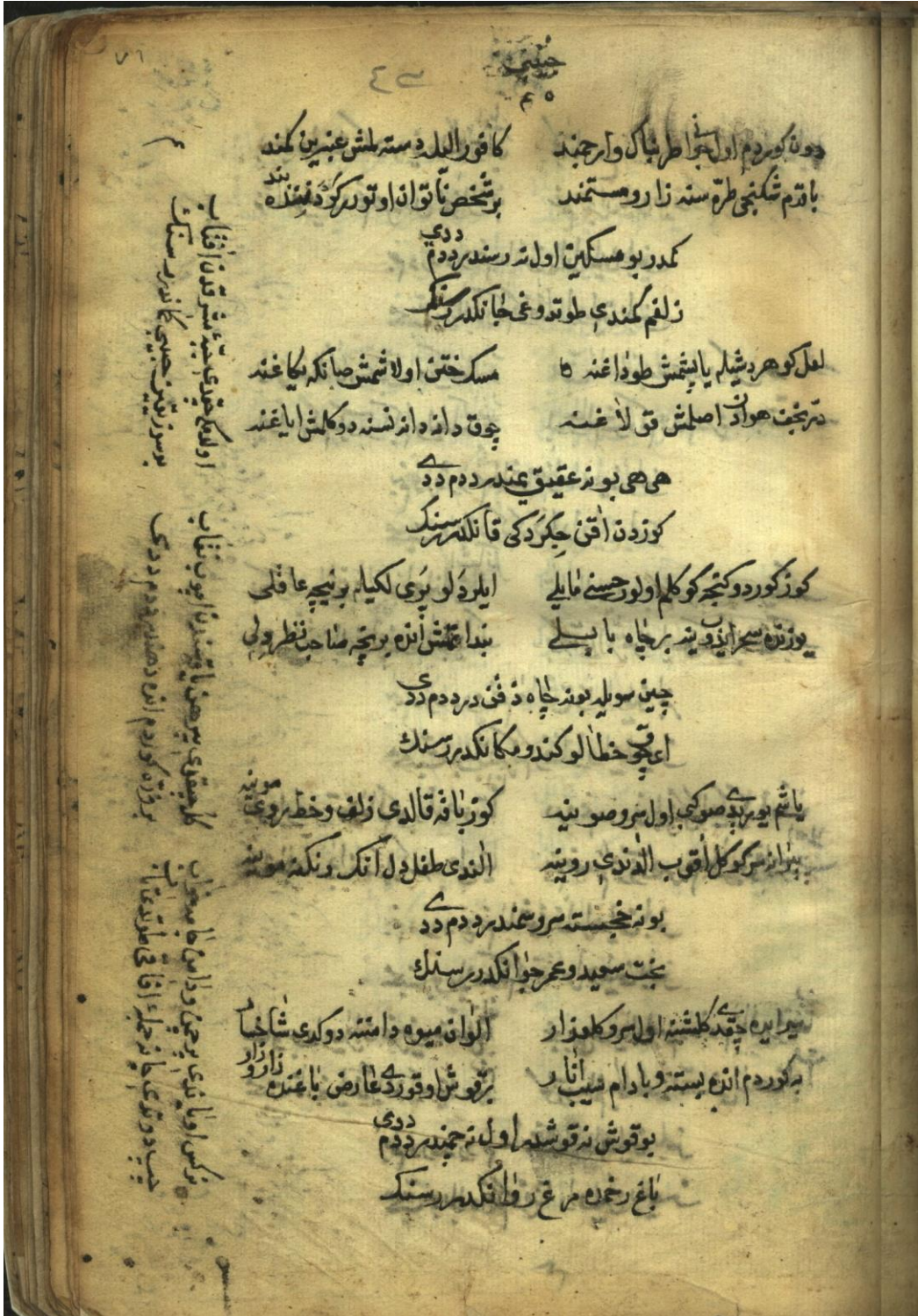
- Karaca, O.S. (1995). Hâşîmî Dîvânı (Hayatı, Sanatı, Eserleri ve Divanı'nın Karşılaştırmalı Metni). *Yüksek Lisans Tezi, EÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.*
- Karahan, A. (1966). *Kanuni Sultan Süleyman Çağı Şairlerinden Figanî ve Divançesi.* İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Basımevi, İstanbul, 40 s.
- Kartal, A. (2021). *Lügat-i Nâcî.* Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Kayabaşı, A. (1995). Sârbân Ahmed Dîvânı (İnceleme-Metin). *Yüksek Lisans Tezi, İNÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Anabilim Dalı, Malatya, 347 s., 348 s.*
- Kesik, B. (2012). *Selîmî (II. Selîm) Divançesi.* Vizyon Yayınevi, Ankara, 38 s.
- Kesik, B.(2018). *Cenâbî Dîvânı.* T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğü, Ankara, 98 s.
- Kılıç, A. (2012). Mecmua Tasnifine Dair. *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII-Mecmua: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı.* Turkuaz: İstanbul, s. 81-96.
- Kılıç, F. (1999). *Şâhî Divanı (İnceleme-Metin).* Atatürk Kültür Merkezi
- Kılınc, A. (2021). *Fuzûlî Dîvânı (İnceleme-Tenkitli Metin).* Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları, İstanbul, 629 s., 687 s., 696 s., 698 s., 799 s.
- Köksal, M.F. (2012). Şiir Mecmûalarının Önemi ve 'Mecmûaların Sistematik Tasnifi Projesi' (MESTAP). *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII-Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı. haz. Hatice Aynur, Müjgan Çakır, Hanife Koncu, Selim S. Kuru.* Turkuaz Yayınları: İstanbul, s. 409-431.
- Köksal, M.F. (2017). *Eski Türk Edebiyatında Tenkit ve Teori.* Kesit Yayınları, İstanbul.
- Köksal, M.F. (2019). Yavuz Sultan Selîm'in Türkçe Şiirleri. *Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi* 40, İstanbul, 267-326.
- Köksal, M.F. (2022). *Savaşta Yavuz Şiirde Selim/Yavuz Sultan Selim ve Şiirleri.* Muhit Kitap, İstanbul.
- Kut, G. (1986). Mecmûa. *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi,* c. 6. İstanbul: Dergâh Yayınları. s.170-173.

- Küçük, S. (2019). *Bâkî Dîvânı*. Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, s.90, s.92-93, s.94-95, s.98-99, s.134.
- Külekçi, N. (1985). Gani-Zâde Nâdirî (Hayatı, Edebi Kişiliği, Eserler: Dîvânı ve Şeh-Nâmesi'nin Tenkitli Metni). *Doktora Tezi, AÜ Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Erzurum, 222 s.*
- Levend, A.S. (2008). *Türk Edebiyatı Tarihi*. Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 166 s., 167 s.
- Musluoğlu, F. (2021). Hayretî Dîvânı (Tenkitli Metin- Dil İçi Çeviri). *Doktora Tezi, MÜ Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, İstanbul, 45 s., 144 s., 148 s.*
- Okuyucu, C. (1994). *Cinânî (Hayatı, Eserleri, Dîvânının Tenkitli Metni)*. Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, s. 276, s.289, s.369.
- Özkat, M.(2005). Kara Fazlî'nin Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Dîvânı (İnceleme-Tenkitli Metin). *Yüksek Lisans Tezi, MÜ Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, İstanbul, 256 s., 258 s.*
- Saraç, M.A.Y. (2021). *Kemâl Paşazâde Dîvân ve Diğer Şiirler*. TDK Yayınları, Ankara.
- Saraç, M.A.Y., (20..). *Emrî Dîvânı*. T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğü, 14 s., 15 s., 127 s., 135 s.
- Seyhan, N. (2000). Medhî Divanı (İnceleme - Transkripsiyonlu Metin). *Doktora Tezi, MÜ Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, İstanbul, 197 s., 243 s.*
- Solmaz, S. (hzl.) (2005). *Ahdî ve Gülşen-i Şu'arâsı*. Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara, 535 s., 49 s.
- Sunal, A. (2014). Sâdık Dîvânı (İnceleme-Metin), *Doktora Tezi, UÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Bursa, 597 s.*
- Sungurhan, A. (2017a) (hzl.). *Beyânî Tezkiresi (Tezkiretü'-ş-su'arâ), Mustafa (Cârullahzâde)*. Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları, Ankara, 18 s., 19 s.
- Sungurhan, A. (2017b) (hzl.). *Tezkiretü'-ş-su'arâ, Kınalızâde Hasan Çelebi*. Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları, Ankara, 161 s.

- Süzen, H. (1994). *Dükakinzâde Ahmed Beg Dîvânı (İncelem Tenkidli Metin). Doktora Tezi, İÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 387 s.*
- Tarlan, A. N. (1967). *Zatî Divanı (Edisyon Kritik ve Transkripsiyon) Gazeller Kısmı: I. Cild, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, 147 s.*
- Tıgılı, F. (2006). *Bursalı Rahmî Çelebi ve Divânı. Yüksek Lisans Tezi, İÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, İstanbul, 117 s.*
- Tietze, A. (1951). XVI. Asır Türk Şiirinde Gemici Dili (Âgehi Kasidesi ve Tahmisleri), . *Journal of Turkology* , 9: 113-138 .
- Top, Y. (2013). Şiirin Ankâ'sı Şirâzî Molla Hüseyin (ö. h.1023-1025/ 1614- 1616)'in Gazelleri. *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, 11: 237-272.
- Toska, Z. (1985). *Veysî Divânı (Hayatı, Eserleri ve Edebî Kişiliği). Yüksek Lisans Tezi, İÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Eski Türk Edebiyatı Bölümü, İstanbul, 163 s., 183 s.*
- Turpcu, F. (2016). *Karamanlı Nizâmî Divanı'nın Yeni Bir Nüshası (Metin-Nesre Çeviri- Tıpkıbasım). Yüksek Lisans Tezi, İAÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, İstanbul, 68 s.*
- URL-1, (2023). <https://kuran.diyaret.gov.tr/Tefsir/>
- Uzun, M.İ. (2003). *Mecmua. TDV İslâm Ansiklopedisi*, s. 265-268, <https://islamansiklopedisi.org.tr/mecmua> (15.08.2023).
- Yavuz, K. ve Yavuz, O. (2016). *Muhibbî Dîvânı Bütün Şiirleri (İnceleme-Tenkitli Metin)*, Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları, Ankara, 82 s. /C. 1, 85 s./ C. 1, 560 s./ C. 1, 1676/ C.2).

EKLER

EK 1: İnan Meclis Kütüphanesi 17805 numaralı Türkçe Şiir Mecmuası'nın
(43^a-78^b vr.) tıpkıbasımı

بوین دلخسته نگرددین و لعلک از این بلین
که تا صبح او نجه زار و بیدار اولین بلین
نه قائل بودم هر دم غمخور اولین بلین
غمم هجران یار نه زو کم یار اولین بلین

بیم درد دروغم عاشق زار اولین بلین
محبت بر بلا درکم گرفتار اولین بلین

بلین عقله کار محبت او ز کمالند
محبت حامل بندن صور اسرار سر دروغم خشنده
بوسه هر کم بلور بیکم و رضا کاند
بلور ظلم شو کم عدم درد محبت در

بیم درد دروغم عاشق زار اولین بلین
محبت بر بلا درکم گرفتار اولین بلین

بوگون اسوانه واقف و لعلک از این بلین
تا نا ایلیس بر و بحرین اشبو دنیا نکر
بلنار لذن ظلمت آنچه از حیوانک
بیک عقل از شمر قلیس فکر بیک لقا نکر

بیم درد دروغم عاشق زار اولین بلین
محبت بر بلا درکم گرفتار اولین بلین

بلور و صورت عالم کوز نلر صورتنا
دروغم دردی بلین کوز کرا عا که آدنی
کوک خامسب ناد کوز که بو علی سینا
بیم ضعف کوز و مردم علا حق قلب سورت

بیم درد دروغم عاشق زار اولین بلین
محبت بر بلا درکم گرفتار اولین بلین

بخار وجود این طران عزیزه متصل نا
عجیبی مدحی اولسم و نام ناله و انفا
محبت تار نه یا ندر یا فلد کسینه سوزا
موز و عالم بکاطعنا امتحنی نلعه ناد آ

بیم درد دروغم عاشق زار اولین بلین
محبت بر بلا درکم گرفتار اولین بلین

انسانیت و سوسیت

بسیار از این کلام
بسیار از این کلام

بسیار از این کلام
بسیار از این کلام

بسیار از این کلام
بسیار از این کلام

بسیار از این کلام
بسیار از این کلام

بسیار از این کلام
بسیار از این کلام

هفتاد و نهم

بلند خانی بیاغمه غیر لیلله عهد و پیمان
 طویلتر نسنه اولمز هر بند کلو اولسینه
 مثلدر کونز لویه یوق کولودر لوجا بنگل
 کرم قل کونز کورانه رقیبه کزلو احسان
 دیدم اغیاره لطف اسم نهان کم طویرانی
 اولور زانر نهانی عاشقه المام ربانی

لیکدر شیلوب بقصد اشارت افراغیا
 اجتمه جانمی کل خرد کچ بود لزاره
 کوز او جیلده بنی عمر اتمه ای کل هر خسرو
 صباتوب بونین کمل باشه کسکه
 دیدم اغیاره لطف اسم نهان کم طویرانی
 اولور زانر نهانی عاشقه المام ربانی

اولی صافه در عشاق مردم ماصیلا
 قو کسوتن وار قسبیله تیه مخفی بازار
 شهادت ایلر کین طویر بولبلد صاع و طوارک
 جیم فایده اغمز سنک یوق پره انگار
 دیدم اغیاره لطف اسم نهان کم طویرانی
 اولور زانر نهانی عاشقه المام ربانی

اولی صافه صیقین عشاق سنه ای بری
 طویر لیز اکیلوب ایلدر رقیبه کله کل
 کوز چهره لورده لورده ماضق صکره هفت
 ولیکن عاشقن اولر بر کون و کنگار
 دیدم اغیاره لطف اسم نهان کم طویرانی
 اولور زانر نهانی عاشقه المام ربانی

کله لیزیره طوقوب باخوردن اغیاره فایده
 ال نندنه ایله لطف و نبره جبر و جفا
 بویوردن هاشمی زانر سلطانم از
 طویلتر صنه سیکل غمیر یکلشنه خطا
 دیدم اغیاره لطف اسم نهان کم طویرانی
 اولور زانر نهانی عاشقه المام ربانی

اولی صافه صیقین عشاق سنه ای بری
 طویر لیز اکیلوب ایلدر رقیبه کله کل
 کوز چهره لورده لورده ماضق صکره هفت
 ولیکن عاشقن اولر بر کون و کنگار
 دیدم اغیاره لطف اسم نهان کم طویرانی
 اولور زانر نهانی عاشقه المام ربانی

سم

بیچی

نچه بران عشقم رود احمد عیان او شو
مکاتم عین علله زهان اندر زها او شو
نه کو یکرا هله طولوشونه قابله فغان
بئی اولدر وجود مدنه نام و نشا او

مزارم نایده ای عین عشاقه عیار الله
اولم بر خواب را حد در جهان اعتبار الله
نه دکونر حیاتیه اختیار یله قره راقه
بئی اولدر وجود مدنه نام و نشا او شو

جلالندن جمان کور و فاسند جفا یلدر
مصل ساگر راه عدم اولدم خدا کلدر
بود بر بند قناد صحنی صحرا بقا یکدر
بئی اولدر وجود مدنه نام و نشا او شو

نیاز اهلن هلاک ایلدیکدی بونگدی خای
توانن قصد اید و قور تر بلالرد بویا
ایا حسن الیک صاحب قونی شمله بار
بئی اولدر وجود مدنه نام و نشا او شو

او مللو غاشقه جور و قاری دولت نشا
بغایله فلک اینه سینه جمله قانیدر
بکم خدایستی خیر اقمه بالله زما نیدر

Handwritten marginal notes in Persian script, including phrases like "صکره لایمی برین", "مبتدا می", "تالی می", "جدوم", "و ام", "سازان", "وای", "صفا", "بکا".

سپاهی

اغیار بدلقای طافند اول سهی قد بن سایه و ش فناد مسیکنی ایله دره

قدم خم اییدی غل اخر او قاشی سرد دور ایله نظردن ایله و جفای بی حد

بلم ندر کنام بقمز یوز و مر احمد

یا زق دکلمی باکره هی امت محمد

عرض جمال ایله بجه اول افنا طلعت مهر عذار ایله ورد دل حرارت

ندم او مهلقایر ایله در حکایت کوزدن برقدی شمعی او چای و شوق و حالت

بلم ندر کنام بقمز یوز و مر احمد

یا زق دکلمی باکره هی امت محمد

اول ایله و وفا سر عرض محبت اییدی سمت جفایه کند صکن عدا و ادب

بودن کسکه وارد الله الفت ایلم او چشم افت نم کورد تفرز اندی

بلم ندر کنام بقمز یوز و مر احمد

یا زق دکلمی باکره هی امت محمد

کندندن اولی اول شوخک اشفاق دل و کدی کوکم الله کوستره دلریاق

دوشمن کن اول پرید چاق بویله بوفا یوز طودی جور جان کار ایله جذاق

بلم ندر کنام بقمز یوز و مر احمد

یا زق دکلمی باکره هی امت محمد

سید سرشک رود من قانه بولاق اولد اولدی عشقینه دوشد کوکم شولام که عاشق

ایکوزم سپاهی عین شقایق اولدی مانتد لاله بجرم هر کوشه یاق اولدی

بلم ندر کنام بقمز یوز و مر احمد

یا زق دکلمی باکره هی امت محمد

یونان طاقی ایله
اندین سیریل قانم دیارین خراب
قد من العیش نصیباً و من الخوضاب
فوج باب هم فوجین بیجا طلب
رحم الله من غلغله فوج الباب
عیش بیت ان غلغله کله ایجا بیله
بین دروغه کانه ایله اوردیجا
و کانی جملان بر بوز ویر کورد
سیر و بار کله خساره تور و زور
لو جکی لک فی الظلم من نرسجا
اگر کله با اول من بوشید
لو و صفایه افسوس علی الخراب
در سوزن نم اید و فوا اولد خراب
مستحقک با و فوا و فوا

بلم ندر کنام بقمز یوز و مر احمد
یا زق دکلمی باکره هی امت محمد

واحد مومنانی اهل عشقه رحمت یوقیدر جنت کونید یار که استواحت یوقیدر

دوزخ فرقت یتیمی نور وصلتی یوقیدر هی زوالی شین انوار هدایتی یوقیدر

یا که اول کون یوز واحد دن شفاعت یوقیدر

یا شفاعت اول مغنبدن لیاقت یوقیدر

قالب فرسوده وش دوردم حرام کلد طوری که اول سرقه هدید نیر لام اولاد

بوی نفس حشر اولدم علمده کام اولاد باشم قوی بدی قیامت لاری کام اولدی

یا که اول کون یوز واحد دن شفاعت یوقیدر

یا شفاعت اول مغنبدن لیاقت یوقیدر

یا زین خاکستری کل اینه دم انشی چشم پریم صو سپو سو غمز سگیم

دوزخ فرقتده اساندر حقیقتم انشی هی مدد یاندر که جسم جلد غم انشی

یا که اول کون یوز واحد دن شفاعت یوقیدر

یا شفاعت اول مغنبدن لیاقت یوقیدر

اول بدجان ویرد و مکد کافر اولدی برین بن که کاره عذابا لسه غم سن برین

ظاهر و باطنی زبانیلوله صوفی برین طعن ایدرین اهل عشقه بلغم کافر سنی

یا که اول کون یوز واحد دن شفاعت یوقیدر

یا شفاعت اول مغنبدن لیاقت یوقیدر

کعبه ضاندم اول تک کونیا یدنم بناه دوندرو محرابی یوز قاشن انتم

سهوله قلدیم قبوله امتزجی در سن اول سن قیرمدی سپا ایلدی یوقی سیر آه

یا که اول کون یوز واحد دن شفاعت یوقیدر

یا شفاعت اول مغنبدن لیاقت یوقیدر

Handwritten marginal notes in the left margin, including the number 75 at the top and various lines of text.

Handwritten marginal notes at the bottom of the page, including the number 76 and various lines of text.

خانی

نور غریب ایده سر کاینه چشم کو یانم
یا قرص طاق چرخ سوز آه اتن افشانم

مزاوار مروت بسته غدردن و جانم
مقره قالمشده جرمی انکار در مانم

کنامم به نهایت در صایلمن جرم و عصیانم
مدد عفو کله خندان آیت نبی و نلو سلطانم

نهال ناز بو و بر قامت بالا کچو اولیو
کل باغ لطافت عارض زینا کچو اولیو

بناکوشده کی اول خاله غیر سا کچو اولیو
ادای روح بچیک لعل کو هرز کچو اولیو

کنامم به نهایت در صایلمن جرم و عصیانم
مدد عفو کله خندان آیت نبی و نلو سلطانم

فراق کله بوکل او ان مرین سر قرازم بق
عکله نوشته غریبه قالدیم غمکسانم بق

راز و عرض ایلکده رساکه فکرم ی کا
حجابم و لیکن اعتراف اقتدارم بق

کنامم به نهایت در صایلمن جرم و عصیانم
مدد عفو کله خندان آیت نبی و نلو سلطانم

بدن کم سندن ایر و قال افسرده او شنده
غم هجرانک تمش حیاتی ورد او شنده

مدد قل غنچه و شردن بندک اولوب پرورد
اوندیم کچه بدن خاطر از او شنده

کنامم به نهایت در صایلمن جرم و عصیانم
مدد عفو کله خندان آیت نبی و نلو سلطانم

خداکم حسن به هنایله شکر عیدم آند
محمد الله که اول ذات وصنامم کویم آندی

بنانی اینک کله کرم جرم عظیم آند
نه آندی جای عفو ای وجودم کویم آندی

کنامم به نهایت در صایلمن جرم و عصیانم
مدد عفو کله خندان آیت نبی و نلو سلطانم

مطلع جعفر تدبیر بلقیه

ضعف هر یار ایله قالمادندن قوتتم
 بارخت چکدن آیه بوکلر قائم
 یار بی پروا در درد که بلغم حالتم
 کوی بود بر نفس نطقه مجال و طاقتم
 سویلک قصد اند و کج یار درد حسرت
 اغلق طوتر بی گفتار قالمز قدرتم
 هر کج فکر ایلمم کم صبر ایستم اگر
 صبحدم عالم را حالده اول خوشبخت
 حالی عرض ایلمم اکا کویه ایروب
 لیکر ارب عرض خال اچو اکا ایروب
 سویلک قصد اند و کج یار درد حسرت
 اغلق طوتر بی گفتار قالمز قدرتم
 بر طیب جان عرض ایلمم بن مبتلا
 نبضه ال اور و بقدی یوز و دردیدی
 درد عشق اچو سا دلدار اولور
 بن ددم در فان یو غیش کم قین وارو
 سویلک قصد اند و کج یار درد حسرت
 اغلق طوتر بی گفتار قالمز قدرتم
 اول پر بکر قچکم قوشود اولسیان
 طاغلو عقلم نیم بهوش اولورم بزبان
 عقلی جمع ایلمم کم سویلیم خالم رفا
 لیکر قالم شولیه حیران کم بخایلم بیبا
 سویلک قصد اند و کج یار درد حسرت
 اغلق طوتر بی گفتار قالمز قدرتم
 حالی بلغمیم پس نلیشو با که جیب
 بلغمیم حسرتک درد علاج اغمز طیب
 یوغش در فان از لدن درد ایشو
 بیخ عرض ایلمم اکا خالم سلیمی بن غریب
 سویلک قصد اند و کج یار درد حسرت
 اغلق طوتر بی گفتار قالمز قدرتم

م

اولدم دور کرده بر دم شاد آلودن ای فلک
اولدم بر دم خرم نه بر باد آلودن ای فلک

مورد
اولم شاه وی سزبان
نیتیم چون که قصود رمضان

باری اولدم اولین از یاد آلودن ای فلک
اه آلودن ای فلک فریاد آلودن ای فلک

دستمی فارکم غنچه و ش بفرم طوق اولمیه
لاله و ش جامه داغ نار هجران اولمیه

کل که یاد انم بر خار هجران اولمیه
خاطرم سبیل که یا خود بر نشانی اولمیه

یازبان اولور کلشن با که زندان اولمیه
اه آلودن ای فلک فریاد آلودن ای فلک

در مدک فرصت چو یار یلیدیم عیش
بنده ایلی که غلام آلم فی الحاله کام

نوش آیدیم بزم وصالنده شراب لاله کام
عیش مجلسد کو کمر صوغ سنبله با کام

هم بکادور کرده عیش آنگار ام اولد حرام
داد آلودن ای فلک فریاد آلودن ای فلک

باشم در آغ با طار آیدن سنسن بنم
منسکم کلن آراکین پر خار آیدن سنسن

کوکلی هر سنسنه بین آرا آیدن سنسن
داد آلودن ای فلک فریاد آلودن ای فلک

بوزیلوب ای زالقائی تیز کونن چنبرک
کولوب ما هکنه والد ایره مهر نوره

کوره یم کم طوب اولمیه ان فحشند سیرک
یرلره اولد بلر بر حین کیمی یرلرک

کم یرین خاکه ایلدک اول بر اوخ خاکشدرک
داد آلودن ای فلک فریاد آلودن ای فلک

م

بیت عشق

بویوب کل کو هر عشق دلا در بند کج
وصال بو جانان ایت یوسر مشر خند کج
حال الهی کور عالمه با نا غیر سندن کج
فنا ز الله اولور و حرمین ایچ جام حله

بقا بالله اولم در سکر کول قید بدن کج
ابد عشقیله وار اوطن دلسر جمله سندن کج

صومر سکر کسب عرفانه او عالمه ای
بو کثرت عالمده و حد کل استه اول عاقل
تصور فکر اید سکر دنیه فالده ابد غافل
یوسر وار مجر عشقه طال صیفین هجر کوزله ساحل

دلا میدان عشق ایچم کرا اولد کسه هل دل
تکبر کله هوسن ترکه اید و ما ایل سندن کج

قبول ایت پند پیرانه کول صاقر غیاده
او یوب نفسک هوسینه کج کند فساد ائمه
چالش علم لدن کسب ایت اوز که جمله
صیفین قوت ائمه و قی کند که ظلمیاله ائمه

دله بوفانه دینه تکر عیشین مراد ائمه
بقایه چونکه یوقدر جانک و سندن کج

سوزم بود رسکا اعاشق صادق بولده
کرا اتمرو ولا ایتار قود حق ابن ائمه
بود هر فایده خلقت کسی شاد کیمی ماعده
کلندر کتمه یوقدر بقا بود و خاطر ائمه

تعلق قید ترک ایت دلا بو کون ائمه
لقائی ذات استوسکریه بو بدن کج به اندن کج

کول غربت یتمه کول وصل جانان اول
شراب عشق نوش ایله ابد هم مست کول اول
جهانزه قصه و غم خلاص اول شاد و خندان
سلوک ایله یوسر تحصیل عرفان ایله انسان

نقوش عالمی عینو که لله مرد مردان اول
مجرد اول مجرد ای کول بو قی زنده کج

جنانی

خدا عشق پاکر نیم برده نه او شو
دیدم غلامه صدق در دم دانا اول شو
بلشود عینک عمل حواله عیان اول شو
بنده ایستازم خلق اچند بکجا اول شو
کوک درویش دل پریش و کرک شاه جهان اول شو
سکا عاشق اول اول بنامه امتحان اول شو

کی طالب کج وصله کسبیه ساد پر بلوید
عزم من کسبیل انحر صغین سن در لجویه
فناغ ایلن ایل خط و خال چشم و
سوزم فلوا اعتماد و آغیا بدخوبه
کوک درویش دل پریش و کرک شاه جهان اول شو
سکا عاشق اول اول بنامه امتحان اول شو

شع سودم دیو کم بدله ایسیر بوکله مالین
ره عشق کله صا دظن ایند کوئن اعر اقوال
زمانه خلفنر جو قد بلوین مکر ایلد این
اکر بیک لر سکر کسک کفیت حالت
کوک درویش دل پریش و کرک شاه جهان اول شو
شوک ایلر جیم وصله ایلر جو سا کر ابرامی
سکا عاشق اول اول بنامه امتحان اول شو
صغین صید افسان سن عا ایلر جو تو رو
حذر قل انی عاشق صانه ضر اولر سر بخا
دل شوریده کیه بخته صانه کورد و کرا
کوک درویش دل پریش و کرک شاه جهان اول شو
سکا عاشق اول اول بنامه امتحان اول شو

اقوب دجو کلشن کیه سن سرود لارایه
صفا فلبله قانعد راجتی تما شایه
کیز و سیدان عشقه باشینو صدقیله
درم بیا که اولر هر عاشق بسکین شایه
کوک درویش دل پریش و کرک شاه جهان اول شو
سکا عاشق اول اول بنامه امتحان اول شو
قیلده پادشاهم قولور که چو کوچم عا
جنانیم قی بریا که بکنر عاشق صادق

بنم

بسم اقران اچند حمد لله عشقه فایق ملامت تکیه بسند پیر عشق اولادم ^{دسم لاتی}
 کونک درویش دل ریش و کونک شاه جهان ^{اولسون}
 سکا عاشق اول اول بنده امتحان اولسون

• مدس • فضولی •

تم که قافله سالار کاربان غم مسافره صحرا سخت و المم
 خیر بقره بکامسه دن منفه کم فقیر نادیده اسکر ای تحشم
 سر شد تحت روان یس بکاواه علم
 جفا و جور ملازم بلا و درده خشم

نه نکل و مال بکا چرخ در سر منوم نه ملک و مال دنیا اوان قلمه خرد
 اگر چه مغلس بیت و محتر دوم دما دم ایله خیال ایلو که قار و کا
 کورم خزانه لعل و کهر ولی قار

حیات صرف ایرون بیدر قلمه صل سر شد کله صرخ زرد قلمه صل
 خیر کوز کوسه کرد قلمه صل طبیعت سر کتب کرد قلمه صل
 ایتم قر اکیه تا صبح ناله و فریاد
 نه فرس لو اکاشا کونه دیسه لو اکاشاد

سر شد رفیق کل اندام لر هوایه ایله شکسته خال سینه زلفا و خفا ایله
 زمانه ایچره غم عشق ما جبر ایله همیشه مصلحت او ترک لر رضایه
 نه دور کوش دوران منم مرادیم ایله
 نه غایت امانم حسن اعتقادیم ایله

چسود صورت احوال نظر قلندر جفا فلور من بیجان بر حذر قلمز
صاف فکر که ناله و زارم کما اثر قلندر انی مرور ایله عالمند در بدر قلمز

زمانه ایچره بجز بدر انتقام زمان

همیشه بخشه یه بخشه در رعایه عیان

خوشم که خاشه نفوذ بر ایزد متعال وجود لوحه تصویر اپدین صورت
رقم قیلن اگر اید بار در اگر اقبال اولور تغیر کما غیرت بر امر محال

سعادت ازلی قابل زوال اولمن

کنش بر او بستن هم روشسه با عیال

عمر نریحق حسد دشمن ایله اولمن خود حسود حیاسی اقبالی ایلیخ زاد بار
اگر چه کلینه گاه خزانده افزوا تدارک ایله کما عاقبت نسیم

عمر صبر که هر که انزلد ناولور

بحال در سبب آثار د ولتینه کوزند

اگر چه بزنج کون اقباب عالم ذو جهانده ایله اقبالی ایلی می نگویند
زمانه صورت احوال آرد بگویند وفا خطینه قلم چکدی چرخ بولور

بوکون زمانه اول احوالده پیشیا ندر

اگر چه کافر آید خالیا مسلمانند

فضولی ایله و کله عهد و که وفاتقلد بترسکایت اید و شرح ماجرا قتل
وجودی که هدف ناوکل بلا قتلد قومبال صبر ایلیوب دعا قتلد

کمه اوله دوست رضایه بین سکا حاصل

رضای دوستی اصل شمع ای غافقار

مجموعات في هذه
الجموعه
عنه

تمزله الكي تخميس محمد

بجز عشق اچره دلا تلبه يکي کي اين
فلاک دل موج بلاد النير اولدي
دو من

دوتم دشمنه او تو پوجه کتمه نبد
چکد ورم فر قندکي بزده از ابع اولدي

بجز فر قندکي نچه قور تونه لر حکيم بن
عالمی غرق ايدرا فتمه سر شکم نهون

ضالون فلک دل باد مخالف قرين
سن يقر سن بوتيا لوده کو کلر شرين

دل و جان ملکنه نيما ايد چي من سن سن

ای کوز لور رئيسه سن نيریک ادمين
يم عشق کله پيسوا ندي برک ادمين

قطنه دره يتوصالده جفالر کومين
باد عشق کلا و ندي ايلک صبرم کمي

ايلوند اولد کو کل طفله سنکدره کلا

بره يم کيبي دخی وارم بويا شده قورين
بجز بوده بيم بود لبر چون ما اريد

يا الامر طوندي باشترده سورر لنگر يده
بجز عشق اچره پوسر بر نوله بيلکين

بر حرامی يقجي ياره اسير اولدم بن

اندر يه طور يه اندنمي کوسن انا
تزه اسپانيه لغائن هجرت احيانا

مهر مری قطفه تلک کي ملکل اول اي عنا
بار چيک سيبه اطلسد اولد جانا

تکي فنلورين عاشق زار اددک سن

صافه هر چه افشاره اير شو خضره
لا او زاده امن فر ياده اير شو خضره

خطک اول مفر موی ده اير شو خضره
سیر ايد نوز وک در ياده اير شو خضره

مجموعات
صباغ نيزه کلوز اولدي
مکوردکي جو بيلار يانه سن طره سن

لاست

انک صبح بو زمانه کلا رنده اتر اولدي
بهم کي اوسر کي يانه يوز اوسر اولدي

لاست

۳۴

قداره او غم سینه بر تن قدره کور
 بوزن خویبر الارغریه یارانه
 قوسه یوزم کورینور لور قوجولنا
 اخیله قنلو یاشم دو نوله طوقانه
 یاراغیا اولیده مر بایه چقر سیرانه
 اصل دل عاشق اول اوله اوله کور کور
 انشای بی عشق اولدم اید و تر کوبا
 کد بوغان تجر ده ندره دل بقینا
 بو محیط اچره قنار حرم جسم فنا
 جان صوغیر در دردی و بلا نرج و
 اسغه اولد کور کور کور کور کور
 بحر فزده شریف بر این کشید
 غافل اول چو ایچدن کرمین کشید
 قلمر غده تم صانکه همین کشید
 دود اهرم کور اولد فریب کشید
 بریکه یلکین اولیده ایا کور و کور
 روزگار کجا چو فوتی سن صالد هوا
 از قالوبه عکله بن قیغین بحر قن
 پیرو مکرمت الی حقیر اوشه الله بکا
 کلر چا تدی دل و جان و قنیه بیرو بلا
 بوی چکنه تمکه بوفلک نکر طودی دوی
 قور قوی مرسد در یانم صولون یور دلا
 قیبارد و کد سحر لاد کمر تننه فور ا
 کور دن انکته صالد یولمز بوسلا
 روزگار اولد مخالف بشو قنیه و بشو بلا
 باشله کلدی قرنتی نید باشد چیدن
 بچیزده قوم ایللی قرنی قور متو
 بوش قوم غنصر جا بریکه طولت بر
 استقامت دو منن الله مرد کور
 بحر عشقه دوشه اولد کور کور
 قورقم اولد کور کله باد بلا یا قیدن
 بوغیز برده لوندانه ایدر اقی
 نفس شو مکر کور ندره صیفه کور صیفه

کلام اولدی بیج اولدی سوز اولدی
 قان ایلیم سیلایم ایشک در اقم
 فلک اولدی قورم خسته طالادی
 امواج بلا بنده ایشک عقی لوی
 دوران بی کور باب لایق صولادی
 یاریده اولد عسایت سکر قالادی

دلت بیجا

دلت بیجا

شوق

شوق لعل آنکس طوئیل راغ و فیضی
بوی نرسین بو قبیلر ده دالاسن سکن

بحر عشق انجری بود لقلیته سیدر
یولوغز قیله هو لیلله جویدر

کهر بن مایح او محیط کوکری تلح
پوسول شوقی کوک خرطی غم و درد و محن

دلا کوک تیار اولمز ایسه
ولته اور بر پنج کون چاره نه کار

اوله انلره نه الارغه بو ایکی کون فتلن
اهل دره کوز قارده قان اغلا

اق دکن موی کور جو شیله چاغلا مغیله
فلک دل منزل الورده هی قولانلا

یوری دریا اور زنده بر ایکی کون اویدین
عاشقک هتی اعلا و بلندای زاهد

کلمه یا پیلقدن اولور سن الاوندای
قره دالت او کرم کبدر مگر یعدن

ای نرسین عیلا فالینو قولن سنده
تغیلات طول امل کوندن نرسین سن

پالامال قبییدن اسکله چیک بنبد
ای کول نجر با توسن بولمان تنده

عشق کون ال موسید راج یلکن
قطن کی نه و کور انلیک غزم ایله

م وحدتده مفر ایلیک غزم ایله
محرمتیاید کور انلیک غزم ایله

روز کار اوله یورک تنه فوره اوج یلکن
تلمزم عشقه سفر انلیک غزم ایله

عشق دریا سینه ضالده کسه کوکل دو
الهم صافا کوا ایشیدین دن الیغ اوله
رقعی

اولنیه کلیم اول ماهه شکار اولمز
خوبار اور سه قاچو ساک کتار اولمز
یازندن ارفرد و شتکیر قیس عالی وار

عشق کور قراری طوکل ایلوندای زاهد
بحر عشق انجری اوله عاشقه پندای زاهد

تغیلات طول امل کوندن نرسین سن
ای کول نجر با توسن بولمان تنده

قطن کی نه و کور انلیک غزم ایله
تلمزم عشقه سفر انلیک غزم ایله

دست بیخکا

دست بیخکا

بهر اولسه کور شورش اولور نهار
قورق اطرا دیووب حق حضرت قوت
عالم خدایا ایچی تا افاق
بدر

پوپ در اهل دگر کند و کی طغوی کور
 پوسوله یعنی کو کله غاسن بو کور
 اور وار مد پوچله نور تو نه ز قور توی
 قورضا اول حاصل دنیا و الارغ اول کور
 بوخیر سراطه ده طور مد جان ایسه

نه چاقاغده و فرسته کوز لر ز انج
 کلام موج بلا الی مدد ایت قانج
 قوروغی صبر ایله حلوا اید کور من انج
 اقله ستره کور باغ جنا نده مانج

عمل و زهد قومانیا سنه و افر بوکن
 چته کوز یوقله بو اولدی چینه ایته
 هیت غار تیک فرقته سن ایله خراب
 اورسه وار سکه چته فرسک بوجه کستر کور آ

بجه قول لشکر اتر قاره بیه بوکشتی تن
 اوج ایتلوده مغرب یز سونده دار
 صانه کور کور مسه اول چته اچینده
 ییرلاشکور مد کنار نه کور کور بر دار
 کور کور غلیبه اولما چ زانیا لعیار

یاری بن بجه کنار نه کنار ایلوکن
 نیو کور شکر اچر فنا دل قین
 حسود و غضب غفلتلم بعض و
 بو طونما عدده دبله بخیتی بقا
 ای در بقا بزی غافلانه زیون اندی

کلری چاندی دمور او سندنه یا توکن دشمن
 اکدر دم بیکه اید بو قالیونن
 اشوبش کور عمر بلیه دهر دن
 جان میانی کور کوشه قلورده انده
 اولدین لنگرین بجه فنا یه فونده

بجه پالات ایله جان قالیتمه سینه قولن
 بجه کور وسید رانرا اولوب ایله قور
 نوبتک فطلم سنه بش کورنه دکر ایله شام
 طوله قوت قومانسن باره صبره
 همک کور بجه کن الدن صالیوم ز تها

بجه کور تالی سونکده ایشیام دن
 وکلر ایشیام دن ایشیام دن

نمانه شیخی قورسون طبعه کور
 ها اعتقاد کور ایله کور

عقل کور کور غیر ایشیام دن
 سن ایشیام دن بجه قور ایشیام دن

سنگ کور ایشیام دن سندن ایشیام دن
 سنگ کور ایشیام دن سندن ایشیام دن

راست بجا

کور

گفته و صبوروک صاقله الاوند او

کندی صبوم دومی قالد ملاف بند
چچم رضاوله بن مدغیا الیکند

طغ اسن سن کلری باد موافق سنن
الامر غیلیم یور یوغیسه بل بکند

چونکه عاشق اولمخ سن هله باری بلین
اه کم نکلر لی بخر فنا برون یور

بوهوس بکیننی باد مخالف یور
بیروالد قجر کول جا ندر جانان آت

یا الهی بزجی کرد اب بلادن قور تو
بنه یول ویر وار له بلنیا ندر آری

فرنگ فرقت سن فرقتله طولدرک
ای محمدیم هجرانده می یوغیسه یور بک

اولسه در با قومی مقداری قیفر دره
قوم غمدن قوم یوب در سرار تو درک

ساعتی وار کجای آهی صبرایت فلان
بؤدر نظمی همان اهل بصیرت اطرا

بودی اول کوه پرکان شریف اطرا
بوزنلر یون از با طریقت اطرا

تکلام دره ریای حقیقت اطرا
بحر معنای شناور کرایدن اهل سخن

۴۴

۴

تترافصولی تخمیس نامی

بدر کلر نال برون که تا نیو ایله صبا
عجل اول شاه ظالم عاشقک خونیم فامر

بنی جازدن او صاندن در حلالن ریاضا
قیامت یوقدر صافوریه خود حشر آت

تکلر یازدر اهد مردم شعی یا تمزی

دوام اول شهنشاه امیر عسکر جانان
ایدغیر بکن خزان بنی بکی جوبلر

خطره در اشتیاق طایفه طایق ایله
کس لردن فلکنر عنان عشقه صالده

کلمه لور یازدن ایوب کج غم قالد سنون
راست پنجاه

نصیبی ایله کله احسانم اندوه به پایا
تو بخیاره جانان دوا در دایه احسان

بچون قلوز کجا در مان بی بیار صاعز

فراق غرض کل بوا ایدر جان بکنز ^{صود}
کوزن دورد اوجو فغانه جها غلو
رنگ کور کله ای و سر شکم صاجور
کل خضار و کترش کوز مد فاندو لغز صبو

حییم فصل کل در بوا قرصو لوبونتری

ایلد دل غم مسکن حضورم کنوی ^{عالم}
کوزینو چشم کلشن بلا عشق کلشن
نچه پیلار او سین تن خیر الما دراز ^{مدن}
غم مپنا ز طوتر دم بن دو یلر یا قر کلشن

دسیم اول بی وفا بلن اینا نغمی اینا نغمی

نکیر ایلین عاقل اولور مست لایقل
دکلمه سو مکل قابل محبت تمک ششکل
نکلو اولسه حق دل ضرور میل ایدر ^{خامل}
دکلمه بن سکا مائل سن اندک عمل زایل

کما طعن ایلین عاقل سنی کورس او تا نغمی

طویلده راز به نام دو کمنز آه و سوزغ
یتلده قلبی نام قراغت اوزر نه چانم
اقر اشکر فراوانم چیترا فلک افغان
شبه رفیت یترا خامه دو کرقان چشم کزبانم

اویا در خلقی افغانم قراختم اویا نغمی

تولکوانی شکر خامه لیکه صفند کویا
غریب دشت بیامر کدای بیامر و پیلده
اشی سیر و تماشا سر کویکده بقوغا
قصور دوشید ایدر همیشه خطمه بسو کچن

صورتکم بوید سودا میر بوسودا اویا نغمی

۴ غزل نسیمی

تخلیل اصولی

شش جهات پرتوین صالمشده داولامه
غزل نسیمی ایلا اولور کاه کور

کما طعن ایلین عاقل سنی کورس او تا نغمی
طویلده راز به نام دو کمنز آه و سوزغ
اقر اشکر فراوانم چیترا فلک افغان
شبه رفیت یترا خامه دو کرقان چشم کزبانم

غزل نسیمی ایلا اولور کاه کور

ذکر ناپیودن خوشترید و این را کور
هر نیکم باقد و کسبه انده سن اللی کور

تجروکم غم ولسکتم وجه اللی کور

نمیش نندرجان جلالینک نغابی رفع
مهر عالیناب و سندن سناج رفع قل

چشم دلدن غفلتی تریک ایلخواج رفع
بو ایله کرد سندن کج جلابی رفع قل

کل بویر لک روز نندن باق بویر اللی کور

غم دکل المفال سنکندن دلی دیوانه قل
وحدتک شهین جان ات کند و پر وانه

عشق جانمندن دلی لای عقل مستان
کج انا نیت سوز نندن دانک ویرانه قل

نیسی تیز جک بو لوسن کنت کنز اللی کور

راض اول نخی قسمنان یاز یلن قسکه
یوقلوق ارقاینه جک عالم اسم و سکه

تا بحال ایلمه اسم ستم اسم کاه
اولدین نفس اولد و بر سر نجی طوله

نفخه روح القدسه محض روح اللی کور

واجب بالذات اولمش کایناتک عیننه
بو منظره ظهور ایدن صفاتک عیننه

بر نظر قل کلا و صفکله دانک عیننه
جان کوز یله بقدر کسبه کایناتک عیننه

اندن ارتوق نسندن وارمی حسب اللی کور

صورت حق طواف اتمکدر سکر و بوی
صورت باقوب کیرو قلمه قدم بقی

ظاهر قوعالم معنی کل کیو ایچور
حجج البوقلم استر سکر کل اعز اهد

مؤمنک قلبی ایچنده سن بو بیت اللی کور

اعاصو ستر ما او ح بلز هر لسیم
هم کلام الله سوزن کلام نوری یوقم

خوش یومر شد بر پسا لار راه مشیم
علم حکمتدن بلور سکر کل حکم

سن نسیمی من طمقند کله فضل اللی کور

کلا

بهر اولدیمش زین ایروب صحن کلا
بیمجه نایان ارشدی فیض بر باسنه

نکیرینه

بوگون وشکر خان اولد جا کلا
صدا شاه نصیاتی کلا

م

عجل تسمی
تخمین اصول

یا الی وادی عصیانم قالدیم بید
عبد غاصبیم صوچیم بحد و جرم بحد
شیدی شیء اللهم کلام اتم بن درویشی
فضلک بل بقلدم یا واحد و زود واحد

حمله نیک معبود سن سن دایما حی وابد

حمد لله بولد نام اعظمی قلب سلیم
ساکد راه عیان اولد هر ط مستقیم
بود زان کار این من و سواش شیطان
او قورم اسمکد بسم الله الرحمن الرحیم

ای صفا نکلدر صفا نکل قل هو الله احد

چار اسمکدن بو شش قبه کم بو شش شرف
یا بیدار اولم بنیاسه هجی بیت العقب
مجد ذانکدن ایشور جسم قون نطانه
اول واخر هو الحق الذی سن لا یموت

ظاهر و باطن هو الباقی سن الله الصمد

ای حرم در کله خائف کو کلا مانع
کیویاک او کدن کمنه کم قلمنا و منی
وجه پاکد مرتزه ذات پاکد مرغی
لم یلد سن سن او قور لرای ولم یولد سنی

لم یکن ذات و صفا نکلدر که کفو احد

نکته سر نغمندن چونکه او مرد بر دی
نقطه واحد درج اتیک سوید اعظمی
یعنی قلده نسخه کبر او جود اد
کافیله نوتدن یرتدک او نیکر میکدی

قدر تکله اربعین کونن تمام اولد جسد

عالم و خد تن کثرت داعی طوقا بدین
بر بوندن بند رج ضعیف نوازل بحر
ظاهر اولما میشت ایدجن و ملک داعی
اول زمانکم لطفله بر کوه هر قلده نظر

ظاهر اول کوه هر اولد حمله اشیا لا عدد

ای اصول داعی ایم خد دن او که نشسته
دالره دیکوه ملایم صفة دنیا و نکر نشسته بوی
ظاهر

تخمین

کوز کوز او ایچی ولایم با غدن
هی عده اولدم ایزمک بنی با غدن
بنی مع ایله زاهد یور با غدن
خسته یور یاریم دره در غدن

تخمین

ظاهر و باطنه قائم حقدن او زکمه
سیدک کو کلندن دایم حقدن او زکمه
هم دلدن بوفیکه هر دم آیدر بالحد

دل و غم جان و قلندن
کوکلاشکر روانه قلندن

مهم

تخمیس کاهنی

غزل حیرت
لاف اوز و بلبل که بومیت دعوی قو
یا ز محبت شمعنه پروانه و ش پرواچی
چار سو عشقه کل هر سو بوق سو داچی
و حد استر سکر جهانن کل هو بیله حاجی
کثرت دنیا دن ال چکر ای کوکل غوغاچی

جان تن ناوانه قلندن
کاکلک بدت دید باستر

مگر چه ایلمسن ریاضت خست اعلاچی
دش بلزسن کوشه خلوتن ترطواچی
ست ایسک صوفی شراب کوش فروداچی
کوزک اج اوله کوز اج غم عید دنیاچی
کاوتن پرور کی اندیشه می غایچی قو

عقلی قویوب جنون یولن طولدم
عمرایه اول زمانه قلندن

سلطنت او یوق او دیند سیر سیر اول
غار طبلن پیروه جال باشو که بشقم برتر
شرطت ایلمسن کوزک برهن کوزک اسکندرم
پایه مال دوله سکر کبابی دلبه اول

صفاهات

قالدک ایقلوده فکر منصب اعلاچی قو

شمس ز قله طلور دنیا نکر بتخانه سی
عاشق کنجینه سید کوزک ویرانه سی
جان جاکل شفقنک پروانه سیدر بانه سی
دیدم اوله دل صیقل ز خیزر کوز بوانه سی
طفله کلای دده ال پونیره بغلاچی قو

یول بلن کاربانه قلندن
اولور امری لیکو یار کوزور

دل ایند صافی یز اول شاه طلف نقشه
م کور کوز کوره اول نقاش قدرت
افزون تو بکته د اوله طبیعت نقشه
معنی دیکینه باق الده صورت نقشه

باغ کوزیکه صواسن الک شیب
کسه کوزخم جان قلندن شیب

و چیز نیاید نظر قل جامه دنیاچی قو

بیر لاکش دزددم نیلیم در غای بن
اولشم کوی فنا نکر اسر کوزانی بن

تخمیس قضوی
غزلی حبیبی

تا خون رختن کیوب طو دم فنا مکن
هر قبا و پیرهن کیسم مثال غنچه بن
کرم اولش اول قبا کند پیرهن

کوچه بود آسوز نکند نم ز تو ز لیل
صافه تر که ای دم بو سودا کو واسم غم
کچم اول سوادن اولد قجم بکام غم طویل
حقیقه سودا ز فکر بشدن ای مدامی و پیل

استخوان کلم ایچره طو تسمه مغر بلر وطن

غالب اولد صیدم شوق کل رویک بکا
کل کوروب یاد کله در اشک صاچدم
سیر باغ اندم که دین بو کل آسکین امان
دو شه شبنم باغ کین تو کل تشار اتسون سکا

سبز دنگ هر بر کنه بر در کطایشر مش چین

دیو ایدم ای کل کتور میر هیچ در ده اهلک
المکند آمد عاشق سن ایشراه ایلمک
تاسیم هم صالمیه بر در ده اهلک
ای کوکل عشق اهلک بر دم کو کلر شمع

من دیم میدم که فردا غلیله سیدر کولن

خواه سنجاب الیشور فن قضو خواه کل
یار سر عشق اهلک کل کلن کلن کل
جهلر مطلق یقو کور مرز و کلن کل کل
نیچر کلن شو جیبی سنسرای اندام کل

کم بقر حشمینه نند هر توی اولش بر دکن

مخمس قضوی

وای یوز بیکر وای کم دلدار دایر لشم
بلبل شوریده ام کلزار دایر لشم
فنه ختم سام قضو خوار دایر لشم
کسه بلز مکن نه نسبت نیار دایر لشم
ببر قد شمشاد کل رحمت دایر لشم

قوی

تخمیس قضوی
غزلی حبیبی
تاج خون رختن کیوب طو دم فنا مکن
هر قبا و پیرهن کیسم مثال غنچه بن
کرم اولش اول قبا کند پیرهن
کوچه بود آسوز نکند نم ز تو ز لیل
صافه تر که ای دم بو سودا کو واسم غم
کچم اول سوادن اولد قجم بکام غم طویل
حقیقه سودا ز فکر بشدن ای مدامی و پیل
استخوان کلم ایچره طو تسمه مغر بلر وطن
غالب اولد صیدم شوق کل رویک بکا
کل کوروب یاد کله در اشک صاچدم
سیر باغ اندم که دین بو کل آسکین امان
دو شه شبنم باغ کین تو کل تشار اتسون سکا
سبز دنگ هر بر کنه بر در کطایشر مش چین
دیو ایدم ای کل کتور میر هیچ در ده اهلک
المکند آمد عاشق سن ایشراه ایلمک
تاسیم هم صالمیه بر در ده اهلک
ای کوکل عشق اهلک بر دم کو کلر شمع
من دیم میدم که فردا غلیله سیدر کولن
خواه سنجاب الیشور فن قضو خواه کل
یار سر عشق اهلک کل کلن کلن کل
جهلر مطلق یقو کور مرز و کلن کل کل
نیچر کلن شو جیبی سنسرای اندام کل
کم بقر حشمینه نند هر توی اولش بر دکن
مخمس قضوی
وای یوز بیکر وای کم دلدار دایر لشم
بلبل شوریده ام کلزار دایر لشم
فنه ختم سام قضو خوار دایر لشم
کسه بلز مکن نه نسبت نیار دایر لشم
ببر قد شمشاد کل رحمت دایر لشم

بچک و نه مکه شی ایزه زارلق بن زارنگ
 بیکر که مملویم هوا غشقه موسیقار
 بیکر فغان مردم چقره استخوان غدنیم
 عالی طو تری سر شکم قلای طو تر سن
 قان یشدن سارکم طو تمش یو کول کوز
 قنلو ایسم داخی کل کج شمدی قن غدنیم
 کوز او تکر اولد اشدن چو اولد غرق
 ادرا و تکر قلای چوق او مردم چشم خراب
 عالی سیلاب و یردم ای جمال آفتاب
 کوز یتور مردم کوز نه سیلابیله قو عشق غیا
 صویبه را و کیم کید و افغان غدنیم
 ای خیال کله تو قدر و ام محض
 کوز یشی اولور زواهر که خیال اشم
 لطف او بویشد سوز کویله طوندم مسکن
 کل کوزم نوری قصورنگ چوق اغلنه
 انجری خاطر گاه و قفا غدنیم

غزل طایفه شاه
 تخمیر محری
 ای کوزک باغی اچمه تان سوز بولند
 کورده قد کبی بر نخل کل هیچ نخل بند
 زلف کله هر بولند بغلدر نیور مستمند
 تا مغیر کا کله خورشید مالشند کینند
 بغلشد بویومی زنجیر زلف کینند
 طوطیه تعلیم ناز ایلر کیک کینلرد
 او کورده طرا و سبزه قاشک رقارده
 چاک آسینه سوخته دلور لاله کین
 قد و چو نهالی کورده چو کلزارده
 بیایله اوزره طوز و تعظیم یر سوز بولند
 آت کله باش جان دیرد لوطا نا کول
 و ملکه کلزارده ارمد و لر با نا کول

لبلورک شغالوسن در هر کجای تا کول
عبر نشان ز لنگه لنگه در جان کول

انشالله در او زون سودا اید و در بند

بفرغ خواند ای که فرقت دل او از کج
هر برین بر قول اریق روانه بانگ
آله فرین چون که در دن عاقبت بجا
زاهد اشع ایله عشقند اول مر باره

شویله طولت در کول کم قالمه شد حای بند

محرری صد خجی هجره ایل اول سیم تن
ایست آمدند دیشدر اول شه کل سخن
قطع ایدر باشک قطعاً یونکر دوند ستن
ای سلیمی خط سودا سندن اند باش چکن

پاره لسون تیغ محمله قلم و ش بند بند

غزل سلطان سلیمان

عشق

الفت عشق ایلین انسیت جان استمر
ترک ایدر حله جهان ملکین عنوان
اختلاط خلق و کلینا ایشان استمر
اختیار و فراق ایدن درگاه و ایوان استمر
زاد عمدن او ز که هر کز کند ویدن ان استمر

ایلین کوشه فقر و فانی اختیار
ماسودر عین المزلو بوفانی کار و بار
تاج خورشید فکرت خنده ایلر و طرار
شوکله استغناسر برینیا و تو خستادار

سرتسر اولماغی هفت اقله یل طلال استمر

داغ لوله لاله زاری سیم اولمش باغ و راغ
نوله گلزار حرا سیرند نمایلریم فراغ
جوینا اولشکم اول باغ ایلر و باغ فراغ
سینه سینه هر که کسکول یا فدی تا فراغ

ایلین باغ نظر سیر کلستان استمر

قلسه کویکله جاناجسم انکارم دویم
اشکله تبر و تیغ کیم میان حق عیلم

جو

بخواند بپوشد حضرت سلطان سلیمان ^{بن سلیم} اول که عشق اهلید اولور کوعدی لیز ^{میتیم}
 ایلیوب دیوانه لوق طالع و بیابان ^{استغفر}
 عشقی جام از لدر جانی بیوش ایلی ^{استغفر} یاد قلز عالم کدین فراموش ایلی
 قطره بی طایر محیط عشقه جوش ای محبت یار ایلی دن بر قدح نوش
 خضر الدن کولور سه بی جوان استغفر

غزل سلطان سلیمان ^{عجم} تمهیل باقی

بامه صحت خدادن خلفه بر خلوت ^{سکینه} بر لبان فاخر اولور جسم اول کسوت کی
 وار یکین بخت و سعاد قوت و ^{سکینه} خلق ایچده مقیر بوسته یوق ^{دولت}
 اولید دولت جهانن بر نفس صحت کی

اهل وحدت کایناتک عاقلد اناسید ^{سیدر} مرد فارغ عالمک ممتاز و مستثنی
 کومر در اولکه سوز کویا مسیح انفا ^{سیدر} سلطنت دیدنک الحق جرها غوغا

اولید بخت و سعاد دینده وحدت ^{سیدر} دوز ایچده طور مسر کور مسر خدران ^{سیدر}
 هر طوعنه کلمه دنیا مالی افته عدد ^{سیدر} اولده دریا قویله نجر عمر که حد و عدد

کلید نوشیشه دهر ایچمه بر سناقت ^{سیدر} صحت جان و جهان سندن جد ندر ^{عاقبت}
 یار هر در فنا علم جنبادر عاقبت ^{سیدر} قویو عیش و عشره چونک فنا عاقبت ^{عاقبت}
 نیکر باقی استر سیک اولیه طاعت کی

نزل اسایش بجز نیاست سکر وصول ^{سیدر} جب دنیا دن فراغت کی اولور طغر و ^{بول}

شادمان از باغ زندر عجاا بقی ملول
که حضور افکار لوسک تجی فارغ اول
اولیه وحدت نامی گوشه غزلت که

تیمس عیبی

۴۴

غزل سلطان سلیمان

هر دم آلد قومیو بردخ کلنار انکن
طوته کوراب سرواکیه چن رار انکن
طوته زاهد که زهدک هلن زهار
بند کوشن اتمه دلالمه اله عار انکن
قوله در لوسه دسوزلر طوته کوزلر انکن

انکم کلشن عالمه دلا عیش و طرب
بولدم بولنجاری ایدوب سعی طلب
بن چکوب در دهر و غم و اندوه تعب
مدعی دامن دلان ایرشسه نه عجب
قده کم اچیلیم طوطو ترانک خار انکن

غم ابروسنی بله قدک اکو اولسه حال
طافندک طاق اولوبن ضعف سنه البته خیال
عرض حال ایلمکه قالمسه کفنار بحال
خابده یار کوزر و فرضت ایله بو سس آل
او یانوب خشمه کلورسه قومه کار انکن

ناه عشقنده چونک شو قده حکیم الم
قالد کورید کم غصه و اندوه ستم
قانه غرق اولسه کوزم یا تیه عجیبی دم
بکاهر خط کلوردر و بلا محنت و غم
مشکل اشدر کشی کیم طوته ستم کار انکن

ای عیبیدل پنجه منا قالد هیچ
چکد کم بو جهان اچیب بله قالد هیچ
اول پراغده که جو و جاق قالد هیچ
ای عیبیه بنامده وفا قالد هیچ
سند مجنون صفت طوت یور طوطو انکن

غزل سلطان سلیم تحسین باقی

گفت و گزار باغ ندر خوشتر نگار له
چون تازه لنگد گلشن عالم بر سار له
بر نور سینه غنچه دهن کله دار له
خوشتر چیده سیراید لم تازه یار له

تا دشمنک یورگی بند تاز یار له

ارکان عشقه زرق و ریاد ظل و زور
باغ بهشت چونکه بولمز بد لوزور
زه دادین اکمل طبعه ندر سن کسل و زور
نقد چنان دکلمی بوکم دولت الیزور

وصل چینیبه فرصت اولد نو بر سار له

ترکه ایله زهد مذهب نغان عشقه
بر قاج بیاله باده چکوب زیر باغچه
نقد روانه بربت زینا جمله و سیر
بیلل کثابین المش لردید بوکه دهر

خوشتر بیاله بر صنم کله دار له

خاطر خراب و عقل مشوش سن ایر مسک
کلر چیده کور نور اتش سن ایر مسک
کلر از حینت اولمید دگش سن ایر مسک
ای نو بر حسن خضر و شوش سن ایر مسک

گلشن کوز و ممد و فوخ اولور انتظار له

اول شوهر از زار و دل کار چاکو که
دلال حسی بیلل چیده کل ترک
قلش و قفان و ناله لرد افتخار له
انجمه او عاشقه جاتا که کلر سار له

از تو جهان رونقی او وزارت له

ویرش عنار یاره صفا خط دکشا
یولش جمالی اینیبه سی ماه و ش جلا
یازش زخده سور و الش و الضعی
مرات حسنه صنم کدر ایشتم و بلا

نور ایتمی یازسه خط مشکبار له

سیلاب کیبی صالوی بلا لشکری اتق
تیر قضایه اولد برابر اراق و یقیب

Handwritten marginal notes in Persian script, including phrases like "بیت", "غزل", and "سلطان سلیم".

اصح

غزل نجاتی تخمیس باقی

زایت فتنه چکوب اول قد بلجوب بکلر	اوشدلو باشنه هر شوخ جفا خوبکلر
بریده کله پنجه غمزه می جادو بکلر	برالای اولد پیری شیوه لای اهو بکلر
کوزی اهلورک الاینه یا هو بکلر	

قاینده نار مجتلمه بو خون جکوی	کوز لوند اقیده کندو کوز غزا و چر
صانع کوز نوع بشردن کله بو شیوه لوی	بر بو اچونه اقر ایکی کوزم چشمه لوی
صنقک بلش اولک قائلود در اول صوبکلر	

یاک رو تان جواندر یکجا جاندن اعز	کله یا غمزه قسیمی کوز خدر رز
بقدم اطلس دیبا سینه چرخل مرکز	دخت و بنجم کوز تور عاوده ادر سرکز
بو ایکی کون بنجی بود نیی ده محبوب کلر	

جان پیرسک اول خرو شیرین دهنه	غالب اولسکره عشقنده بو کونه کوهننه
نقدن تقدیر اولکن نثار اولسه نینه	بو قافل اولدیر یولنه جانلور و یولنه
عجبا بولیدمی اولورد نینه ده هفت کلر	

بو نیکی چیلک کندین بو بفلر ناگاه	چقر طوغر ویولکدن بری یلر کواه
بو بلا یه بولیمز چاره ندر ویش و زشتا	کسیله اویمه سون اولشم سون انک آه
زلف بده دینله اول غمزه جادو بکلر	

باقیا کلا و لکم کعبه دل یولنه پیلک	دیرلم سوه ندا ایوبکلر اخر لیلک
کوهلم راه خدایه دیوب السعی الیک	نه نجاتی نه کوز لدر نه سلام نه تکلیک
قاز غمز ایلر ز کسه بر طایو بکلر	

باز این غزل شکو بنده زلف باقی
 ز بسون وون قرا کوننده حکایت
 کنج اولده
 تو این بر اغانه یوسجا اولده
 ش اوام میدر این زکاره یوسجا
 دیلر اولدی خزان کوننده
 او ایچکیمین اول اتم باره
 او ایچکیمین اول اتم باره
 تو کیم خسته ای کوز اولدی اولده

صورت سکر اولدی
 مانه اول اتمین
 م

غزل فصولی تخمیس عمری

تعلق رشتت سه نزل طره طار تمیزم او بنار قید بندی بیکه ز ناز تمیزم
یرد یرد لده صور بغلین دیدار تمیزم کوهل بندی اجل سیر رخ دلدار تمیزم

اغز موی سر سودای زلف یا تمیزم

کریا نکره لا قور ترمه که دست فلا کند در بنیا المده که کجا کجا نه عیش و عشرت
نه حاصل از زو وصلت عشق محبت کنورده باشک کوه و ایام غبار محبت

خیال لطفه کیسو صبر بار تمیزم

چکلده اهل عشرت فاله خالی اعکوت کوز که اخراج قل تدارک ایله هشیار اولونده
پالکده کوس رحلت بعله حمل ایله غفلت سکا کله اجل بنما نه سن نوتن انکه نوت

هوای چشم مست و غمزه خونخواز تمیزم

فضای لامکانه قل توجه تن و تا غندن نه قلده که مزرع دنیا ده حاصل عمر غندن
نه وادالده مرهیا آخرت یانک بر غندن بیروا که قول اغنبا نکر رحلت دهر با غندن

نه طور سن تماشای رخ گلزار تمیزم

پوشیا ایله باشند قوه صوبی مبلد نوار متاع دوله نیاصا براون کر پارازان
یووالق عالین توک ایله یوقلو و استکان یترجم ایله بار معصیت تغییر اطوار ایست

خیال نوقده انصاف کواکب و ایر تمیزم

سکر بودا مخت کنج غنل اولد سولکر چکلده کوشه کوشه باغ و اغر جمله پالانکر
نه تید که خوفله فرسده تن یوقده ز حاکم هدایت تن یلینه تیدلر سیبیل قرانکر

صلالت ایچ سن قالدک سکا اول عاز

اگر چاقستنا نفس سیر ره خایل در مقام عشقه عمری و اصل اولوق جانه قان

ملوک

سلوک اهل محبت اجماع در القصد اخل
قصود دیرتیک منزل مقصود مشکله در
طوبق دلمان شرع احمد مخیا بخوری

۴

نیم غشکه قوی بود از صیف و ناتوان اولش
وجودم وار لغی علمه بیوق اولشونها
ایشم فریاد و زاریله ایشم آه و فشا اولش
بوکون عشاق اچند جلد نیایه عبارت
بنی اولدر وجود مدته نام و نه نشان

اندم سود کم بل سندا ایر و راحتم یوقدر
یا کچه سایه و ش صالحه هم طافتم یوقدر
بنی سندا دخی غیری پر هرگز منتیم یوقدر
تن و جاعده اوز که ویر مکه هیچ قدرتم
بنی اولدر وجود مدته نام و نه نشان اولش

یک عاشق چونکم افتضا اولد جفا انک
دل الوی اولد صکره جویر بلیه انک
شیرین بنده که اولما زایه سندا و فای انک
بکا بوندن زیاد یوقدر روق و صفا
بنی اولدر وجود مدته نام و نه نشان اولش

کم اولم بن که سن سلطانیله ایلیم محبت
جاکل کور کچون کلنتم بیکریم دلخون
بنم ختیلو سلطام قورکه یوقدر رفعت
یترعشاق اچند رعیت و دولت
بنی اولدر وجود مدته نام و نه نشان اولش

منه کور بخشوم تا ازل رفعتلو سلطام
فدا اولشویو کله مخافانم هم دخی
بوکون لطف الینو قورتر جلال اولسون
کنا هم سود و کد غیر کرایه جانام
بنی اولدر وجود مدته نام و نه نشان اولش

۴

عشقی

گاه فرات روی سفاقت کو ستر
گاه دوزخ نوح سستله قلاکت کو ستر
هر نفس عاشق بیک در لوح است
اومد ای دل صبر قل او مکمل است

کوره لم اینیۀ دوران نہ صورت کو ستر

ای کوکل دنیا چو یوقین حکم نظر
بچه شاه کزیر و قالمش سرادر بوزراب
عارف کو دون افعال دن تر شمر افلا
شاهد مقصود چو صبر و تحمل دن نفا

کوره لم اینیۀ دوران نہ صورت کو ستر

خاکه صالو یلر بیس و سر یلر افسری
دیوم الورد سیلفان نبی انکشتی
نیلد دوزخ فلک اینیۀ اسکندر
ساقیاد و لیسو باد یله پر قل سعز

کوره لم اینیۀ دوران نہ صورت کو ستر

ایچیز هر اوده در جام بیس تر شری
ادم اولد مکنه ر جلاد چر حکم عادی
صان خیال خایور ملک جهان کردی
اختیار ای کل فرغ بر که کج غری

کوره لم اینیۀ دوران نہ صورت کو ستر

بی نشان اولور صالان بحر فنا ذانی
سور در دعوی عشق کلن ایشانی
مست عشق اول او نورد و جاو با
عشقی پاک و مجلا قل کو کل مرانی

کوره لم اینیۀ دوران نہ صورت کو ستر

دک

گاه فلک طق جهان خوش عدالت
گاه اولور درد و بلا ایله فلاکت کو ستر
کوند یونر طونه کیم بیک در لوح است
داد و قر با دمه ای دل صبر و طاقت کو ستر

کوره لم اینیۀ دوران نہ صورت کو ستر

مرد عاقل سگ فناد رند خوش حال اول	وادمخند یا نوب یا قلوب قال اول
بر غد پیش مجرده عارف ابدال اول بود	کج فرافت گوشه سینه فارغ البال اول

کور لم اینیہ دوران نہ صورت کوسور

جنہ دوند بندی سینه باغ و بویشا	عیش و فوش ایت کج کند ز طورید
فوجت فوت اتم زهار غافل اولدی جوا	عالم ایله غیچ لبلر د میدر کل هرات

کور لم اینیہ دوران نہ صورت کوسور

دور کادر حاضر اولسونلردیکوز بقانیه	جان ویر لوسه بریدر کوز کوسستانیه
واره لم جمع اولم یارانله میخانیه	بوسرمان باش گوشه لم الصونه لم نیانیه

کور لم اینیہ دوران نہ صورت کوسور

نه تجیب منصوب بر کج دی بنه دوروزکا	بر قول او غلیبه اسیر اولدی بوی بی اختیار
اول کوز لر شانه تحسین هزار اولشو	حسن قرانینه ای دل ناکل اول سن بوی

کور لم اینیہ دوران نہ صورت کوسور

کلبر و شیاخ عالم اولم برای بسو	کار بان عشقه او یوق قیللم عزم سفر
زنج مسکوت تا شایلیام بر نظر	گوشه گوشه سیر ایدم کاینا سورتور

کور لم اینیہ دوران نہ صورت کوسور

قانه هرکه زهره نوش ایدم نه صدایزن	یا کوز برین دکلا ایگور بله روز زمین
عشقیا داکر فلکدن المیچی کل هاتین	گوشه میخانده اول بر زما گوشه نشین

کور لم اینیہ دوران نہ صورت کوسور

منزل فتحی
 تخمین کوثری
 بلد کی بو عالمه جانانیه عشق اولسو
 عشاقه وفا ایله جانانیه عشق اولسو
 اتش کی کل تبه کاشانیه عشق اولسو
 ایام بهار ارمه میخانیه عشق اولسو
 کل کیبی کله یوز لو پیمانیه عشق اولسو
 ایبره کلسک عاشق وصل رخ جانانه
 پوفانه کبره قالد جهد ایله دل و جان
 صادق اکادمی کرم قادر اولد برمانه
 عاشق اکادمی کرم عشق انشئه یانه
 یا غمده نیر دم پروفانیه عشق اولسو
 ارکان طغینه قایت چوق اولور لیکن
 فعلنده کور حکمت خاذق چوق اولور لیکن
 برهان کورک ظاهر صادق چوق اولور
 کلزار محبتده عاشق چوق اولور لیکن
 بلبل کی اشفته دیوانیه عشق اولسو
 چون سر و کبی ساقی صالند بو مجلسه
 کولکی مدد م سندن قال اند بو مجلسه
 قائده کورک ملکه اندی بو مجلسه
 الا طرب کله چالند بو مجلسه
 هر سان قواق طوتم امانیه عشق اولسو
 بو کوشن زیبا یه سیران ایدم کلام
 فرقت او دینه جانم بریان ایدم
 درد دلمه شام در مان ایدم
 صحرای محبت افغان ایدم کلام
 شکر لکه قوغ لر سه و یوانیه عشق اولسو
 بو کوشن یه هر نه در سیکر بویدیر فتحی
 چوق بند لری کورچه اولد بهر سیدر فتحی
 خی یله در بلبل اولم در بدیر فتحی
 هیا کعبه بیخانه وحده بویدیر فتحی
 هر پرده حضور ایله هر خانیه عشق

غزل ساعی تخمیس سپاهی

بلبل کی جهان طوتر زار غیر بزم
کلمه ز اچله اول کل پینار غیر بزم
طاس فلکده اوینه مدین دار غیر بزم
عشاق عرض مهر این لی یار غیر بزم

نقش مراد کوستره لی زار غیر بزم

دو کی سیر شکریدن کوهن شارنی
لوح درون بیودی نقش نگارنی
کوزون برآقدی سیر خط مشکبارنی
غفلتله ضایع ایلد سرجله وارنی

حقا که چشم بخت سیر کار غیر بزم

اولد کیم ایلد کسفری طار غربتبه
دوند که المان یوسف مصر لایسته
ایوان حسد ایصاله بوی چاه دلته
دوشکونه غم قضایله زنون حسنه

برکون اولد ضریر اولد دینار غیر بزم

اندک معامله تجریبیا جوان ایلد
یوز سوردک استانه لر نیه زمانه
ذریک بی خالف محک امتحان ایلد
اکسیر عشق طالبی یوز نقد جانله

یوقدراقندی قلیله بازار غیر بزم

بیزکم سیر بخت عشق ایلیویز
ارباب فضل و معرفتک فاک ایویز
مغزول و نامراد برادنا سپاهی یوز
ساعی ممالک سنجک یار شاهی یوز

منالری جهان و لولدا اشعار غیر بزم

تخمیس ساعی
چکلدی اول کل باغ لطاف شهر کلشند
طولند اول سعادت افتاب چشم روشن
جهان ایلدم از روی دل فریادوشیوند
اوچوردم مرغ با اشیاء عالم تند
خلاص اولدم غم هجر ایلد غوغای دشمن

برایک جامه دونه مست اولودفع ملال اندم
دوشوق ایاغند قوستلم یاره عرض حال اندم
تن زار نوارم محنتلم باعیال اندم
بن اول سرورانه آخرت حقن حلال اندم

قیاسده دخی رنجیده خاطر اولمیتند

قنی اولدم قلسکر نوش جام باد عجزا
اوقوشانه خراب ناز و کله کل کیمتها
او یورکن او عیلا اولورده سنه ای غنچه لب
الوم وارمز نیم بوکل قویر ما غنچه کلشند

سنه ای شاه خویان ملکر لور ایلدم والی
دمیده ریدنی پر خون ایسر زطرک
افقدم صوکی بر راه وفاده قلب میاله
جوانانش تصویر کش کوزمدا اولمده خالی

خیالکر کمدی بر لحظه بوجا معیتند

النسه آه عاشقندن تولد اولدیر رعنا
سنه از زده دل ایلور عیشلر سانی
هواردن اولسر بفرده بجمی غنچه زیبا
بولغز بوقناد نیاده بر کل یوز لویجا

سن لادن راضی و شاکر اولاس اولدخی سندن

غزل لاریب تحمیس صنادق

یدمچیز نماک خلق ایدمچیز قادر مطلق
طوتوشمن پنجه فتنده سنجله کسه لطف

پهرود نامه ولوح و شبستانه ویر رونق
حلال و خامه و طویار و شمع و غنچه زینق

نجه بر اوله پنجه کله روز اولمورالده بش

کف سیمین یاری ساعز همیشه بکرتدم
سرتاختلون شکل هلال عیده بکرتدم

اوجده ناخن غزالرن ناخیده بکرتدم
بن انک پنجه سینه پنجه خورشیده بکرتدم

نچوال دیسه بر ایدمقارنه بش هلال انجی

اک

اکثر بروزد سو بر لطف ایت حدینه
از لایه استاد وضع اندک با فی دگر کور

کنار زنده بنانک کو بیابش غنچه در
بر سینده آید در زنده او چر قطع در ج

بنانک طاهر و مستند بش طومار ایدوب

بنان فی سیم طاقر کو دینه ساغر ک طوق
طوق عکس قوع ماه حسن عالم ذوق

طوق نور صفا جیش ایله بزیک تحلیه
قوع نار سوز روشن اید در مجلس

بنانک نجی من لیش شمع قدر تدبیر اسم الیق

رخ زلاله در رنگ قوع ماه دالمش
کوزلر گلشن فردوس حسن کجین طالمش

فکر بر غنچه در شاخ کل سیر اید قالمش
نه طوبیاس و اولور قد که کیمین شاخ

بتو مش هر بریدن بر کل ویش غنچه زینق

بتشده اول شه موی و شکر مشکین عم کو
رخ بیضی اوزن جلیجایکین رقم کوز

ایک ساعد لر زنده بر تو شمع قویم کور دم
الذره بوکش لوح ایلدیش سیمین قلم کور دم

ددم بولور یاز کولم دد بلم کولک تریق

نه دم کن تو ایند دم اوسر لعل شیریک
نار در عصا زلف صادق اول بیت

قوی موی صفت قصه دل اواز نیکند
نه هر اولور یو بیضی اسی اولمش شمعینک

اوجی بر ماه بدر اری اکا بش ماه نوحی

سوار
کرمان لطاق و کرمان سخا
در شکل این جیت شری فرما
کونیه اید اوردی کج
چون خج بو بس کجا
جو سنا لطفی
کامانی
ای سایل این مسله راه ما
بیا یقین که اهلانست
خواهی ترا شوق و این
چو درین کور کجا اولمش

۴

نخل فضول

تختین عمده

شکاخوی کوز کن قصد جانی شجاعت
افند کوز لوم سکور نید خیر برت

لب لعلکده قام اچکه مر مر و اشار وار
یولکده جاویر کیمی در و عدل وار

شهادت بیغ عشق اولما کولک شهادت وار

اولاد ان التزام مرد عشق کنز مد
اداعن دکل خرج اندک مال فارغ
بترجاه ز تخدا کله چیس بود
بنی کل اولاد و زوق تربلا دیو کله ای

نه سندن رحمت شفق نه بنه صبر طاقت وار

خراکن جا ایسم جانان قو کله یوقدر ایبا
کسرک باشمی تیغ کله یوز و ندر مرم قطعا
نه دکو حقی ایسر غیر عالم اعلم جانان
اندم یاد مقام من کله و از و آیدم شلوا

بکچو جور و ظلم ایترک ساکنند شکایت وار

ویران نامنا سینه شکر سوز از لکرو
چو طوغد صبح و شام جا شفته قوش
چکون ل شام فرقتی غم یلیر غم و قیض
دو کله ی کور و یی اقطر قلمار ای وار

دوشو پیر بلدیزم بکوز مشامده محبت وار

ایسرک حریف منم کله یادش ایلیر
دیش اولکم جهام هر نظمی پر ضیا ایلیر
جم و کینه و اولمک بریدیه مبتلا ایلیر
کذا یه عالمه سلطان و سلطانی کذا ایلیر

شراب عشق د لبرده فضا او کله حالت وار

۴

• غزل فصولی •
• تخمین سیاهی •

شو کچکیز مر خوشم صورتی کجا عقبا ندر
کم قنی لایقلم بلیم غم فرود اندر
اکهن او رکند و خالده خبر حال اندر
ایله سرستم که اوزار که اتمزم دنیا ندر
من کم ساقی اولان کدر می صرباندر

کند و مده بجای رایش نه آرام استرم
بر اچوق مشرب هوا اهل دل آرام استرم
غم دمنه مکل لبیده جام کلفام استرم
کر چه جانانده دل شدید اچو کلام استرم
صورت جانان یلیرم کام دل شدید اندر

رفعت

دخت مبرم و مسون در سیرت اول زوال
 کس هم سبیلین جانان ایا اشفته حال
 فکر بپلویله هر صد امر کورمه زوال
 وصلد چون عاشقے مستغنی الیر بر وصال
 عاشقے معشوقدن مردم بو استغنا
 اشنا بجر عرفان اولسه کبر اهل دل
 اولد شناور بوزه کلمه زود و طالدی
 کورنه در اول در دریا معارف کخل
 حکمت دنیا و مایهها بلین عارف کخل
 عارف اولد بلمیه دنیا و مایهها ندر
 باش او شدی سجاد و کج دنیا غمی
 ایر کوز و کوش خرد سحر شه بانگ ناله
 آه و فریاد قصه انجذ پیر عالمی
 کور بلا عشقه خوشنود ایسک غوغا ندر

کسیست برین کلمه
 کورنه در اول در دریا معارف کخل
 حکمت دنیا و مایهها بلین عارف کخل
 عارف اولد بلمیه دنیا و مایهها ندر
 باش او شدی سجاد و کج دنیا غمی
 ایر کوز و کوش خرد سحر شه بانگ ناله
 آه و فریاد قصه انجذ پیر عالمی
 کور بلا عشقه خوشنود ایسک غوغا ندر

4

غزل لطیف
 منور قلده افلاکی یوز کرای مد صیا لقت
 یراشور سره قد و که دم اور متنها لقت
 فراغت ایله مسافرم سن بن ب و قالقد
 کوزم یا شنه بجر قدم فوقه جد لقت
 سنکه قانی اظالم صوسر مزدی لقت
 نیاز اند کج ناز انگر کور کدر بلبل کلدن
 بیازن صو کجی ای سرو افتد کج بلبل کلدن
 چور ک یوز ک اخر البجر کور کلی بند
 عرض بومید ای دلبر نر بلبل شنالقدن
 دمام دست بجر کج جانا چاکه اولوت
 روی آتش بجر کج بی چا اولدس یاقه
 ترجمه قلبی سن کوز مد قتلو بلبل شرافت
 اولد حنکه غم ایکن چور قه عشاقه
 غم و یله بجر شه لور و شو پیر یاد سالقدن

بحس سیاهی
 کورنه در اول در دریا معارف کخل
 حکمت دنیا و مایهها بلین عارف کخل
 عارف اولد بلمیه دنیا و مایهها ندر
 باش او شدی سجاد و کج دنیا غمی
 ایر کوز و کوش خرد سحر شه بانگ ناله
 آه و فریاد قصه انجذ پیر عالمی
 کور بلا عشقه خوشنود ایسک غوغا ندر

جمله آن نیجه بر اولیاء کمال و جاه
 روز و شب افکار فاسدله اوله حالکتیا
 اشلیوب مردم کنا فلیین برون آه
 نالیاشدن کیر و حقدن یکا ایله نگاه
 رب یسیر لا تقربتم بلخیر

شعر ششم
 کفره کفره کفره
 روز خرابه بیزیم بیزیم
 کفره کفره کفره

مخمس

ای لطافت تخنک سلطانی جانانم بنم
 طودعی فانی مدد بواه واقفانم بنم
 شاه خوبانم افندم سود و کم جانم بنم

شعر هفتم
 کفره کفره کفره
 کفره کفره کفره
 کفره کفره کفره

ای ای لکریز لوبنی جو فرائد سنک
 ای حلال ابرو کور کدیتور کراک
 سیندی مجروح ایوب شمشیر هجرانک
 اولشم ای قاشه یا یولکده قر با ناسک

شعر هشتم
 کفره کفره کفره
 کفره کفره کفره
 کفره کفره کفره

شاه خوبانم افندم سود و کم جانم بنم
 ای ملکه حسنک کفایت سبق خوا اولایم
 کنج عشق صاقلیوب سینمده وین اولایم
 فتح اید و حسنک طلسم وصله سلطان الام
 نیجه بر مرد و فرائد کرایه کریان اولایم

شعر نهم
 کفره کفره کفره
 کفره کفره کفره
 کفره کفره کفره

شاه خوبانم افندم سود و کم جانم بنم
 خاطر نازادی لطف کرایه شاد ایلسک
 آدم اگسک نبد قره بان بکه یاد ایلسک
 بو ییق کولوی معور اند و انایلسک
 قور تار و مرد و بلا و غدن ازاد ایلسک

شعر دهم
 کفره کفره کفره
 کفره کفره کفره
 کفره کفره کفره

شاه خوبانم افندم سود و کم جانم بنم
 کوز کور کون یوز اشکم می جوش اولایک
 لعل زینکند خیالی بیزی مدحوش
 یار دوز وصل یا بوسکدی خوش اولایک
 وار یوعنی عشق له بود ل فراموش

صالح سروصنوبر شیوه رفتاری کوسنلر

یاقوت در محبت آشنیدن روزی کولم دوا سن بولد هر کوی کوی کولم
اولید در کلهده حاصل پر تاب کولم تیکله حاصل ایدی بود واسر در کوی کولم

نه درده سبلا اولد دل بیچار کوسنلر

کلشام محبت اولد چونک جسم بی جانند نهال اسافیل داغی دکدی انزه جانان
یاقوت ناز قتیله کل کل اولد جسم نازم اچلدی داغار سینده چاکر اتم کربان

محبت کلشننده اچین کلنار کوسنلر

بنی هجرانه صالکد لوبالو خورایدوب صر دم سانه دوندم صبر بدم اویوب
بیمار حوتدی افغان ولی هم اتمز اول تن زارون سنیم استخوان صایلو برب

بنی سیرامین احبامو سنیقاری کوسنلر

مشال تادک ایل سراسر کوزم افاقی تماشایلدیم احوال عشوقان و عشاقی
چیا کار اولسه ده دلبهر اسر کویینه کوز لرم هر یان اولمز دیکر کلشندر ای یاقوت

اولور واللی باللهی صایلواری کوسنلر

۴

غزله متالی تخریس زهنه
مصر وجود ادیمک بنا اچر قاپر بر تاب جاندر کوانی همان اچر قاپر
صندوق عرسه خازنه دیران اچر قاپر دل خانه سن غم رخ جانان اچر قاپر

خلوت سزای خاصه سلطه اچر قاپر

درو که درج لعلکده درج آتد روزگار عمر دانه سر آنا کوشی شهر یار
مزار جوهر کجای شوخ شیوه کار سیر اتمه ایکه دزی لؤکوشاه وار

لعل لیکم حقه مر جان اچر قاپر

ضالندون او ستمه اولای جان شکار منقار غله سینه صد چاک اولون کما

شوشیج بلاده کول نوله اولسه زار شهر لونه ناز بیلده شاهین زلف یار

در غینک شکار نه هرازه اچر قاپر

جنت سری کوبکه واردم چوبن کدا کوردم ز قییلده طوتر ماروش عصنا

لیقمی داخل حرم اولوق اونا سن ا دریا تکر اولمش ای صنم اغیار بدلقا

حیفاکه باب جنتی شیطان اچر قاپر

زحمتی رواج ویره سن نظم فاخره کسره جواهر ایله بزبان امره تاجره

جان ویر اولد جهر این شعر شاعر نظر کمالی قومه رغبت جلا صره

صراف دهر بقوری دکان اچر قاپر

مختص ۴ متغایف

او قدر قامت بالا یوسر و حیینه ورد رخساره او کلناره و بربک سینه

رحمت حق سزا عاشق اولو جان ویره نظر پاکله هر کیم بقیه و جبر حینه

یا زیلور نائمه اعماله تیور بر حینه

دوستم کیم جلاله اهللده یوزومه کلمه کندم اودمدخی کندولوفه

خط و مالک حق اینان کورلم بوسه حسن یوسف دخی اولور کور عمره

ویره کولم سن خلق حسین و حسنه

سکونیده سکا تاکه وطن اولد انک دل و جا کورنده زلفی سن اولدی انک

منک و جبهی شک عبیدون اولد انک امله خلق حسین و چو حسن اولد انک

۵

بچه جان ویریدیم با ما هم حسنه

تو که تجرید اولم علی بر برونه لرد
پهین تسلیم اولم ملکر فنادن یوروم
ظاهر و باغفر معرفتیه دوزه لرد
سکر و قییک سوز نینه صاقن ایفا فکوز

چو بلور سن که عدو و قیدی حسینی

تیرش کانکله جان و کول چالدر
فرقتلدن دون و کون والد و غماک
ای قفانی نظرک چونک سکر یا کدر
خیر سو ملکر زنی طیب ادراک در

حسنات استر سیک طویه جمال حسنه

بچه جان

م

غزل و مرثیه برای ایشا

کوز لر فدا قیوب الکر فراق کلامی
بهر مده نیچیکه ایشیانک اولدم حرمی
گاه ملک شاد کوزدم که کوه غمی
سرت سکر کشت ایلام کورچه جوانا علی

بولدم سنجیلان بود لبری بر محمدی

هوکشته هر وفا ایچو سور سیمین بوین
لیکین مهر و فادان جور کیک استرین
انلیکچون عشقنده و شوب چکر در سیرین
قشکر کرابان قوروب اشکر کاجور

کافرم کوزد و ندرم تیر قردن سیمینی

کلشن غم اولد سیم ناله بیلدر بجا
عکس فاکر کوزده بیصوا ایچو قونفلا
هر الفدر سر و دودا اهدر سنبل بجا
سیم ادرم داغ عشق کفر مزی کلدر بجا

هر سحر نفید سیمین طلمی که شب سیمی

تینغ هجران او بر برونه غمراز نایم لرد
کوه بخشده بصو بفر و سکر خار لرد
مر هیله وصله لبر ایلمز سه خار لرد
کیسیم سرتا قدم داغ سهدن قان لرد

اولدین کندم ایچون طو تایم ماتمی ^{جانا}
 نار عشق کده یقوب کولده مهرک ^{لمه سن}
 هم نفس غنله عسکر کوب رقیب کده ^{عمر سن}
 صالای افاقه خیالی بوق اهل لوعه سن
 صونسک ابراهیم ای کل مپن لکله چیره سن

دنیه ده صاع اولدو غنجه کیمه بام جی
مخمس شهرزاده سلطان مصطفی

ای سفارت بجی دولت ماه مهر اسنان ^{صیدم بیکر صبا و حرم سلا مکده نشانه}
 بختاه یار اول زمین طور دجه درونکم ^{مطلو در غیب و دانا اشکارا و نهران}

از روی جان و دل مهر مجتهد ره همان
 صبح و شام قلز کون کیمه روشن شد لیل
 سمان در پیمان نما کند گلزار خلیل
 عهد فرده قل قدر یوقدر مقال قایل
 غل و غنجه قلیم صاع اول لال سبیل

از روی جان و دل مهر مجتهد ره همان

سوز دلده ایله که انشا بجهت خایه سن
 ایت نصر من الله ایله که سر نایه سن
 کز لیس کوجه از ن تاشه قدر خایه سن
 خوفز یوق بانه کیدر ده که بجهت بایه سن

از روی جان و دل مهر مجتهد ره همان

تیل عدا ایسیرد سر سینه روز مصاف
 قبله روق کیمه طغرود در قلیج مانده صاف
 صد قلز کون کیمه روشن بلنر لاق و کذف
 قولیمز حقه صداقت راهنه صغیر کذف

از روی جان و دل مهر مجتهد ره همان

قاپلسم روز منی دشمن ظلت شعار
 قوغوشو اینیه قلبه کده و تله غبار
 پوتونور هدایت ائی ایله تار سار
 کسه بلنر مصطفی یارین نولور انجام کار

از روی جان و دل مهر مجتهد ره همان

غزل احمد پاشا تخمین حیرتی

یارک رخ وز لفته بل کفر اید ایمان
دل خانه سینه پاک ایت کوراند او سلطان
وجهی نظر قلبی کورایت قرآن
دقتله نظر ایله هر کورد و کور انسان

اول پیکر جانانی کم صورت رحمان
اول مؤمن خراجه حقدن سکا بر جان
وجهی نظر اولن خطره هب ایت قرآن
بو اینینه بیکل بق کور صورت رحمان

صادق قلب ایش یاک عاشق و صادق قلب
گر کور سحر عجمیدر جانانه او ای نقار
جان کورن اچوب یارک انوارنه لایق
صورتی کورن جنان در لایق نقار

چو احسن تقوی یاقی در اعش منکر
انصاف ایدلم بالله اوز که خرا عیش
کوکچله طغنی ایلر کور و کور ایش منکر
محبوب تاناسن منع ایلر ایش منکر
کور کوز لرنیک نوری یوقدر کور خرا

زهد نره دیا اولسه کلن بویوله زاهد
دیدار شوره نده بهر اوله زاهد
صنم بو عمل اوله فرم و سب بوله زاهد
سن حسن دلارادن کورن بویوله زاهد
خفاش کوزی کورن خوشتر شید در خشان

چونوی میانلکن جانابو اثر طوسیم
ای دلبر روحانی جان سون اکر طوسیم
یا عین عنایتله بن مورن نظر طوسیم
بن خاتم لعلکن بوزنم جنر طوسیم
برجیبه المردم صد ملک سلیمان

ای حیرت یوزر که سوز خاک در جانانه
امراقد سجود اتمک اول صورت رحمان

۸۱۰

را نردل پروردگار انسانه دري انسانه
اسرار سوزن احمد کشف الیه نادانه
چگونه محل کورمه بو چشمه حیوانه

سلطان سلیمان پادشاه
بر توفی

فصل پنجم

جهان ایلک در شاه جهان
یدقات یرطو ز قات امان
یک طاموس کز باغ خانه بر
کلن بر در کیدن بر در قلن بر

صفتی چو کله طایفه بود ولت اریه
با بزرگفته التور کتور و با بزرگ
چونکه ذرا عیش باطله اولاد و اولاد
نیده نین ضایع اند و طول مالک تنسی

همان بر در همان بر در همان بر

تفاظ هر اندی چو اسما
بود کلو کثرت اند اولد پید
مظاهر اولد لو اسما ایشیا
مظاهر کورچه جظا هر امانا

قلدی ندره قدر دلن بود نیا هو سی

همان بر در همان بر در همان بر

بولندی نغمه پرد از حقیقت
جهانی جلوتدی او از حقیقت
اچلای پوده راز حقیقت
بونه بل واقف راز حقیقت

بنالد در سا جل باره نین محاکم
سوی چو بر نفا فایه ندره جان لکلند
نوله سیر ایوب شهرت عتبا ایلیک
کاربان اولدیم علم شتر لیک

همان بر در همان بر در همان بر

دکلسر وحدته ای صوفی منکر
اچوق طوت کوش جان جهرو کور
کورندی آشیاده و جلاله قلا
تواشیاده ایشتمک بودیر

خو قیتور اولدی قتی سمون با کله سیر

همان بر در همان بر در همان بر

هر ایا یه تجلی اندی حضرت
ظهوره کلدی اندن بوج کثرت
بولوب هر سیر سی بر در لوصوت
حقیقت کثرت اولد عین وحیت

بید و زور کوشینی دود کل اجرا لیه
کانتن قانی قو کور کول قیر لیه
و بر مقصودن تنسونه دلا جیر لیه
مظله یقو کلای مع روان جیر لیه

همان بر در همان بر در همان بر

قوشدی ابعاف و جرمه می
یکدی بیویه اولد بر ریشی

استکیب او شته فلان نین
وار و یوب مقسی

رایاب

زبا و بر ببط و خپك و دف و توانيله بونه در لوبيايي

هان بر در هان بر در هان بر

اگر حد ايلسك محمود بر در و كرمجده ايلسك مسجود بر

و كرمجانه در محمود بر در جهانده خاصه مقصود بر در

هان بر در هان بر در هان بر

زمين و آسمان اولد بديل بوزناتدي خدای عزوجل

خيفت اخرا ولد عين اول شوكم ايا كور را حول اول

هان بر در هان بر در هان بر

قاوشد بر بر يله جسيمه جان بر كدي بر اراده كوز ايجان

بر اولد فضليا كافر مسلمان گمان رفع اولد ظاهر اولد اينا

هان بر در هان بر در هان بر

تغیر اسری

تخمیس زای

دراستد رقابتكده بالالق

عارضكده تمام تماشالق

دلر ياق كوزلكه اعلاق

سند حده دن زياده عنالق

بكا يوز طوقس خي شيدالق

بيلي باير لارده اولد نيزان

كه انه قوجاغه قلم يوق امكان

عارضه صنكده ورد باغ خيا

قد قياست زياده ايتيميان

حاصل اورتالق تماشالق

تيفيكلمه تم يوالا دك خويلو دامن يوالا دك

مغز قلبی غصه اطیبا کور
خبر اچین کل کیمی بیاید صوا کور
راسته طرفه لقا ایتیمه بیانه بوی کور
غافل اولمکه کوز اخرج دیرغ خا بیاید کور
خوردیم هر خس و خاشاکه مور و کیم
پرتوی اتر اسیه اول کیم کلان غم
عندایه اول جان یوز طوقه کوزان غم
باش احوق صد قلم هر کیم لوان غم
شاهر بوردل غم خوار کیم لکان غم
سن اولور کیم ارای بار خدادست رسی

عزل ذاتی
بجای خصلی

عشق حسی روی قرالادک

حسنه علی ارالادک

موقبلد رتم اوکیو لور

کونشم طغن ایدراوم بود

عرض ایدر ماهه یعنی غزالق

سکه مرکه اجل حکم چون تیغ

اولیجی رانی دیمی حین و دروغ

سریا انجی اولایا بالیق

ببینا جو ایدر شو نازکم او قور شد
بکوره زوع ایدر و کور حاجی کور شد

ببینا جو ایدر شو نازکم او قور شد
بکوره زوع ایدر و کور حاجی کور شد

او بر مشه
بکوره زوع ایدر و کور حاجی کور شد

۴

غزای سلطان سیلانی

تخمین شریفی

کانتاه دهر میل آمد و لا خالق بود

دولت دنیا یه مغرور اوله خالق بود

پندنه کوشن لیکل مورده سیلانی بود

کاینا ته اعتباری عین غیر تالقی بود

هر کده فلسک نظر سن از بندگی بود

کورمه کند و کند و نرک زیوا که شیطانلق

کود لوسک کم قوند علله دولت باشک

نیک خواه اول بوچانه ایتمک یولداشک

عالمیتمه سوزوی کوشن ایت سلما نلق بود

هر کشته ای لعل هوی نفسه کچه بندد

از روی نفسه اویان عاقبت بشر بندد

ببینا جو ایدر شو نازکم او قور شد
بکوره زوع ایدر و کور حاجی کور شد

ببینا جو ایدر شو نازکم او قور شد
بکوره زوع ایدر و کور حاجی کور شد

ببینا جو ایدر شو نازکم او قور شد
بکوره زوع ایدر و کور حاجی کور شد

ببینا جو ایدر شو نازکم او قور شد
بکوره زوع ایدر و کور حاجی کور شد

کوه

در
 کون که نور خدا هر زن ده تا بنده در
 غیر می بردن استریک بلکه نادانلق بودر
 کل علایم دن مجرّه اول شریفی جان صفت
 ورنه که اولش و مبدم بوسوزش و ان
 صبط نفس ایت عارف اول عالمه انسان لق
 حذر قل خواجّه دور اشاع
 حذر قل خواجّه دور اشاع

عاقل ایسک استدر کلاستینه سنده
 غیر می بردن استریک بلکه نادانلق بودر
 شاهد معنی تجار ایلیه جانان صفت
 نفس حفظن ای محبّه ویریکل خواصت
 صبط نفس ایت عارف اول عالمه انسان لق

ولیه

خامنه ترک ایروب بوجیم ویرتم که
 ترک حجیت ایروب عمل پریشانم که
 برافندم وارکنی عالمه سلطانم که
 پان پان ایلیکن سینی تیغ آمد
 شویایه یلکم دینم ایامم حقو ای صنم
 برافندم وارکنی عالمه سلطانم که
 سکه شها اولاب رعاشق رشتو این
 بیکلام نکه ضایم ملکوت دارایه بن
 برافندم وارکنی عالمه سلطانم که
 جانکاراقل کل بیکان دلدوز بیلا
 باشه قصد التسه ده شمشیر جلا دقتضا
 برافندم وارکنی عالمه سلطانم که
 خامرم مخزون و بغرم خونا و جسمم که
 ویلی پیچانم اولم نمکه پامال

خامنه ترک ایروب بوجیم ویرتم که
 ترک حجیت ایروب عمل پریشانم که
 برافندم وارکنی عالمه سلطانم که
 پان پان ایلیکن سینی تیغ آمد
 شویایه یلکم دینم ایامم حقو ای صنم
 برافندم وارکنی عالمه سلطانم که
 سکه شها اولاب رعاشق رشتو این
 بیکلام نکه ضایم ملکوت دارایه بن
 برافندم وارکنی عالمه سلطانم که
 جانکاراقل کل بیکان دلدوز بیلا
 باشه قصد التسه ده شمشیر جلا دقتضا
 برافندم وارکنی عالمه سلطانم که
 خامرم مخزون و بغرم خونا و جسمم که
 ویلی پیچانم اولم نمکه پامال

بویله آریکن پادشاه حال قلب برلال ایلم اولسمن بن کردون دونه عرض حال
بواقدم وارکیکن عالمه سلطام کبی

غزل فغانه

تخیس متالی

شکایت روزگارند که بر دم اولدم خوشن
فغان بخت سیاهند که قلن ظالم مستن
بهارستان عالمه اچمز سه کل مقصود
نه غم ای بلیل جان چون که کلزار عدم خود

زین دله اشجار محبت تا که صالده بیخ
قضا دن باشه هر برگه و بار اولد بر تو بیخ
سیناست گاه عشقکه سنکای کوزگور میخ
اوردیم باشه جلاد غم که نیچر قش مش میخ

کوزنده اوچلو عجب دی دکل مرگان خون اورد
سنه بو حسنه کم کورسه اناه در ناکر ایله
کوی یانین چکوب کل کی اولدم چاکر چاکر
زکده حال بکتیا کیده بخت اشتر اکر ایله

عجبی اهل هند اود یئرکله اولد عود
بلایزنده نارغم یاقوب بنوم کبات الله
افتدای قنلو یا شم عکس لعلکله شیر آتدی
قوما دی بر نشیم روی زمینی عرف آتدی

آنچون دود احم اولد بر یوکله ممدود
متالی لعل دلبور آریکن یاقوت احمد دن
یودم الچشمه اب حیات جاود ایندن
تجلی صنای صیدلایت مران خاودن

اولور جام جم و حشید و ثمرات سکندر
اوماهک عکس حسیدر فغانه ماه المعصود

نخل نشانه

تخمین امری

کورتی لطف رو یار مژات سمنلورد
او تور مردم چشم کمی بیت انخر نلورد

ظهور اندی خرام قدده لپوتار و نلورد
بهار ایورد صفا کسب ایید جکر مد خیلورد
خسرو صابیلد یا تکجه اول یسین بد نلورد

غم و غصه دلا جان عزیز کوجر شمنند
حیا بن مغفرو می پهلوان مردم آقلند
اگر خنک انکار استر کسب کسب کل تیغ سندر
زبونا اولده زنده رخم شراب ایچ دور کلندر

قوی عمت کمر کرد بو جهان ایچره ار نلورد
تجنی وصل اولسه بد لبون در درد تو مگر
کون او ز نایه قو چهره فرقیه ایسیم پیلورد
صریلور هر کل اندامه حکیر پلویه مهورق

نه خانلار نزاکنلر قوش حی پیرهنلورد
هلاک اولمشور سال اوزد نلور مار لیسنه
نچه منصور اصلش در سببسنه دار لیسنه
قیه مدای کول نبد اولد و کتیه تار لیسنه

ضیق دالر هزاران بفلور در هر بر شکلنورد
چو امر اول نام بران بی عهد د لپورد
وسان و عدل ایلر سه نیه هجره اموزدر
فراق کل نشانه خسته تک کالی کلدر در

وساکل و عدل افشادک بهر ظالم کچلنورد
سجی قزاید
یارب هر سید بنیم المد جانمی
اول افنا بعلی شوخ جریانی
بود اخی کوره یق اولد نامهربانی
شاهن تقشلو یاروی روح روانی

ممنون از انکه این کتاب را برای من ارسال کردید
در روز جمعه ۱۰/۱۲/۱۳۸۵
سید علی حسینی
کلیه حقوق محفوظ است
چاپ اولدو

سلطانی افندومی شاه جراحی

دایم تصورم بویده آشنا اولاً کون یوزنیک تو جری بندنیکا اولاً
عشق ترهانی درد دروند و اولاً کم دردی که حق بود در وفای اولاً

سلطانی افندومی شاه جراحی

وارسم سزاینه تنگ ناله واقفان بوخال و کور که سویلیمز حالمی زبان
تدبیر و مکر بوین اید فرخان ناتوان عقلم ششرد لم طو تلور کور بحکما

سلطانی افندومی شاه جراحی

سیرانه چقس کون کیم زرین قبا ایله قاپوسه قوللریله نجه مبتلا ایله
عالم طولود عاوصدای تنای ایله قویان اولور یولنده کوزللا ایلله

سلطانی افندومی شاه جراحی

بنی نجر مدح ایدم که جالینی ل بلور کون کیسی به نظیر بلور به بدل بلور
بوغرتد بود ولته غایت محل بلور یحیی علی الخصوص زیاده کوز ل بلور

سلطانی افندومی شاه جراحی

غزل حیرتی
تخمیس حافظ

اعصابوی کلور جانم الملق یولمیدر یانسیم زلف مشک افشام الملق یولمیدر
الصنوب لعلاب خندانم الملق یولمیدر مجلسن لجه نوسه جانام الملق یولمیدر

اولد تو بن ناتوانه جانم الملق یولمیدر

هر سحر فریاده ایدر دره یله سکین وصل کلدن بکوز اول بیچاره یدر کوز
یوز چوره قبری بزدن میکاندنما قودرک شیطانلق اندک سن ای دیخور قپ

یاری

Handwritten marginal notes in Persian script, including the name 'سلطان افندی' and other text.

یاری بند اربوب ایمانم الملق یولیدر

خدمته بل بغلیوب یلده ک یومردک ای صبا
استان دلی سله ک سو بردک ای صبا
نیلده کسه یلده ک اسدک سو بردک ای صبا
خاکپای کوز کوز اورده ک سو بردک ای صبا

توتیای دین کوریا نم الملق یولیدر

جانم قوس محبتد نیچی ایرتیر عشق
بو وجودم سلکته فتح الله شمشیر عشق
عاشق بچاره یروکلده تیر عشق
تکلیه محبتد الله کجاغی ای پر عشق

تجرده ابدالم بنم قر با نم الملق یولیدر

چکینجه نیچه دم عاشق بلا و حسرت
کچینجه جاننده هرک جا و شدت
حافظالمرغ سکیارک صفا و صلیق
ای کلاب کورده برتند ای سیر حیرت

چاغرشوب هر سو کوزده ایمانم الملق یولیدر

غزل ذاتی

تختی فضل

قنادم الله عنقا کیم بیک کوهسار الدم
اچنده پنجه قهر بیک بیکد کنگار الدم
محبت قانک کورچه سکارن بد شمار الدم
عدو زاع الذب بر نوز و شیو کار الدم

دخی بن شاهان عشق اولدنی بر شکار الدم

دیار محنتی فرهاد و مجنون یویر کوزی
بوات مکر عشق کاتب قدرت بکایتی دی
میدونیکه خورشید نام تیغله قوزدی
ینه برج بدند جان سوخنده چایزدی

جوانک کولکنه کوردم دموردن بر حصار الدم

دل و جانیده یارک بار عشقینه بیون ویر
بوکون میدان محبتد عدو ک قهر نه
اویوز خونده خونیزک جفا سن کورچه چوق
صروب ایلویه تیغ زخمی شویار صفا سوم

صناسن یاغده بر سو قامت کلهزار الدم

دولت برینده جانانم ایمانم دورا
محمد باقر جانانم ایمانم دورا

چو قدن پور غزا و آرد کون یوز یازی خانک
 افلا که ایسه امری مملکی سنکرفانک
 ترک ایلیوب بو جسم الدن برقد جانک
 شول دکلو میل واردر باقی لینه جانک
 کو بایکه تشنه دل لراب ذلال اوز لر

۴

غزل علوی
 جانا عارض مهتاب که شمس قرعاشق
 بخه شمس قمر دنیا اولوبد سر بس قرعاشق
 جلال با کمال خلق دنیا یه ایدر عاشق
 قبا و قدّه عمر رخک ورد تو عاشق
 اولوبل حقیقه نو کس لبو که غنچه لر عاشق
 چارم کوزلرک تیغ تر که جانخی الدی
 کو کلاملکنی نیغا و تالان ایله کلام
 کوروب رضا رو که شمس قمر حیر اولوب ^{قالدی}
 زمین واسمانه صییت حسنه غلغله ^{صالد}
 جییم سنا که اولمشدر مملک عاشق بشر عاشق
 جفا نینی تمجیل ایلیش اسناد کامل سن
 ندکو خاطرک سنکینا ایمه معقوله قایل سن
 ند غنچه حقیقه که خون یوا ایمه سن لطفه یایل
 ملاحت کشر نده ای چر بر شاه عادل سن
 جفا کور فر سن کرد ور که بر کسکه مکر عاشق
 قورغاشقله کوچه قوت تاب بد هر که
 قیتر غیبه وصلک بایکه اولوش جلن هر که
 بلا یه او کوروب مانتوس اولورد ایم چکن
 دوا سردرد ایکن غمشک او مر لشر جور کتن ^{چکن}
 اوردرد مبتلا اولوب او جور صبر ایدر عاشق
 هوای عشق پاکله اولوب بر کشته د عالم
 صر مش هر بر بار بلا کی چکده هر دم
 کوز لر صبحی شیدا صفت از زده پر غم
 طولان ز لر سو کو یکه دل علوی که هر دم
 خدر محار که جانک شق عاشق قمر عاشق

۳

غزل یحییٰ تخمین سلطان

بجد الله نه بر فکر نه بر باطل خیالم و آ
نه بر زرق سالوسم نه فکر و مکر و الم
سفاوت اهلیم حقد منم فرزند عالم
غنیده عشقه کو کلم نه مال و نه منالم و آ
نه وصل یار نه خدائتم نه هجران دن ملالم و آ

حقیقت ستره اهل کاشفند اچر خابیم
هوای یار یار یله پر زان و زو دایم او چرخیم
دمادم خضر اندن چو حیاء بن اچر خابیم
نه صانع اولوق مراد مدنه او کلدن چرخیم
جزایزه خسته عشق اولی بر خوشیم عالم و آ

خدا خلق اقدین نور محمد بو الملائک
سوا سر چرخه مرکز قور مدین بو کون عالم
بکا اسرار کوسر دسکا بیسیخ و مسواک
بن اول حیران عشق کیم تیور دم عقل
نه عالم دن خبر دارم نه کند مد خیالم و آ

خرا یا اهلیم بن کاهست کاه قان
علا یقین تجریم ایلام دل ملکن سیران
خیال یار یار یله کنی بکا کلسند مرای
نه سید صحبت جانان نه میل کلبه اخوان
نه طعن زاهد نادان نه جنک نه خیالم و آ

پوشیا اولدن دل دفتر نیک کینه او
کسینلو خلق عالم کلای دل الله خلاقی
سراسر ملکر اولمش طوت مچر جلا فانی
جهان فانی نه رای بیجا هوای حق هوای باقی
دکشم اطلس چرخه نیم بر کهنه شالم و آ

ع

غزل نجاة

تخمین برای

باشم الو ب کیدین عشقه جانابریکا
نیچلوردیوانک اولدی بند شیدا بریکا
عشق کسید ویرم اولسه دنیا بریکا
خلق عالم بریکا بیچاره تها بریکا
جنت کو یکر تو مانم اولسه دنیا بریکا

درد لعل در میان دیدار هم شکر گفتا	جان تو لاغله اشیدن لفظ او هر با
بولیاد یلیر الیوب شیوه رفتار و که	خلقه کشف اتم اولور سم دلر با امرار

کندی طویا بویکاسرود لارا بویکا

زلفکاره تازی اولد کورد نویند	بوینجه سودای زلفکصالا جانا کند
عشق مانع اولیمز زاهد کلام هوشند	نا توان اولدم ره عشق اچمه زار و مستند

مکسه قر شطور عین کرا قسه دریا بویکا

داع عشق اولمشد پیرینه زین تو	مرد عشق رازل بریند شام رهجو
دولت عشق کله جانا مرد و غدر شکم	انوکچون بولکه بید و لور جان و سوم

بویکا طویسه صغیف اولد تو انا بویکا

حبه یه الم در لر لوسه جرها المون	تارک دنیا اولد کیدم قناعت شایه
مال دنیا ایلد شرح ایلر تجره خالنه	هیچ طایم غاگر بود دولت و اقبال

یورده قارون بویکا کوکن مسیحا بویکا

نا توان جسم غم درد کله اولمشد هلال	قوله لی مرآت دل اوزن شها کرد ملال
ایر مشود رسک حال پر کماله برزوال	وادی غم بده قالدیم دلر با شوریه کمال

کون بجه ای شاه عالم کتمه تننا بویکا

ییله ورد تو به وزهد و صلاح ایلر	چهره تازم ادر بنیا قالمش زار و نزار
جانند اولد عوال عشق یار	ای سراچی دود اهل اولیدن پر شرار

ای اجل سنده کلوب اتمه نفاضا بویکا

قیاسی فرماید

اویمه وصال یاری کوروب یوق فنا	ای ادم اوغیا حجابله کلده بو خانیه
-------------------------------	-----------------------------------

تیر فراده ابرو چونک نشانیه
 میل آمد سنده خرم عالمه دانیه
 کورده که زمانه او می سن اوی زمانیه
 قد که بوکلدی سخت و درد و بلا که
 هر کم کورده اوغ دیه اول بوفالیه
 حکم استه سا که خلق جهان پادشایه
 از تور دعا و سکنتی بر کنا که
 کورده که زمانه او می سن اوی زمانیه
 چونک دعا و دلک او ملادی مستجاب
 الا که جهان بزرگشیه اینه انتساب
 ای دل نصیحت استر ایسک بنده ال جوا
 ترک ایت دیار احوه چکر رفرو شغلاب
 کورده که زمانه او می سن اوی زمانیه
 گوگلک منیر اولمز ایسه ایلیوب قفان
 ترک ایت دیار اصلک بر بویه اول نرها
 کورده که سا که مبر ایله یوز طوقدی جهان
 نیش ایله جای فرقتله عم کبه همان
 کورده که زمانه او می سن اوی زمانیه
 بر شب قیاسه ایله ایدر ایدم چرخ بد دعا
 دردم یقلسه طور سه بو چرخ بوفدا
 کورده که سا که مبر ایله یوز طوقدی جهان
 و مزلیله دردی با که کرای صاحب بلا
 کورده که زمانه او می سن اوی زمانیه

ای عشق منی ایت کورده ایت
 حسیب تو کایان کاشغ
 خونده اوقاب زانت
 غم خلعت و غم غلام و غم

رحمی
 بریکه درد و فراق و بریکه زجر و الم
 بریکه جور و جفا و بریکه هجر و الم
 قلدیلتار اجله لملکت شهر عدم
 خانه دله ایبر صبر یله دعوی قدم
 گاه قوفت گاه محنت گاه حسرت گاه غم
 صورتک نقش کوز و چمن کورکل بیخانه
 جام لعلک یادن دل کتمدی میخانه دن
 مست عشق اولر که کورکل اول کورلوی
 اکسرا اولمز ا که هر دم دل ویراندن

حمد مدد غربت ایچ ماہر
 سال زیار یوغدین ایچور اللہم
 گاہ فرقہ گاہ

ذرحہ ہر عین اول ماہ تا باندریکا
 فرقہ و وصلت خیاگر ہر لہماند ریکا

گاہ فرقہ گاہ محنت گاہ

وادی سید رحمی لشکر ہجرت اول
 بانام دل مکہ عشقیہ بکون نالا اول
 بودم ایچہ
 گاہ فرقہ گاہ محنت گاہ حسرت گاہ غم

م

غزل فوری

دلا باقی دگر شوکت دار ایپ نیلرین
 لباس غارتیدر طلسم دینا یے تیر
 شمع عربیہ دگر مقبلا علی نیلرین
 چون آخر تو رکیدرین دولت دنیا نے
 ریاست عدد ایروب بو خلفہ دعوی نیلرین
 ندایات دوشن بو انظام حال دوزن
 وجود واجب اذراک ایچو کلدک بو میدان
 بصیرتلم چوقلمز سن نظر اثار رحمان
 یر دنیا یر اچوب یو دیدن بنیانی نیلرین
 کیون فخر لباس خلعہ عرض دولت نیلرین
 فناسن بلیبوب دنیا یر صرف حق نیلرین
 کدای خرقہ پوشہ فقر و خجہ نیت نیلرین
 کدایش چونکہ آخر بر کفتمہ رخت نیلرین

بیشتر
 چشمه اسباب عیش و نفس عیانند
 در بزم که جویند با یقین غوغایه و زور
 در سوز و خنجر و نای نایرنا

بچار و عصفه خرقه اولیده جلین تا
 یوسف سبب رحمت اهل جبر و کبر نمی یاب

ندوبه با بیان اولاد ریایه نیلوسن
 یا ز حضرت عیسی
 دیدم اغله خاک غافل اوله کجست و فرست
 یمن الیتور حلت مسی و محسنه تقیز اولنج و فرخ و خست
 عجب اوله من فورسن دلشیدای نیلین

تخمین جامی

سیدام یا شمی زنده در کتانه بو
 نهقان اولشور که بگویند هلاک اولدم نشاند
 همانند الیون اهل دله اشوب جاندر
 هواد ریاسه پر جوش اید سبیل اولدند بو
 به خود جام محمد شرابه خواند بو

کتور دیر طبعیم کم بله در دم قلده رمان
 بو مشکل عود من در مان ایله حل الیمیه
 کورقانی روانه دوشدم یورجه عقل و
 بنم جالا وجد مدد قلوب شفته و حیران

الاورده بنفذه یورجه غم عشق فلاندر بو
 نوار اولد و کسیر لهر قیوم بله و کراته
 بو کون ساکیله اسوده یقین کن انی ایچمه
 کوز لدر باد شاهینس پر شمع بو یار ظلم اتمه
 بنم عمرم بنم جام جبراند بو جبراند بو

کتابخانه ملی
 جمهوری اسلامی ایران
 تاسیس ۱۳۰۲ هجری قمری